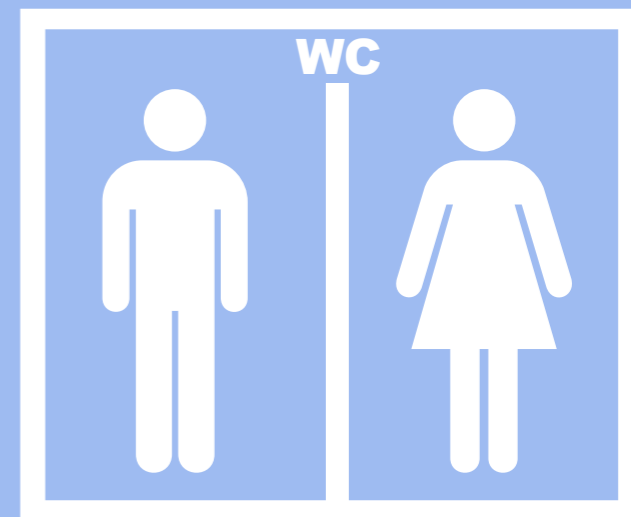

**EL BINARISME: UN VESTIT QUE ESTRENY
LA DIVERSITAT. DETERMINANTS
SOCIOCULTURALS I ROLS DE GÈNERE**

Els nostres cossos, els nostres drets

8. EL BINARISME: UN VESTIT QUE ESTRENY LA DIVERSITAT DETERMINANTS SOCIOCULTURALS I ROLS DE GÈNERE

Índex de continguts

DESCRIPCIÓ

8.1. EL SISTEMA BINARI HETEROPATRIARCAL

Objectius

El sistema sexe-gènere. Informació per al professorat

Diversitat funcional i sexualitat. Informació per al professorat

Els límits a la masculinitat i a la feminitat. Informació per al professorat i per a l'alumnat

El model sexual hegemònic. Informació per al professorat i per a l'alumnat

8.1.1. Els errors del sistema EBC

8.1.2. Etiquetes 2EBC

8.1.3. Tot clar! EBC

8.1.4. Què serà de major? EBC

8.1.5. Intersexualitat i esport BC

8.1.6. Els límits a la feminitat i a la masculinitat EBC

8.1.7. Per quatre cantonets de no res E

8.1.8. Serà nen o nena? EBC

8.1.9. Educació sexista i estereotips EBC

8.1.10. Afectivitat i límits 2EBC

8.1.11. Revolució Asperger BC

8.1.12. Parelles i diversitat intel·lectual 2EBC

8.1.13. Diversitat funcional i sexualitat 2EBC

8.1.14. Us explicaré què em molesta E

8.1.15. Camarada Alan 2EBC

8.1.16. Homofòbia i esport 2EBC

8.2. L'EDUCACIÓ DE LA MASCULINITAT I DE LA FEMINITAT

Objectius

Expressió de gènere. Informació per al professorat

L'educació de la masculinitat. Informació per al professorat

Masculinitat i emocions. Informació per al professorat

L'educació de la feminitat. Informació per al professorat

Masculinitats i feminitats LGBTI. Informació per al professorat

8.2.1. Com em van ensenyar a ser home o dona? EBC

8.2.2. Elles i ells 2EBC

8.2.3. El gènere i l'espai personal EBC

8.2.4. Enamorament i amor 2EBC

8.2.5. La masculinitat/feminitat que hi ha en mi EBC

8.2.6. Superherois i princeses E

8.2.7. Blau i rosa 2EBC

8.2.8. Educar princeses i prínceps EBC

8.2.9. El masclisme que no es veu 2EBC

8.2.10. Els fills poden, les filles no 2EBC

8.2.11. Em va deixar perquè tenia més músculs que ell EBC

8.2.12. Jon, Dani i la performance de gènere 2EBC

8.2.13. A que no n'hi han! E

8.2.14. Jugant a nines E

8.2.15. Futbol i patis escolars E

8.2.16. Deixa en pau el teu fill EBC

8.2.17. La primera maratoniana EBC

8.2.18. Futbolistes i campiones EBC

8.2.19. Gimnàstica rítmica i artística masculina EBC

8.2.20. Models de xics E

8.3. IDENTITATS DE GÈNERE DIVERSES

Objectius

La performativitat de gènere. Informació per al professorat

8.3.1. Tango *queer* EBC

8.3.2. És solament talent EBC

8.3.3. L'ambigüitat asiàtica: MissTer i The Hoopers EBC

8.3.4. El meu fill es posa vestits EBC

8.3.5. La meua filla és un xicotot EBC

8.3.6. Drag Kings 2EBC

Els nostres cossos, els nostres drets

Índex de continguts

- 8.3.7. Animades a la diversitat E
- 8.3.8. Vestido nuevo EBC
- 8.3.9. Infantesa, cossos i identitats EBC
- 8.3.10. Em dic Pol i vull ser un home diferent 2EBC
- 8.3.11. Educació sense gènere 2EBC
- 8.3.12. El lavabo equivocat EBC
- 8.3.13. Diversitat BC
- 8.4. ACTIVISMES CONTRA LES VIOLÈNCIES MASCLISTES: FEMINISMES, MOVIMENTS LGBTI**
 - Objectius
 - L'activisme queer. Informació per al professorat
 - El capacitisme i la teoria Crip. Informació per al professorat
 - Dificultats per a la igualtat. Informació per al professorat
 - Les potencialitats de les xarxes socials.
 - Ciberactivisme social. Informació per al professorat
 - Activisme LGBTI: normalització vs. Transformació. Informació per al professorat
 - Interseccionalitat. Informació per al professorat
- 8.4.1. Lluites contra la violència EBC
- 8.4.2. La violència masclista no es combat sense pressupost BC
- 8.4.3. Per què el 25 de novembre? 2EBC
- 8.4.4. Quin és l'origen del 8 de març? 2EBC
- 8.4.5. La Bogotà sin Asco contra la violència masclista EBC
- 8.4.6. El Conveni d'Istanbul contra la violència a les dones BC
- 8.4.7. Youtubers per la igualtat EB
- 8.4.8. Masclista, jo? BC
- 8.4.9. Les vertaderes feministes 2EBC
- 8.4.10. Feministes i feminazis EBC
- 8.4.11. Masclistes d'esquerres BC
- 8.4.12. Dona imperfecta EBC
- 8.4.13. Les dones són persones 2ECB
- 8.4.14. Assetjament masclista a les xarxes socials 2ECB
- 8.4.15. La lluita pels drets LGBTI EBC
- 8.4.16. Lluitar contra l'homofòbia E
- 8.4.17. Tot millorarà 2EBC
- 8.4.18. Alça't contra la violència! 2EBC
- 8.4.19. Activisme asexual BC
- 8.4.20. Stonewall 2EBC
- 8.5. HÒMENS PER LA IGUALTAT**
 - Objectius
 - Hòmens per la igualtat. Informació per al professorat
- 8.5.1. Homes contra les violències masclistes BC
- 8.5.2. Relats de nous hòmens BC
- 8.5.3. 24 imatges noves per a una societat nova EBC
- 8.5.4. Un camí cap a les noves masculinitats EBC
- 8.5.5. El meu futur com a home és hui EBC
- 8.5.6. Mapes corporals de la masculinitat 2EBC
- 8.5.7. Figures masculines i femenines significatives EBC
- 8.5.8. Altres masculinitats més coresponsables 2EBC
- 8.5.9. Igualtat i masculinitats EBC
- 8.5.10. Pels bons tractes. Homes contra la violència 2EBC
- 8.5.11. Walk a Mile in Her Shoes EBC
- 8.5.12. Psicowoman i hòmens que avancen 2EBC
- 8.5.13. La màscara de la masculinitat 2EBC
- 8.5.14. Guanyar benestar i perdre masclisme 2EBC
- 8.5.15. També és cosa d'hòmens 2EBC
- 8.5.16. Grups d'hòmens igualitaris 2EBC
- 8.5.17. Decàleg d'un home igualitari 2EBC
- 8.5.18. Homes en tropell 2EBC
- 8.5.19. Hòmens igualitaris 2EBC
- 8.5.20. Les 7 P de la violència dels hòmens 2EBC
- 8.5.21. Homes amb faltes i tacons 2EBC
- 8.6. CULTURES SEXUALS**
 - Objectius
 - La sexualitat no és natural. Informació per al professorat
 - Etapes de la sexualitat. Informació per al professorat
 - Tipus de cultures pel que fa a la sexualitat. Informació per al professorat
- 8.6.1. Tipus de cultures pel que fa a la sexualitat 2EBC
- 8.6.2. Matriarcats EBC
- 8.6.3. Altres gèneres 2EBC
- 8.6.4. Les verges jurades d'Albània EBC

Els nostres cossos, els nostres drets

Índex de continguts

- 8.6.5. Orgullós de ser dos-esperits EBC
- 8.6.6. Les Cor d'home i les Dones tauró EBC
- 8.6.7. Intersexualitats en altres cultures 2EBC
- 8.6.8. Cultures digitals i cultures analògiques BC
- 8.6.9. Crossdressing EBC
- 8.6.10. La sexualitat igualitària: Les Illes Trobriand EBC
- 8.6.11. Matrimonis en altres cultures 2EBC

Els nostres cossos, els nostres drets

8. EL BINARISME: UN VESTIT QUE ESTRENY LA DIVERSITAT. DETERMINANTS SOCIOCULTURALS I ROLS DE GÈNERE

DESCRIPCIÓ

El bloc 8 consta de sis apartats i les activitats busquen possibilitar la presa de consciència dels aspectes que influeixen en la formació de la identitat per a facilitar una formació conscient i no guiada pels estereotips de gènere (sexistes i heteronormatius), i generar actituds de resistència als estereotips. A més, també es pretén apoderar el jovent que encarna models de gènere no hegemònics mitjançant, entre altres eines, la familiarització amb persones referents que trenquen amb els estereotips de gènere.

En el primer, El sistema binari heteropatriarcal, es desenvolupa la categoria gènere. Aquest s'entén com a construcció social i cultural que es basa en les diferències biològiques entre els sexes i que assigna d'una manera jeràrquica diferents característiques emocionals, intel·lectuals i comportamentals a dones i homes. El resultat n'és un sistema de gènere masculista, misogin i heterosexista, en què hi ha una clara desigualtat. En les societats occidentals actuals, les normes de gènere són subtils i estan naturalitzades; a més a més, actuen des que som nadons –per tot això són tan eficaces.

En l'apartat 8.2, L'educació de la masculinitat i de la feminitat, veiem com les relacions de gènere creen des del bressol expectatives socials derivades del sexe d'una persona i marquen el que es considera estàndard i normatiu. El sistema sexe-gènere crea una cadena simbòlica que lliga inexorablement el sexe biològic amb la identitat de gènere, amb els rols de gènere i amb l'orientació sexual.

En 8.3, Identitats de gènere diverses, les activitats estan encaminades a entendre la performativitat del gènere. Parafrasejant la filòsofa Judith Butler, aquesta seria una actuació reiterada i obligatòria

que segueix unes normes socials precedents que n'estableixen el guió. L'acompliment de l'actuació reporta beneficis; en canvi, l'incompliment de la performance comporta càstig social (marginació, violència...).

Els apartats 8.4, Activismes contra les violències masculistes: feminismes, moviments LGBTI..., i 8.5, Hòmens per la igualtat, recullen les lluites existents a favor de la igualtat i contra les violències: feminismes, activisme queer, moviments d'hòmens igualitaris, activisme LGBTI, etc. Aquests apartats inclouen també l'important concepte d'interseccionalitat o discriminació múltiple, és a dir, la noció segons la qual les persones ens veiem travessades alhora per diversos trets que són potencialment objecte tant de privilegi com de discriminació: edat, ètnia, classe social, religió, diversitat funcional, llengua, etc. –a banda, per descomptat, dels trets sexe/gènere i orientació.

El bloc 8 acaba amb l'apartat 8.6, Cultures sexuals, on oferim un tast de la diversitat cultural arreu del món pel que a la sexualitat. Aquesta diversitat mostra que la sexualitat és una construcció històrica i social, i que arreu del planeta hi ha societats diverses amb la seua pròpia cultura sexual.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1. EL SISTEMA BINARI HETEROPATRIARCAL

Objectius de l'alumnat

- Entendre les categories sexe, expressió de gènere, orientació i identitat.
- Comprendre el funcionament del sistema sexe-gènere i entendre com condiona i/o limita les vides de les persones, especialment d'aquelles que no segueixen el model hegemònic.
- Prendre consciència que el sistema binari no és "natural" sinó social. Entendre els mecanismes que el fan possible, entre ells, l'exercici de la violència.
- Ser conscients de la pròpia participació en el manteniment de la violència contra les persones que no segueixen el model hegemònic.
- Conèixer i qüestionar les característiques del model sexual hegemònic (coital, adultista, heterosexista...) i com afecta a l'erotisme de les persones limitant la seua expressió i creativitat.
- Donar eines per a defensar-se de la violència i per a no exercir-la contra les persones amb expressions de gènere no convencionals (dones masculines, hòmens femenins...), persones intersexuals, persones trans* (transsexuals, transgènere...), persones homosexuals, bisexuals..., persones amb diversitat funcional, etc.
- Entendre que les persones amb diversitat funcional i amb diversitat intel·lectual tenen els mateixos drets sexuals que qualsevol ésser humà.

Els nostres cossos, els nostres drets

El sistema sexe-gènere

Informació per al professorat

Tal com hem explicat en les bases teòriques d'aquest treball, l'anomenat **sistema sexe-gènere**ⁱ (sistema de gènere) o sistema binari heteropatriarcal és l'edifici que sustenta les categories i les normes culturals dins de les quals hem de viure, i entre les quals hem de triar les diferents opcions sexuals i identitàries. Aquestes categories són fonamentalment quatre: el **sexe** (anatomia), l'**expressió de gènere** (comportament), la **identitat de gènere** (tria personal al marge del sexe assignat) i l'**orientació** (del desig). Els manaments socials o normes culturals són bàsicament: a) l'assumpció del binarisme sexual (només hi ha dos sexes: mascle i femella); b) la naturalització de l'expressió i de la identitat de gènere (si una persona naix mascle, o és assignada com a tal, se sentirà mascle i es comportarà de manera masculina; i si naix femella, de manera femenina); c) l'heterosexisme (l'orientació sexual esperada i considerada saludable és l'heterosexual), i d) la dominació masculina, en forma de masclisme, androcentrisme o sexisme.

Segons aquest sistema, l'assumpció que només hi ha dos sexes, que només l'heterosexualitat és "normal", i que certs rols de gènere defineixen el baró i la dona psicològicament saludables, provocarà que uns cossos, uns gèneres, unes sexualitats i unes relacions siguin més legítimes que unes altres, és a dir, l'adopció de determinades eleccions sexuals comportarà

el rebuig d'alguns subjectes: dones amb expressions de gènere masculines i homes femenins (transgressió de l'expressió de gènere); intersexuals (transgressió del sexe); transsexuals, transgènere... (transgressió de la identitat de gènere); homosexuals, bisexuals... (transgressió de l'orientació sexual), persones amb diversitat funcional física, intel·lectual, sensorial, etc.

Parlar de "sistema", atribuint-li vida pròpia com si es tractara d'algú que actua per damunt de la voluntat de les persones, amb una concepció del poder que només s'exerceix de dalt a baix, pot dificultar l'assumpció de responsabilitat de les persones en el manteniment de l'estatu quo (Garaizábal, 2013). Així, hem de ser conscients del nostre paper en el manteniment de les violències contra qui se n'ix del model o, de vegades, contra la nostra pròpia diversitat.

Paradigmes interpretatius

Aquest sistema sexe-gènere segueix el vell paradigma que considera que el sexe condiona l'expressió de gènere. Així, ens basem en el sexe assignat per a inferir una determinada expressió de gènere, o ens basem en l'expressió de gènere per a imaginar l'orientació sexual de les persones. Per exemple, d'una persona cis masculina amb una expressió de gènere femenina, s'esperarà una orientació homosexual.

El feminisme va introduir un segon

paradigma, majoritari actualment, segons el qual el sexe seria allò natural i el gènere allò cultural, explicació molt fructífera que va contribuir a la desnaturalització de les identitats i al desvetllament dels diferents nivells (simbòlic, estructural...) a través dels quals opera el sexisme, la LGBTfòbia, etc. Així, la violència simbòlica i la violència estructural són formes de coacció subtil a través de les quals es transmet una visió del món, dels rols socials, de les categories cognitives... que les persones van interioritzant i normalitzant com si es tractara de l'ordre social natural, però que creen obstacles per a les dones i per a les persones amb cossos, identitats i expressions de gènere no normatives, barreres intangibles i invisibles que els impedeixen accedir als drets de ciutadania bàsics.

A poc a poc va obrint-se pas un tercer paradigma segons el qual la divisió diàdica dels gèneres presideix el dimorfisme dels sexes, és a dir, la concepció cultural de la masculinitat i la feminitat guia la classificació sexuada dels cossos com a propis d'home o de dona (Fausto-Sterling, 2006)ⁱⁱ. D'aquesta manera, front a la idea que la naturalesa i la sexuació corporal determinen la dualitat dels gèneres, el tercer paradigma afirma que són les interpretacions socials i culturals sobre els sexes les que estableixen la manera de concebre els cossos sexuats dels subjectes (Butler, 1990).

ⁱ RUBIN, Gayle (1975). "El tráfico de mujeres: notas sobre la economía política del sexo". En LAMAS, Marta (comp.) (1996). *El género: la construcción cultural de la diferencia sexual*, 35-98. México: Puegunam.

Els nostres cossos, els nostres drets

Tot i que estem lluny de compartir que el sexe condicione el gènere, no li veiem el sentit a situar el debat entre allò natural i allò cultural, donant per fet que allò natural és un fet indiscutible (i immodificable), mentre que allò social és quelcom construït (i per tant fàcilment transformable). Per contra, allò natural està també sotmès a la subjectivitat de qui llig i estudia els fets socials, i és sabut que les ciències biosocials han sigut espills sexistes del nostre món social, però també ferramentes de reproducció d'aquest mitjançant ideologies legitimadores. D'altra banda, transformar la cultura o anar contra corrent és una tasca ben difícil i costosa, com bé ho demostren els segles de lluita que porta el feminisme intentant transformar l'estatus quo sexista. També ho podem explicar amb un símil més casolà: és més fàcil convertir una veu aguda en una veu greu (prenent testosterona) que fer que una persona canvie d'equip favorit. A més a més, el debat natural-cultural s'ha utilitzat com a coartada ideològica per a desacreditar característiques i comportaments, per exemple per a afirmar que les pràctiques homosexuals són negatives perquè no són naturals.

Per tant, més que debatre sobre la idoneïtat dels models en termes de natura-cultura, ens sembla més útil fer-nos preguntes; per exemple, com ens afecta el gènere (en els gustos estètics, en el treball, en les relacions, en la sexualitat...), o per què la nostra cultura esmerça tant d'esforç, i tanta violència, per mantenir la dicotomia si aquesta és suposadament natural. Un exemple del control sobre la diversitat és la celeritat amb

què l'estament mèdic s'apressa a intervenir els cossos dels bebès intersexuals per a "normalitzar-los" encara que no hi haja cap motiu de salut que justifiqui les operacions. En segon lloc, ens sembla fonamental qüestionar-nos, tal com fan els activismes LGBTI, si la cultura és un ens abstracte amb el poder de controlar les nostres decisions, o si nosaltres som aquesta cultura i quin paper desenvolupem en el manteniment del sistema.

Els nostres cossos, els nostres drets

Diversitat funcional i sexualitat

Informació per al professoratⁱ

La clàssica terminologia mèdica que s'aplica a la diversitat funcional (malaltia, paràlisi, retard, deficiència...) deriva del model mèdic de discapacitat que representa les persones amb diversitat funcional (DF) com a biològicament imperfectes, d'acord amb uns patrons teòrics de normalitat. Aquest model patologitzant s'està transformant en un model social, de la mà dels moviments de Vida Independent, per als quals les persones amb DF no són imperfectes o malaltes, sinó individus que viuen en societats imperfectes que els defineixen en funció d'una manera "normal" de ser físicament, sensorial o psicològica.

Aquesta "normalitat" abasta totes les esferes de la vida, entre elles la sexualitat. El model sexual de la nostra cultura és coitocèntric, reproductista i capacitista, i qualsevol variació es considera una sexualitat inferior, anormal o antinatural. Com que es pensa que el sexe ha de ser espontani i genital, i que ha de seguir les directrius d'aquest model sexual hegemònic, les persones amb DF no poden tindre un sexe "real" i/o "complet".

Tot i que la sexualitat és encara un tema tabú per a tot el món, la repressió de la sexualitat és doblement intensa cap a les persones amb DF. En general, la seua sexualitat es considera un problema que

cal reconduir o normalitzar. La sexualitat i els afectes no es consideren per a aquestes persones, ni des de l'àmbit mèdic ni des de l'educatiu. I en lloc d'apoderar-les perquè siguin independents i autònomes en la mesura de les seues possibilitats, no se'ls dóna educació sexual, ni tan sols la merament biologicista, sinó que a tot estirar es prepara la família o els professionals per a reaccionar si aquesta es dóna. El més habitual és, doncs, que l'autoestima de les persones amb DF siga prou baixa, i que senten que no són aptes per a relacionar-se sensualment amb altres. També és habitual que patisquen uns índex d'abús sexual superiors als de la població normotípica.

A més, sobre les persones amb diversitat funcional pesen una sèrie d'errors o mites:

- El primer és considerar que són un col·lectiu homogeni (tots/es són iguals i necessiten el mateix), en lloc d'acceptar que la diversitat, també d'orientacions, és tan comuna com en qualsevol grup humà.
- El segon error és la infantilització (són innocents, com criatures), no solament per part de la família, sinó també per part dels professionals que les atenen. Independentment de la seua edat, se les considera menors d'edat, dependents i incapaces de prendre decisions pròpies; i això justifica les mesures que s'adopten per a garantir-ne la protecció i control.

- El tercer error consisteix a pensar que les persones amb DF no són atractives, o que només ho són per a persones d'igual condició. Aquest mite passa per alt que el que ens converteix en sexualment desitjables és únic per a cada individu, i que el desig se sustenta en una barreja de factors: la mirada, la personalitat, els valors..., i no només en un cos determinat.

- El quart mite és que les persones amb DF no convé que tinguen parella ni fills perquè la seua descendència pot heretar el seu "problema", perquè no se'n podran fer càrrec o educar adequadament, etc.

- El cinqué mite o error és que les persones amb DF no són sexuals o no estan interessades en la sexualitat, i que són passives o no prenen la iniciativa en les relacions. Contràriament, la sexualitat i les relacions afectives són centrals per a la majoria de la gent; i si és veritat que les persones amb DF no prenen la iniciativa o no són sexuals, això no ocorre per una qualitat intrínseca, sinó perquè se'ls educa perquè senten que tenen cossos incapaços que no produeixen ni ofereixen plaer, cossos que no senten, cossos que no estan habilitats per a ser desitjants o desitjats. Silvina Peirano, experta i orientadora sexual en DF, es pregunta:

ⁱ Reconamen la lectura de la píndola informativa "El capacitisme i la teoria crip"

Els nostres cossos, els nostres drets

“Què és la satisfacció sexual per a un cos que no sap de què és capaç ja que no se li ha permès descobrir-ho?”.

A més a més, la privacitat necessària per a viure la sexualitat amb plenitud no se sol garantir. Una persona amb dificultats motrius que viu, per exemple, en un centre hospitalari, ha de demanar permís per a bloquejar la porta si vol una mica d'intimitat; però la majoria d'institucions neguen la privacitat als residents. A la manca d'espais propis on puguin relacionar-se amb iguals o tindre pràctiques autoeròtiques sense la presència d'altres persones, s'hi afegeix que no veuen models realistes de persones sexuades que s'assemblen a ells i a elles, ja que les úniques relacions que observen són les de gent normotípica.

Les persones amb diversitat funcional senten, desitgen i són desitjades, estimen i són estimades, s'enamoren i es desenamoren com tot el món. És això precisament el que reclamen els moviments de Vida Independent: els drets sexuals són drets humans, també per a les persones amb DF

[Recomanem el vídeo [Beatriz Preciado sobre diversidad funcional](#), on el filòsof Preciado –ara es fa dir Paul– explica la construcció social i cultural de la discapacitat]

Els nostres cossos, els nostres drets

Els límits a la masculinitat i a la feminitat

Informació per al professorat

A les xiques, quan se les vol criticar, se les qualifica de: *guarres*, *masclots* i de *bolleres*. Als xics, de *maricons*, *gallines* i *calçasses*. Aquests qualificatius ens informen sobre els estereotips i sobre els límits de la masculinitat i la feminitat tradicionals, que ningú ha de traspasar si vol ser acceptat.

Els insults a les xiques

Guarra (*puta*, *zorra*...). Aquest qualificatiu se li posa a una xica, no per cobrar pel sexe, sinó per expressar desitjos sexuals, parlar obertament de la sexualitat, tindre diverses relacions, etc. Alguns xics molt masclistes també solen usar aquests qualificatius quan una xica rebutja les seues proposicions. I algunes xiques també l'usaran per a desqualificar altres dones amb les quals competeixen per un xic.

A l'altre extrem, hi hauria el qualificatiu d'*estreta* o el d'*escalfabraguetes*, que serveix per a castigar aquelles xiques que no volen complaure els xics o no "es deixen", o per a insultar aquelles que, suposadament, provoquen els xics però després els deixen "a mitges". Per baix d'aquests insults hi ha el reconeixement del dret dels barons a ser complaguts per les xiques, sense tindre en compte que elles també tenen desitjos i que aquests també haurien de ser tinguts en compte al mateix nivell.

Bollera (*tortillera*, *camionera*...). Les dones lesbianes pateixen una doble discriminació: per dones i per lesbianes. La lesbiana

femenina és acceptada perquè sol formar part de l'imaginari pornogràfic dels xics heterosexuais; però una lesbiana masculina no es considera atractiva ni desitjable, i generalment serà criticada i/o insultada.

Masclot (*marimacho*, *xicazo*, *tiot*...). La masculinitat (també la feminitat) poden ser encarnades per hòmens i per dones, i al llarg de la història i en totes les societats hi ha hagut dones masculines i hòmens femenins, però la societat segueix castigant aquesta transgressió. En el cas de les dones, l'insult ha servit també per a debilitar o oposar-se a reivindicacions feministes; per exemple, a les sufragistes se'ls deia masclots.

Hi ha encara un altre qualificatiu que no representa exactament un límit a la feminitat, però s'hi acosta:

Gorda (*foca*, *lletja*, *friki*...). Si no ets atractiva, no se't veu. Els xics tradicionals tendeixen a sexualitzar les xiques. La gorda, la lletja, la rara... no interessen perquè no es consideren desitjables i, per tant, no existeixen. No són persones perquè no són oportunitats sexuals. Les xiques tradicionals també les discriminen perquè en l'educació femenina es potencia més la competitivitat que la sororitat.

Els insults als xics

Nena. Se'ls diu nenes als jugadors de futbol o d'altres esports quan no rendeixen prou. Se li diu nena al xic que té amistats femenines i no es relaciona amb les dones només per a lligar. Se li diu nena al xic que no practica

esports "masculins", a qui té molta cura de la seua estètica, al que deixa decidir a la nòvia (*calçasses*), al que no té ploma heterosexual...

Gallina. Se li diu gallina a qui no es relaciona amb altres barons des de la competitivitat o la demostració de força, al que expressa emocions, al que plora, a qui no s'arrisca ni posa en risc els altres per demostrar la seua masculinitat, al que tracta de la mateixa manera la seua nòvia, siga davant d'amics o sol amb ella...

Maricó. Se li diu maricó a qui se salta la norma del desig eròtic cap a les xiques i es permet desitjar i estimar altres hòmens. Les reaccions homòfobes són diverses i les excuses també: és antinatural, fa fàstic, m'és igual però que no vagen pel carrer... L'insult amaga la por de "contaminar-se" i la vanitat de pensar que a un xic gai li agradaran tots els xics, inclòs l'homòfob. Aquest insult, però, s'empra també, no per a adreçar-se a algú que es creu homosexual, sinó per a recordar a qualsevol baró que s'ha de comportar de manera masculina.

Travelo. A les persones transsexuals se les considera còpies dolentes d'un suposat "original". I l'Associació Nord-americana de psiquiatria considera encara que la transsexualitat és una malaltia.

Qui marca les fronteres de la masculinitat o de la feminitat autèntiques?

Els insults a les xiques o dones marquen els cossos i les actituds acceptables. Una

Els nostres cossos, els nostres drets

dona masculina, o que no acompleixa els estereotips de bellesa (prima, amb pits...) no pot ser atractiva. Les xiques han de ser fidels, discretes, només sexuals amb les seues parelles, atractives, femenines i heterosexuales. I si són lesbianes, almenys que no siguen masculines i que estiguen "bones". El insults als xics castiguen que siguen (o es comporten) com les xiques, que no siguen valents, i que els agraden altres xics.

La masculinitat o la feminitat ideals no estan inscrites en els cossos. Són construccions culturals que fem nostres a força de reiteracions [Veure la píndola informativa: "La performativitat del gènere"]. Tanmateix, és important que ajudem el jovent a identificar les violència contra la diversitat exercida a través dels insults, i que donem les eines per a defensar-se'n i per a no exercir-la.

Els nostres cossos, els nostres drets

El model sexual hegemònic

Informació per al professorat i per a l'alumnat

La nostra societat ha adoptat, en els moments més conservadors de la seua història, un model de sexualitat que perviu en major o menor mesura en els nostres dies. Aquest Model Sexual Hegemònic compta amb una sèrie de característiques (López-Sánchez, 1999):ⁱ
A) **Genitalitat i coitocentrisme.** Prioritza aquestes parts del cos i la penetració, i considera que qualsevol altra pràctica sexual és una activitat menor o un preliminar, és a dir, una preparació per al coit. B) **Heterosexualitat.** L'homosexualitat és considerada una conducta antinatural i les pràctiques que s'hi associen, com la penetració anal, són vistes com a degradants o poc saludables. Pel que fa a la sexualitat lesbiana, és considerada *light* perquè suposadament no hi ha penetració. C) **Normotipisme.** Les persones amb diversitat funcional no es consideren sexuals o no han de permetre's conductes sexuals, entre moltes altres coses perquè no es veu adequat que procreen, i perquè no són vistes com a atractives. D) **Procreació.** Es considera que aquest és l'objectiu fonamental de la sexualitat, de manera que les activitats que no persegueixen aquesta meta són considerades inadequades, antinaturals, menors... E) **Sexisme.** Els drets sexuals de les dones no són respectats i, quan són obertament sexuals, se les critica amb duresa. F) **Adultisme.** Les criatures no tenen o no han de tenir interessos sexuals, i les persones grans (especialment les dones) tampoc no són vistes com a subjectes sexuals. G) **Parellisme.** La forma acceptada socialment per a viure la sexualitat és la relació de parella, tot i que la pressió per a

tenir-la és major en les dones. Un home madur que no s'ha casat és un *solter d'or*. Una dona en la mateixa situació és una *fadrinota* o *l'àvia dels gats*.

Moltes d'aquestes característiques les podem trobar en el porno *mainstream*, en el cinema de moda, en les lletres de les cançons, en la literatura... Per exemple, l'arquetipus de relació sexual que mostren les pel·lícules és un acoblament (coit) heterosexual ràpid i sense protecció que acaba amb l'orgasme a l'uníson de la parella. Per a aquesta forma de sexualitat, el desig o l'excitació és una espècie d'impuls incontrolable, un instint que provoca un malestar al qual s'ha de donar eixida com més prompte millor. I el plaer és una manera de descarregar o de llevar-se de damunt aquesta tensió (Calvo, 2008)ⁱⁱ. Una de les conseqüències d'aquesta vivència de la sexualitat és el seu caràcter finalista, ja que cal *acabar* el que s'ha començat (generalment amb un orgasme), en lloc d'apreciar qualsevol carícia (*No deus voler deixar-me així?*). L'altra conseqüència, no menor, és que crea unes expectatives tan elevades quant a la consecució del plaer, que quan no hi arribem, solem pensar que el problema està en nosaltres, i no en el model.

Calvo explica que vivim una **sexualitat atlètica**. *Atleta* deriva del grec *athlón*, que significa "lluïta"; de manera que el sexe *atlètic* és una competició, una obligació, una necessitat..., tot el contrari de l'erotisme, que s'assembla més a un joc. La sexualitat atlètica és imitació de models externs (i no apetència pròpia), és

exigència (i no preferència) i és tècnica (i no diversió). La imitació porta a la preocupació de no ser normal, a la uniformització dels desitjos i a la mecanització de les respostes sexuals. Nombrosos homes de qualsevol orientació sexual, i cada vegada a edats més primerenques, tenen dificultats d'erecció pel temor al fracàs, per excessiva autoobservació, o per l'obligació d'assolir determinats resultats, per exemple les mateixes ereccions que en les pel·lícules porno. Moltes persones amb una sexualitat més global que genital –especialment dones– no gosen demanar altres pràctiques diferents a la sobrevalorada penetració perquè es consideren infantils o immadures. Moltes parelles dependents de l'erecció del penis –i desconexades de l'erecció del clítoris– es perden els plaers que altres carícies els poden reportar. Molts joves de qualsevol orientació o identitat pateixen la pressió del model i la menysvaloració de les seues tries alternatives perquè "la sexualitat atlètica menysprea els sentiments i la pròpia sensibilitat, i converteix el cos en una massa que s'ha de domar, en lloc d'un espai que cal escoltar" (Calvo, 2008). I sense escolta, el plaer es resisteix a aparèixer.

i LÓPEZ SÁNCHEZ, Fèlix (1999). *La vida sexual del adolescente*. Estella: EVD.
ii CALVO, Montse: *Sexualidad atlética o erotisme*. Icaria.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.1. Els errors del sistema EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Anatomies sexuals](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Música](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Binarisme](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeoclip de la cançó *Toi t'en rêves*, de Narcys (2007), en la versió [completa de l'autor](#) o en la versió [subtitulada en espanyol](#).ⁱ Respondeu a les qüestions.

Qüestions

1. Quina és l'educació que es dona als ninos blaus i als ninos roses? Enumera les coses que poden fer els blaus i les roses. És igual que a la vida real? Quines coses han canviat i quines no?
2. Comenteu el final. Penseu que és un final positiu? Els "errors" del sistema només es poden enamorar d'altres errors?
3. Quins són els missatges que ens transmet aquest vídeo?
4. Imagineu un altre final més alternatiu. Quins missatges transmetria amb el vostre final?
5. La cançó i el vídeo sembla que fan

referència a les persones excloses pel gènere, però quines altres persones són considerades errors del sistema i no hi apareixen? [qüestió 4.\]](#)

Vegeu el capítol 4. *La cadena simbòlica binarista*ⁱⁱ, un projecte divulgatiu d'animació basat en el llibre *Dibuixant el gènere*, de Gerard Coll-Planasⁱⁱⁱ i Maria Vidal –també en [castellà](#) i en [anglès](#).

Qüestions

1. Què és el sexe, el gènere i l'orientació?
2. Per què explica el vídeo que hi ha persones excloses? Qui són?
3. Què és la intersexualitat? I la transsexualitat?
4. Què significa que el sexe és un continu?
5. Per què estan discriminades les persones bisexuals?
6. Estan discriminades les lesbianes?
7. Què significa la paraula "estigma"?
8. Què és l'homofòbia? Hi ha homofòbia en l'actualitat?

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

[Per a adaptar aquesta activitat al primer cicle d'ESO, recomanem utilitzar la [versió escurçada i sense el final parellista de Toi te'n rêves, de Narcys](#). No hauran de respondre a la

ⁱ Versió sense el final parellista *Toi t'en rêves, de Narcys*

ⁱⁱ "Dibuixant el gènere" és un projecte divulgatiu d'animació basat en el llibre *Dibuixant el gènere* (Gerard Coll-Planas i Maria Vidal, Edicions 96), que té com a objectiu acostar les aportacions dels estudis de gènere a un públic ampli. L'animació està també en castellà i en anglès.

ⁱⁱⁱ COLL-PLANAS, Gerard; VIDAL, Maria (2013). *Dibuixant el gènere*. València: Edicions 96

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.2. Etiquetes 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Identitat de gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Creativitat de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

[Demaneu que cada alumne porte a classe dues o més fotos de xiquets d'entre 4 i 10 anys. També els podem demanar, si volem fer-la més personal, que porten fotocòpies de les seues pròpies fotos quan tenien aquestes edats. Treballem per grups.

Si elegim la segona opció (fotos pròpies), donem les fotos als companys i aquests les hauran d'apegar en una cartolina o en fulls solts, i posar damunt de cada foto una etiqueta o dos de les que han retallat.]

Qüestions

1. Llegiu el text "Creativitat de gènere"ⁱ. Extraieu totes les etiquetes que apareixen a l'article i escriviu-les en pòsits. Retalleu les fotos dels companys o companyes, apegueu una o dues etiquetes a cada foto, explicant el cas com si fóreu psicòlegs o psiquiatres.
2. Després de l'activitat, comparteix amb una parella com t'has sentit posant una etiqueta als altres, i com t'has sentit quan t'han etiquetat a tu.

3. Al final de la sessió, vegeu el vídeo de la cançó The Light, al canal oficial de la cantant francesa Holly Siz i comenteu-lo en grup gran.

4. Poseu en comú les vostres reflexions sobre les diferents activitats amb el grup classe.

Text. Creativitat de gènere

La cantant i actriu francesa Holly Siz ens regala el tema The Light, de l'àlbum «My Name Is». El protagonista és un@ xiquet@ creatiu que ha tingut la sort de nàixer en el segle XXI i té uns pares que l'acompanyen. Si no fóra així, aquesta haguera sigut la seua història:

En la dècada dels 60 del segle XX, que és quan començà a patologitzar-se l'expressió no normativa de gènere en la infantesa, es considerava que els xiquets "femenins" i les xiquetes "masculines" patien un trastorn que es podia curar amb teràpia psicològica. Per tant, els termes mèdics que se li haurien aplicat al protagonista del videoclip haurien sigut: "desenvolupament patològic dels rols sexuals", "identitat de gènere desviada", "síndrome del xiquet efeminat", etc.

Als anys 80, un psicòleg hauria consultat el DSM-III, el llibre de referència de la psiquiatria actual que conté tot el que es considera una malaltia o trastorn psicològic, i hauria dit que patia un "trastorn d'identitat de gènere infantil".

Una dècada més tard, als anys 90, s'hauria trobat ja amb gent que qüestionaria que les persones hagueren de seguir les

normes de gènere, i que consideraria que les expressions alternatives de gènere són una mostra normal i natural de la diversitat humana. En conseqüència, en lloc de rebre una etiqueta mèdica, el protagonista mateix, o altres persones diverses, haurien reclamat autodenominar-se (i no deixar-se anomenar per altres) com a "infantesa transgènere", "variants de gènere", "criatures no conformes amb les normes de gènere", "transsexuals", "trangènere", "trans o trans*", etc.

Si haguera nascut en el segle XXI, s'hauria trobat amb molta gent criticant la validesa de la teràpia reparadora o de conversió (que pretén "curar" la persona fent que canvie l'orientació o identitat) i defensant la teràpia afirmativa (acceptació de la pròpia identitat i afrontament actiu i efectiu de l'estigma social). Però si haguera consultat un psicòleg o psiquiatra, aquest li hauria dit, seguint el DSM-V, que continuava patint una malaltia que ara ja no s'anomenava "trastorn" sinó "disfòria de gènere".

Finalment, si haguera nascut al Canadà o als EUA, potser s'hauria trobat amb famílies que estan fertes de veure que als seus fills se'ls etiqueta pensant en el que els falta (ajustar-se a les normes tradicionals) i no en el que tenen: creativitat, originalitat i independència. Així, els termes amb els quals se l'hauria anomenat serien: "infant amb creativitat de gènere", "amb gènere independent" o "criatura amb independència de gènere", termes positius que posen

ⁱ Entrada de Karícies "Creativitat de gènere"

Els nostres cossos, els nostres drets

l'accent, no en la falta o inadequació sinó en el que aporten d'original.

Font: Platero, Lucas (2015): *Trans*exualidades*. Ed. Bellaterra.

Comentaris

Javier Bebel (3r d'ESO)

Un xiquet així amb una família així, podria ser el percussor d'un canvi. Encara que el xiquet canviara les seues idees en créixer, potser canviaria la mentalitat del seu entorn. Estendria una evolució del pensament social sobre els sexes i la seua relació amb la masculinitat i la feminitat.

El nou pensament estès trencaria la imminent relació del sexe femení amb roba «femenina» i comportaments «femenins» i viceversa, fent la societat realment lliure, que ho és ara, però no subjectivament. Es tractaria de la perfecció de la llibertat que no lligaria la transsexualitat amb vestir com un vulga, perquè s'entén a un transsexual, però no a un «lliure social». L'extensió d'aquestes idees recorda a la revolució dels pantalons, que la dona poguera usar pantalons lliurement per acabar convertint-se en la peça de vestir de baix de la cintura unisex per excel·lència. 3.2.15

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.3. Tot clar! EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Sistema sexe-gènere

#Habilitats relacionals

#Ficció

#Comunicació

#Ètica relacional

#Salut emocional

Desenvolupament

Vegeu el vídeo complet [OH MY GOIG - DESMUNTANT SISTEMA SEXE/GÈNERE - E02](#) que inclou 4 parts:

- La ficció **#ALLCLEAR**. Paula i Edu han quedat a casa d'ell perquè els pares no hi estaran. Estan molt emocionats i demanen consell als seus amics Aina i Andrés. Els serviran els seus consells?
- Un taller amb estudiants sobre els condicionants socials.
- El sistema sexe-gènere explicat per la psicòloga Noemí Elvira.
- Preguntes de joves.

Responen a les qüestions en grups de 4. L'estructura cooperativa "Il·lapis al centre" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Qüestions

1. (Ficció) Han sigut útils els consells dels amics de Paula i Edu? Us ha passat alguna situació semblant?
2. (Taller) Com seria el nostre home i la nostra dona ideal? Dos voluntaris ixen a la pissarra i escriuen les característiques que la classe va dient.
3. (Taller) Quines etiquetes us han posat (família, amistats, mestres...) que no us han agradat? És fàcil llevar-se de damunt aquestes etiquetes (o manaments de gènere)?
4. (Sistema sexe-gènere) Què és aquest sistema? Expliqueu-lo per parelles, l'un a l'altre.
5. (Sistema sexe-gènere) A qui margina aquest sistema? L'hem d'acceptar? Si pensem que no, com podem transformar-lo?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.4. Què serà de major? EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Anatomies sexuals](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Infantesa](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Binarisme](#)

Desenvolupament:

Per grups. El professor o la professora reparteix a cada grup la foto d'un bebè (a uns els direm que és un xiquet i als altres els direm que és una xiqueta). En primer lloc, només els donem les dues primeres qüestions. Una vegada feta la posada en comú de la primera activitat, fan la resta de qüestions. Es pot completar l'activitat amb la lectura i comentari del text "El sexe binari".

Qüestions

1. Penseu com serà la vida d'aquest bebè. Feu una graella i anoteu, per dècades, les diferents activitats que realitzarà, les relacions que tindrà, les aficions, les malalties, els accidents, els patiments, les alegries, etc.
2. Posem en comú, en gran grup, les nostres anotacions.
3. Ara imagineu que aquesta persona té una orientació sexual o una identitat de gènere no normativa (és trans*, és intersexuals...). Indiqueu si totes les coses que havíeu assenyalat per a una persona cis i/o hetero serien igual.

4. Imagineu que el bebè de la foto té dificultats de visió o d'oïda, de mobilitat, és neuroatípic (Down, autisme...), etc. Com seria la seua vida?

5. Compartiu en gran grup les vostres idees, comparant les expectatives diferents depenent de la diversitat de la persona.

6. Llegiu individualment el text "El sexe binari" i expliqueu-vos-el per parelles.

Fotos lliures de Pixabay

Text. El sistema binari

Per al sistema patriarcal i binarista, els hòmens han de ser "blaus" (cotxes, futbol, força, cabells curts...) i les dones "rosa" (moda, bellesa, maternitat...). I si la nostra expressió de gènere no correspon al model, ens discriminen. Ser un xic femení o una xica masculina és quasi tan greu com cometre un delictes i mereix el castic social.

De vegades se sol dir que és la societat. Però no som totes i tots part d'aquesta societat? Quan parlem del "sistema", és aquest un ens que actua al marge, o per damunt, de la nostra voluntat?

És important que ens preguntem per la nostra participació en el manteniment de les injustícies del sistema o de la cultra. Insultem, marginem o critiquem les persones diferents? Mirem cap a un altre costat quan insulten algú altre per la seua expressió, identitat o orientació? Encarnem masculinitats i/o feminitats "perfectes"?

Vocabulari bàsic:

Sexe (anatomia): marcat pels genitals interns i externs, pels cromosomes, per les hormones, per les gònades i pels caràcters sexuals secundaris.

- Sexes normatius: mascle i femella
- Sexe exclòs: intersexual

Identitat de gènere: sexe que sentim i en el qual volem que ens tracten.

- Identitats normatives: dona i home cis (estan d'acord amb el sexe assignat)

Els nostres cossos, els nostres drets

- Identitats excloses: transsexuals, transgènere, trans... (no estan d'acord amb el sexe assignat, s'identifiquen amb un dels dos sexes binaris, amb cap d'ells o de vegades amb un i de vegades amb l'altre...)

Expressió de gènere: com vestim, sentim, ens comportem...

- Expressions normatives: dones femenines i hòmens masculins
- Expressions excloses: dones masculines, hòmens femenins, persones ambigües...

Orientació sexual: qui ens agrada, a qui desitgem, de qui ens enamorem...

- Orientació normativa: heterosexual
- Orientacions excloses: homosexual, bisexual, pansexual, demisexual, asexual...

SISTEMA BINARI HETEROPATRIARCAL

Normes i exclusions

SEXE	EXPRESSIÓ DE GÈNERE	ORIENTACIÓ	IDENTITAT DE GÈNERE
Masclè Femella	Masculí Femení	Heterosexual	Cissexual
Intersexualitats	Home femení, dona masculina, crossdresser...	Homosexual, bisexual, pansexual, asexual...	Transsexual, transgènere, trans*...

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.5. Intersexualitat i esport BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Anatomies sexuals](#)

[#Intersexualitats](#)

[#Trans*](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Binarisme](#)

[#Esport](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu en grups els textos "Mascle o femella?" i "Sexe o gènere?", fragments del [primer capítol](#) de *Cuerpos sexuados* (Ed. Melusina, 2006), de la biòloga Anne Fausto-Sterling.

Quins són els criteris que segueix el COI quant a la determinació sexual dels atletes?

Busqueu informació sobre les atletes intersexuals Caster Semenya i Dutee Chand. En el blog [Brújula intersexual](#) hi ha diversos articles sobre elles.

Vegeu l'anunci de Nike "[Unlimited courage](#)", on el protagonista és Chris Mosier, el primer atleta transgènere a formar part d'un equip nacional als EUA, concretament, de duatló. Busqueu informació sobre l'atleta.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Text. Mascle o femella?

Amb les presses i l'emoció d'anar als Jocs Olímpics de 1988, Maria Patiño, la millor

saltadora de tanques espanyola, va oblidar el certificat mèdic preceptiu que havia de deixar constància, per a seguretat de les autoritats olímpiques, del que pareixia més que obvi per a qualsevol que la vera: que era una dona. Però el Comitè Olímpic Internacional (COI) havia previst la possibilitat que algunes atletes oblidaren el seu certificat de feminitat. Patiño només havia d'informar al «centre de control de feminitat» raspant unes quantes cèl·lules de la cara interna de la seua galta, i tot estaria en ordre... o així ho creia ella. Unes hores després del raspament, va rebre una trucada. Alguna cosa havia anat malament. Va passar un segon examen, però els metges no van dir res. Quan es dirigia a l'estadi olímpic per a la seua primera carrera, els jutges de pista li van donar la notícia: no havia passat el control de sexe. Potser semblava una dona, tenia la força d'una dona, i mai havia tingut cap raó per a sospitar que no ho era, però els exàmens van revelar que les cèl·lules de Patiño tenien un cromosoma Y, i que els seus llavis vulvars ocultaven uns testicles. És més, no tenia ni ovaris ni úter. D'acord amb la definició del COI, Patiño no era una dona. En conseqüència, se li va prohibir competir amb l'equip olímpic femení espanyol. Les autoritats esportives espanyoles li van proposar simular una lesió i retirar-se sense fer pública aquella enutjosa situació. En refusar ella aquesta avinença, l'assumpte va arribar a la premsa europea i el secret es va airejar. Als pocs mesos del seu retorn

a Espanya, la vida de Patiño es va arruïnar. La van desposseir dels títols i de la llicència federativa per a competir. El nóvio la va deixar. La van expulsar de la residència atlètica nacional i se li va revocar la beca. De sobte es va trobar que s'havia quedat sense el seu mitjà de vida. La premsa nacional es va divertir molt a la seua costa. Com va declarar després, «Se'm va esborrar del mapa, com si els dotze anys que havia dedicat a l'esport mai hagueren existit».

Abatuda però no vençuda, Patiño va invertir molts diners en consultes mèdiques. Els doctors li van explicar que la seua era una condició congènita anomenada insensibilitat als andrògens; la qual cosa significava que, encara que tinguera un cromosoma Y i els seus testicles produïren testosterona de sobra, les cèl·lules no reconeixien aquesta hormona masculinitzant. Com a resultat, el seu cos mai va desenrotllar trets masculins. Però en la pubertat els testicles van començar a produir estrogen, com fan els de tots els barons, la qual cosa va fer que els seus pits cresqueren, la cintura es fera estreta i el malucs s'eixamplaren. A pesar de tindre un cromosoma Y i uns testicles, s'havia desenrotllat com una dona. Patiño va decidir plantar cara al COI. «Sabia que era una dona», va insistir a un periodista, «als ulls de la medicina, de Déu i, sobretot, als meus propis ulls». Va comptar amb el suport d'Alison Carlson, extenista i biòloga de la universitat d'Stanford, contrària al control de sexe, i juntes van emprendre una batalla

Els nostres cossos, els nostres drets

legal. Patiño es va sotmetre a exàmens mèdics de les seues cintures pelviana i escapular «a fi de decidir si era prou femenina per a competir». Al cap de dos anys i mig, la IAAF (International Amateur Athletic Federation) la va rehabilitar; el 1992, es va reincorporar a l'equip olímpic espanyol, i es va convertir així en la primera dona que desafiava el control de sexe per a les atletes olímpiques.

Malgrat la flexibilitat de la IAAF, el COI es va mantindre en la mateixa posició: si la presència d'un cromosoma Y no era el criteri més científic per al control de sexe, llavors caldria buscar-ne un altre. Els membres del Comité Olímpic Internacional seguien convençuts que un mètode de control més avançat seria capaç de revelar l'autèntic sexe de cada atleta. Però, per què li preocupa tant al COI el control de sexe? En part, les regles del COI reflecteixen les ansietats polítiques de la Guerra Freda: durant els Jocs Olímpics de 1968, per exemple, el COI va instituir el control «científic» del sexe de les atletes en resposta als rumors que alguns països de l'Europa Oriental estaven intentant glorificar la causa comunista a base d'infiltrar hòmens que es feien passar per dones en les proves femenines per a competir amb avantatge. L'únic cas conegut d'infiltració masculina en les competicions femenines es remunta a 1936, quan Hermann Ratjen, membre de les joventuts nazis, es va inscriure en la prova de salt d'altura femení com a Dora. Però la seua masculinitat no es va traduir en un gran avantatge: encara que es va classificar per a la ronda final, va quedar en quart lloc, per darrere de tres dones.

Tot i que el COI no va requerir l'examen cromosòmic en interès de la política internacional fins al 1968, feia temps que inspeccionava el sexe dels atletes olímpics en un intent de calmar els que sostenien que la participació de les dones en les competicions esportives amenaçava de convertir-les en criatures virilitzades. En 1912, Pierre de Coubertin, fundador de les olimpíades modernes (inicialment vetades a les dones), va sentenciar que «l'esport femení és contrari a les lleis de la naturalesa». I si les dones, per la seua mateixa naturalesa, no eren aptes per a la competició olímpica, què calia fer amb les esportistes que irrompien en l'escena olímpica? Les autoritats olímpiques es van afanyar a certificar la feminitat de les dones que deixaven passar, perquè el mateix acte de competir pareixia implicar que no podien ser dones de veritat. En el context de la política de gènere, el control de sexe tenia molt de sentit.

Text. Sexe o gènere?

Fins al 1968, sovint es va exigir a les competidores olímpiques que es despullaren davant d'un tribunal examinador. Tindre pits i vagina era tot el que es necessitava per a acreditar la feminitat. Però moltes dones trobaven degradant aquest procediment. En part per l'acumulació de queixes, el COI va decidir recórrer al test cromosòmic, més modern i «científic». El problema és que ni aquest test ni el més sofisticat que emprava el COI en l'actualitat (la reacció de la polimerasa per a detectar seqüències d'ADN implicades en el desenrotllament testicular) poden oferir el que s'espera

d'aquests. Simplement, el sexe d'un cos és un assumpte massa complex. No hi ha blanc o negre, sinó graus de diferència. En els capítols 2-4 parlaré del tractament que han donat (o haurien de donar) els científics, els metges i el gran públic als cossos l'aparença dels quals no és ni completament masculina ni completament femenina. Una de les tesis principals d'aquest llibre és que etiquetar a algú com a baró o dona és una decisió social. El coneixement científic pot assistir-nos en aquesta decisió, però només la nostra concepció del gènere, i no la ciència, pot definir el nostre sexe. És més, la nostra concepció del gènere afecta el coneixement sobre el sexe produït pels científics en primera instància. /.../

Els nostres cossos són massa complexos per a proporcionar-nos respostes definides sobre les diferències sexuals. Com més busquem una base física simple per al sexe, més clar resulta que «sexe» no és una categoria purament física. Els senyals i les funcions corporals que definim com a masculines o femenines estan ja imbricades en les nostres concepcions del gènere. Considere's el problema del Comité Olímpic Internacional. Els membres del comitè volen decidir qui és baró i qui és dona. Però com? Si Pierre de Coubertin estiguera encara per aquí, la resposta seria simple: ningú que desitjara competir podria ser una dona, per definició. Però ja ningú pensa així. Podria el COI emprar la força muscular com a mesura del sexe? En alguns casos sí, però les forces de barons i dones se solapen, especialment quan es tracta d'atletes entrenats. (Recordem que Hermann Ratjen va ser

Els nostres cossos, els nostres drets

vençut per tres dones que van botar més alt que ell.) I encara que María Patiño s'ajustara a una definició raonable de feminitat en termes d'aparença i força, també és cert que tenia testicles i un cromosoma Y. Ara bé, per què aquests trets haurien de ser factors decisius? El COI pot aplicar la prova del cariotip o de l'ADN, o inspeccionar els pits i els genitals, per a certificar el sexe d'una competidora, però els metges es regeixen per altres criteris a l'hora d'assignar un sexe incert. Se centren en la capacitat reproductiva (en el cas d'una feminitat potencial) o la grandària del penis (en el cas d'una presumpta masculinitat). Per exemple, si un bebé naix amb dos cromosomes X, oviductes, ovaris i úter, però un penis i un escrot externs, és xiquet o xiqueta? Quasi tots els metges dirien que és una xiqueta, malgrat el penis, pel seu potencial per a donar a llum, i recorrerien a la cirurgia i a les hormones per a validar la seua decisió. L'elecció dels criteris per a determinar el sexe, i la voluntat mateixa de determinar-ho, són decisions socials per a les quals els científics no poden oferir guies absolutes.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.6. Els límits a la feminitat i a la masculinitat EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Rols de gènere](#)

[#Música](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo de la cançó [Little Game](#), de Benny (en anglés a la pàgina oficial), i [ací](#) [subtitulada en espanyol](#).

Per grups, escriviu en pòsits xicotets els insults que se us acudisquen, tant els que s'adrecen a xics com a xiques. Després, dibuixeu la silueta d'un xic i d'una xica en cartolines diferents i apegueu els pòsits. Intenteu agrupar-los segons facen referència al físic, al sexe, a la valentia...

Després, per parelles o grups menuts, responeu a les qüestions.

Qüestions

1. Què és el que un xic no vol que pensen d'ell? I una xica?
2. Quins són els límits de la feminitat "acceptable"? I els de la masculinitat?
3. En quins moments la gent es burla, margina, critica, ridiculitza... un xic? I a una xica? De quines maneres es fa?
4. Què s'aconsegueix insultant, burlant-se, pegant... maltractant així?

5. Com ens sentim quan critiquem els altres?

6. Com ens sentim quan ens critiquen a nosaltres?

7. Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.7. Per quatre cantonets de no res E

Nivells: Primer cicle d'ESO

Etiquetes:

#Anatomies sexuals

#Infantesa

#Ficció

Desenvolupament

Vegeu el conte Por cuatro esquinitas de nada, de Jérôme Ruillier, contat per Beatriz Montero. Al canal de Montero podem trobar més contes igualitaris. Segons el conte, tots el redonets són iguals. És així a la realitat?

Vegeu el conte "El príncipe Ceniciento", de Babette Cole. Què penseu del final?

Transformeu un conte tradicional fent que el protagonista siga un xic no hegemònic com Ceniciento.

[Nota per al professorat. Una primera lectura del conte ens pot fer pensar que hi ha prou a retallar la porta perquè Quadradet pugui entrar-hi. No cal dir que ja és un gran pas. Però hem d'intentar anar més enllà i plantejar si el món es divideix només en redonets i quadradets; o si tots els redonets, o tots els quadradets, són iguals; o si el problema de Quadradet no serà tant la porta com un món on només es pot ser de dues formes...]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.8. Serà nen o nena? EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Anatomies sexuals](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Infantesa](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Binarisme](#)

[#Anglés](#)

[Desenvolupament](#)

Vegeu el [Capítol 1. Sexe gènere](#), de "Dibuixant el gènere", un projecte divulgatiu basat en el llibre Dibuixant el gènere (Gerard Coll-Planas i Maria Vidal, Edicions 96). L'animació està també en castellà i en anglés.

[Qüestions](#)

1. Per què a la gent li preocupa tant si la criatura serà xiquet o xiqueta?
2. En el vídeo parla de la "maquinària de gènere". Què penseu que és?
3. Com reacciona la gent davant del plor d'una criatura?
4. Què és el sexe? I el gènere?
5. Vegeu i comenteu l'anunci de [Girlie Glue](#), un pegament apte per a ser utilitzat en bebés. La publicitat de [la marca](#) ens rep amb un "It's never too early to be girlie!" (Mai és massa prompte per a ser femenina!)

It's never too early to be Girlie!

6. Vegeu i comenteu el [Capítol 2. Gènere i identitat](#). Biologia o cultura?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.9. Educació sexista i estereotips EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Feminismes](#)

[#Violències masclistes](#)

[#Educació sexista](#)

Desenvolupament

Mireu la graella extreta de *Feminisme per a principiants*, de Núria Varela. Per parelles imagineu frases en les quals es valore de manera diferent la mateixa característica. Per exemple:

- Laura és molt egoista, mai vol compartir els seus apunts quan li'ls demane. Joan és un xic amb caràcter; s'estima les seues coses i no li agrada compartir-les.
- Estel·la és tímida i pàmfila; per a arrencar-li una frase has d'insistir molt. A Carles li agrada pegar-li voltes a les coses, i quan no té ganes de parlar, se l'ha de respectar.
- La meua filla és molt dòcil i sempre fa cas a la primera. El meu nebot és tan apocat que mai et porta la contrària en res; no sé què serà d'una persona tan dèbil a la vida!

Vegeu el [capítol 3. Normes de gènere, desigualtats i violències](#), del projecte divulgatiu d'animació basat en el llibre *Dibuixant el gènere* (Gerard Coll-Planas i

Maria Vidal, Edicions 96), [L'animació està també en castellà i en anglés.]

Responen a les qüestions per parelles. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb una altra parella i, posteriorment, amb el grup classe.

Qüestions

- Hi ha algun exemple en el vídeo que mostre el que hem vist a la graella?

- Què significa interseccionalitat?
- Què és el sostre de vidre?
- Assenyaleu exemples de desigualtats de gènere que apareixen en l'animació. En coneixeu més?
- Esteu d'acord amb l'afirmació del vídeo "Tots i totes reproduïm el sistema"?

Quan algú es comporta així:	Si és una xiqueta, es diu que és:	Si és un xiquet, es diu que és:
Activa	Nerviosa	Inquiet
Insistent	Cabuda	Tenaç
Sensible	Delicada	Efeminat
Desimbolta	Grossera	Segur
Desinhibida	Descarada, fresca	Simpàtic
Obedient	Dòcil	Dèbil
Temperamental	Histèrica	Apassionat
Audaç	Impulsiva, actua sense pensar	Valent
Introvertida	Tímida	Reflexiu
Curiosa	Xafardera	Despert, intel·ligent
Prudent	Responsable, assenyada	Covard
Si no comparteix	Egoista	Defensa el que és seu
Si no se sotmet	Agressiva	Fort
Si canvia d'opinió	Voluble, capritxosa	Capaç de reconèixer els errors

Taula extreta de *Feminisme per a principiants*, de Núria Varela

i Informació per al professorat en la píndola "Interseccionalitat".

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.10. Afectivitat i límits 2EBC

Nivell: Segons cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Sistema sexe-gènere

#Amor(s)

#Rols de gènere

#Emocions

#Expressió de gènere

Desenvolupament

Llegiu els textos de la psicòloga Cristina Garaizabal i responeu a les qüestions.

L'estructura cooperativa "canvi de grup" pot ser útil per a realitzar les qüestions (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives")

Qüestions:

1. Subratlla les frases dels textos que fan referència al concepte de "gènere".
2. Significa el mateix "sexe" que "gènere"? Quines diferències hi trobes?
3. Subratlla al primer text les frases on es parla de les "expectatives". Intenta definir aquest concepte.
4. Podries posar algun exemple del que s'espera socialment d'una xica pel que fa al seu comportament sexual? I d'un xic? Hi ha diferències?
5. Segons el text "L'expressió de l'afectivitat", per què els hòmens són *menys afectius que les dones*? Hi esteu d'acord?
6. Subratlla en el text les frases que expliquen per què les dones tenen menys desig sexual que els hòmens. Hi esteu d'acord?

7. Explica amb les teues paraules la diferent educació que es dona a hòmens i a dones segons Garaizabal. Hi estàs d'acord? Pots posar exemples que corroboren les diferències?

Textos. Sexualidad, género y amor

C. Garaizabal. "Sexualidad, género y amor" T.E, núm.151. març 94.

El desig

"Les persones naixen éssers sexuals, és a dir, amb capacitat per a desenvolupar això que anomenem desig sexual, ara bé, com es manifeste aquest desig dependrà del medi en què ens desenvolupem, de les relacions que establim, de com siga estimulat el nostre cos al llarg de la vida, de les idees religioses, polítiques en què siguem educats o educades... i d'una multitud de factors que són els que en última instància conformaran les vivències particulars en el terreny sexual. Dintre d'aquests factors /.../ un que té prou importància en les nostres societats és el gènere, és a dir el fet de nàixer hòmens o dones i el que això significa socialment."

"Des del punt de vista psicològic, el gènere /.../ té a veure amb les creences familiars i socials que defineixen la masculinitat i la feminitat /.../; aquestes creences, la majoria de les vegades són anteriors al propi naixement de la criatura i estan constituïdes per les diferents expectatives que els pares i l'entorn familiar i social tenen sobre com serà si és xiquet o què farà en la vida si és xiqueta."

L'expressió de l'afectivitat

"En els hòmens, el procés de socialització implica reprimir l'expressió afectiva, en tot, menys en l'expressió de la sexualitat, mentre que en les dones, la socialització implica estimular el seu desenvolupament afectiu, en tot, menys en l'aspecte sexual.

Per als hòmens, la sexualitat pot ser font d'autoafirmació personal, demostració de virilitat, fins i tot demostració de domini cap a les dones. Però probablement també, és una de les escasses possibilitats que tenen –acceptada socialment– de demostrar emocions, els seus sentiments de tendresa i amor."

"Per a les dones la sexualitat és un terreny contradictori, contaminat de missatges contradictoris ("sedueix, però no molt", "tin relacions sexuals, però vés amb compte!") /.../. La inhibició del desig sexual va acompanyada d'una sobredimensió del poder de l'amor.

"/.../ Dues dades col·laboren a oferir un panorama general de com vivim les dones el binomi sexualitat-amor, a diferència de com el viuen, generalment, els hòmens:

- Major inhibició de les dones davant la sexualitat: ens costa demanar explícitament relacions sexuals i molt més pressionar-hi tossudament la nostra parella. Ens costa reconèixer els nostres desigs sexuals a no ser que l'altre ens ho demane.

- Freqüentment en les dones, sexe i amor apareixen fusionats: necessitem enamorar-nos per a mantenir una relació sexual i,

Els nostres cossos, els nostres drets

a poc que ens descuidem, estem fent un projecte de vida en comú amb el nostre amant.”

Diferent socialització d'hòmens i dones

“/.../ Als xiquets se'ls potencia des de ben xicotets que siguen capaços d'actuar i de dominar el món exterior al familiar, i que reprimesquen el món dels afectes. Se'ls anima a explorar el món, a eixir fora. La separació de la mare i la individualització estan íntimament lligats al desenvolupament de la masculinitat; se'ls estimula la independència i l'autonomia respecte dels altres; se'ls fa saber que el que valguen dependrà del que facen en la vida, del que siguen capaços d'actuar. La seua intimitat serà prompte respectada, la seua disponibilitat afectiva no es considera permanent i, per tant, els límits que ells vagen establint per a controlar aquesta disponibilitat són detectats i considerats pels altres. El jo masculí es configura com una identitat basada en l'aconseguitment.”

“/.../ Les dones solen romandre més lligades al món de la mare, al món dels afectes, ja que una de les funcions principals que se'ls exigirà és la de ser cuidadores emocionals d'un futur nucli familiar. Se les educa en què allò que aconseguesquen no serà tant per mèrits propis com per la capacitat que tinguen de ser simpàtiques, de seduir, de ser afectuoses. La identitat femenina es va configurant al voltant de les relacions afectives. El jo de les dones és sempre un jo en relació.”

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.11. Revolució Asperger BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat Intel·lectual](#)

[#Diversitat funcional](#)

[#Ficció](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu l'entrada del blog Asper Revolution "[El sexo y yo](#)". També podeu llegir [El sexo y yo II. Primeras experiencias](#). L'estructura cooperativa "1-2-4" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu annex "Estructures cooperatives")

Qüestions

1. L'autora parla de la societat neurotípica i de persones neurodivergents. Què vol dir?
2. Per què la sexualitat és un tema tabú?
3. Què podem fer perquè deixi de ser-ho?

Mireu el curt "[Inocente](#)" (Àlvaro Pastor, 2013) i l'explicació del vídeo [Personas con discapacidad dan el salto al cine en "Inocente"](#). Utilitzen la tècnica "lectura compartida" (Vegeu annex "Estructures cooperatives")

Compareu el personatge de ficció del curt, Elsa, amb l'experiència en primera persona de l'article.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Entrada. [El sexo y yo \(I\)](#)

Sé que el tema de la sexualitat en las personas con diversidad funcional y

neurodivergentes ha sido y es un asunto bastante tabú, aunque en mi opinión (y sé que la de bastante gente) debería dejar de serlo. No soy la primera que trata el tema ni la que mejor lo hace pero quería contribuir con mi granito de arena.

Mi experiencia personal es la de una niña, una chica, una mujer, que se sabía diferente pero que no conocía su condición y, por tanto, no conocía sus vulnerabilidades ni sus fortalezas, ni las herramientas más adecuadas para desenvolverse en el mundo. En mi experiencia sexual esto ha sido exactamente igual.

Mi perfil es el de una aspergirl hipersensible, esto significa que soy extremadamente sensible a la luz, los sonidos, las texturas, los olores, el movimiento, etc. Esta sensibilidad puede ser más aguda o más apagada dependiendo del momento y de ciertas circunstancias (cansancio, sueño, hambre, estado anímico, contexto social, etc). Para mí las relaciones sexuales suelen ser experiencias abrumadoras, tanto para bien como para mal.

Desde niña me di cuenta de mi gran apetito erótico aunque era un deseo más mental que una necesidad física. Yo soy de esas personas autistas que tienen ciertos reparos con el contacto físico hacia otras personas (supongo que en parte debido a mi hipersensibilidad). Un roce puede dolerme como si me rascarán con una lija. También puede proporcionarme un placer inigualable. Es difícil manejar esta intensidad y mucho más difícil compartirla con otros.

Tal vez en otra entrada me centre en el carácter social de la sexualidad (y será una

entrada divertida porque no he podido ser más incorrecta y vehemente con mis parejas sexuales, la verdad) pero en esta he decidido centrarme en el aspecto de la vulnerabilidad, tanto por mi sensibilidad exacerbada como por mi ingenuidad.

El no tener un diagnóstico (ni siquiera un auto-diagnóstico) aporta la ligera ventaja de que la sociedad y sus integrantes no te consideran una persona discapacitada, pero eso no impide que sus miembros más desalmados no se den cuenta enseguida de que eres una presa fácil. Por poner mi ejemplo particular (y sabiendo que por desgracia no es el único ni resulta anecdótico), con 17 años me enamoré de un hombre de 27 y mantuvimos una relación de pareja durante nueve largos y penosos años. Con él experimenté mi primer coito, algo totalmente premeditado por mi parte. No me supuso un trauma ni nada parecido pero ojalá hubiera quedado así, ojalá eso hubiera sido todo. Ojalá alguien me hubiera explicado hasta la saciedad que mi carácter obsesivo hace que me enganche con suma facilidad a algo que yo consideraba amor pero que lejos estaba de serlo. Ojalá también hubiera sido consciente de que la sociedad neurotípica en general, y algunos individuos en particular, no son tan honestos como yo y que a veces son deliberadamente engañosos. Ojalá hubiera puesto en duda cada una de sus palabras. Ojalá hubiera hecho caso a mi instinto, a mi hipersensibilidad, pues cuando sus caricias empezaron a dolerme y resultarme desagradables debería haber huido. Les aspies somos más propensos a sufrir abusos pues es muy fácil engañarnos;

Els nostres cossos, els nostres drets

una educació sexual honesta y temprana podría ayudar a disminuir el número de este tipo de abusos. Si algo he descubierto es que si nos enseñan (o aprendemos por nuestra cuenta) a defendernos, somos capaces de hacerlo, con uñas y dientes si hace falta.

Por otra parte, mis experiencias sexuales no han sido en su mayoría nefastas. Cuando el respeto y el entendimiento hacia mi forma de ser y sentir están presentes, la sexualidad se convierte en algo sublime y maravilloso. A esto es lo que debería aspirar la sociedad para cada una de las personas que la conformamos.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.12. Parelles i diversitat intel·lectual 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cossos i models](#)

[#Diversitat Intel·lectual](#)

[#Diversitat funcional](#)

Desenvolupament

Extraieu les idees més importants del text "Diversitats intel·lectuals". Compartiu-les amb una parella i fusioneu el vostre resum o esquema. Podeu també veure i comentar els vídeos de les diferents històries i deixar un comentari al seu canal.

Text. Diversitats intel·lectuals

Les persones amb diversitat intel·lectual estimen i desitgen, com tot el món. Marina i Andrés són una parella d'adolescents neuroatípics que s'enamoren durant el rodatge del documental *Ópera Prima* (Mar Domínguez i Amparo Mendo, 2013). Mònica i David són una parella amb síndrome de Down que han decidit casar-se i la cosina de Mònica ha contat la seua relació en el documental *Mónica y David* (A. Codina, 2010). Cinc joves anglesos amb diversitat intel·lectual han decidit independitzar-se i comparteixen pis. Van a classe, treballen, lliguen, es diverteixen, també es disgusten, com qualsevol altra persona; i ens conten la seua vida en la sèrie "*The Specials*". Verònica és lesbiana i té Síndrome de Down, i ens conta en aquesta [entrevista radiofònica](#) com és la seua història.

Viviana i Andrea es conegueren en una institució de salut mental i s'enamoren. Hagueren de demostrar que entenen el que volia dir casar-se

perquè la llei les considera "incapaces". Viviana té 58 anys, una sentència d'inhabilitació i una restricció de la capacitat jurídica; Andrea en té 32 i una sentència d'insània que limita quasi completament la seua capacitat de decidir, i per aquest motiu va necessitar el permís d'un jutge que avaluà si sabia el que significava contraure matrimoni. En tot aquest llarg procés, que va durar dos anys, Vivi i Andrea comptaren amb l'ajuda de curadors, funcionaris públics que les representen legalment i que els van aconseguir un subsidi perquè pogueren viure fora de la institució mental de manera independent.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.13. Diversitat funcional i sexualitat 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat funcional](#)

[#Ficció](#)

[#DDHH](#)

[#Diversitat funcional](#)

Desenvolupament

En grups de 4, vegeu el curt "[Discapacidad no es incapacidad](#)" (Helena de Julián, 2012), on una xica que va amb cadira de rodes coneix un xic al mercat i se sent atreta per ell.

En el mateixos grups, vegeu i comenteu els reportatges "[Yo soy igual que tú. Discapacidad y sexualidad. Parte 2](#)" (7,4" Canal Judicial, Mèxic, 2016) i "[Yo soy igual que tú. Discapacidad y sexualidad. Parte 3](#)" (8,41" , Canal Judicial, Mèxic, 2016), on Sara Villanueva, una jove de 35 anys defensa el seu dret a la sexualitat.

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.14. Us explicaré què em molesta E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Homofòbia

#Infantesa

#Creativitat de gènere

#Intolerància per gènere

Desenvolupament

Llegiu "Us explicaré allò que em molesta", la carta d'un xiquet de 8 anys que pateix bullying per ser femení. L'assetjament començà quan Manuel tenia 4 anys i va demanar que li pintaren la cara com una princesa en un dia de festa al col·legi. Ara en té huit i continua sentint els insults de «marieta» o el seu nom en femení. Sa mare conta que la situació esdevingué insuportable el curs passat quan els companys pintaren els insults al col·legi. El centre no va fer res i els pares decidiren canviar-lo de centre. Per desgràcia, es va trobar els assetjadors en un campament d'estiu; els monitors s'adonaren del patiment de Manuel i l'animaren a escriure una carta. La va escriure a casa, tot sol, i la va llegir davant dels companys. Per a ell va ser alliberador.

L'any 2014 el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei contra l'homofòbia, que estableix que «s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguen respectats en els diferents àmbits educatius».

Penseu que hi ha dret que anar a l'escola siga un infern per als xiquets i les xiquetes diferents?

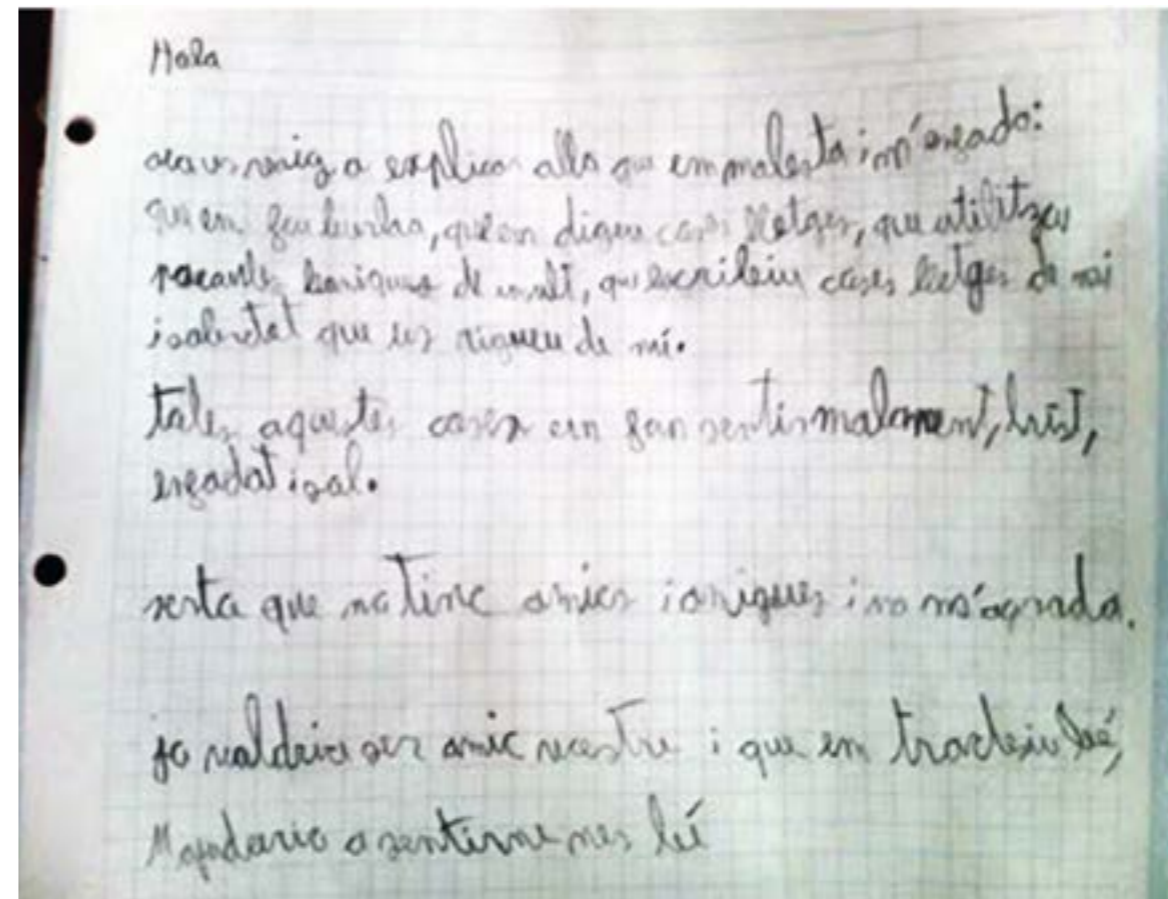
Per grups, representeu un debat en el qual cada grup representarà un rol: a) xiquet assetjat; b) assetjadors/es; c) família del xiquet assetjat; d) família dels assetjadors; e) mestres i educadors/es, i f) companys del xiquet assetjat que veuen la violència però no fan res. Qualsevol persona del grup pot parlar. Decidiu prèviament els arguments que utilitzareu.

Hola,
Us vaig a explicar allò que em molesta i m'enfada: que em feu burla, que em digueu coses lletges, que utilitzeu paraules boniques d'insult, que escriviu coses lletges de mi i sobretot que us rigueu de mi.

Totes aquestes coses em fan sentir malament, trist, enfadat i sol.

Sento que no tinc amics i amigues i no m'agrada. Jo voldria ser amic vostre i que em tractéssiu bé.

M'ajudaria a sentir-me més bé.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.15. Camarada Alan 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Transfòbia

#Trans*

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el text "Camarada Alan" que escriu Miquel Missé després del suïcidi d'Alan (desembre 2015), un jove trans de 17 anys de Barcelona que fou un dels primers menors a qui un jutge havia autoritzat el canvi de nom en el DNI.

Llegiu les dades sobre l'assetjament escolar i suïcidi.

Responen a les qüestions en grups de 4. L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".) Compartiu les vostres reflexions i relats amb el grup classe.

Qüestions

1. Quants Alans són necessaris perquè la diversitat siga considerada un valor i es treballa a l'escola i a tot arreu?
2. Busqueu informació sobre Ekai, un altre jove trans que es va suïcidar el 2018. Escriviu-li una carta semblant a la que escriu Missé, explicant-li com l'hauríeu acollit al vostre institut.
3. Què és Oasis?
4. Què us sembla la iniciativa?
5. Busqueu algun vídeo interessant sobre Miquel Missé i mostreu-lo a la classe.

Text 1. Camarada Alan. Miquel Missé

Casi te conozco, Alan. Me habían propuesto visitarte hace un par de semanas para animarte un poco. Para contarte lo mucho que se liga cuando eres un chico trans, o que el mejor remedio contra el bullying son las amigas, o que en Barcelona hay un estupendo grupo de Joves Trans que se te iban a comer a besos y te iban a enseñar a hablar el lenguaje no-binario, o que te vinieras a ver una peli algún viernes de Espai Trans y te trajeras a la mama contigo para que se tomara un café con el resto de mamis-militantes del Grupo de Familias Trans en la sala de al lado, o que te asomaras a algún evento de la gran familia de Generem o que te vinieras a un concierto de Viruta FtM. Muchos espacios en los que hubieras sido muy bien recibido, en los que te hubieras sentido algo menos solo, pero a los que nunca llegaste. Desde luego, si hay alguien que podía entenderte éramos tus iguales, las decenas de chicos y chicas trans que ayer nos agolpábamos en una concentración para recordarte. Los que, como tú, hicimos carreras de obstáculos para sobrevivir al instituto, con serias dudas de conseguirlo. Los que nos inventamos cada día mil estrategias para pasar desapercibidos en espacios hostiles, o contando milongas para no enseñar nuestra documentación. Los que sabemos los mil y un agujeros negros en los que es fácil caer cuando uno empieza a construir una identidad de chico sin saber por dónde empezar.

Casi te conozco, y a la vez es casi como si te conociera.

Estos días muchas personas se preguntan cómo ha podido suceder. Se llevan las manos

a la cabeza. Yo lo que pienso es cómo no pasa más a menudo. Es más, la pregunta debería ser: por qué no debería pasar. Seguramente esta reflexión la deben compartir muchas compañeras y compañeros que trabajan dando charlas y talleres en cientos de institutos sobre diversidad sexual y de género y que cada día descubren cómo hay quien literalmente sobrevive en su clase. **El acoso escolar por tener una expresión o identidad de género distinta está a la orden del día.** Y no hace falta esforzarse mucho para encontrarlo en patios, pasillos, vestuarios. No es ningún misterio. La mayoría de personas LGTB adultas cuentan historias de discriminación en su adolescencia. Se han escrito decenas de informes para decirlo pero aun así, todavía hay quien se sorprende. Más que ingenuidad, es una terrible hipocresía. Tu muerte volverá a llevar el debate del acoso escolar a la primera línea mediática, sin duda. Lo que no tengo claro es si se desarrollarán políticas para transformar este escenario.

Hoy es muy fácil decir #YoTambienSoyAlan. A eso se apunta todo el mundo. Pero lo difícil es ser Raquel, Sara, Nico, Claudia, Paul... que siguen con vida. Luchando algunos días entre mantas para no ir a clase o buscando un nuevo instituto. Resistiendo con terapias o con alguna que otra pastilla para calmarles el malestar generado en parte por muchos chicos y chicas que ejercen violencia para demostrar que ellos han triunfado en la reproducción de los roles de género hegemónicos pero que al final también son víctimas disfrazadas de verdugos. Sobreviviendo con remedios como parches que sólo buscan como readaptarl*s como si eso dependiera de ell*s, escondiendo

Els nostres cossos, els nostres drets

nuestra responsabilidad colectiva. Y teniendo que escuchar cada día como un mantra que el entorno es TAN difícil de cambiar, la realidad asfixiante y binaria está TAN enraizada... Tratando así de implantarnos la derrota.

Pero a pesar de todo este ruido, Raquel, Sara, Nico, Claudia, Paul... todavía siguen vivas.

Todavía recuerdo no hace ni siquiera un año, cuando lanzamos el proyecto **OASIS**, unas colonias de verano para adolescentes LGTB en Barcelona, haber tenido que tener que escuchar por parte de algunas administraciones públicas que el acoso escolar hacia jóvenes LGTB no era para tanto, que al final la gente se espabila, que no hay que dramatizar... En fin. También te habría llevado al OASIS.

Que no nos ciegue toda esta tristeza que estos días nos inunda. Que esta tristeza nos devuelva la rabia contra un sistema para el que tu muerte es un daño colateral. Como lo son las mujeres que enterramos cada mes, como lo son los maricones de mierda grafitados en las puertas de un baño. Tu muerte como el mejor ejemplo de que nuestra cultura está anclada en que sólo hay hombres y mujeres, chicos y chicas, niños y niñas. Con sus dos cuerpos opuestos, sus cerebros binarios, sus comportamientos polarizados, sus deseos heterosexuales. Tu muerte como el mejor ejemplo de un desastre estructural: el sexismo.

Que los chicos y chicas trans no tengan que ocultar nunca su identidad en sus clases, ese será el éxito. Que puedan ser gente trans de su instituto, colegas trans de sus amigos y amigas, alumnado trans de sus profes. Sin que haya que guardar ningún secreto. Y para llegar a eso, para que los jóvenes trans puedan sentirse seguros, hacen falta referentes, cultura y mucho orgullo trans.

Que nadie crea que esto se resuelve con cambiar nuestros nombres en el DNI, ni siquiera cambiando nuestros cuerpos. Eso nos ayudará a vivir mejor, pero no terminará con el sistema que te ha llevado a la muerte. **La respuesta está en dejar de centrarnos en todo lo que la gente trans tendríamos que cambiar, y empezar a cambiar este sistema social que, para empezar, patologiza nuestra experiencia exigiéndonos a cada paso un certificado de trastorno mental.**

Que tu sonrisa rebelde con la que nos martirizan los medios nos sirva para traspasar el llanto y mantenernos en lucha. Que nos sirva para mantener viva tu memoria desde la más profunda rabia trans. Porque camarada es aquel del que, sin llegarlo a conocer, podemos conocer sus luchas diarias y cotidianas, así como sus grandes batallas, compartirlas y amarlas.

Casi te conozco, camarada Alan. Pero desde ahora no vamos a olvidarte.

Idemtv.com

Text 2. Dades sobre assetjament escolar

"Acoso Escolar Homofóbico y Riesgo de Suicidio en Adolescentes y Jóvenes LGB". COGAM I FELGTB. 2012.

Investigació estatal amb joves de 12 a 25 anys que han patit AEH (assetjament escolar homofòbic). 653 enquestes en 129 localitats de 44 províncies i Melilla. Principals resultats:

- El 57% de l'assetjament escolar homofòbic s'inicia entre els 12 i els 15 anys. El 23%, abans d'arribar a l'ESO.
- El 49% ha patit l'assetjament escolar homofòbic diàriament o freqüentment. El 69% va patir l'assetjament durant més d'un any. El 90% ha patit l'assetjament escolar

homofòbic de part d'un company baró i l'11%, d'un professor.

- El 42% no va rebre ajuda de cap tipus al seu centre educatiu. Solament el 19% va rebre ajuda del professorat.
- El 82% no va informar de l'assetjament escolar homofòbic en la família.
- Del 18% que sí que ho va fer (més el 10% que va ser descobert pels seus familiars), el 27% no va rebre cap suport i el 73% sí (fonamentalment de la mare).
- El 43% dels qui van respondre l'enquesta, va arribar a plantejar-se el suïcidi (el 56% contínuament o durant molt temps; el 27% de forma persistent en el temps).
- Entre els qui van experimentar ideació de suïcidi, el 81% va arribar a planificar-ho, el 40% amb detalls. Això significa que el 35% de les i dels joves que van patir assetjament escolar homofòbic van arribar a planificar el seu suïcidi.
- Dels qui van idear el suïcidi, el 40% va arribar a intentar cometre'l en una o diverses ocasions. És a dir, el 17% de les i els joves que pateixen assetjament escolar homofòbic arriba a atemptar contra la seua vida.
- Estem parlant de víctimes que senten humiliació (63%), impotència (60%), ràbia (59%), tristesa (59%), incomprensió (57%), solitud (53%), vulnerabilitat i aïllament (50%). Però sobretot desesperança (66%).

Els nostres cossos, els nostres drets

8.1.16. Homofòbia i esport 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Homofòbia

#Esport

#Masculinitat(s)

#Rols de gènere

Desenvolupament

Responen a les qüestions en grups de 4. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives")

Qüestions:

1. Penseu que l'esport és un món masclista? Poseu-ne exemples.
2. Hi ha uns esports més masclistes que altres?
3. Penseu que l'esport és homòfob? Poseu-ne exemples.
4. "Si no le gusta el fútbol, julandrón fijo". Un alumne d'ESO va dir aquesta frase a classe. Penseu que és veritat?
5. Vegeu el vídeo [Rainbow laces. Make sport everyone's game](#), que forma part de la campanya anglesa [Rainbow laces](#) (2016), que lliuta contra l'homotransfòbia en l'esport [el vídeo està en anglès].
6. Llegiu i comenteu el text "La revista Panenka", revista mensual que, des de 2011, aposta per un periodisme esportiu diferent.
7. Coneixíeu [la revista Panenka](#)? Busqueu un article que us semble alternatiu al

model tradicional de periodisme esportiu i expliqueu a la classe per què ho és.

8. Opcional: Llegiu i comenteu l'article: [Elles, la victoria; ellos, el dinero](#) (Alena Arregui. Panenka. 18/04/2016)
9. Llegiu el text "Masculinitat i esport". La periodista es fa unes quantes preguntes al primer paràgraf. Podeu contestar-les? Com és el model de masculinitat tòxica del qual parla l'article?
10. Us animeu a reescriure la crònica d'un esdeveniment esportiu sense masclisme?

Text 1. La revista Panenka

La Revista Panenka s'erigeix com l'alternativa al periodisme esportiu de sensacionalisme mediàtic, dones semi-nues a la contraportada i anàlisi superficial i sense rigor. /.../ Malgrat que només compten amb dues dones en el seu equip –Anna Blanco, directora d'Art i Alena Arregui, redactora–, a *Panenka* aposten per un model de periodisme esportiu diferent, no tòxic i creativament molt interessant. Exemple d'això és la campanya que han iniciat i que ha tingut i segueix tenint ressonància als terrenys de joc espanyols cada cap de setmana. Avui us parlaré de *Panenka contra la homofòbia*.

Quan s'ha de fer referència a l'homofòbia als mitjans esportius, es fa sempre de puntetes, amb un gran respecte però sense una voluntat d'aprofundir en el tema. No hi ha espai, em direu. No hi ha temps. No interessa a la nostra audiència. Parlem només de futbol, nosaltres. D'excuses

en sobren. Però és innegable que cal, és necessari i imprescindible que algú comenci aquesta conversa, que deixi de ser un trist article sobre les amenaces de mort a un àrbitre després de sortir de l'armari i comenci a ser quelcom prou substancial com per activar els engranatges del canvi. *Panenka* ho ha fet, però la seva iniciativa no pot quedar en l'anècdota. El número 57, *Fútbol, la última barrera*, (referència a *Star Trek*? És possible.) està dedicat a l'homofòbia en el futbol, més concretament, a la lluita contra l'homofòbia, a la visió positiva, activa i esperaçadora d'aquesta lluita.

Amb aquesta publicació, han iniciat una campanya de sensibilització en què s'han repartit braçalets amb la bandera multicolor a tots els equips de Primera, Segona, i a alguns de Segona B. L'objectiu és iniciar una conversa sobre l'homofòbia per tal de buscar-hi una sortida, i per aconseguir-ho, s'han proposat que tants jugadors com sigui possible duguin el braçal multicolor. D'entre els equips de primera que s'han sumat a la iniciativa hi ha el Sevilla, l'Eibar, el Leganés, el Granada, l'UD Las Palmas i l'Osasuna. Val a dir que ni el Barça ni el Madrid s'hi han interessat. La iniciativa, que ha rebut el suport –que no l'adhesió oficial– de la Liga, sí que va rebre el suport a nivell oficial de la Premier League sota el nom de Rainbow Laces (un projecte d'[Stonewall.org](#)), on tots i cadascun dels seus equips van comprometre's a dur els cordons de les botes multicolors. Durant la jornada del cap de setmana 26-27 de novembre es

Els nostres cossos, els nostres drets

va estendre una bandera LGTBI+ amb el símbol de la Premier a cada partit i l'arc de Wembley es va il·luminar amb els colors de l'arc de Sant Martí.

Extracte de l'article: [El "Proyecto Panenka": la lluita contra l'homofòbia arriba al futbol espanyol](#). Francesca Blanch Serrat. 19 de desembre De 2016. Zena.cat

Text 2. Masculinitat i l'èpica de l'esport

Que no parlem d'una cosa, no vol dir que no existeixi. Quants jugadors de futbol de la Primera Divisió de la Lliga de Futbol Professional –i agafo la primera divisió masculina com a exemple– que siguin part del col·lectiu LGTBI+ em podeu anomenar? Exacte. I realment creieu que els més de 600 hòmens que hi juguen són tots heterossexuals? Evidentment que no. Vull dir amb això que hem de treure a gent de l'armari a cops d'escombra? Evidentment, no. El que hem de fer és plantejar-nos per què no surten. La pregunta és: què cal fer per aconseguir que la Liga es converteixi en un lloc on els hòmens se sentin lliures de sortir de l'armari, si així ho desitgen? Evidentment, també ens podríem preguntar què cal fer perquè aquesta llibertat existeixi arreu, però les utopies s'aconsegueixen pas a pas. Cap de nosaltres sap quin pas cal fer primer, però el que sí que sabem del cert és que no podem quedar-nos de braços plegats.

L'homofòbia en el futbol està directament relacionada amb el tipus de masculinitat que l'esport eleva a l'estatus d'icona. El futbol és un esport de masculinitat tòxica. En aquesta línia, Orin Starn, professor d'antropologia cultural de la Universitat

de Duke, als Estats Units, afirma en el seu curs "Sports and Society" que el futbol, com el bàsquet o el beisbol, "han estat tradicionalment esports infectats amb la idea del guerrer salvatge i fort que entra a la batalla dins del terreny de joc. Són esports amb uns elements definits d'heterossexualitat mascle en l'equip i en la cultura de vestidor». És precisament aquesta tradició d'hipermasculinitat atlètica, fonamentada en l'èpica de la batalla tan unida als enfrontaments esportius, la que no deixa espai per a altres opcions identitàries. És essencial, per tant, que com a societat superem l'ideal de masculinitat tòxica en favor de la diversitat de masculinitats que ens permeti respirar i coexistir amb la nostra identitat personal, tan allunyada com és del nostre talent esportiu.

Extracte de l'article: [El "Proyecto Panenka": la lluita contra l'homofòbia arriba al futbol espanyol](#). Francesca Blanch Serrat. 19 de desembre De 2016. Zena.cat

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2. L'EDUCACIÓ DE LA MASCULINITAT I DE LA FEMINITAT

Objectius de l'alumnat

- Prendre consciència de la diferent educació que es dona a hòmens i a dones.
- Entendre com afecta específicament aquesta educació sexual sexista a les persones amb orientacions, identitats i corporalitats no hegemòniques.
- Entendre l'educació de la masculinitat hegemònica en la misogínia i l'homofòbia, i oposar-s'hi activament.
- Entendre i donar eines per a revertir la castració emocional dels barons.
- Desnaturalitzar la violència masculina i els trets de la masculinitat que perpetuen la desigualtat i la violència.
- Prendre consciència de les conseqüències de l'educació sexista en la vivència de les relacions sexuals.
- Mostrar i valorar la diversitat de possibilitats d'expressions de gènere.
- Mostrar iniciatives educatives de criança i educació sense gènere.
- Prendre consciència de les conseqüències desapoderadores de l'educació sexual donada a les xiques (guió de la por, sobreprotecció, sobrerresponsabilització del sexe segur...).
- Apoderar els xics alternatius a la masculinitat hegemònica i apoderar les xiques per a l'autonomia i la llibertat, al marge dels manaments de gènere.

Els nostres cossos, els nostres drets

Expressió de gènere

Informació per al professorat

Com a categoria sociològica o antropològica, el gènere seria "la construcció social i cultural basada en les diferències biològiques entre els sexes que assigna diferents característiques emocionals, intel·lectuals i comportamentals a dones i homes, variables segons la societat i l'època històrica" (Termcat); en altres paraules, el gènere seria els comportaments percebuts com a apropiats per als hòmens i per a les dones en un context determinat. Les normes de gènere no estan escrites (en les societats occidentals actuals); són subtils i invisibles i estan naturalitzades, per això són tan eficaces. En general, conscient o inconscientment, solem acatar-les perquè això garanteix l'acceptació social.

El primer que hem d'evidenciar és que aquestes característiques emocionals, intel·lectuals i comportamentals no són neutres, sinó que tenen un valor desigual i jeràrquic: els trets associats a la masculinitat (força, èxit, raó, àmbit públic...) són considerats millors, superiors o més valuosos que els associats a la feminitat (sensibilitat, cura, tendresa, àmbit privat...). Així, no podem parlar de la identitat de gènere sense evidenciar les relacions de poder i els privilegis materials i simbòlics dels barons sobre les dones. El sistema de gènere és masculista, misogin i heterosexista; no només constata les diferències entre hòmens i dones sinó que construeix desigualtat.

Aquest sistema actua des del bressol. Quan naixem, el decorat generitzat (blau i rosa) ens espera. Els lavabos estan preparats per a unes i altres. Els esports tenen gènere; els jocs, la roba, els gestos, les professions... també. I si naixem amb uns genitals ambigus, la cirurgia s'encarrega de solucionar el problema amb intervencions primerenques. Som cossos socialitzats per

a comportar-nos com a hòmens o dones heterosexuales i complementaris. I la matriu binària genera maneres de sentir i de pensar binàries, sensibilitats masculines i femenines que es conformen des de la infantesa gràcies a la plasticitat del cervell infantil.

Les relacions de gènere creen expectatives socials derivades del sexe d'una persona i marquen el que es considera estàndard i normatiu. El sistema sexe-gènere [veure la píndola informativa "El sistema sexe-gènere"] crea una cadena simbòlica que lliga inexorablement el sexe biològic amb la identitat de gènere, amb els rols de gènere i amb l'orientació sexual. Si naixes mascle, t'has de sentir home, comportar-te com un home i ser heterosexual. Si naixes femella, t'has de sentir dona, comportar-te com una dona i ser també heterosexual. Les desviacions de la norma són sancionades socialment amb la marginació, els insults, la discriminació laboral, la patologització institucionalitzada (que converteix en malaltia la desviació de la norma), etc.

La performance masculina i femenina inadequada es qualifica com a "ploma" en l'argot popular homosexual i heterosexual. El gestos, la manera de caminar, un simple moviment de les mans o la manera de vestir marquen la ploma homosexual, l'única que es percep com a teatral; ja que la ploma heterosexual es considera natural, i per tant, no es veu. Però la naturalesa no marca la ploma. La naturalesa dissenya la vida, una vida sexuada, diversa, versàtil i adaptativa (Cristian Yapur). En realitat, tot el món té ploma, és a dir, tots els comportaments són teatrals i suposen una posada en escena que busca l'acceptació dels altres.

El debat sobre l'origen biològic o cultural de les característiques atribuïdes a hòmens i a dones (elles

són sensibles, ells són més racionals...) amaguen alguns discutibles pressupòsits: que allò biològic és bo, que la biologia no es pot canviar, i que és fàcil saber què és biològic i què és cultural. D'una banda, el determinisme biològic ha servit per a naturalitzar les desigualtats; de l'altra, el determinisme cultural, en considerar-nos una taula rasa, ha fallat en considerar la naturalesa humana com a fàcilment modificable. Les darreres investigacions apuntarien a una dialèctica entre biologia i cultura, ja que les característiques biològiques o potencialitats es donen en un context i l'ambient actua sobre la genètica. Així, com més complexos són els organismes, més obert, flexible i plàstic és el programa genètic. Per tant, cal qüestionar la separació estricta entre biologia i cultura, i sobretot desmuntar els tòpics de bo/dolent, fàcilment/difícilment modificable, i relativitzar el debat si es planteja de manera ideològicament interessada (López Cancho, 2011).

Tanmateix, si el gènere és una construcció social i cultural, la deconstrucció, conscient i intencionada, pot ser emancipadora. Un context obert, una escola inclusiva, ens facilitarà l'acceptació i la transgressió, i un context conservador ens debilitarà.

Els nostres cossos, els nostres drets

L'educació de la masculinitat Informació per al professorat

La societat patriarcal ha dividit les persones segons el sexe genital, i els ha assignat rols i identitats distints i desiguals amb l'objectiu de mantenir els privilegis de la masculinitat tradicional, un model que es basa en la triple negació de les categories *xiquet, homosexual i dona*.

En primer lloc, als xics se'ls pressiona perquè isquen de les falces de la mare, perquè juguen a coses masculines i demostren que són forts, valents i competitius. Se'ls anima a amagar els sentiments, les por i les inseguretats, i l'única via que no qüestiona la masculinitat i els permet tocar-se o demostrar-se afecte és la brega o les habituals bescollades adolescents. No ser un xiquet significa autosuficiència i independència (també emocionalment), autocontrol (repressió dels sentiments, del dolor, de la por...), desconfiança (no obrir-se, no demanar ajuda...), cerca d'èxit i de poder (ambició, competitivitat, egocentrisme), etc. L'objectiu és *fer-se a un mateix*, proposta que connecta amb l'individualisme de la modernitat.

En segon lloc, l'homosexualitat queda també fora de la frontera de la masculinitat hegemònica perquè subverteix el desig eròtic. La masculinitat hegemònica requereix ostentació d'heterosexualitat; per aquest motiu, l'espai escolar adolescent és tremendament hostil amb els barons homosexuals, o amb els que aparenten ser-ho, considerats com a masculinitats devaluades.

L'última de les negacions, no ser una dona, és fruit de la misogínia perquè els homes "*de veritat*" són més que les dones. En són un clar exemple els missatges que alguns entrenadors donen als joves per a "motivar-los": "*No jugueu com les xiques!*". Pel que fa a la sexualitat, aquesta es reconeix com una necessitat en els barons. Es pensa que són molt sexuals, que no es poden controlar (Ja diran elles que no) i que tenen dret al plaer. El sexe és viscut com una demostració de masculinitat i de potència, mesurada per la grandària del penis, la durada de l'erecció, el nombre de coits o la quantitat de parelles sexuals.

Els nostres cossos, els nostres drets

Masculinitat i emocions

Informació per al professorat

Les identitats de gènere masculina i femenina estan estretament relacionades amb l'ancestral divisió del món en dos espais: el públic i social (el treball, la política, la guerra...) –reservat als homes i hipervalorat–, i el privat (la casa, les criatures, la cura...), personal i intern, reservat a les dones i infravalorat. Aquesta dualitat ensenya cada persona a identificar-se amb la meitat dels valors i amb la meitat dels problemes, i està en la base del model de domini-submissió: als homes se'ls identifica amb la independència, la violència, el domini i la falta d'empatia; a les dones, amb la dependència, la debilitat, la submissió i la passivitat (Díaz-Aguado, 2009).ⁱ

Un dels àmbits més limitats per aquest dualisme és el **desenvolupament emocional** perquè es retalla el repertori d'estratègies emocionals dels homes i de les dones en permetre que els xics només exterioritzen la ira i l'hostilitat, i en educar les xiques per a pensar sobre les emocions, posar-se en el lloc dels altres i plorar. De les quatre emocions bàsiques (ira-ràbia, por, tristesa i alegria) que humans i mamífers superiors compartim, els barons només poden mostrar-ne dos: la ira i l'alegria. Des de ben menuts els sentiments de por, inseguretat, frustració, tristesa, impotència... s'amaguen perquè van en contra del model dominant –els xiquets de 6 anys ja han après a ocultar les emocions. Aquesta ocultació suposa viure d'esquenes a la pròpia

realitat afectiva, fet que provoca que els homes, o qualsevol individu que assumeixi el rol tradicional masculí, tinguen dificultats per a identificar els sentiments i explicar el que els passa. En la vida pública, per a la qual s'han especialitzat, l'autoconeixement del món afectiu i emocional no és important.

La castració afectiva porta a una fragilitat i inseguretat interiors, a l'esclavatge dels estereotips –a falta de l'escolta interior– i a la transformació de la por i de la inseguretat en ràbia i violència (Altable, 2010).ⁱⁱ Els imperatius de la masculinitat requereixen demostració constant; la incapacitat de passar la prova o simplement l'amenaça del fracàs, porten molts homes a l'aïllament, la ira o l'autoagressió. I des d'aquest estat emocional, la violència esdevé un mecanisme compensatori per a restablir l'equilibri (Kaufman, 1999).ⁱⁱⁱ Com a conseqüència d'aquesta socialització desequilibrada i injusta, homes i dones tenen vides emocionals i sexuals diferents i una manera distinta de relacionar-se amb el seu jo interior, amb el seu cos i amb les altres persones.

i DÍAZ-AGUADO, Ma. José. "Convivencia escolar y prevención de la violencia de género desde una perspectiva integral". *CEE Participación Educativa*, 11, juliol 2009, pàg. 59-72.

ii ALTABLE, Charo (2000). *Educación sentimental y erótica para adolescentes*. Madrid: Miño y Dávila editores.

iii KAUFMAN, Michael (1999): "Las siete P's de la violencia de los hombres". [A la seua pàgina](#) podem llegir altres articles en diferents llengües

Els nostres cossos, els nostres drets

L'educació de la feminitat

Informació per al professorat

L'educació de les xiques està basada en la sobredimensió de l'amor romàntic – que converteix en central trobar parella– i en l'aprenentatge de la maternitat. Estar enamorada sol ser un requisit per a la sexualitat i complaure les necessitats de la parella és una conseqüència natural d'aquest model de socialització. La falta de permís social per a l'autoconeixement converteix la sexualitat en una pràctica alienada, pressionada pel desig masculí, pel model de sexualitat (coital i androcèntric) i pel model de dona al qual han d'assemblar-se per a ser acceptades socialment (Simón, 2010). Com hem comentat en altres apartats d'aquest projecte, les xiques sabran des de molt xicotetes que tenen ovaris i un úter que albergarà un nadó, però solen desconèixer –i els xics també– que tenen un clítoris que serveix exclusivament per a donar-los plaer.

En general, i com a conseqüència de la presumpció d'heterosexualitat pròpia del sistema sexe-gènere, a les xiques se les vol "protegir" del sexe (heterosexual i coital). Se'ls ensenya que el sexe és perillós pels embarassos i perquè els xics no són de fiar i tenen una sexualitat incontrolable (*Tots volen el mateix*). Se les educa també en la por a patir una agressió sexual per part d'un desconegut, i els missatges d'alerta són constants (*Que t'acompanye algú, fes-me*

una perduda, agafeu un taxi...). Aquestes alertes sovintegen també en les xarxes socials ("¡Sexting, no el produeques!", "No despulles el teu cos en les xarxes socials, mereixes respecte!"), de manera semblant als clàssics "No et poses una falda tan curta que provocaràs!".

Aquesta educació en el perill i en la por no sols no soluciona la violència sinó que les exposa a més perills. En primer lloc, tot i ser recomanacions fetes amb la millor de les intencions, només donen com a solució que les xiques deixen de fer coses (tornar abans, no portar determinada roba, no anar a certs llocs, no beure...), la qual cosa implica retallar la seua llibertat i negar-los el dret a estar soles o a fer coses soles, i reforça també la creença que necessiten la protecció d'una altra persona. Brownmillerⁱ explica que les violacions condicionen el funcionament quotidià de les dones i limiten la seua autonomia i la seua llibertat sexual. La violència d'aquest mecanisme és tan perversa que quan les dones pateixen una agressió, sovint se les culpa per haver trencat el model de feminitat tradicional, segons el qual s'han de guardar dels perills; per exemple, si comparteixen fotos íntimes amb la parella i aquesta les publica, si van a soles a alguna discoteca o ballen o vesteixen de manera "provocativa", etc.

La segona de les conseqüències és la falta

de plaer. La pressió pel físic provoca una gran autoexigència i desajusta l'autoestima, i és difícil gaudir d'un cos percebut com a imperfecte. A més, l'amor romàntic converteix de vegades el sexe en un sacrifici (el deute conjugal d'altres èpoques), i per amor (que ho pot tot) suportaran relacions possessives amb parelles que no respecten la seua llibertat, però que amb elles, i gràcies a elles, canviaran. L'educació per a la maternitat suposa també la cura de l'altre i l'oblit d'una mateixa. I així, sense l'alè social que les anime a la curiositat, el més normal és créixer sentint que no tenen dret a rebre ni a reclamar el plaer i han d'esperar el xic (el príncep blau) que les *descobresca*.

La tercera de les conseqüències és l'augment del perill. Les xiques estan alerta davant de les violacions tradicionals (en un carrer obscur per part de desconeguts), i desarmades per a enfrontar i fins i tot reconèixer les que es produeixen en entorns suposadament segurs, amb un nóvio, amant o marit. Aquestes agressions per part de persones conegudes són en realitat les més freqüents i nombrosos estudis destaquen la prevalença del sexe no desitjat sota coacció (Valls, 2008).

La darrera conseqüència de l'educació amb el guió de la por és l'acceptació que la violència masculina és natural. Així, la representació constant de la violència sexual

ⁱ BROWNMILLER, Susan (1981). *Contra nuestra voluntad*. Barcelona: Planeta.

Els nostres cossos, els nostres drets

dels homes sobre les dones serveix per a sostenir el mite que la sexualitat masculina és perillosa i incontrolable per naturalesa, i que la violència masculina és una manera normal de comportar-se i de resoldre els conflictes. Mentrestant, els xics queden desprotegits davant els perills reals, derivats d'un model de masculinitat tradicional que minimitza els riscos i, ja ho hem dit, naturalitza la violència. Per exemple, els fills adolescents corren més perill que les filles de patir un accident amb la moto o el cotxe (per conduir arriscadament, per beure en excés, per ficar-se en una brega amb un altre xic, etc.); en canvi, no hi ha ni de bon tros els mateixos missatges d'alerta que amb les xiques per part de les famílies o educadors/es (ni tan sols campanyes institucionals) i s'han d'enfrontar sols a aquests riscos.

Els nostres cossos, els nostres drets

Masculinitats i feminitats LGTBI

Informació per al professorat

L'educació masculina i femenina tradicional segueix al peu de la lletra els manaments del sistema de gènere: binarisme sexual, naturalització de l'expressió i de la identitat de gènere, heterosexisme i dominació masculina. Les persones LGTBI no estan exemptes de la seua influència i també en pateixen les conseqüències, sovint de manera més greu per la multiplicitat d'opressions que els afecten (interseccionalitat).

Els barons homosexuals, per exemple, socialitzats com a homes, estan impel·lits a compartir els mateixos trets de la masculinitat tradicional: sexualització, analfabetisme emocional, bel·licositat, plaer pel risc... característiques que tenen conseqüències òbvies per a la seua salut sexual i per a les seues relacions. També ocorre que alguns d'ells es veuen afectats per l'amor romàntic tradicional, fet que els porta a realitzar pràctiques de risc o a suportar determinades situacions per complaure la parella.

De la mateixa manera, alguns estudis alerten del major nombre d'embarassos adolescents en joves lesbianes o bisexuals (Saewyc, 2008)ⁱ que sovint pretenen ocultar la seua orientació sexual tenint relacions amb barons.

No ens podem estar tampoc d'assenyalar la vulnerabilitat de les dones trans, que pateixen doblement com a dones i com a trans; en especial, volem esmentar la violència que

pateixen per part dels barons heterosexuels hegemònics, les dificultats per trobar una parella masculina si no s'han sotmès a cirurgia genital, i també la discriminació laboral.

ⁱ SAEWYIC, E.M. et al (2008). "Stigma Management? The Links between Enacted Stigma and Teen Pregnancy Trends among Gay, Lesbian, and Bisexual Students in British Columbia"

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.1. Com em van ensenyar a ser home o dona? EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles.

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Dinàmica corporal](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

Visualització

- Tanca els ulls. Col·loca els peus en contacte amb el sòl. Recolza bé l'esquena i respira lenta i profundament, unflant el pit i el ventre en la inspiració i expulsant l'aire per la boca en l'expiració. Fes-ho unes quantes vegades.
- *Per als hòmens cis o aquelles persones socialitzades com a hòmens.* Recorda frases que et deien pel que fa a com havien de ser els hòmens, què havien de fer i sentir i com havien de comportar-se. Com havien de comportar-se amb les dones? Què deien respecte a la sexualitat dels hòmens? (Pausa d'1 o 2 minuts)
- *Per a les dones cis o aquelles persones socialitzades com a dones.* Recorda frases que et deien quant a com havien de ser les dones, què havien de fer i sentir i com havien de comportar-se. Com havien de comportar-se amb els hòmens? Què deien respecte a la sexualitat de les dones?

- Recorda una experiència de la teua vida que et va fer sentir home. Què va passar? Qui estava present? Què van dir o van fer? Què vas sentir? (Pausa d'1 o 2 minuts)
- Recorda una experiència de la teua vida que et va fer sentir dona. Què va passar? Qui estava present? Què van dir o van fer? Què vas sentir?
- Si no ets una persona binària, recorda una experiència de la teua vida que et va fer sentir que no encaixaves ni en un gènere ni en l'altre. Qui estava present? Què van dir o fer? Què vas sentir?
- Visualitza un animal, o un element natural, amb el qual t'identifiques perquè expressa com ets, la teua naturalesa, la teua masculinitat/feminitat... Quines característiques té? Quines qualitats representa?

Escriure, dibuixar i compartir

1. Obri els ulls i escriu tot el que haja passat. Pots dibuixar el teu animal. És un exercici per a tu, per a conèixer-te millor. Després podràs compartir allò que voluntàriament desitges.
2. Compartiu aquest exercici per parelles o en grups de quatre. Una persona del grup serà l'encarregada de resumir allò que s'ha parlat en el grup.
3. Compartiu els resultats en gran grup i compareu els modes en què se'ns ensenya a ser hòmens i dones.

4. Realitzeu un debat en classe sobre aquesta qüestió: Ens podem construir com a dones o hòmens d'una manera diferent de com ens han ensenyat? Com?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.2. Elles i ells 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles.

Etiquetes:

[#Violència masclista](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

La violència és com una piràmide (o un iceberg). A la punta, trobem les dones assassinades; a la base hi ha el masclisme que desapodera les dones i justifica la violència masculina.

Mireu i comenteu, per parelles, el tràiler del documental [The Mask You Live In](#) (Jennifer Siebel Newsom, EUA, 2015). Per a fer-ho, podeu ajudar-vos de la transcripció del vídeo.

Després, mireu i comenteu, també per parelles, el curt ["Ahora o nunca"](#). El text és de Ro de la Torre i l'actriu, Alicia Ródenas (2017, Durada: 5'47"). També incloem la transcripció del text.

Busqueu una altra parella per a compartir les vostres reflexions, i després trieu un portaveu perquè expliqui al grup classe les opinions del vostre grup.

Transcripció del tràiler del documental [The Mask You Live In](#)

Deixa de plorar. Ja n'hi ha prou, de llàgrimes. No plores. Alça't. Ja n'hi ha prou, d'emocions. No sigues covard. No deixes que ningú et falte al respecte. Estigues tranquil i sigues una mica arrogant. Manté sempre la boca tancada; ningú vol els xafarders. Els amics van abans que

les xiques. No permetes que la teua núvia et dirigisca la vida. Lagarta! Quina llanda! Tingues sexe! Fes alguna cosa! Sigues un home! Tingues ous! Sigues un home!

De l'equip que va crear "Missrepresentation", arriba una recerca de la masculinitat americana.

Les tres paraules més destructives que un home escolta de menut són: "Sigues un home." Als Estats Units es construeix una idea de la masculinitat que no deixa que els xics se senten segurs amb la seua masculinitat; això fa que hagen de demostrar-la tot el temps. En el grup d'iguals cadascú adopta una pose en relació als altres, que també adopten una pose. I al final, el que els acaba faltant és el que tots volen: la intimitat. Quant tot va bé, els amics són genials; però si la situació empitjora, et quedes sol.

Des de secundària tinc quatre amics íntims. Quan anava a l'escola, em va costar trobar gent amb qui parlar perquè sentia que no havia de demanar ajuda. Els nostres xiquets s'alcen cada matí i han de preparar-se les màscares per a anar a escola. Molts dels nostres estudiants no saben com llevar-se-la. Per què no permetes que la gent et veja? Quasi el 90% de vosaltres va escriure "dolor" i "ira" en el revers d'aquest full. Si mai plores, sempre tindràs totes aquestes emocions dins de tu. I no podràs traure-les d'allí.

Han crescut en un societat que no valora el que es feminitza. Si vivim en una cultura en la qual no es valora la comprensió, no es valoren les relacions, ni l'empatia..., els xics i les xiques, els hòmens i les dones es tornaran bojós.

Tenia problemes amb la ira en l'institut. Em sentia com un marginat. M'han expulsat

almenys una vegada a l'any des que estic ací. Simplement busquem problemes i així intentem barallar-nos. Els xics són més propensos a portar-se malament, a ser més agressius. La majoria de la gent ho concep com una depressió o com un problema de conducta, o simplement com un xiquet dolent. Menys del 50% dels xics i hòmens que tenen problemes mentals busca ajuda.

Em vaig sentir com si passara de la vida, saps? Tenia pensaments suïcides que em rondaven el cap en sisè curs. Em vaig sentir sol durant moltíssim de temps, i de fet, vaig pensar a suïcidar-me. Cada dia, 3 o més xics se suïciden als Estats Units. Tant si es tracta de violència homicida o suïcida, els barons recorren a aquest comportament desesperat solament quan se senten avergonyits i humiliats, o creuen que se sentiran així si no demostren que són hòmens de debò. Si et diuen des d'un primer moment: "No permetes que ningú et falte al respecte", i "Aquesta és l'única manera en la qual se les apanya un home", el respecte es relaciona amb la violència.

Si puc convertir-me en un home, per què ser menys que això, m'entens? Es tracta d'un instint. Com a societat, en què estem fallant?

Així que sigues un home. Sigues un home. Sigues un home. Tingues ous! Sigues un home. Sigues un home!

Això és tot, xics. Ací acabe el meu conte hipermasculí."

Transcripció del vídeo ["Ahora o nunca"](#)

"Quina xiqueta més bonica! Ets una princesa. Fes una besada a l'amiga de mamà, tant em fa que no vulgues. No et preocupes si els

Els nostres cossos, els nostres drets

xiquets et tiren a terra, és que els agrades. Que graciosos, els xiquets, alçant-los les faldes! Són coses de xiquets. No sigues tan bèstia jugant, pareixes un xicot. Les xiquetes majors no ploren. Has de ser bona. Les senyoretetes no criden. Calla. Mira que guapa, amb el teu cabell pentinat. Si et veuen jugar amb els xics et diran homenet. Que bonica que ets. Les xiquetes són molt complicades. No et preocupes si et tracten malament, és que et tenen enveja. Les xiquetes sou més llestes: ells sempre juguen, mentre que vosaltres estúdieu. Deixa de queixar-te. Els videojocs són de xics. Els cotxes són de xics. Les cuinetes són de xiquetes. Judo no, millor gimnàstica rítmica. Les xiquetes sempre són més educades, tan calladetes. Informàtica? No prefereixes ballar? Tan guapa que estàs amb falda! No te'n vages amb ningú que no siguem nosaltres. Vés amb compte. No agafes res de ningú. Hi ha hòmens molt roïns. Tens nóvio? Ja? No tens nóvio encara? Estàs sempre envoltada de xics, calfabraguetes. M'han dit que li la xuples al teu nóvio, puta. Telefona perquè t'arregle. Demana als teus amics que t'acompanyen. Vés amb compte. No tornes sola. Vestida així pareixes una beata. Vestida així pareixes una puta. Si no volies que et mirara, per què portes escot? Si no volies que et tocara, no haver-me calfat. Què passa, tens la regla? Balles així per a excitar-me, camines així per a excitar-me, em mires així per a excitar-me. Vomites per a aprimar-te? Què superficial, la bellesa està a l'interior. Eh, tio, ves a per l'amiga grossa, són més fàcils perquè estan desesperades. Te'ls folles a tots, puta. Encara verge, frígida? Estàs boníssima. No et toque ni de conya. Ser mare? No eres massa jove? No eres massa vella? És que no tens ambició? No vols ser mare? Eres massa jove per a saber-ho. Vas a perdre't el més important de la vida d'una

dona. Et maquilles massa per a vindre a classe. Ai, si t'arreglaries un poc! Vosaltres ho teniu més fàcil, amb ensenyar mamella està tot fet. Què hi ha per a sopar? Què hi ha per a dinar? On estan les tovalles? M'has planxat la camisa? No queda res en la nevera! Ara no puc parlar, he de fer coses. Hauries d'agrair que et miraren. El que donaria qualsevol home per tindre aquest poder. Si et mira una altra vegada li pegue. Després de tant de temps, em dius que no vols res amb mi? Els hòmens i les dones no poden ser amics; ells sempre pensen en el mateix. Aquest paio et tracta bé, què més vols? Eres tan borda perquè et falta una bona follada. No et poses histèrica, era una broma. Què ràpid t'ofens, no aguantes un acudit. Deixa de plorar ja, figa, que eres majoreta. No em digues això davant dels meus amics. No et poses aquesta falda si no estic jo, fotre. No isques fins tan tard. No discutisques amb mi en públic. Et va violar? I tu què li vas dir? Què portaves posat? Alguna cosa degueres fer. Fotre, no et puc dir res. Calla, estic parlant amb els meus amics. Una altra vegada no vols sexe? Si no fóra per mi, tu no tindries res. Si no fóra per mi, tu no series res. T'estime, xiqueta, per això et protegisc. T'estime xiqueta, no em deixes. Eres una mala mare. Eres una mala esposa. Eres una mala amiga. Que no em deixes, o faig una bogeria. Estic fart de les teues mogudes. Deixa de posar-te histèrica. Em tractes tan malament que em pose nerviós. Que no em deixes, fotre, o et mate.

Apareix morta.”

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.3. El gènere i l'espai personal EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Espai personal

#Amor(s)

#Vincles

#Rols de gènere

Desenvolupament

Imagina que ets un cercle i la teua parella és un altre cercle. La intersecció dels cercles representa el temps que passeu junts (no necessàriament en el mateix lloc físic, pot ser connectats també mitjançant whatsapp o qualsevol altra aplicació). Dibuixa com és la teua relació de parella ara (si la tens) i quina seria la teua relació ideal.

Després de fer el dibuix, expliqueu-lo per parelles (què compartiu, què no compartiu...).

Mireu el dibuix dels tres models (Sanz, 1995). A quin model s'assembla el vostre dibuix? Quin us sembla el millor model? I el pitjor? En realitat, en una mateixa relació de vegades passem pels tres models en diferents situacions. Conteuvos, per parelles de confiança, alguns moments d'una relació (pot ser de parella o també d'amistat) en la qual us hàgeu sentit com el model de fusió, com el d'inclusió o com el d'interdependència.

Fusió

Inclusió

Interdependència

Llegiu el text "Vincles i gènere" i responeu a les qüestions per parelles o en grups de 4.

Qüestions:

1. Penseu que els joves del segle XXI són com els models descrits en la informació per Fina Sanz? En què han canviat? En què segueixen igual?
2. Penseu que en les relacions de parella entre joves es respecta l'espai personal de l'altra persona?
3. Què passa quan en una parella un dels dos membres necessita més espai personal i l'altre més espai compartit?

Text. Vincles i gènere

L'espai personal

L'espai personal d'una persona està format per l'espai interior, relacional i social. L'espai interior és allò que vivim, sentim, pensem, i que ningú pot conèixer si no és que ho exterioritzem. Pot suposar el nostre món de fantasies, records, sentiments, pors, il·lusions... L'espai relacional fa referència a la manera com ens situem front a l'altra persona. L'espai social està format pels llocs que ocupem en cada moment (professió, estatus social, rol de mare, de fill, germana...) i que estan determinats pel marc social. L'espai interior, relacional i social constitueixen l'espai personal (EP).

L'espai compartit (EC) és l'espai que compartim amb la nostra parella. Tanmateix, quantitat no sempre equival a qualitat, i aquest EC pot ser més gratificant per la qualitat de la trobada que per la quantitat de temps o de coses que es facen junts.

Per a poder viure una relació de parella igualitària hem de tenir en compte que l'EC està en relació amb l'EP de cadascú. Això vol dir que cal prendre consciència que es té un espai personal, que cal respectar el dret a l'espai propi de la parella i saber fusionar-se i separar-se, combinar seguretat afectiva amb sentit de la llibertat, respectar els diferents ritmes d'evolució, etc.

L'espai personal de les dones

La dona tradicionalment no tenia EP més enllà de la quotidianitat: tenia l'espai de la casa (la seua missió era fer-la agradable per als altres), l'espai dels seus fills (criar-los i tenir-ne cura), l'espai de la cuina (havia d'alimentar tota la família) i el de la parella (que estiguera bé i poguera desenvolupar-se personalment i laboralment). Si hi havia persones majors o malaltes, també pertanyien a l'espai de la dona.

En les dones s'ha valorat tradicionalment el maternatge. Aquest produeix plaer, però la capacitat de donar als altres queda convertida en una exigència social del rol femení; quan hi ha exigència, el plaer pot derivar en dolor. D'altra banda, en una societat patriarcal, el maternatge no constitueix un valor social comparable al prestigi laboral, a l'ascens econòmic o al poder social. I a més, és una exigència sense contrapartida: les dones han hagut de donar molt sense demanar res a canvi. La fantasia és: "si em done als altres, rebré a canvi ser estimada". En una societat tradicional, a la dona se li ensenya que la vida té sentit en la mesura que ella es lliura. Quan s'enamora troba la raó de la seua vida: ja està per a l'altre i espera que l'altre estiga per a ella. Però si no és estimada com ella espera es genera tristesa i ressentiment.

Els nostres cossos, els nostres drets

A més a més, en la dona s'ha valorat ser objecte de desig. Aquest fet dóna plaer, però de nou es converteix en una exigència, i socialment cosifica la dona i la converteix en l'objecte de desig de qualsevol home, que pot despollar-la amb la mirada o envair-la físicament, psíquica o verbal. Aquesta consideració de les dones els ha fet créixer amb una baixa autoestima i desvalorització, sentint que només tenen valor si són elegides i estimades.

En canvi, a l'home se l'ensenya que allò important serà el seu treball i les seues aficions. L'home té un valor social en ell mateix independentment de la parella o dels fills. Se'ls ensenya a estimar per a la separació, ja que la fusió posa en perill la seua independència i perquè el més important és la seua identitat social. Per a Sanz, la situació actual dels xics és encara la tradicional: ells s'identifiquen amb herois solitaris i l'amor és secundari. Des del punt de vista de la fusió amorosa, el sentit de les seues vides s'estableix en la tasca; però un dels conflictes íntims i secrets dels barons és que el fet d'assumir el paper de forts i de victoriosos en tot moment, que tot i ser una fantasia bonica, és angoixant i esgotadora. Per a molts, és la màscara d'un personatge prepotent de la qual no saben desfer-se, però que temen perdre, ja que produeix seguretat perquè oculta les pors.

Els feminismes s'han ocupat molt de la recerca de la identitat de les dones i han lluitat per la recuperació del seu valor i la seua autoestima. Els canvis en les dones estan repercutint en els hòmens, que moltes vegades no saben què fer ni com comportar-se. Per a Sanz, els barons estan desconcertats i sols. Les relacions masculines se centren en el treball o en els jocs, on no es toquen els problemes emocionals ni es qüestiona el sofriment masculí quant al seu rol. El barons no reconeixen els seus problemes

emocionals, la seua soledat, por o tristesa, i no tenen amics amb els quals poder compartir el patiment. Només recentment han començat a sorgir grups d'hòmens per la igualtat, però és encara un fenomen minoritari.

Sexualitat i enamorament

La sexualitat en l'educació tradicional a les dones sol estar unida a l'afectivitat, a l'estima i a sentir-se estimades. En els barons, en canvi, hi ha una major escissió entre allò sentimental i allò fisiològic. En general tenen por al compromís i després d'un període de seducció i enamorament, perden la motivació, com si el plaer estiguera més en la lluita per aconseguir que en allò obtingut. Així, el desig dóna pas a l'ofec. En les dones, quan hi ha desig i enamorament, aquest tendeix a la continuïtat. Hi ha una implicació i un compromís major i solen posar molta energia en el manteniment del vincle i en la continuïtat de l'enamorament.

En general, per a les xiques la relació sexual suposa alguna forma de compromís, i sol anar acompanyada de la fantasia de continuïtat posterior. Per als xics, la relació sexual és viscuda com un acte puntual sense compromís futur, i com una pràctica físicament necessària i important. L'educació tradicional fa que els barons posen molta energia en l'enamorament fins que aconseguen la persona desitjada, però una vegada establert el vincle, es tem el compromís i més que cultivar-lo es consideren altres possibilitats.

Font: SANZ, Fina (1995). *Los vínculos amorosos*. Barcelona: Kairós.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.4. Enamorament i amor 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Enamorament

#Amor(s)

#Rols de gènere

Desenvolupament

Llegiu i comenteu en grup classe el text Si l'amor estreny, no és la teua talla. Per parelles, expliqueu les paraules que hi ha ressaltades en negreta al text. Hi ha diferències en la manera de viure l'enamorament i l'amor segons la socialització com a hòmens o com a dones?

Després, també per parelles, poseu exemples de quan l'amor estreny. Us en donem un: "Carles li ha dit a Joana que no vol que quede amb el seu amic Andreu per a fer els deures perquè ell ja sap com és Andreu i de segur que voldrà alguna cosa". Escriviu la situació en un paperet i poseu-les totes en una bossa i barregeu-les. Després, agafeu-ne una (si us ha tocat la vostra, canvieu-la), prepareu-vos uns minuts i representeu-la davant de la classe.

[Nota per al professorat. Proposem incloure aquestes situacions dins de la bossa, o altres amb persones amb orientacions no heterosexuales:

- Carles vol tindre relacions amb Marc, el seu nòvio, sense preservatiu i no para d'insistir.
- Andrea li ha contat al seu nòvio Àlex que és bisexual i aquest, des que ho sap, només vol que fer un trio amb Andrea i una altra xica]

Si no esteu segurs/es d'estar vivint un bon amor, aquestes entrades del blog Karícies us poden donar pistes per a trobar un amor "de la vostra talla":

- Yo en las relaciones lo doy todo
- Quin amor?
- No t'estima
- El amor no existe, son los padres
- La parella perfecta

I si esteu patint el desamor, potser us vindrà bé llegir l'entrada Amor i desamor.

Podeu deixar un comentari al blog en l'entrada que vulgueu o fer-lo a la vostra llibreta.

Entrada. Si l'amor estreny, no és la teua talla

Rosa Sanchis. Blog Karícies. 13 de setembre de 2014.

El 9 d'octubre és el dia de les persones enamorades al País Valencià. La festa es diu la Mocadorada, coincideix amb la Diada Nacional i amb Sant Dionís i, tradicionalment, els hòmens regalen a les parelles un mocador per al coll que embolica uns dolços de massapà amb forma de fruites i verdures. A l'estat Espanyol, l'amor se celebra, seguint la tradició anglosaxona, el 14 de febrer, dia de Sant Valentí.

Per a definir l'amor, cal diferenciar-lo de l'enamorament i és molt necessari també, encara que sembla de mal auguri, parlar del desamor.

L'enamorament és l'encantament que patim al principi de la relació, moment en què la persona enamorada ocupa tot el nostre pensament i només volem fondre'ns amb ella. L'excitació, la taquicàrdia, els nervis o les dificultats per a dormir, són sensacions físiques que acompanyen l'enamorament d'un ésser que trobem únic i insubstituïble. I tot això passa perquè, en aquest estat, el nostre cos segrega un còctel hormonal, format per substàncies com la serotonina, l'oxitocina o la vasopressina, que modifica la realitat i ens ompli el cap de fantasies on idealitzem la relació que comencem a viure, i on els problemes i les desavinences s'amaguen darrere dels núvols de cotó fluix que fabrica l'amor. I quina felicitat dóna mirar el món des de dalt i en companyia!!

Per sort —sí, sí, heu llegit bé!—, aquest procés d'enamorament no dura sempre i, quan passa un temps, comencem a baixar del cel amb unes escaletes una miqueta inestables que ens condueixen de nou a terra ferma. Això passa, necessàriament, perquè la parella comença a conèixer-se i la fantasia es va confrontant amb la realitat. L'espai personal i la pròpia individualitat van recuperant-se i l'enamorament es converteix (o no) en amor ja que estimem la persona real i no la que imaginàvem o desitjàvem que fóra. Algunes persones interpreten el final de les papallones a la panxa i del desig permanent amb el desamor, i aleshores busquen altres parelles que els facen viure sempre en un estat fusional i d'excitació.

Els nostres cossos, els nostres drets

Aquesta espècie de borratxera amorosa és sentida per joves i grans, tot i que els enamoraments adolescents tenen les seues particularitats. Per una banda, com que es té poca experiència, es pensa que l'amor ha de ser com a la fantasia patriarcal, ben adobada per les hormones i pels materials audiovisuals i literaris —i la immersió en les aigües turmentoses de l'amor es fa a pulmó i sense flotador. Per l'altra, com que l'enamorament provoca emocions i sensacions desconegudes fins aleshores, s'idealitza encara més la parella i es pensa que ningú més al món ens farà sentir així. Malauradament (i de vegades afortunadament), la major part de relacions tenen un final i, com que ningú avisa de la magnitud del buit — que és igual de gran que l'espai que ocupava l'amor—, els trencaments provoquen molt de dolor, sobretot quan no es fan de mutu acord i/o hi ha terceres persones implicades.

L'amor podria ser una assignatura de l'escola i s'hauria de parlar, per exemple, del model amorós tradicional, que considera normal la gelosia i el control sobre la parella; de l'obligació de complaure sexualment l'altra persona; de com l'educació a xics i a xiques els fa desitjar i estimar diferent i és una font de conflictes; del desamor i la manera de superar-lo; en definitiva, de la necessitat de posar **límits personals** en les relacions perquè la disponibilitat total és una **pràctica de risc emocional** que no provoca embarassos ni malalties, però ens llança a la relació amb l'ànima despullada i sense preservatiu. Així que ja ho sabeu: per a gaudir d'una bona relació, sexe i amor segurs, sempre!!

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.5. La masculinitat/feminitat que hi ha en mi EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Cossos i models

#Masculinitat(s)

#Feminitat(s)

#Rols de gènere

#Expressió de gènere

Desenvolupament

Apartem les cadires i tot el món es posa dret al mig de la classe. Els demanem que imaginem que a la part dreta de l'aula hi ha la feminitat i a la part esquerra la masculinitat. Aquest extrems representen l'adhesió màxima al model de masculinitat o de feminitat hegemònics. L'activitat consisteix a situar-se en l'espai de la classe que consideren, depenent de si creuen que els seus cossos (i expressions de gènere) són cent per cent masculins o cent per cent femenins. En acabar, expliquen per què han triat aquest lloc.

Els proposem de fer-se fotos performant la masculinitat i la feminitat. Poden fotografiar només la cara o també el cos; és a dir, han d'imitar les cares, les mirades, els gestos, que solen fer les persones de l'altre gènere. Els demanem que, si poden evitar-ho, no facen teatre, sinó que intenten connectar amb la part masculina o femenina que hi ha dins d'ells/es.

L'objectiu final és contraposar dues fotos de cada persona: una masculina i l'altra femenina i fer-ne una exposició.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.6. Superherois i princeses E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Rols de gènere

#Infantesa

Desenvolupament

Vegeu i comenteu en gran grup el vídeo [Riley on marketing](#) on una xiqueta es queixa que els xics compren superherois i les xiques princeses i critica les empreses per enganyar les xiquetes i voler que compren coses roses en lloc de comprar el que en realitat desitgen.

Comenteu, per parelles, l'entrada de Karícies "[¿Es niño o niña?](#)". Us ha passat alguna experiència pareguda? Compartiu les vostres opinions amb el grup classe.

Entrada de Karícies: ¿Es niño o niña?

La setmana passada va donar a llum una amiga (quarentona, lesbiana, monoparental, in vitro... M'encanten les famílies diverses!!!) i vaig anar a comprar-li un regalet a la criatura. Entrí en una botiga moderníssima del meu barri, d'aquestes que venen vestidets per a xiquetes amb una calavera al davant (per posar un exemple) o samarretes per a més grandets amb missatges reivindicatius. Va i pregunte per la robeta de bebé i una dependenta jove, i també moderna, m'ensenya uns bodis blancs amb uns eriçonets de color fúcsia, marró i blau. Llavors em pregunta (en castellà, que és com parlen quasi totes les dependents a València, menys les del Mercat Central i les del Mercat de Russafa):

¿Es niño o niña?

M'aguante les ganes d'eixir de la botiga i decidisc no mirar-la, per por de fulminar-la i que no puga seguir despatxant, pobra, que amb la crisi no pot una permetre's el luxe de caure malalta. Li conteste que és xiquet i agafe el de color fúcsia, el més alegre i divertit de tots, amb diferència! Llavors ella torna a la càrrega:

¿Ese para niñooooo?

Jo, tota pedagògica, em torne a reprimir dir-li una fresca (*Et paguen més per ser vigilant del gènere?*) i amb el to més de profe que puc, conteste:

"Però en ple segle XXI encara estem així? Blau per als xics i rosa per a les xiques!!!"

I ella, molt professional, capta el missatge i rectifica:

"Claro, claro... Yo, como ves, no tengo cosas ni de niño ni de niña".

M'embolica el bodi amb una bosseta de reixeta de color vermell (més pròpia d'un botiga de llenceria picantosa), el pague i me'n vaig, amb una estranya sensació.

Quanta faena!!!

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.7. Blau i rosa 2EBC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Rols de gènere](#)

[#Infantesa](#)

Desenvolupament

Llegiu i resumiu els fragments de l'article [Ni princeses ni pirates](#), de Núria Solsona.

Vegeu i comenteu el vídeo [La mente en pañales](#), on es mostra un experiment en el qual diferents persones interactuen amb el mateix bebè, en uns casos vestit de blau i en uns altres, vestit de rosa.

Escriviu un comentari i pengeu-lo al vídeo.

Text 1. Expectatives diferents

/.../ En la nostra cultura el naixement d'una nena no suposa cap drama familiar; no és un deshonor ni implica una penalització per a la mare, a diferència del que passa en altres cultures. El que sí que pot variar és l'actitud de l'entorn familiar, sense que en siguem gaire conscients. Si és una nena, l'expectativa inconscient de la família és que sigui bonica, dolça i tranquil·la, i se la tractarà perquè vagi desenvolupant aquestes característiques. Contràriament, si és un nen, l'expectativa és que sigui fort, valent i decidit, i se'l tractarà perquè potenciï aquests trets.

Ens podem plantejar si estimulem les nenes i els nens d'una manera diferent des de la petita infància, i hi ha alguns estudis que han obtingut resultats interessants en aquest sentit. Quan es demana a persones adultes

que interactuïn amb nadons de pocs mesos sense conèixer-ne el sexe es pot comprovar que n'exalten la bellesa i els dediquen més somriures i carícies quan creuen que són nenes (encara que en realitat siguin nens). Quan pensen que són nens, se'ls sacseja, es fan prediccions sobre la seva fortalesa i se'ls donen joguines «pròpies del seu sexe». Les persones adultes també utilitzem adjectius, entonacions i tons de veu diferents segons si ens adrecem a una nena o a un nen. Aquest tracte diferenciat és percebut per les criatures, que noten que parlem i ens dirigim a elles d'una forma diferent.

La interacció diferenciada amb els infants des de pràcticament el naixement comporta que a l'escola bressol l'aprenentatge i la incorporació de pautes de gènere ja responguin a estereotips de masculinitat i feminitat.

També s'han filmat escenes en les quals es mostren dones que alleten un nadó i el seu comportament és diferent segons si tenen un nen o una nena. En el cas del nen la mare tendeix a adaptar-se al ritme del nadó, sense forçar-lo. Es posa al seu servei i procura complaure'l dedicant-li temps i moixaines. Quan es tracta d'una nena, la mare està menys disposada a seguir el seu ritme, escurça el temps d'alletament i fins i tot és possible que li dediqui menys atenció, que faci altres coses mentre l'alimenta. Sense ser-ne conscient, amb el fill la mare accepta adoptar un paper subordinat; el fill és qui imposa les seves necessitats, qui «mama». Mentre que la filla és

per a ella una igual, algú amb qui compartirà les tasques domèstiques i un lloc secundari en aquest món. S'haurà d'acostumar, per tant, a la submissió; per això és la mare qui sempre ha de dominar en aquesta relació (Subirats, 2013).

És difícil acceptar que la realitat de les relacions entre una mare i les seves criatures és la que hem descrit. Moltes mares diran que això no ho fan i se sentiran molestes, dolgudes pel fet que algú pugui pensar que adopten tal actitud. Aquí rau la trampa moderna en l'educació de les dones: la desigualtat no obeeix normes objectives conegudes per tothom i considerades legítimes, com ho feia temps enrere.

En les maneres actuals d'educar nenes i nens no hi ha normes diferenciadores clares i admeses per tothom, ja que l'opinió general és que no calen perquè nenes i nens «són iguals». Suposar comportaments diferenciats per part de les persones adultes en el tracte amb les criatures pot ser considerat una ofensa, però la investigació mostra àmpliament que continuem actuant d'acord amb uns hàbits i prejudicis ancestrals, i que el resultat de les nostres actuacions provoca una socialització diferent en els nadons en funció del sexe

Text 2: Tracte diferent, expectatives diferents

/.../ El tracte diferenciat als nadons des del naixement comporta que les persones adultes tinguem diferents expectatives respecte al caràcter i al comportament de les criatures, en una etapa que és la més receptiva de la

Els nostres cossos, els nostres drets

vida i en la qual absorbim tota la informació que prové de l'entorn. I això fa que els nadons aprenguin el que s'espera d'elles i ells i com han d'actuar per satisfer el que el pare i la mare anticipen. Ja des de molt petita, s'espera que la nena faci de mareta, que cuidi el germanet, que l'ajudi. La nena observa la mare i aprèn que les persones tenen responsabilitats amb les persones del seu entorn, que cal que estiguin atentes a les seves necessitats, encara que no estiguin formulades clarament. La nena aprèn a ser per als altres i a oferir-se per agradar des de ben menuda.

Al nen li arriben missatges destinats a reforçar la independència, a estimular l'activitat, la mobilitat, els seus desitjos. Tot això fa que l'opinió general consideri que es comporten d'una manera diferent per la seva naturalesa; però si s'observa amb cura el tipus d'interacció que les nenes i els nens estableixen amb l'entorn queda clar que aquesta diferència de comportament correspon en bona part als missatges que la criatura rep.

Transmetem estereotips de gènere antiquats i perillosos, a vegades sense ser-ne conscients. Els transmetem en cada gest, en la vida quotidiana, en el moment d'escollir un regal, de parlar amb un to de veu determinat, d'organitzar el pati de l'escola. Ens trobem davant d'una situació greu: les nenes i els nens del segle XXI, que tenen accés a una gran quantitat d'informació per Internet, els continuem educant d'acord amb uns patrons, uns hàbits i uns prejudicis propis dels primers anys de la història de les nostres civilitzacions.

Els darrers estudis indiquen que cap als tres anys ja s'han adquirit els hàbits de gènere i també la jerarquia entre els gèneres, és a dir,

la idea que els homes són més importants que les dones. A partir dels quatre o cinc anys els rols discriminatoris ja s'han interioritzat i es reflecteixen en l'elecció que nenes i nens fan del tipus de joc, joguines, roba i contes. Fins i tot en l'expressió d'un nen que està canviant les dents i diu a la seva mare: «a mi em sortiran les dents fortes, oi? Les nenes les tenen petites».

/.../ També s'observen diferències respecte a la gestió de l'agressivitat. Des de la petita infància, els nens perceben una permissivitat més gran si prenem com a referència els mitjans de comunicació, l'àmbit familiar o el grup d'iguals, on els models masculins són més agressius que els femenins. En molts casos, la mateixa família reforça la conducta violenta dels nens fomentant la pràctica d'alguns esports i jocs, entre els quals el futbol ocupa un lloc preeminent. En la socialització de les nenes, en canvi, es reforcen les actituds més passives i es fomenta la pràctica del joc simbòlic amb les cuinetes i les nines, entre d'altres.

El problema no rau a pensar que nens i nenes són diferents, sinó a atribuir un valor inferior a tot el que estigui vinculat amb les nenes i el món femení. Per exemple, fomentar que el fill jugui a futbol i pensar que serà un futbolista d'elit no té el mateix valor que observar que la filla juga a «mares i pares» i pensar que serà una cuidadora magnífica. Aquestes pràctiques socials creen situacions diferenciades que suposen l'estimulació d'unes capacitats en les nenes i d'unes altres capacitats en els nens, un desequilibri que després serà difícil de rectificar i que tindrà conseqüències en el procés d'aprenentatge.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.8. Educar princeses i prínceps EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Rols de gènere](#)

[#Vloggers](#)

[#Infantesa](#)

[#Educació sexista](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo [Las princesas son boludas](#), on una xiqueta critica la passivitat de les princeses, que esperen ser salvades.

Vegeu i comenteu el vídeo [Cómo educar de forma neutra](#), on el vlogger Fran explica com pensa educar la seua filla sense condicionar-la amb les imposicions de gènere.

Imagineu que sou grans i teniu un fill i una filla. Prepareu una exposició de 2 minuts on explicareu com els educareu. Busqueu un company/a i compartiu la vostra exposició. Després ajunteu-vos amb una altra parella, poseu en comú les vostres idees educatives i decidiu qui dels 4 explicarà a la classe la forma d'educar de totes les persones del grup.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.9. El masclisme que no es veu 2EBC

Nivells: Segon cicle d' ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masclismes quotidians](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Desigualtat](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu el fragment "[No soy machista](#)" (10"), que forma part del documental [El machismo que no se ve](#) (Documentos TV, 2015).

Per parelles o grups xicotets, responeu a les qüestions.

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. Una de les joves que parla en l'entrevista manifesta la dificultat de canviar si no és en grup. Hi estàs d'acord?
2. Què penses dels dos xics entrevistats?
3. El sociòleg Gerard Coll-Planas explica que ser home o dona és "un ideal en risc". Què significa?
4. Penses que les xiques han evolucionat més que els xics, tal com afirma Miguel Lorente Acosta?
5. Per què pensa Lorente que ha augmentat la violència en la gent jove? Hi estàs d'acord?

6. Què és ser un home? És una bona definició dir que és "no ser com una dona"? Com són les dones?

7. Un dels xics del taller pensa que si se posiciona massa en la igualtat serà considerat "tonto". Hi estàs d'acord?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.10. Els fills poden, les filles no 2EBC

Nivells: Segon cicle d' ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Rols de gènere](#)

[#Ficció](#)

[#Desigualtat](#)

[#Masclismes quotidians](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu els vídeos ["Pare i filla"](#) i ["Pare i fill"](#). Els fragments corresponen al capítol 31 de la primera temporada de la sèrie [En teràpia](#) (EUA, 2008). El pare de les criatures és el terapeuta protagonista.

Llegiu els comentaris de l'alumnat d'ESO i Batxillerat a l'entrada de Karícies [Pares, fills i filles](#).

Prova d'habilitat antipatriarcal: Trobeu les diferències entre l'actitud del pare cap a les relacions afectives i sexuals de la filla i les del fill.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Comentaris de l'entrada Pares, fills i filles

K. Wollstonecraft

Avui comentaré aquesta entrada per destacar les clares diferències que hi ha en els dos vídeos i donar la meua opinió.

L'única coincidència que hi ha entre estos dos vídeos és que el pare fa contínues preguntes tant al seu fill com a la seua filla. Dins d'estes preguntes es poden observar

grans diferències; quan es dirigeix a la seua filla fa preguntes que mostren una excessiva preocupació, preguntes que no li donen seguretat ni confiança per a parlar amb son pare obertament sobre la seua relació, preguntes tan poc encertades, que la majoria no tenen importància. En cap moment li pregunta si la seua parella li tracta bé o si és bona persona. Estes són les preguntes que realment mostrarien preocupació, la verdadera i bona preocupació que considere que tot pare ha de tindre tant amb la seua filla com amb el seu fill. En canvi, les preguntes que li fa li afecten i únicament poden provocar allunyament i desconfiança.

La conversació amb el fill és totalment diferent, ja que el pare mostra una "preocupació" molt distinta. Dic preocupació entre cometes perquè al contrari que la primera conversació no es veu clarament i realment que el pare estiga preocupat. L'única cosa que podria dir-se que li preocupa és saber amb quantes xiques s'ha gitat el seu fill i en este cas, és millor que no es preocupe. La relació entre ell i el seu fill es veu molt més fluida i el fill s'expressa amb total llibertat a l'hora de respondre a les preguntes que li planteja son pare. D'una banda, pense que està bé tindre confiança amb els pares però en este cas, tristament, seria millor que no la tinguera.

M'explique: dic que seria millor que no la tinguera perquè en este cas és una "mala" confiança, és a dir, el fill té confiança i li conta que es gita amb moltes perquè sap que son

pare no el renyerà ja que li ha donat eixa mala confiança per a contar-li obertament que no sap estar amb una sola xica i cuidar-la. Em pareix increïble que el pare es quede igual després d'escoltar que el seu fill va de xica en xica i que ha posat les banyes a la que era la seua núvia. Així, és normal que el fill siga un mal educat i parle amb son pare de manera tan oberta d'una cosa poc digna de ser contada. Si fóra jo, em moriria de vergonya. Però clar, com que son pare no li diu res...

L'actitud del pare a l'hora d'educar els seus fills em pareix masclista, egoista i injusta sobretot. Si ens posem a reflexionar ens adonem que la filla està amb un xic, del qual el pare vol saber-ho tot i es mostra molt preocupat sense adonar-se que té un fill que no sap tractar una xica, sense adonar-se que la seua pròpia filla podria trobar-se per la vida amb un xic igual que el seu propi germà. I si açò ocorreguera estic molt segura que al pare no li agradaria gens. Després d'esta reflexió em pregunte: com pot permetre que el seu fill siga un mal educat? Si a ell no li agrada que la seua filla estiga amb un mal xic o ho passe malament per una relació, també hauria de comprendre que hi ha pares com ell als quals no els agradaria sentir que el fill d'este no ha sabut cuidar les seues filles. També estic segura que si el xic vera plorar la seua germana per un altre, no li agradaria gens, i si vera la seua pròpia mare plorar per culpa de son pare, tampoc li agradaria. Em pareix molt egoista i vergonyós.

/.../ A vegades, abans de fer un comentari m'agrada veure els altres per a veure si

Els nostres cossos, els nostres drets

compartisc les opinions o no i he vist alguns que diuen que les xiques patim més i que per això és normal que el pare es preocupe més per ella que per ell. Bé, jo compartisc la idea que generalment les xiques patim més perquè ens aferrem molt més i vivim les relacions amb molta intensitat però si açò ocorre, no és perquè sí o perquè vulguem, sinó perquè xics com el del vídeo ens han fet patir. 30.1.16

Mireia Bebel

L'entrada que comentaré està formada per dos vídeos diferents; en el primer apareix un pare amb la seua filla tenint una conversació sobre relacions amoroses, i en la de baix la mateixa conversació però amb el seu fill. Aleshores, perquè són vídeos diferents? Està clar que tant en aquesta serie americana com en la nostra vida, els pares, a l'hora de parlar de relacions afectivosexuals, no ho fan de la mateixa forma per als xics que per a les xiques.

En el vídeo de la xica el pare ja comença xafardejant el seu mòbil perquè ella li conte el que està parlant. Per què les xiques tenim por o vergonya de parlar dels nostres temes amorosos als nostres pares? Jo crec que això ens passa perquè, com que ells tampoc ens donen eixa confiança per a parlar obertament de tot i suprimeixen els temes tabú, no ho fem. El pare no és que siga molt llest ja que, en lloc de preguntar-li com es van conèixer, per què li agrada..., comença atacant el xic dient que és molt major, que si té antecedents... Però la cara li canvia quan ja el tema comença a anar-se'n cap al sexe. Aquesta actitud del pare és el que a la filla no li agrada, i prefereix anar-se'n que continuar amb la conversació.

En el segon vídeo és el mateix pare però en aquest moment està parlant amb el seu fill. La conversa comença d'una manera molt natural i es nota que no està forçada. El xic li conta que ja ha deixat la seua núvia, que no pot estar més de tres mesos en una, que amb l'última la va enganyar amb una altra perquè havia begut molt, que està amb cinc xiques a la vegada... I el pare, davant aquesta situació, no fa cap comentari negatiu i pareix estar d'acord amb tot el que li està contant el seu fill.

Jo crec que mai entendré aquesta diferència entre els xics i nosaltres. Com un pare no accepta que la seua filla siga feliç amb un xic, encara que siga més major que ella, i sí que accepta que el seu fill enganye la núvia i estiga amb quatre o cinc més? És millor que la seua filla estiga amb un xic que l'estima, i si és més major, pot estar més centrat en la vida, però clar... També tenint el panorama a casa de com és el seu fill, és normal que no vulga que li toque el mateix tipus d'home.

En la meua opinió pense que si els pares volen que tinguem confiança en ells per contar-los qualsevol cosa, haurien de comprometre's a no jutjar-nos en les nostres decisions i deixar-nos ser feliços a la nostra manera, perquè al cap i a la fi és la nostra vida i som nosaltres qui decidim com viure-la. 28.1.16

Iris Rainbow

Bon dia,

El tema dels dos vídeos ens afecta molt als jòvens avui en dia.

Els pares des de sempre han tractat d'una manera les filles i d'una altra manera els fills.

I per què és això? Perquè la societat ens ha ensenyat que les xiques tenen més problemes i cal protegir-les molt més. En canvi, en el cas dels xics, sempre s'ha pensat que ells són molt més forts i valents i no hi ha tanta probabilitat que els passe res.

En la meua experiència, no puc opinar molt perquè no tinc germans, però sí que he notat que els meus pares sempre em repeteixen el mateix: "compte amb el núvio, que ja saps el que pot passar" o "vindràs sola fins a casa?", "no vages per carrers solitaris, que poden fer-te alguna cosa".

No m'agrada gens que la societat tinga una opinió sobre les dones i una altra sobre els hòmens, perquè es pensa que nosaltres sempre som les més vulnerables i ens podem ficar en qualsevol embolic.

Per això m'agradaria que els pares reflexionaren i, a l'hora de criar-nos, també tingueren en compte que les xiques no som menys que els xics, i que ens poden educar de la mateixa manera als dos perquè som exactament iguals.

Un comiat. 5.3.16

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.11. Em va deixar perquè tenia més músculs que ell EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cossos i models](#)

[#Esport](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Expressió de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu el text que Jenny (alumna de primer de Batxillerat) va deixar a l'entrada del blog Karícies *No juguéis como niñas*.

Heu rebut missatges pareguts? Coneixeu persones que els han rebut per part de la família, amistats, parelles...?

Individualment o per parelles, escriviu una resposta a Jenny. Compartiu-les amb el vostre grup i trieu-ne una per a llegir-la en veu alta. També podeu compartir, si ho desitgeu, les experiències personals.

Posteriorment, trieu un/a portaveu, i poseu en comú les vostres idees amb el grup classe.

Comentari. [Jenny Campoamor](#)

Aquest vídeo i aquesta entrada m'han impressionat moltíssim ja que és la realitat i jo personalment sé el que és practicar esport sent una dona. En el meu cas, jo practicava natació a un nivell competitiu alt des dels sis anys, però també em vaig veure obligada a deixar-ho perquè tot el món em criticava dient que estava molt forta, que era un "home vestit de dona", que cap xic es fixaria en mi, etc. Vaig formar part

d'aquell equip des dels sis anys fins al quinze. I no fa molt, a penes un any, vaig intentar retornar, però el que era el meu nóvio va amenaçar-me de deixar-me i posava excuses del tipus: "estaràs més forta que jo", "una dona no pot tindre més múscul ni força que un home", "quan competies tenies un cos que em feia vomitar" etc. Malgrat tot això, vaig intentar retornar, i en a penes dos mesos em varen oferir una prova per a la selecció valenciana, un somni per a mi que vaig menysprear pel meu nóvio. Jo sóc una xicona a qui li encanta l'esport i que cada dia practica i ara fa un mes el meu nóvio em va deixar perquè tenia més músculs que ell.

El que vull dir amb tot això és que no sabeu com em penedisc d'haver fet cas al que em deia la gent, com em jutjaven i jo que els feia cas. Les dones tenim els mateixos drets que els hòmens i no totes som iguals, a unes ens agrada l'esport mentre que a altres el que més els importa és anar a la moda i passar tota l'estona amb el seu nóvio o emborratxar-se. Sí que és cert que hi ha moltes desigualtats però si nosaltres fem cas de tot el que ens diuen, i quan ens diuen que deixem de practicar el nostre esport els fem cas de seguida, mai aconseguirem que ens respecten ni tindre una igualtat digna i amb els mateixos avantatges que els hòmens.

El poc que tenim fins ara és gràcies a la lluita de moltes dones esportistes i, si nosaltres seguim lluitant, aplegarà el dia en què ens respecten i aconseguirem que ens tracten com mereixem.
31.10.14

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.12. Jon, Dani i la performance de gènere 2EBC

Nivells: Segon cicle d' ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Rols de gènere](#)

[#Ficció](#)

[#Desigualtat](#)

[#Masclismes quotidians](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo [Jon, Dani i el sexisme](#), fragment del capítol 6x9 de la sèrie Física o química (novembre 2010) on Jon, que va amb cadira de rodes, i Dani fan l'amor en l'ascensor de l'institut i després contem com és la seua relació als amics.

Responen a les qüestions. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. Com és la relació entre Jon i Dani? Creus que és igual que com la contem als altres? Si no ho és, per què menteixen? Què volen que pensen els altres d'ell i d'ella?
2. Creieu que aquesta escena entre Jon i Dani és o pot ser real?
3. Els i les adolescents de les sèries s'assemblen a les persones de carn i ossos? Com creuen els guionistes que són les xiques i els xics joves i com presenten les seues relacions?

4. Compareu aquest vídeo de ficció amb el curt [Amater](#) (2011), on un xic amb diversitat funcional s'enfronta a la seua primera vegada sexual després de l'accident que el va deixar en cadira de rodes. Un amic l'aconsella.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.13. A que no n'hi han! E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Rols de gènere

#Hòmens igualitaris

#Masculinitat(s)

Desenvolupament

En grups de 4, conteu cadascú una situació en la qual un amic o conegut vostre s'haja vist pressionat per altres xics (o xiques) a arriscar-se per a no ser titllat de poc home o de covard. Expliqueu detalladament el context, el motiu, els protagonistes, el que va passar, el que feren o deixaren de fer les persones que observaven els fets, etc.

[Si l'alumnat prefereix no contar la situació, se'ls pot demanar que les escriguen de manera anònima]

Cada grup tria una història, de les 4, i la conta a la resta de la classe. S'obri un torn de paraules per a comentar-les.

[Recomanem per al professorat la lectura de l'entrada del blog Heterodoxia "A que no hay huevos", de José Ángel Lozoya Gómez.]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.14. Jugant a nines E

Nivells: ESO

Etiquetes:

#Rols de gènere

#Infantesa

#Coresponsabilitat

#Desigualtat

#Intolerància per gènere

Desenvolupament

Vegeu i comenteu l'animació sobre els estereotips de gènere [Girl and Boy](#) (Marcia Mailoa, 2007).

Llegiu el text "La cura de les persones" i mireu la imatge que l'acompanya.

Responen a les qüestions i poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. En la nostra societat, qui s'ocupa normalment de la cura dels xiquets i dels majors? Per què passa això? Creieu que ha canviat dels pares a vosaltres?
2. Què és l'empatia? És important i positiva per a les relacions personals? La tenen igual els xics que les xiques? Quins avantatges té, segons el text, la cura de les persones. És l'empatia una ferramenta útil contra la violència? Argumenteu-ho.
3. Als xics se'ls continua pressionant perquè facen activitats masculines? Qui pressiona? Feu una llista de coses que no són pròpies de xics. Feu-la també de les xiques.

4. Quines coses que fan les xiques no estan prestigiades socialment? Per què passa això? No són importants per a la vida de les persones?

5. Què és el millor de ser xic? I el millor de ser xica? Quines coses pròpies de xics o de xiques us agradaria poder fer? A les dones els agradaria ser com els homes? I als homes, els agrada alguna cosa de les dones?

6. Hi ha igualtat en l'actualitat? Podeu fer tots i totes les mateixes coses?

Text. La cura de les persones

M. Navarro Port. Revista "Andra", gener 2000

L'empatia emocional és una vacuna contra la violència. Els xiquets que cuiden dels germans menuts es converteixen en adults més empàtics i menys violents perquè l'atenció de les criatures requereix paciència i empatia, i aquesta segona és la característica més important de la conducta altruista humana.

El repertori emocional de les xiquetes i de les dones és major i més ric, i el dels xiquets i barons és més limitat, diferència deguda als aprenentatges primerencs i no a factors genètics. Als xiquets se'ls obliga a reprimir els sentiments de debilitat, por i vulnerabilitat. Les xiquetes aprenen aviat a oferir suport emocional als xiquets i xiquetes més menuts. Els xics, al seu torn, aprenen a rebre aquest suport, fins al punt que alguns creuen que és el que mereixen, però no se'ls ensenya a donar-lo.

**Xiquets jugant amb nines!
No et fa por que es convertisquen en...**

...bons pares!

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.15. Futbol i patis escolars E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Rols de gènere

#Masclismes quotidians

#Esport

#Desigualtat

Desenvolupament

Vegeu el vídeo [“Córrer com una xica”](#). Per què és un insult per a un xic que li diguen que corre com una xica?

Les xiques practiquen menys esport que els xics, no perquè no els agrada sinó per raons de tipus educacional: no són estimulades a fer-ho, tenen menys espais per a jugar, l'esport majoritari és el futbol i encara està molt masculinitzat, la musculatura no és valorada en la feminitat tradicional, etc.

El govern basc ha encetat una iniciativa que ja es va dur a terme a Catalunya, que consisteix a equilibrar els espais en l'esplai escolar per a donar cabuda a altres jocs. El titular destaca que és “para evitar que los chicos y el fútbol se adueñen del recreo”, però el ben cert és que les úniques beneficiades no són les xiques sinó també els xics als quals no els agrada aquest esport.

En grups de 4, llegiu la notícia [150 colegios reorganizarán el patio para evitar que los chicos y el fútbol se adueñen del recreo](#). Utilitzeu la tècnica “lectura compartida” (Vegeu l'annex “Estructures cooperatives”).

Després, responeu a les qüestions.

Qüestions

1. Què us sembla la iniciativa?
2. Quines coses positives hi destaca l'article?
3. Hi veien desavantatges a la proposta dels patis diversos?
4. Com és el vostre pati? Elaboreu-ne un mapa en una cartolina i indiqueu-hi qui utilitza els diferents espais del vostre pati (sexe, edat o nivell, ètnia, diversitat funcional...)

Notícia. [150 colegios reorganizarán el patio para evitar que los chicos y el fútbol se adueñen del recreo](#)

El Gobierno Vasco extenderá el próximo curso su plan de coeducación, con el que quiere fomentar otros juegos alternativos y dar espacio a las chicas

MARTA FDEZ. VALLEJO | SAN SEBASTIÁN. 24 mayo 2014

La hora del recreo en la escuela El Casal de Abanto y Zierbena es toda una exhibición de juegos. Diábolo, cuerda, 'katu katu', truke -una especie de multitudinario campo quemado-, béisbol, la goma, fútbol... Todos, niños y niñas, tienen su espacio, hasta los que prefieren pintar en la pared, pasar el tiempo de charla o cambiar cromos. Este centro es uno de los cincuenta en los que el Departamento de Educación ha ensayado este curso su plan de coeducación en la escuela y que el próximo año académico extenderá a 150 más, públicos y concertados, tras comprobar que ha dado «buenos resultados». En El Casal lo tienen muy claro: «hemos mejorado la convivencia y, además, el

alumnado participa en actividades y se divierte más», dicen sus responsables.

El programa de coeducación que el Gobierno Vasco ha estrenado este curso destaca por esta novedosa medida: la reorganización de los espacios de juego en los recreos. Con este proyecto los responsables educativos pretenden evitar lo que denominan una «distribución sexista» de las zonas de recreo. «La jerarquía de los juegos, las actitudes de los alumnos o la falta de organización espacial suele situar a los niños en el centro -con el fútbol como rey- y arrinconar a las niñas», detalla el proyecto. El objetivo de la consejería que dirige Cristina Uriarte es «que el uso de los patios responda a las necesidades, intereses y expectativas» tanto de chicos como de chicas. «Se trata de dar igualdad de oportunidades a los alumnos, que todos tengan opción de jugar, ya que con el modelo actual muchos escolares no encuentran su espacio», señala la directora de Innovación Educativa, Begoña Garmendia.

Cada escuela que participa en el ensayo nombra un responsable de coeducación al que se libera de tres horas semanales de clase para que coordine el proyecto. La escuela El Casal del barrio de Gallarta se sumó al plan y ha apostado fuerte por ganar terreno a la igualdad en los recreos. Han distribuido sus tres patios en zonas diferentes y cada una se dedica a una actividad concreta durante los recreos. Han elaborado un horario en el que figuran los juegos de cada día de la semana. De esa forma, los niños y niñas pueden elegir actividad y saben dónde se va a desarrollar. «Cuando se dejaba juego libre, los chicos acababan por ocupar los patios con el

Els nostres cossos, els nostres drets

fútbol. Se convertían en dueños y señores del espacio. Las niñas lo tienen muy interiorizado y no se quejaban. Hay que hacer actividades concretas dirigidas por los maixus y andereños para que los escolares participen», señala la directora, Sandra Viota.

En El Casal tres profesores dirigen cada día los juegos en diferentes puntos del patio. Los juegos, desde saltar a la cuerda o la goma, campo quemado, katu katu (lanzar la pelota para que la recoja un compañero), ocupan unas zonas concretas; pero también hay áreas libres, en las que habitualmente se concentran los aficionados al fútbol. Únicamente un día de la semana, los miércoles, está prohibido dar patadas a un balón.

«Mejora la convivencia»

La escuela de Gallarta ha comprado material, diábolos, frisbees, bates de béisbol, pelotas, indiacas... que ya se ven en los patios. Entre las advertencias que hace el plan de coeducación del Gobierno Vasco ya se resaltaba «el desequilibrio existente entre los medios y los recursos dedicados en los centros escolares a los equipamientos para el fútbol en relación a los que destinan a espacios naturales, jardines o lugares para otras actividades de intercambio y juego».

El centro de Abanto y Zierbena ha evaluado la experiencia -hizo una encuesta- y ha comprobado que todos los alumnos están más contentos, incluso los niños habituales del fútbol que fueron los únicos que protestaron al principio. «Hasta las familias nos dicen que antes se aburrían en el recreo y ahora lo pasan mejor», añade la directora.

En la escuela también han percibido que ha mejorado la integración. «Se relacionan más

entre diferentes culturas, entre chicos y chicas y entre diferentes edades. Se mezclan más en los patios», asegura María Isasi, responsable de coeducación en el centro de la margen izquierda. Asegura que, incluso, se han reducido los conflictos.

La directora de Innovación recuerda que el plan de coeducación también incluye cursos formativos para docentes y para las familias. El próximo año podrán sumarse al proyecto cien colegios más, y en esta ocasión tanto públicos como concertados. Además, diez escuelas acogerán un plan integral, en el que trabajarán la coeducación de una forma más amplia desde la organización, los contenidos o en la orientación académica a sus alumnos.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.16. Deixa en pau el teu fill EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Infantesa](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Esport](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu el reportatge ["Tu hijo no va a llegar a primera: déjalo en paz"](#) i el [vídeo del mateix nom](#). Utilitzeu la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives"). Després, responeu a les qüestions: Coneixeu situacions en les quals els fills són pressionats per competir per part de la família (pares, mares, germans, oncles...) o amistats? Quines conseqüències té aquesta pressió? Les xiques reben la mateixa pressió?

Notícia. Deixa'l en pau

Tu hijo no va a llegar a Primera, déjalo en paz

Psicólogos y entrenadores explican que la insana competitividad fomentada por algunos padres provoca violencia en el fútbol infantil

NACHO CARRETERO. EL PAÍS. 2 ABR 2017

Marco González tiene 20 años y desde hace tres meses es árbitro de categorías inferiores de fútbol en Madrid. Lo primero que le llamó la atención en su proceso de aprendizaje fue el mensaje que muchos compañeros, ya árbitros, le trasladaron cuando él estaba preparando el examen. "Prepárate para los insultos. Va en el sueldo". Marco se formó como colegiado con este mantra de fondo.

"Me advirtieron de que tenía que estar preparado, pero en los primeros meses te toca arbitrar a niños de 6, 7 u 8 años. Y ahí, pensaba yo, no me van a insultar". Se equivocaba Marco. Y de su error cayó la semana pasada arbitrando un Canillas contra Fundación Rayo Vallecano de categoría prebenjamín madrileña. Es decir, los jugadores tenían seis y siete años. "Básicamente son niños que corren detrás de la pelota para aprender coordinación y divertirse", explica Marco.

Cuando faltaban unos 10 minutos para el final del partido, Marco pitó un penalti en contra del equipo local, el Canillas. "Había un grupo de padres detrás de la portería y, tras pitar el penalti, me empezaron a insultar". Era los padres de los niños de seis y siete años que estaban en el campo. "¿Qué haces, árbitro? ¡Hijo de puta! ¡Eres un mongolo! ¡Te mereces un bofetón!". Las lindezas las recogió Marco en el acta tras el partido. "Los últimos 10 minutos de partido, cada vez que me acercaba a esa portería, me insultaban. Al escuchar los gritos, los niños del equipo local empezaron también a protestar; levantaban los brazos y se quejaban de todo. Hasta ese momento se habían dedicado sólo a jugar". ¿A qué, si no, se puede dedicar un niño de seis años? /.../

Jugarse el Pichichi con seis años

José es un padre gallego que prefiere no decir en qué equipo juega su hijo. "No quiero líos con los otros padres", dice. Cuenta que se sorprendió el día en el que su hijo, de siete años, le dijo que iba segundo en el Pichichi del campeonato, esto es, en la clasificación de máximos goleadores. "Tienen siete años y les

cuentan los goles y minutos que llevan. Puedes entrar en Internet y encontrar estos datos. Ahora, explícale tú a mí hijo de siete años que, en el próximo partido que tenga que elegir entre marcar o pasar a un compañero mejor situado, debe pasarla".

¿Tiene sentido esta forma de competir en niños tan pequeños? "Obviamente», prosigue José, «yo quiero que mis hijos deseen ganar, que jueguen y se entreguen para ganar. Pero no que entiendan que eso es lo más importante. Y mucho menos que su éxito personal es el objetivo".

No solo son los goles. José Juan Carro, responsable del Área Técnica de Deportes del Ayuntamiento de Parla, explica que todavía quedan no pocos clubes que, en categorías de niños pequeños, no reparten minutos equitativamente, entregan el brazalete de capitán a uno de los niños en lugar de rotarlo, fijan posiciones, contabilizan minutos y goles o publican clasificaciones y estadísticas en prensa o internet. "Es una aberración", comenta José Juan. "Es lo contrario que se debe hacer para el desarrollo y la formación de un niño pequeño. Por un lado, en la escuela, les están explicando unos valores y por otro, en el campo, les transmiten los opuestos". /.../

No quiero ser como Beckham

Cuenta José, el padre gallego, que el otro día estaba en un partido de su hijo de siete años cuando, al poco de comenzar el encuentro, el entrenador local insultó al árbitro. "Delante de los niños, claro. De sus propios jugadores", recalca. El colegiado lo expulsó con tarjeta roja.

Els nostres cossos, els nostres drets

“Ahí se quedaron los niños, en el banquillo, solos. Tuvo que ir un padre a sentarse con ellos el resto del partido”.

“Ni entrenadores ni padres pueden proyectar su competitividad -muchas veces frustrada- en partidos de niños pequeños. Porque los perjudicados son los niños”, retoma José Juan Carro, del Ayuntamiento de Parla. Y toca un punto clave de este asunto: la actitud de los adultos no les perjudica a sí mismos, perjudica a los niños.

“Los chavales son los afectados, sin ninguna duda”, dice Paco Paz, presidente del Unión 2000. “Vemos no pocas veces a niños de 10 años salir llorando del partido por los gritos del padre o por insultos. ¿Ver así a su hijo no es frustrante para ese padre? ¿De verdad le frustra más que pierda un partido?”, se pregunta Paco.

El sufrimiento de los más pequeños suele desembocar, en el mejor de los casos, en el abandono del fútbol. Se llama síndrome de estar quemado y lo explica David García. “Los chavales se cansan de competir. Han ido en busca de diversión y se han encontrado presión. Y muchas veces no pueden dejarlo porque tienen miedo a decepcionar al padre o al entrenador”.

/.../ A ver si así, dice José, el padre gallego, el mensaje queda claro: “Gana el que mejor se lo pasa”.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.17. La primera maratoniana EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Cossos i models

#Feminitat(s)

#Esport

#Expressió de gènere

Desenvolupament

Comenteu el vídeo "La historia de Kathrine Switzer", que explica la història de Cathrine Switzer, la primera dona que, el 1967, va participar en una marató a Boston, quan encara estava prohibit per a les dones. L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Qüestions:

1. Quins motius hi havia per a no deixar participar les dones en aquest tipus de carreres? Perviuen aquestos motius en l'actualitat?
2. Quina és la situació de l'esport femení en l'actualitat?
3. Quins són els entrebancs (econòmics, socials i també personals) que hi ha avui dia i que dificulten que l'esport femení estiga al mateix nivell que el masculí?
4. Valoreu la importància de les persones que donen suport a Switzer i que podem anomenar "aliades".
5. Tens amigues que pateixen discriminació en l'esport? Et comportes com un/a aliat/ada?
6. Posteriorment, poseu en comú les idees de les qüestions plantejades.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.18. Futbolistes i campiones EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cossos i models](#)

[#Esport](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

Comenteu, per parelles, la notícia: [“Un equip femení de Lleida fa història al guanyar una lliga masculina de futbol”](#) 2/4/2017. Aporteu experiències pròpies o d'amistats que practiquen aquest esport (o altres). Compartiu els vostres comentaris amb una altra parella. Després, poseu-les en comú amb el grup classe.

Comenteu el resum de la notícia següent: [“Panini comercialitzarà el àlbum de cromos del Mundial de futbol”](#). (Diari Marca, 4/5/15³)

Text. Cromos de jugadores

Panini i la FIFA han anunciat el llançament d'un àlbum de cromos amb motiu de la celebració de la Copa del Món de futbol femení que tindrà lloc al Canadà del 6 de juny al 5 de juliol de 2015. Aquesta empresa italiana té els drets exclusius per a produir i vendre l'àlbum oficial de cromos del Mundial de futbol des de 1970, i la primera vegada que hi inclogueren dones fou en el de la Copa del Món d'Alemanya 2011. Com que va ser un èxit, ara repeteixen.

L'àlbum constarà de 56 pàgines, amb espai per a 478 adhesius, i es comercialitzarà en 25 països diferents, des de mitjan mes de maig i fins a

esgotar existències. 24 països, entre aquests Espanya, hi estaran representats. Homare Sawa, Abby Wambach, Marta Vieira da Silva, Nadine Angerer o Vero Boquete en són algunes de les escollides. A que no et sonen de res? Però d'això, elles no en tenen la culpa. S'entrenen dur, com els seus homòlegs masculins, però no cobren ni la desena part, ni se'ls dona el protagonisme que mereixen.

Aquest àlbum de cromos és només una xicoteta mostra d'un reconeixement que s'hauria d'estendre molt més. Com les estimarem si no les coneixem? Com les valorarem si els que decideixen què mereix tindre èxit no els dediquen ni un minut ni una línia als mitjans de comunicació?

Debat en xicotet grup sobre la discriminació de les dones en l'esport. Idees per al debat: els demanarem que es fixen en les fotografies, en la seua masculinitat i/o feminitat i en les conseqüències socials de no encarnar una feminitat hegemònica.

[Nota: És important que parlen no solament de la discriminació sinó dels models corporals, de la por a perdre la “feminitat” pel fet de practicar un esport. També de l'opinió dels xics heterosexuels o bisexuals sobre les xiques que practiquen esports i que tenen cossos forts i/o musculosos.]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.19. Gimnàstica rítmica i artística masculina EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Cossos i models

#Masculinitat(s)

#Esport

#Expressió de gènere

Desenvolupament

Comenteu el vídeo que mostra la gimnàstica rítmica en grup al Japó, disciplina practicada per barons des de fa més de 60 anys, i també el vídeo "Peterson Ceus", on veiem aquest atleta en una actuació de gimnàstica artística individual.

Per parelles, escriviu un comentari sobre els vídeos i pengeu-lo a Youtube. Incloeu-hi el tema de la presumpció d'homosexualitat per als hòmens que practiquen activitats considerades femenines.

Compartiu alguns dels comentaris amb el grup classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.2.20. Models de xics E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Masculinitat(s)

#Rols de gènere

Desenvolupament

En grups de 5, a cada grup se li donen els 5 models de xics (Martínez Cáceres, 2008), un per a cada membre. Cadascú llegeix el seu i, per torns, l'explica a la resta de companys.

Després, responeu a les qüestions.

Qüestions:

1. A quin model penseu (els xics) que us assembleu? I les xiques, teniu algun amic, germà... a qui podeu identificar amb algun dels models?
2. Quin penseu que és el més igualitari? I el menys?
3. Sabeu què són els grups d'hòmens igualitaris? Quin d'aquests xics creieu que s'apuntaria a un grup d'hòmens igualitari?
4. Individualment, escriviu un dia en la vida del personatge que us havia tocat al principi, explicant situacions en les quals interactua amb altra gent i es comporta d'acord amb la descripció. Compartiu els relats amb el grup.
5. Compartim els relats amb el grup classe (cada grup en llegirà un).
6. [En una altra sessió] Com serien els models de xica? Quines característiques tindrien? Poseu-los nom i decidiu, entre tot el grup, quines característiques tindrà cada xica.

Quan ho tingueu clar, repartiu-vos els models i redacteu cadascú una fitxa. Trieu un portaveu que explique al grup classe la vostra tria.

[Recomanem al professorat la lectura de l'article: MARTÍNEZ CÁCERES, Antonio. "La nueva masculinidad adolescente «Un aprendizaje desde el fracaso»".]

[Models de xics](#)

(veure pàgines següents)

Els nostres cossos, els nostres drets

LUCAS EL VACILÓN

DESCRIPCIÓN

Establece relaciones de dominación, bravucón, utiliza la violencia para hacerse valer...

- ♂ Piensa que por el hecho de ser un hombre ya es importante.
- ♂ Va frecuentemente al gimnasio, le gusta estar "cachas". Piensa que el físico en un hombre es fundamental. Para ser un hombre viril hay que ser un hombre musculoso.
- ♂ Sus relaciones de amistad las mantiene únicamente con chicos. Para Lucas, el grupo de hombres en el que está (equipo, instituto, pandilla...) es el sitio donde divertirse, donde contar batallitas, donde los hombres pueden apoyarse entre ellos.
- ♂ Está acostumbrado a ejercer de líder, a que nadie le cuestione, a que todos le escuchen. Todos le aplauden y le ríen las gracias, las críticas las suelen hacer por detrás, no lo suelen cuestionar abiertamente porque es una persona que resuelve sus conflictos a golpes o con amenazas e intimidación.
- ♂ Le gusta reírse de aquellos chicos que considera inferiores, les pone motes y los ridiculiza delante del grupo.
- ♂ No le da importancia a los estudios, preferiría trabajar, piensa que la actividad laboral es más importante que la académica.
- ♂ En sus ratos de ocio practica el deporte, preferentemente el fútbol, no le gusta perder, juega para ganar.
- ♂ Nunca toma precauciones en las relaciones sexuales, es la chica la que se queda embarazada. Presume...
- ♂ A la hora de divertirse aguanta más que nadie bebiendo alcohol, también ha probado otras drogas sobre todo los fines de semana, en alguna ocasión ha ido puesto al instituto.
- ♂ Siempre está dispuesto a una pelea.
- ♂ Tiene moto y presume de ir más rápido que nadie, no suele utilizar el casco, ni respeta las medidas de seguridad.

MENSAJES APREMIANTES

- Sé fuerte
- No expreses sentimientos

ZONA SENSIBLE

- Siente que todos son enemigos, que no puede confiar en nadie. Siempre alerta y un poco sólo
- Se siente temido, no querido

Els nostres cossos, els nostres drets

Els nostres cossos, els nostres drets

FERMIN EL CHICO CON CRITERIO

DESCRIPCIÓN

Afectivo, sensible,
expresivo, con criterio
propio...

♂ Se relaciona tanto con chicos como con chicas, aunque piensa que en ocasiones no valen la pena las relaciones de amistad con los chicos, ya que no es posible hablar de algunos temas.

♂ En ocasiones se siente más identificado con la forma de ser o con las opiniones de chicas que de chicos. Piensa que por ser de género masculino no tiene que estar siempre de acuerdo y apoyar todo lo que dicen los hombres. Evita aquellos espacios donde los chicos se llevan todo el día presumiendo de hombres o contando batallitas.

♂ Le gusta participar en las cosas pero lo hace porque se divierte y por conocer gente, no por sentirse importante.

♂ No le gusta especialmente el deporte (tampoco le disgusta). Tiene algunas aficiones que le permiten practicar la creatividad, es un tío sensible con su entorno.

♂ No va de nada, ni de artista, ni de bohemio...

♂ Le gusta expresar su afectividad a la gente que quiere y ser cuidador de ell@s.

♂ No se deja llevar por el grupo, tiene sus propias ideas sobre las cosas; no obstante, cuando no está seguro de algo no le importa reconocer que se ha equivocado.

♂ No le gusta ir contando sus experiencias sexuales, ni presumir de ellas.

♂ Tiene amigos homosexuales y piensa que cada uno es libre de elegir su opción sexual.

♂ No es un líder, ni una persona con mucho prestigio pero es respetado por sus compañer@s.

♂ Intenta resolver sus problemas hablando, pero no evita los conflictos, es capaz de afrontarlos sin usar la violencia.

♂ Es capaz de ponerse en el lugar de otras personas, algunas veces participa en alguna asociación o en alguna iniciativa social

MENSAJES APREMIANTES

- Explora, descubre otras cosas. Se ha dado cuenta de las posibilidades de ser diferente y eso le hace feliz

ZONA SENSIBLE

- En ocasiones se siente desplazado incomprendido
- A veces le gustaría destacar, tener éxito...

Els nostres cossos, els nostres drets

JOSE LUIS EL CONFUNDIDO

DESCRIPCIÓN

No está seguro de si mismo, se deja llevar.
Influenciable y complaciente.
No se siente capaz de cambiar, aunque le gustaría.

- ♂ Tienen contradicciones entre lo que piensa y lo que es y lo que le gustaría ser.
- ♂ Se relaciona principalmente con chicos, pero también está abierto a entablar relaciones de amistad con chicas.
- ♂ A veces, si la mayoría del grupo lo hace, participa en bromas y comentarios de tipo machista, pero nunca son iniciativa suya.
- ♂ En ocasiones se siente incómodo en los grupos de chicos, no le gustan las conversaciones o percibe que se espera de él que haga o diga cosas que no le parecen bien, sin embargo no es capaz de cambiar de grupo, no tiene fuerza suficiente, o le da miedo sentirse rechazado.
- ♂ Siente que hay temas que le preocupan y que no puede hablar con su grupo de chicos, porque no entenderían o se reirían.
- ♂ No suele hablar de ligues, ni rollos con chicas, si en la pandilla sale el tema él se calla (es muy reservado en estos asuntos).
- ♂ En su tiempo libre se siente atraído por practicar muchas aficiones pero no se siente capaz o con cualidades.
- ♂ No le gustan demasiado los deportes, aunque en ocasiones juega (más bien por compromiso). Queda con los amigos para ver partidos, es hincha de un equipo y está al día de noticias deportivas.
- ♂ Cuando algún compañero insulta a alguien, se mantiene al margen, no participa, no le gusta acosar a gente "más débil", es capaz de ponerse en su lugar (porque él en ocasiones también se siente débil). Ahora bien, tampoco los defiende.
- ♂ A veces prefiere vivir en un mundo de fantasía creado por él que en la realidad.
- ♂ Prefiere no destacar, pasar desapercibido.

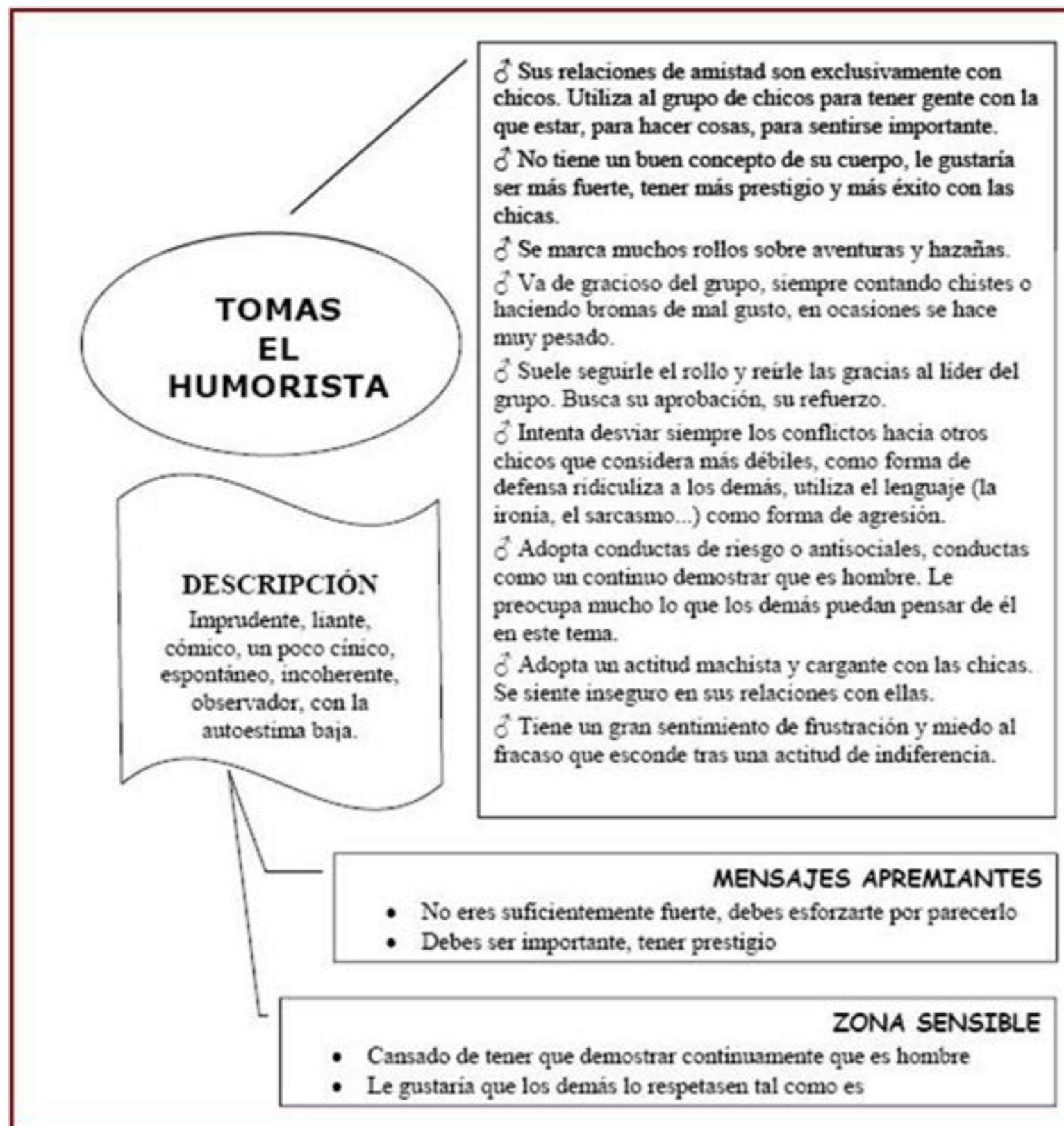
MENSAJES APREMIANTES

- No destaques, no te hagas notar, para no ser cuestionado
- No eres fuerte, no eres un hombre de verdad

ZONA SENSIBLE

- Sabe que cambiar le puede hacer más feliz, pero le da miedo lo que piensen los demás

Els nostres cossos, els nostres drets

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3. IDENTITATS DE GÈNERE DIVERSES

Objectius

- Possibilitar la presa de consciència dels aspectes que influeixen en la formació de la identitat per a facilitar una formació conscient i no guiada pels estereotips de gènere (sexistes i heteronormatius) i generar actituds de resistència als estereotips.
- Apoderar els/les joves que encarnen models de gènere no hegemònics.
- Aportar figures de referència que trenquen amb els estereotips de gènere.
- Denunciar les violències contra les persones que encarnen models de gènere no normatius
- Entendre la performativitat del gènere.
- Reconèixer el drets dels adolescents a explorar la seua identitat de gènere, a canviar, si ho desitgen, i acompanyar en aquest procés sense judicis.
- Celebrar la diversitat.

Els nostres cossos, els nostres drets

La performativitat de gènere Informació per al professorat

En la dècada dels noranta, Judith Butler va marcar amb *El gènere en disputa* un abans i un després en la consideració del sexe i del gènere. Si fins aleshores s'havia considerat que el sexe era allò natural i el gènere allò cultural o construït socialment, Butler proposarà que també el "sexe" és un concepte sociològic o cultural ja que és l'efecte d'un dispositiu que es dona dins d'un sistema social binari i heterosexual, que Butler anomena "matriu heterosexual", marcat per la normativa de gènere.

Tal com explica Leticia Sabsay (2009), per a Butler el gènere no és l'expressió d'un ser interior o la interpretació d'un sexe que ja existia abans del gènere, sinó que les normes de gènere funcionen com un dispositiu productor de subjectivitat. L'estabilitat del gènere depèn de l'alineació ideal entre sexe, gènere i sexualitat, un equilibri que està sent constantment qüestionat per la diversitat humana. Butler no nega l'existència del sexe, de la materialitat corporal, sinó que afirma que la idea comunament acceptada de dos sexes naturals i complementaris és la forma mitjançant la qual el gènere s'ha fet estable dins del sistema.

Butler afirma que el gènere és performatiu, és a dir, una actuació reiterada i obligatòria, una pràctica social que segueix unes normes precedents i que requereix un esforç constant i repetit d'imitar les pròpies idealitzacions del sistema. Així, l'acompliment reporta beneficis; i l'incompliment, càstigs socials (marginació,

violència...). En la performativitat de gènere, el subjecte no és l'amo del seu gènere, ni és lliure de fer l'actuació que més li satisfà, sinó que les normes socials marquen el seu actuar. Tanmateix, el fet que l'existència del gènere siga possible a través de la seua repetició, fa possible que l'actuació siga inadequada i que les normes es transformen. Les persones no sempre reproduïxen les normes idealment i hi ha la potencialitat de subvertir-les.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.1. Tango queer EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cossos i models](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

Realitzeu l'activitat en grups menuts.

L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Comenteu els vídeos on un xic balla dansa del ventre i una parella masculina balla tango *queer*:

- Dansa del ventre: Vídeo "[Rachid Alexander, Oum Kalthoum, Esel Ruhek, Best Male Belly Dance](#)"
- Tango *queer*: "[Cork tango festival 2014, Martin Maldonado and Maurizio Ghella](#)".

Busqueu informació sobre el tango *queer*, tant masculí com femení. A l'entrada del blog Karícies "[Tango queer: trencant motlles](#)", podeu veure dos vídeos sobre el tema.

Llegiu el comentari, deixat a l'entrada de Karícies "[Tango queer](#)", per Álvaro Béquer, alumne de primer de Batxillerat.

Feu el vostre propi comentari, a la llibreta o al blog, on valoreu també la igualtat/desigualtat del ball en parella.

Comentari. Álvaro Béquer

Una salutació a tots,

En aquesta entrada podem veure com la societat es reinventa continuadament. En aquest

tipus de tango no hi ha regles sexistes, és a dir, no té per què haver-hi una dona o un home ballant junts; poden ser dos hòmens. Tampoc hi ha un seguidor i un líder, sinó que els papers es van intercanviant fins i tot en la mateixa cançó. Això suposa un punt que ens desbarata tot el que crèiem normal, és a dir, estem acostumats a veure l'home en el paper de coordinació i a la dona la relacionem amb la flexibilitat. A més, podem associar-ho a un acte romàntic a la vegada que elegant en el qual la dona i l'home comparteixen un moment de soledat. En canvi, el tango *queer* és com hauria de ser la vida: persones amb rols oberts i canviant.

En aquest ball no hi ha diferències sexuals entre els dos gèneres, la qual cosa fa que en l'actualitat siga un acte d'igualtat i de respecte mutu. Per això em plantege si actes com aquest són proves que la societat està canviant, o és simplement un canvi insignificant.

Al meu entendre, aquest acte de canvi, siga o no significatiu, és molt significatiu. 1.12.14

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.2. És solament talent EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Cossos i models

#Masculinitat(s)

#Expressió de gènere

Desenvolupament

Vegeu el vídeo del ballarí Yanis Marshall, que acostuma a ballar amb tacons ben alts: "YANIS MARSHALL CHOREOGRAPHY. MUSIC BY BEYONCE".

Després, vegeu i comenteu, per parelles, el vídeo "Es solo talento", on Santiago acompleix el seu somni de pujar a un escenari i ballar amb vestits i tacons juntament amb els seus ídols, México de colores, una companyia de dansa masculina inspirada en el folklore mexicà.

Responen, en el vostre comentari sobre els vídeos, a les següents idees i/o qüestions.

Qüestions

1. Santiago explica al principi del vídeo que ballar amb falda no el converteix en una xiqueta. Per què pensa alguna gent que sí?
2. Què penseu de l'actitud de la mare i del pare de Santiago?
3. Què faríeu si Santiago fóra el vostre fill?
4. Imagineu el diàleg que mantindríeu amb el vostre fill quan aquest us explica que vol ser ballarí. Representeu-lo. (Podeu ser uns progenitors respectuosos o no amb el vostre fill)
5. Després, compartiu amb una altra parella la dramatització.

Finalment, compartiu l'experiència amb el grup classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.3. L'ambigüitat asiàtica: MissTer i The Hoopers EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Música](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Expressió de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

[#LGBTIfòbia](#)

Desenvolupament

Realitzen l'activitat per grups, anotant en un full les principals idees del vostre comentari. Aneu passant els full perquè tot el món hi escriga. Decidiu, finalment, qui en serà el portaveu que compartirà amb el grup classe les vostres reflexions.

a. Comenteu els vídeos del grup taiwanès MissTer, format per cinc xiques masculines que varen fer furor en 2011 i 2012:

- “[ENG SUB] MISSTER - Bomb Bomb Bomb MV” (subtítols en anglés)
- “[Super Lover][ENG SUBS] MV – MISSTER”

b. Comenteu [el vídeo](#) i el text que tracta del grup japonès The Hoopers, format per 7 xiques andrògines que tenen noms masculins, fan acrobàcies i flirtegen les unes amb les altres.

c. Aporteu exemples de grups de xics d'èxit amb estètica femenina.

Notícia. [The Hoopers: el juego de la seducción masculina](#)

Japón no deja de sorprendernos con su imaginación en su oferta de entretenimiento: una vez más, podemos comprobar cómo les encanta a los japoneses jugar con la androginia y la ambigüedad. [The Hoopers](#) son un grupo de siete chicas que cantan y bailan. Hasta ahí podrían pasar desapercibidas. Pero cuando vemos que además hacen acrobacias, van vestidas de chicos guapos y flirtean las unas con las otras, no podemos sino admirarlas. Tienen nombres masculinos: Mirai, Sena, Yuhi, Mizuki, Tsubasa, Haruki y Makoto. Cada una representa un estilo distinto de chico, variando su corte de pelo, su ropa y su actitud. Rompen con el estereotipo desgastado de chicas femeninas y frágiles. Nos estimulan, nos entretienen y nos abren una ventana con vistas a la libertad y la variedad humanas. Además nos recuerdan mucho a las *fujoshi* en su *cosplay* favorito de algún personaje *yaoi*. Debutaron el pasado marzo bajo el sello de Universal Sigma y ya tienen tres singles, un programa en la televisión japonesa y el *teaser* de una película que promete mucho.

[Blog El dragón de Hipatia](#) 25/07/2015

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.4. El meu fill es posa vestits EBC

Nivell: Eso, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Infantesa](#)

[#Creativitat de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo "[Sigues com vulgues ser](#)", on un pare accepta de bon grat que el seu fill elegisca una nina per al seu aniversari. Comenteu-lo per parelles.

Seguiu amb la parella i llegiu l'article de Seth Menachem [Mi hijo se pone vestidos y a mi me parece bien](#). Què us sembla l'actitud d'aquest pare? Penseu que és habitual?

Dividiu la classe en dos grups. Una part manté la postura del pare del vídeo i del pare de l'article. L'altra part no hi està d'acord perquè pensa que el fill patirà si s'expressa com ell vol. Prepareu-vos per al debat amb arguments sòlids.

Posada en comú després del debat, on cadascú ja pot expressar l'opinió real.

Text. [Mi hijo se pone vestidos y a mi me parece bien](#)

Seth Menachem. Escritor, actor, padre.
01/08/2014 07

Cada mañana, mi hija de cuatro años, Sydney, coge una silla para subirse al armario y coger un vestido de la percha. Yo intento que pruebe otras opciones: "¿Por qué no te pones hoy

unos pantalones cortos?" Pero Sydney es muy cabezota. Además, creo que se merece libertad para elegir lo que quiere ponerse.

Mi hijo Asher tiene dos años. Para vestirle, cojo unos pantalones cortos y una camiseta del cajón, porque a él todavía le cuesta ponerse la ropa. En cambio, sí que sabe desvestirse, y lo que suele hacer es arrancarse la ropa y gritar la palabra "vestido" una y otra vez. Escala a la silla del armario y alcanza uno de los vestidos de Sydney: "Este", dice.

Así que, la mayoría de los días, mi hijo va vestido como una princesita Disney. Dejando a un lado todas las costumbres sociales, no le quedan nada mal los vestidos. Y puede que en un día de verano en Los Ángeles, a casi 30°C, sea la opción más práctica.

Antes me daba un poco de vergüenza que el niño llevara vestidos en público. Y no porque me preocupara de que la gente le mirara raro, sino porque no quería que pensaran que era yo quien había decidido ponerle un vestido. Como si entre mis planes estuviera el hecho de utilizar a mi hijo para romper las normas sociales, o, como me preguntó una amiga de mi madre: "¿Es que querías otra hija?"

Esto ocurrió en la fiesta de cumpleaños de la hija de una amiga. Antes de salir de casa, intenté convencer a Asher para que se cambiase de ropa. Sabía que si se presentaba con un vestido, se sucederían un montón de preguntas y opiniones y, la verdad, no me apetecía tener que responder.

Pero Asher se puso más pesado que nunca. Le entró un berrinche enorme cuando yo

me decidía a meterle las piernas en unos pantalones. Las lágrimas le caían por la boca y, de repente, me di cuenta de que estaba luchando por algo en lo que ni siquiera creía. Estaba haciendo que mi hijo se sintiera mal por algo por lo que no debía avergonzarse. Así que paré. Le di un abrazo y me disculpé. Entonces, le volví a poner el vestidito lila de princesa con los zapatos brillantes de su hermana.

Fuimos a la fiesta y, como me imaginaba, algunas personas se rieron e hicieron comentarios. Alguien me dijo: "¿Te parece divertido? Hay niños aquí. ¿Quieres que lo vean?" Otro preguntó: "¿Es que quieres que sea gay?"

Yo mantuve la calma. Les expliqué lo mejor que pude que no había correlación entre la forma de vestir y el hecho de ser gay. Y si resulta que es gay, no será por nada que yo haya hecho, sino porque es gay y punto. Quizás es una etapa. O quizás no lo es. Pero, sea lo que sea, no quiero que se sienta incapaz de expresarse por falta de apoyo de sus padres. Algunos lo entendieron. Otros, atrapados por la religión o por la ignorancia, nos pusieron mala cara.

Hay mucha gente comprensiva. Ven a mis hijos, a Sydney, con su pelo rubio largo y sucio, y a Asher, con su pelo corto castaño oscuro, y dicen: "Me encanta el corte pixie de tu hija". Cuando respondo que es mi hijo, sonrían y dicen: "Ah, pues me encanta". También se disculpan, pero yo les tranquilizo: "No pasa nada. Lleva un vestido morado con zapatos brillantes. Es fácil confundirse". Sé que hay padres que se molestan si confundes el sexo de sus hijos, pero yo no soy uno de ellos.

Els nostres cossos, els nostres drets

/.../ Normalmente llego a casa antes que mi mujer, así que cogí a los niños para sacar a pasear al perro. Estaban jugando con la ropa: mi hija hacía que Asher era su muñeca, y le probaba vestidos, zapatos y diademas. Luego Sydney me dijo que quería que yo también me pusiera un vestido: “¡Ay, va a ser muy divertido!”

Yo le dije que no. Pero ella siguió insistiendo. Yo le dije: “La gente se va a reír de mí”. Y ella replicó: “Si lo hacen, les mandaré a paseo”. No pude discutir contra eso, y me metí como pude en uno de los vestidos más elásticos de Carrie. Paseamos al perro por nuestro bloque, y el placer que les entró a mis hijos al ver a su padre salir de su zona de confort acabó con la humillación que yo sentía.

Carrie ya estaba llegando a casa, y le vi la mandíbula desencajada desde el final de la calle. Se estaba riendo. Hasta nos hizo una foto. Y me dijo que tuviera cuidado de no romperle el vestido. Luego nos fuimos todos a comer pizza.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.5. La meua filla és un xicotot EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Creativitat de gènere](#)

[#Trans*](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Infantesa](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu l'article "[La meua filla no és transgènere, és un xicotot](#)" de Lisa Selin Davis. Utilitzeu la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".) Responen a les qüestions. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Qüestions:

1. Què significa que la filla d'aquesta dona no està disconforme amb el seu sexe biològic sinó amb el seu gènere?
2. Definiu els conceptes següents: sexe, rols gènere, orientació i identitat. [Aquesta qüestió ja està en altres activitats d'aquest bloc. Si ja l'hem feta, no la repetim si no és que pensem que no ha quedat clara]
3. Per què es confon la gent amb la filla de Selin Davis?
4. Quins altres insults coneixeu similars a "xicotot" per a insultar a les xiques masculines? I per a insultar als xics femenins?
5. Què són els bloquejadors hormonal?

[Aquesta qüestió ja està en altres activitats d'aquest bloc. Si ja l'hem feta, no la repetim si no és que pensem que no ha quedat clara]

6. Com han de tractar la diversitat les persones adultes, segons l'article?
7. Què podria fer l'escola perquè xiquetes com la filla de Lisa Selin Davis se senten lliures de ser i d'explorar la seua identitat?

Article. [La meua filla no és transgènere: és un xicotot](#)

La meua filla no està disconforme amb el seu sexe biològic. Està disconforme amb els rols de gènere

Lisa Selin Davis. Ara opinió 22/04/2017

"Només vull tenir-ho clar –em va dir la mestra–. La seva filla vol que li diguin nen, oi? O és un nen que vol que li diguin nena? Què és exactament?"

Vaig fer un gest de retret. Estic acostumada a corregir els desconeguts, que sempre confonen la meua filla de set anys amb un nen. En el fons, m'encanta corregir-los, obligar-los a replantejar-se la seva idea de l'aspecte que ha de tenir una nena. Però ja feia sis mesos que la meua filla assistia a l'activitat extraescolar que impartia aquella dona.

"És una nena", li vaig dir. La dona no semblava gaire convençuda. "De debò. És una nena, i quan es refereixi a ella pot dir que és una nena".

Més tard, quan li vaig comentar aquesta

conversa a la meua filla, em va dir: "Hi hauria d'haver més nenes que anessin com jo, així es posaria més de moda i els grans no s'equivocarien tant".

La meua filla porta pantalons de xandall i samarretes. Du els cabells curts i esvalotats (a la perruqueria va demanar que la deixessin com "el Luke Skywalker de l'episodi IV"). La majoria dels seus amics –no tots, però– són nens. És aficionada a l'esport i molt forta, és un sol, i una nena.

I, en canvi, el pediatre, els mestres i gent que la coneix des de fa molts anys li pregunten si es considera un nen o li agradaria ser-ho, o si vol que li diguin nen.

En gran part, això està molt bé: demostra una sensibilitat molt necessària davant dels problemes relacionats amb la dissidència de gènere i els transgènere. Que els grans l'hi preguntin és una mostra de consideració... al començament.

Però quan continuen dubtant de la seva identitat sexual –i són escèptics davant la seva resposta–, el missatge que transmeten és que una nena no pot anar vestida ni actuar com ella.

La meua filla no està disconforme amb el seu sexe biològic. Està disconforme amb els rols de gènere. No encaixa en el motlle que els adults –que precisament hem deixat de banda uns rols de gènere mil·lenaris, ara que les dones treballen fora de casa i els homes participen en les feines domèstiques– imposem encara als nostres fills.

Si els deixéssim sols, els nens no durien mai

Els nostres cossos, els nostres drets

res de color rosa? (És una pregunta retòrica: el rosa es va considerar un color masculí durant dècades.) I les nenes es negarien, per la seva pròpia naturalesa, a jugar amb cotxes? És clar que no, però si demostren alguna inclinació per aquesta mena de coses, les etiquetem. En un cert sentit, ens hem tornat més comprensius amb la dissidència de gènere, però, en canvi, som més restrictius pel que fa a la imatge i el que ha de fer un nen o una nena.

Parlem clar: si la meua filla comença a tenir la sensació que la identitat sexual que sent com a seva no coincideix amb la del seu cos, jo li faré costat. Investigaré els bloquejadors hormonals que frenen la pubertat (més del que ja els he investigat). L'escollaré i prendré decisions en conseqüència, com vaig fer quan, pel seu tercer aniversari, em va demanar una corbata i una camisa amb botons. Aleshores va veure que el seu pare portava un blazer (per una vegada a la vida) i amb uns ulls com unes taronges va preguntar: "Què és, això?", com si veiés un arc de Sant Martí doble al cel.

Estava enamorada d'un estil. Aquest estil ha evolucionat: lamentablement ha passat de la corbata i americana de Patti Smith a una samarreta tacada i pantalons de xandall. Però sempre ha sigut només un estil, encara que rebutgés les princesetes (cosa que m'encantava) i només estigués disposada a jugar a papes i mames amb nens i nenes a condició de fer de gos o policia.

Vull que els nens transgènere tinguin prou llibertat i seguretat per ser el que són. També vull que els adults tinguin una idea prou flexible dels rols de gènere perquè una nena de 7 anys pugui vestir-se com "un

nen" i no li preguntin –les persones que ja la coneixen, no els desconeguts– si és un nen.

Vet aquí el missatge que li vull transmetre a la meua filla: ets una nena fantàstica perquè no cedeixes a les pressions perquè et comportis i et vesteixis d'una altra manera. Vull que estigui orgullosa de ser una nena.

I ja en comença a estar. Ja està atenta als drets de les dones. No entén per què hi ha equips esportius separats per a hòmens i dones, ni per què les dones guanyen menys diners i no dirigeixen el país. S'identifica com a xicotot perquè és el que li diuen alguns companys d'escola, tot i que també es pregunta: "Per què un xicotot?" Quan li diuen que ha anat al lavabo que no li correspon, els diu: "Sóc una nena". I invariablement li contesten: "Ah, d'acord".

Les criatures ho entenen. Però els adults no. A més d'aplaudir la diversitat d'identitats sexuals i de gènere, també hem d'aplaudir les nenes que són una mica xicotots i se situen fora dels estrets límits imposats pels rols de gènere. No els diguem que no són nenes.

La meua filla està contenta del seu cos i se sent còmoda amb el seu aspecte, mil vegades més contenta i còmoda del que jo he estat mai. És el meu heroi. O, més ben dit, la meua heroïna.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.6. Drag Kings 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Performativitat](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Expressió de gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo "[Dréd performant-se](#)", un fragment del documental *Venus Boyz* (Gabriel Baur, 2001) que mostra algunes de les més importants Drag Kings i les seues performances. Llegiu també el text "[Drag Kings](#)". Després, responeu a les qüestions en grups. L'estructura cooperativa "canvi de grup" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Qüestions:

1. Què és una Drag Queen?
2. I un Drag King?
3. Quin és l'objectiu de les performances de les Drag Kings?
4. Què són els tallers de masculinitat per a dones? Creus que són útils? T'animaries a participar-hi?
5. Existeixen tallers de feminitat per a hòmens? T'animaries a participar-hi?
6. Coneixeu els crossdresser? Busqueu-ne informació. [A l'activitat del B4 "[Crossdressing](#)" podem trobar-ne]
7. Penseu que té avantatges anar pel carrer com a home? I com a dona?

Text. Drag kings

Una Drag King és una dona que, conscient de la teatralitat de la masculinitat, decideix jugar amb el gènere actuant en un club o en un escenari. Les drag kings parodien els estereotips i les estratègies de poder masculines per a mostrar que la masculinitat és una representació on només es necessita maquillatge, uns pelets a la cara, capacitat d'observació i ganes d'experimentar. Per exemple la drag king Mildred representa a la perfecció el seu cantant favorit Dréd; Mo B Dick ens mostra el binarisme vestint una part del seu cos d'home i l'altra, de dona, i Del La Grace Volcano fotografia la diversitat i ens explica que des que ha decidit usar pronoms masculins se li permet socialment expressar l'agressivitat, i fins i tot les amigues el tracten diferent perquè en el guió de teatre de les dones està escrit que han de complaure i servir els hòmens.

La drag king Diane Torr, a més d'actuar, organitza tallers on ensenya les dones el guió de la masculinitat i les instrueix en la manera d'ocupar l'espai, de mirar al seu voltant, de relacionar-se i de protegir-se que tenen els hòmens. En general, les dones caminen amb passes curtes --sovint per culpa de les sabates incòmodes--, i solen mirar el món amb curiositat i desig de transmetre o comunicar les seues emocions. Els hòmens són més reservats, miren amb desconfiança, i esperen que el món vaja a ells. I quan caminen, ho fan ocupant l'espai i sentint que cada tros de terra que xafen els pertany. Torr es vesteix sovint d'home i passeja per la ciutat, i la gent la respecta i l'escolta amb més atenció quan sembla un baró perquè

la masculinitat tradicional dóna autoritat als hòmens.

El professorat porta a classe alguns pots de pintaungles (o els demanem que en porten) i els xics es pinten les ungles d'una mà. Passen el dia (o més dies, si s'atreveixen) i la propera sessió contenen l'experiència. A les xiques, els demanem que es posen perfum masculí. Si prefereixen fer altres accions que trenquen amb els estereotips de gènere, ho poden fer, per exemple, utilitzar un nom masculí o femení durant un dia.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.7. Animades a la diversitat E

Nivell: ESO

Etiquetes:

[#Creativitat de gènere](#)

[#Homosexualitat](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo [Animados a la diversidad](#), campanya de la Dirección General de Convivencia en la Diversidad de la ciutat de Buenos Aires (2014) en la qual es mostra la diversitat sexual i de gènere com una riquesa.

Feu un meme (a l'ordinador o a la llibreta) amb un missatge que anime a la diversitat en la vostra ciutat o poble. Mostreu-los a la classe i voteu els tres més enginyosos.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.8. Vestido nuevo EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Infantesa](#)

[#Creativitat de gènere](#)

[#Ficció](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu el curt "[Vestido nuevo](#)", de Sergi Pérez (2008). Al col·legi de Mario celebren els carnestoltes i ell està molt content amb la seua disfressa especial. Malauradament, no tot el món pensa igual...

Després, responeu a les qüestions en grups de 4-5. Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. Per què insulten Mario en classe? Has vist o viscut alguna situació semblant?
2. Com creus que actua la mestra? Què hauries fet tu en el seu lloc?
3. Què penses de la manera d'actuar d'Helena, l'amiga de Mario?
4. Com valores l'actuació del director del col·legi?
5. Què penses del pare de Mario?
6. Per què hi ha persones que insulten altres? Què aconseguixen?
7. Què ha de fer l'escola perquè l'alumnat no

es quede amb la boca oberta quan un xiquet porta un vestit a classe?

8. Imagina que ets gran i tens un fill com Santos. Què faries?

9. Imagina que el teu fill o filla arriba a casa i et conta el que ha passat a l'escola. Què li explicaries? Ho parlaries amb la resta de mares i pares? Us plantejaríeu alguna acció contra l'escola?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.9. Infantesa, cossos i identitats EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Trans*

#Infantesa

#Identitat de gènere

#Creativitat de gènere

#Intolerància per gènere

#Cossos i models

Desenvolupament

En grups de 4-5 persones, comenteu el vídeo “Ponte en mis zapatos”. Forma part de la campanya xilena #PontenmisZapatos (Ajuntament de Providencia, a Xile, i Fundación TranSítar, 2016), i defensa la llibertat de les xiquetes i xiquets trans de llaurar-se el seu propi camí, independentment del discursos socials i/o mèdics patologitzadors i binaristes que marquen un recorregut vital (hormonació, operació, heterosexualitat...) idèntic per a tot el món.

Després, comenteu el material didàctic “Chicas y chicos. Identidad y cuerpo” (2016), elaborat per l'associació Chrysallis Euskal Herria amb l'objectiu de treballar la identitat i el cos i trencar amb l'associació penis-xic, i vulva-xica. [Nota per al professorat: aquest material ha estat criticat per ser binarista, ja que tot i acceptar l'existència de xiquets amb vulva i xiquetes amb penis, no qüestiona la divisió sexual diàdica ni proposa obrir el model cap a vivències més fluides del sexe i del gènere. Si el grup està preparat, podem obrir aquest debat].

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.10. Em dic Pol i vull ser un home diferent 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Performativitat](#)

[#Trans*](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Identitat de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

[#Cossos i models](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo "[Este chico sufrió el machismo en sus carnes. Descubre su historia](#)" (9", 2007), on Pol Galofre*, un xic trans, ens conta les seues reflexions sobre el model de masculinitat que vol encarnar.

Es tracta d'escoltar la història de Pol, i de reflexionar sobre la construcció de la masculinitat en els xics. És convenient que la reflexió i el debat dels grups de quatre persones es facen separats per sexes (tot i que si alguna persona pensa que es pot sentir més còmoda en el grup de l'altre gènere, es pot canviar). Després, en el gran grup es debatran totes les idees, i es veurà el que pensen les xiques i els xics sobre la construcció de la masculinitat i feminitat i les noves maneres de ser hòmens i dones.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. En què creus que consisteix ser home? Pensa en un home ideal. Com és?
2. En què creus que consisteix ser dona? Pensa en una dona ideal. Com és?
3. Per als xics. T'ha passat alguna vegada no estar d'acord amb el que es deia i feia en el teu grup de xics i callar perquè t'acceptaren? Pol sent moltes vegades ràbia i frustració en el grup de xics. T'ha passat a tu alguna cosa semblat? Què va ocórrer?
4. Per a les xiques. T'ha passat alguna vegada no estar d'acord amb el que es deia i feia en el teu grup de xiques i callar per a ser acceptada? Què vas sentir en aqueixa situació?
5. Com es pot construir una nova masculinitat?
6. Com es pot construir una nova feminitat?
7. Reflexiona aquestes qüestions en grups de quatre persones. Una s'encarregarà de fer un resum del parlat.
8. Debat general veient els resultats dels xics, d'una banda i els de les xiques per un altre, per a veure coincidències i diferències.

[Nota per al professorat: Aquest vídeo és una magnífica reflexió sobre el gènere que recomanem veure, sol o acompanyant qualsevol de les activitats d'aquest bloc. Pol hi explica com transitar a home, però no a "mascle hegemònic", a més de reivindicar amb orgull els anys que va viure en femení i que formen part de la seua experiència vital. En l'activitat del bloc 2, "Passar, que complicat", podem llegir un text de Galofre on es pregunta pel model de masculinitat que voldria performar i els canvis que ha suposat viure com a home.]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.11. Educació sense gènere 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Rols de gènere](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Infantesa](#)

[#Creativitat de gènere](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu per parelles la notícia que parla de l'Escola Egàlia a Suècia, "[Un preescolar mixto donde no hay sexo](#)".

Podeu llegir i comentar també les notícies següents:

- Storm. Canadà. [Una familia canadiense criará a su bebé sin atribuirle identidad de género](#) (2011)

- Pop. Suècia. [Una pareja de suecos de ideas feministas educa a su hijo sin imponerle un género](#). (2013)

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Notícia: Educar sense gènere

Un preescolar mixto donde no hay sexo

Cordelia Hebblethwaite, BBC News, 23 de julio de 2011

/.../ A primera vista, la escuela en Sodermalm -un distrito de la capital sueca- parece como cualquier otra. Pero si usted escucha con atención verá que hay una gran diferencia.

Los maestros evitan el uso de los pronombres

"él" y "ella" cuando le hablan a los niños.

En su lugar, se refieren a ellos como "amigos", por su primer nombre, o como "hen", un pronombre neutro prestado del finlandés.

¿Cambiar a la sociedad?

No es sólo el idioma lo que es diferente aquí.

Los libros han sido cuidadosamente seleccionados para evitar las presentaciones tradicionales de género y los roles de crianza.

Por lo tanto, los niños no leerán cuentos como "La Bella Durmiente" y "Cenicienta", sino, por ejemplo, un libro sobre dos jirafas que encuentran un cocodrilo bebé abandonado y lo adoptan.

La mayoría de los juguetes y los juegos que habitualmente se pueden encontrar en cualquier jardín de infantes están ahí -muñecas, tractores, canteras de arena, entre otros- pero se colocan deliberadamente uno al lado del otro para animar al niño a que juegue con lo que él o ella prefiera.

En Egàlia, los chicos son libres de vestirse y jugar con muñecas, si eso es lo que quieren hacer.

Para la directora del preescolar, Lotta Rajalin, se trata de dar a los niños una posibilidad de elección mucho más amplia, y no limitarlos a las expectativas sociales basadas en el género.

"Queremos darles todo el espectro de la vida, no sólo la mitad. Es por eso que estamos haciendo esto. Queremos que los niños conozcan todas las cosas en la vida, no sólo la

mitad de ellas", le dijo a la BBC.

Todo el personal claramente siente pasión por este principio.

"Quiero cambiar las cosas en la sociedad", señala Emelie Andersson, de 27 años de edad, quien acaba de culminar su formación como maestra y específicamente optó por trabajar en Egàlia debido a su política en materia de género.

"Cuando nacemos en esta sociedad, la gente tiene expectativas diferentes en función de si nosotros somos un niño o una niña. Esto limita los niños", indica.

"En mi mundo, no hay un 'mundo para las niñas' y otro 'mundo para los niños', no", agrega.

La política de identidad

El año pasado, una pareja sueca provocó un escándalo en los medios de comunicación al anunciar que había decidido mantener el sexo de su hijo, de nombre Pop, en secreto para todos menos para sus familiares más cercanos.

Hubo un caso similar hace poco en Canadá con un bebé llamado Storm.

Pero ¿no es confuso para un niño pequeño cuando se desdibujan las fronteras de género?

Es una crítica que la directora de Egàlia ha oído muchas veces, pero la refuta con vehemencia.

"Todas las chicas saben que son niñas y todos los chicos saben que son niños. No trabajamos con el sexo biológico. Estamos trabajando con lo social", expresa

Els nostres cossos, els nostres drets

El veredicto de los psicólogos infantiles y expertos en género está dividido: la mayoría apoya el objetivo, pero cuestiona los medios.

“Los sentimientos son excelentes, pero no estoy seguro de que lo estén haciendo de la forma adecuada”, dice la psicóloga británica Linda Blair.

“Creo que es un poco rebuscado. Entre las edades de tres y siete años, el niño está en busca de su identidad y parte de su identidad es su género, no se puede negar eso”, le señaló a BBC.

Obsesión con el género

Pero Suecia toma en serio las cuestiones de género y, por varios años, el gobierno ha llevado su batalla al patio de recreo.

Ahora es común ver asesores de género en las escuelas, y es parte del plan de estudios nacional luchar contra la discriminación de todo tipo.

Suecia es a menudo elogiado como uno de los países más igualitarios del mundo en este respecto, pero hay críticos que piensan que las cosas han ido demasiado lejos.

/.../ la escuela Egalia -que es financiada por el Estado- está demostrando ser popular y cuenta con una larga lista de espera.

Pia Korpi, una diseñadora de metal, y su marido Yukka, un bailarín y coreógrafo, tienen dos hijos en la escuela.

Korpi dice que ella y particularmente su marido han tenido que luchar para poder trabajar en lo que les gusta, pues sus intereses no se acomodaban a las expectativas de género, así que quieren que sus hijos se sientan libres de estas restricciones.

Korpi apunta que la mayoría de sus amigos y familiares los respaldan 100%, pero admite que algunas personas podrían no entender su elección. /.../

[Recomanem per al professorat la lectura del llibre [Buscando el final del arcoiris. Una exploración de las prácticas de criança desde la fluidez de género](#) (Bellaterra. 2011). En l'enllaç podem llegir l'índex i la introducció.]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.12. El lavabo equivocacat EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Trans*](#)

[#Anglés](#)

[#Binarisme](#)

[#Transfòbia](#)

[#Identitat de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

En els lavabos de les universitats del Regne Unit pots trobar aquest missatge: "Creus que algú està utilitzant el lavabo equivocacat?", a més d'algunes recomanacions.

Traduïu-les de l'anglès i elaboreu un cartell semblant per a penjar-lo en els lavabos del vostre centre.

En alguns instituts, han decidit convertir els lavabos en mixtes per a ser més inclusius. Què us sembla la iniciativa?

Do you feel like someone is using the "wrong" bathroom?

Please don't:

- Stare at them
- Challenge them
- Insult them
- Do not purposefully make them uncomfortable.

Instead, please:

- Respect their privacy
- Respect their identity
- Carry on with your day
- Protect them from harm

They are using the facilities they feel safe in. Please do not take this right away from them.

Trans* & gender questioning students... You have every right to be here:

- In this facility
- In this university
- In this world

Your gender identity and expression are valid.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.3.13. Diversitat BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Trans*](#)

[#Intersexualitat](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Feminitat\(s\)](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Cossos i models](#)

[#Creativitat de gènere](#)

Desenvolupament

Per parelles o grups de 3, repartiu-vos aquestes persones i busqueu informació sobre elles: Dianne Torr, Harnaam Kaur, Balian Buschbaum, Taylor Lianne Chandler, Andrea Pejic, Norrie May-Welby, Vivian Wheeler, Mildred Gerestalt (Dred), Heather Cassils, Jennifer Miller, Laverne Cox. Prepareu una presentació i compartiu-la amb la resta de la classe.

1. **Dianne Torr** és una Drag King, activista, performer i formadora en tallers de masculinitat, i ensenya a les dones les estratègies de poder masculines.
2. **Harnaam Kaur** es va cansar de depilar-se setmanalment i va decidir que ja n'hi havia prou. Aquesta dona anglesa va patir bullying durant l'adolescència però ara és una activista que vol mostrar que la bellesa és diversa i que hem de celebrar la diversitat humana.
3. **Balian Buschbaum**, esportista transsexual alemany.
4. **Taylor Lianne Chandler**. Intersexual. Va ser núvia de Michael Phelps.
5. **Andreja Pejic**. Bòsnia-Herzegovina. Famós

model que va decidir fer la transició cap a dona.

6. **Norrie May-Welby**. Australiana de gènere neutre. Nasqué home, es va operar per a ser dona però no estava contenta amb la cirurgia i va demanar ser reconeguda com a persona de gènere neutre. En 2014, va aconseguir que els documents oficials digueren "Sexe no específic".
7. **Vivian Wheeler**. Aquesta dona tenia molt de pèl a la cara i va treballar en un circ. Embarassada d'un company, va donar el fill en adopció. Anys després, es van retrobar. (Podem llegir l'article [El hijo de la mujer barbuda](#) i/o veure el vídeo en anglès '[Bearded lady](#)': I'm not a mistake)
8. **Mildred Gerestalt (Dred)**. Drag King.
9. **Heather Cassils**. Artista, culturista i entrenadora personal, originària de Montreal però que hi viu a Los Angeles. Aquesta performer utilitza el seu cos com si fóra una escultura, i experimenta amb els límits de la masculinitat i la feminitat hegemòniques.
10. **Jennifer Miller**, activista intersexual.
11. **Laverne Cox**. Actriu trans protagonista de la sèrie *Orange is the new black*.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4. ACTIVISMES CONTRA LES VIOLÈNCIES MASCLISTES: FEMINISMES, MOVIMENTS LGBTI...

Objectius de l'alumnat

- Conèixer els moviments que lluiten activament a favor de la igualtat i contra les violències: feminismes, activisme queer, moviments d'hòmens igualitaris, activisme LGBTI...
- Entendre i donar eines per a combatre les dificultats per a la igualtat entre hòmens i dones, i per al respecte de les diferents expressions i orientacions no hegemòniques.
- Entendre i aprendre de les aportacions dels diferents activismes.
- Entendre la importància de la interseccionalitat o discriminació múltiple.

Els nostres cossos, els nostres drets

L'activisme Queer

Informació per al professorat

Queer és una paraula anglesa que significa "estrany, rar, desviat"; és el que no s'ajusta a la norma sexual. L'activisme *queer* naix als EUA als anys 80 i arriba a l'Estat Espanyol en la dècada següent. *Queer* no és una identitat sinó una interrogació crítica que es rebel·la contra la concepció de les identitats com un fet inamovible. És una denúncia del que anomena "terrorisme de gènere", ja que la imposició del binarisme és vist com una violència exercida contra l'ambigüitat i la diversitat de gèneres i de desitjos amb l'objectiu que ningú es quede "a mitges" entre els sexes. "El nadó és xiquet o xiqueta? No ho sabem, encara no ens ho ha dit" (Trujillo, 2005)^v.

Hereva de la tasca crítica i deconstructiva dels moviments feministes i dels grups d'alliberament gais i lèsbics, la teoria *queer* se centra en l'anàlisi de les paradoxes de la identitat i es presenta com un moviment desidentitari. A part de deconstruir el concepte de gènere i el d'identitat –que es faria plural, ja que cada persona pot assumir diverses identitats–, revisa el cos i la corporeïtat parant atenció a aquells cossos que es desvien de la norma. Però no només reivindica la diversitat sinó que, per a combatre les desigualtats de gènere i orientació o les jerarquies, proposa destruir el gènere, la dicotomia heterosexual/homosexual i les identitats com a compartiments estancs. La teoria *queer* "és un explosiu que dinamita el discurs sobre la identitat gènere/sexe/desig i té en compte les peces (el cos, la representació...) i l'engranatge invisible (el poder, la norma, la política...)" (Clúa, 2007).

A diferència de les polítiques feministes i LGBT tradicionals, la política *queer* no es basa en una identitat natural ni en una definició basada en les pràctiques (homo/hetero) sinó en una multiplicitat de cossos (drag-kings, bolleres, butch, masculines, trans-mariques sense penis...) que es reapropien dels discursos de producció de poder/saber sobre el sexe. Entendre el gènere com la interpretació cultural del sexe no problematitza ni qüestiona el sexe, perpetua el binarisme home/dona i converteix, segons explica Butler, "la biologia com a destí" en "la cultura com a destí".

Dins dels feminismes, ja hi havia veus dissidents que aportaven les diferències que el subjecte dona (blanca, heterosexual, de classe mitjana...) esborrava. En els moviments LGBT, fonamentalment preocupats per la igualtat de drets (matrimoni, adopció, transmissió de patrimoni...), també hi ha persones que reaccionen contra l'essencialisme i contra la normalització, que qüestionen la noció d'identitat sexual com a únic fonament per a l'acció política i tenen en compte l'ètnia, la classe, l'edat, les pràctiques sexuals no normatives, la diversitat funcional, etc.

Tanmateix, els moviments identitaris continuen pensant que és necessari tindre un subjecte polític (dones, gais, lesbianes...). La identitat pot ser així considerada com un error necessari perquè ens permet ser estratègics i, partint de la definició del gènere i de la sexualitat com a normes i no com a naturalesa o essència, començar a deslegitimar les violències. El mateix

terme *queer* és un exemple de reapropiació d'una paraula que l'heteropatriarcat usava per a estigmatitzar i que ara s'ha resignificat perdent el caràcter d'insult.

Els nostres cossos, els nostres drets

El capacitisme i la teoria Crip Informació per al professorat

La teoria crip és una teoria sociològica sobre el cos que proposa entendre com a socialment i culturalment construïdes categories tradicionalment considerades biològiques o naturals. Tal com explica Laura Moya, la teoria crip seria una mena de teoria queer però aplicada a la diversitat funcional (DF), en el sentit que fa una crítica del cos normatiu i afirma que aquest cos "normal" és una construcció cultural que parteix d'un ideal funcional que confon funcionalitat majoritària amb discapacitat, i deixa de banda altres funcionalitats minoritàries. Per exemple, si prenem la capacitat de traslladar-se d'un lloc a l'altre, la funcionalitat majoritària ho fa sobre dues cames, però hi ha funcionalitats minoritàries, com moure's en cadira de rodes, amb un bastó o caminador, etc. que compleixen la mateixa funció. També la capacitat de comunicar-se tindria en la llengua oral la funcionalitat majoritària, però existeixen altres formes de comunicació com la llengua de signes o el Braille. Entendre les funcionalitats majoritàries com si foren les úniques normals i vàlides, divideix els cossos en capacitats i discapacitats, en cossos sans i en cossos deficients o malalts, i deixa de banda la diversitat.

Així, la categoria "discapacitat" comença a desmuntar-se perquè en realitat no és un problema individual que té una persona concreta, sinó que està provocat per un entorn que incapacita. Per a la teoria crip, la incapacitat no és tant una característica objectiva i diagnosticable en un individu, sinó més aviat el resultat d'un món

incapacitant que no garanteix l'acompliment de les necessitats de les persones. Les persones amb DF poden contribuir al desenvolupament social en la mateixa mesura que la resta de persones, sempre que s'eliminen els obstacles construïts per la societat.

El terme crip deriva del vocable anglès *cripple*, que significa "tolit, contrafet, esguerrat...". Comença a utilitzar-se als EUA a les darreries del segle passat, quan gent amb DF s'apropia del terme pejoratiu i reivindica la seua diferència amb orgull, tal com les persones LGBT ho feien amb el terme queer (desviat, rar) en autodenominar-se amb la paraula que pretenia situar-los en l'abjecció. Les persones amb diversitat funcional reclamen ser acceptades tal com són, sense haver d'ocultar la diferència. La discapacitat no els fa excepcionals, ni dignes d'admiració ni de llàstima, tal com afirma Stella Young en el Ted Talk "[I'm not your inspiration, thank you very much](#)", on explica el que ella anomena porno inspiracional (*inspiration porn*), i que consisteix a mostrar persones amb DF fent activitats "normals" amb missatges com aquests: "L'única discapacitat en la vida és una actitud negativa" o "La teua excusa és invàlida". Per a Young, aquests missatges, que són compartits en les xarxes socials de manera benintencionada, són pornogràfics perquè cosifiquen un col·lectiu en benefici d'un altre.

El porno d'inspiració no mostra pena, ni presenta les vides de les persones amb discapacitat com a horribles, i això és un cert avanç. Però una actitud

positiva no permet automàticament la superació de la discapacitat. Contràriament, fer arribar el missatge que superar la discapacitat depèn de la força de voluntat, desresponsabilitza la societat i fa que no haja de plantejar-se el seu capacitisme. A més, oculta els diferents eixos de desigualtat i/o discriminació que travessen les persones, ja que no és el mateix ser dona amb diversitat funcional que home, ni pertànyer a una família acomodada que a una sense recursos, etc. En definitiva, el porno d'inspiració promou que la gent normotípica tinga la consciència tranquil·la, és a dir, que segueisca pensant que la societat està bé i que no cal canviar res. Tal com explica Anita Botwin en l'article [Inspiración Porno](#), les barreres no desapareixen amb la bona predisposició, i la valentia o el positivisme no fan que les escales es convertisquen en rampes o que els vídeos se subtitulen per art de màgia.

El concepte de "diversitat funcional" prové del Fòrum de Vida Independent, que és una visió des de dins del propi col·lectiu que s'oposa al discurs tradicional de la discapacitat. Aquest moviment de Vida Independent també s'origina als EUA als anys 70, i els seus principis eren independència, autonomia, autodeterminació i emancipació, perquè en aquell moment la gent amb DF no eixia de casa i no tenia capacitat per a decidir res. Però darrerament el Moviment de Vida Independent està començant a parlar més d'interdependència, ja que el model de cos normatiu autònom no és real en la mesura que tots i totes som interdependents i

Els nostres cossos, els nostres drets

necessitem col·laborar per a viure. Laura Moya proposa canviar el nom per Moviment de Vida Interdependent, ja que tots els éssers humans, i els éssers vius del planeta, ens necessitem.

Antonio Centeno explica en l'entrevista [Sexualizar \(la diversidad funcional\)](#) para politizar, que totes i tots som dependents emocionalment i materialment, però hi ha uns processos que invisibilitzen aquesta dependència. No és cert, per tant, que uns siguin dependents i els altres autònoms, com pretén el "capacitisme" imperant. Centeno proposa pensar la diversitat funcional, no tant en termes de "com podem ajudar-los" sinó ressaltant allò que la diversitat funcional pot oferir a la societat, per exemple en aspectes que tenen a veure amb el gènere, el cos i la sexualitat. Mirar els cossos "fora de catàleg" que no encaixen en la "normalitat" obri una oportunitat de plantejar-se si el model sexual hegemònic (coital, heterosexual, genital...) és adequat i desitjat per tot el món o només un ideal que perpetua el sexisme i la desigualtat.

Seguint les consideracions anteriors, i partint de la base que totes les persones som diverses funcionalment, en aquest treball utilitzem la terminologia "diversitat funcional" per a referir-nos al que tradicionalment s'ha anomenat "discapacitat" (i en temps anteriors "minusvàlua", "deficiència", etc.). El terme "diversitat funcional" posa l'èmfasi en la discriminació patida, més que en la diversitat en ella mateixa. En realitat, la denominació més ajustada hauria de ser: "Persones discriminades per la seua diversitat funcional".

Tot i que dins de la diversitat funcional incloem la diversitat física, intel·lectual, sensorial, etc., en alguns casos utilitzem també el termes neurotípic i neuroatípic, partint del reconeixement de la diversitat neurològica humana, i fugint

de denominacions patologitzants com trastorn o malaltia mental. Som conscients que els termes tenen una història i que no es tracta de proposar-ne de nous per simple correcció política. Tot al contrari: les noves denominacions apareixen perquè les persones estan reivindicant-se i autoanomenant-se sense la intervenció d'instàncies "expertes" que patologitzen les diversitats; i alguns col·lectius proposen fins i tot reapropiar-se dels tradicionals insults estigmatitzants (*loca, tullido, contrafet...*) per a empoderar-se, com hem vist en la teoria crip.

Els nostres cossos, els nostres drets

Dificultats per a la igualtat

Informació per al professorat

En general, la gent jove no veu la desigualtat; se'n desentén o la viu com un problema que tenen algunes dones i alguns homes. Per altra banda, els xics joves no tenen models alternatius al masclista tradicional. Els falten referents i les habilitats concretes per a relacionar-se amb igualtat. No han reflexionat sobre el gènere, i pensen que no els afecta i que ells no tenen cap problema (*Les ties es piquen per tot i veuen masclisme on no hi ha res*). A més, l'avanç de les dones els genera inseguretat, se senten culpabilitzats pel discurs de la igualtat, i això els fa ser molt receptius als missatges masclistes, que els reforcen i els donen seguretat (García, 2009)^{vi}. El model tradicional els proporciona també beneficis: un de molt evident és la desresponsabilització de la igualtat, i el manteniment de les prerrogatives, és a dir, del dret a ser *respectats* i *cuidats* per les dones i que elles s'encarreguen de les tasques domèstiques.

En el context escolar, buscar la popularitat va unit a l'adhesió a una forma de masculinitat acceptable o prestigiosa. Hi ha masculinitats que triomfen, i reben la validació del grup, i masculinitats que no. L'acceptació i la sensació de pertànyer al grup dominant és un guany tan valorat que un xic sense les eines per a qüestionar el model hegemònic serà capaç de qualsevol sacrifici. I no només els xics heterossexuals: els adolescents homossexuals no estan exempts de protagonitzar comportaments de tall misogin per compensar la transgressió que, a ulls de l'esquema tradicional, implica ser gai. Altres beneficis del model de masculinitat

hegemònic són: el lideratge, la descàrrega d'adrenalina, el poder (sobre les dones, els homossexuals, els homes "dèbils"...) i, un dels més importants, l'èxit amb les xiques. Per la seua banda, estan apareixent noves formes de masclisme que no es basen tant en la idea de la superioritat sinó en la necessitat de la unió masculina com a defensa davant de l'avanç de les dones, i com a reclam contra les discriminacions que suposadament pateixen els homes per part dels poders públics. Es pensa, doncs, que el feminisme és el contrari del masclisme i una amenaça, ja que amb les reivindicacions feministes "les dones guanyen i els homes perden". Aquesta nova misogínia constitueix una minoria, com també ho és el grup dels homes igualitaris. Entremig, una majoria d'homes joves i adults oscil·la entre l'acceptació de la igualtat, que veuen com a inevitable, i els esforços perquè aquesta els afecte el menys possible (García, 2009).

Les xiques joves, amb més referents de dones amb identitats autònomes i igualitàries, es debaten entre el model tradicional, vigent i amb missatges renovats, i el model de dona independent, fruit del treball de generacions de dones encoratjades pels feminismes. Però a l'hora de mantenir vincles afectius heterossexuals, l'escassetat de barons igualitaris redueix les opcions a dues: o bé no tenir parella i quedar-se fora del grup d'èxit, o bé embarcar-se en relacions desiguals assumint que *els xics són així*. Les adolescents tampoc solen identificar el masclisme del segle XXI –en alguns casos, perquè és més subtil, i en d'altres, perquè està

assentat en la quotidianitat–, de manera que, quan en pateixen les conseqüències, se senten desorientades i no saben com respondre-hi.

Els models vigents d'atracció es corresponen amb els arquetipus tradicionals de masculinitat i feminitat. Això significa que els xics heterossexuals hegemònics són més exitosos que els barons no hegemònics a l'hora d'aconseguir parelles, perquè els primers han de ser obertament insistents amb les xiques per assolir els estàndards sexuals requerits pel model. Per la seua banda, les xiques heterossexuals viuen la contradicció d'assolir l'ideal romàntic amorós i de sentir-se alhora atretes pel xic "dolent", atracció amplificada, mitificada i idealitzada pels missatges audiovisuals *mainstream*. Quan se'ls pregunta com els agraden els xics responen: *que no pense que sempre té la raó, que no canvie quan hi ha amics, que em respecte, que m'escolte...* però en la realitat sovint es decanten per les masculinitats hegemòniques. Entre els models d'atracció homossexuals, el culte al cos (especialment masculí) conviu amb una major varietat d'estètiques, per exemple els óssos o les lesbianes *butch*, fruit d'un cert qüestionament dels cànons de bellesa tradicionals. Amb tot, existeix encara l'estigmatització de la *ploma* masculina i femenina, tant en el món adolescent com l'adult –amb una clara falta de referents positius de dones lesbianes masculines. Pel que fa a les identitats trans, i per descomptat a les intersexuals, les pressions per encarnar masculinitats i feminitats hegemòniques són similars a les de les persones cisgènere –o fins

Els nostres cossos, els nostres drets

i tot més fortes. I si no aconsegueixen semblar hòmens o dones “de veritat” –perquè no volen o perquè no han tingut accés als tractaments per al canvi de sexe o hi han accedit quan ja s’havien desenvolupat els caràcters sexuals secundaris–, solen patir marginació i/o violència.

Pel que fa la **diversitat**, les intervencions educatives arriben tard i estan, en general, desenfocades. Nombrosos estudis mostren que els maltractaments a les persones amb expressions de gènere diverses, no necessàriament LGBTI, es produeixen des de ben menudes, i la majoria d’actuacions solen fer-se a secundària, quan la persona ja fa anys que pateix assetjament –i la gent del seu voltant també fa temps que veu les conseqüències de transgredir les normes. A més, quan les escoles i els instituts es plantegen treballar la diversitat, sol ser perquè hi ha algun “cas” evident.

Poques vegades es considera que la varietat existeix en totes les persones, òbviament en graus diferents; i en general hi ha molt poc de compromís amb una celebració sincera de la diversitat, que, com a fet humà que és, mereixeria la mateixa consideració que es dona a la creativitat en altres àmbits. D’altra banda, la presumpció d’heterosexualitat sobrevola la majoria de les intervencions educatives, i tampoc és estrany trobar imatges esbiaixades de les persones LGBTI, per exemple que la gent bisexual és viciosa, o que els homosexuals són més propensos a patir VIH; imatges que l’escola no sol contrarestar amb informació veraç i desestigmatitzadora. Altres vegades, les intervencions educatives passen per culpabilitzar les víctimes –que són les que han de canviar de classe, de centre, de roba o de comportament– i no a qui agredeix. En realitat, tots els/les adolescents, de qualsevol orientació o identitat, pateixen el perill d’acabar involucrats

en relacions tòxiques i desiguals per culpa d’una educació emocional i sexual que no ajuda a saber posar o acceptar límits, per les altes expectatives de la sexualitat hegemònica, pel model romàntic tradicional, per l’especificitat dels primers enamoraments adolescents, etc. Però les i els joves LGBTI són més vulnerables perquè tenen pocs referents de qualitat, perquè *eixir de l’armari* té conseqüències socials que no sempre són positives, perquè la sexualitat que s’espera que visquen té de partida un menor valor que la sexualitat heterosexual. En definitiva, perquè encara són “els/les altres”.

Els nostres cossos, els nostres drets

Les potencialitats de les xarxes socials. Ciberactivisme social

Informació per al professorat

La presència a Internet de continguts misògins i sexistes és aclaparadora, però també és un espai que està permetent que molts moviments de base, entre ells el feminisme, sense veu en els mitjans de comunicació tradicionals, puguen generar continguts i fer activisme.

Veus personals potents com [Barbijaputa](#); projectes de comunicació feminista com [Pikara Magazine](#), [Proyecto Kahlo](#), [Feminist Frequency](#) o [Sangre fucsia](#); subjectes feministes diversos com les activistes grosses (Stop Gordofobia, Gordazine), persones amb diversitat funcional ([Foro de Vida independiente i Divertad](#)), [Gitanas feministas por la diversidad](#); els canals de youtube LGBTQ com [Spanish Queens](#), la [Psicowoman](#) o el microespai feminista de [La tuerca](#). Les xarxes han possibilitat també projectes com #Slut Walk (La marxa de les putes, 2011); han sigut clau en l'organització de macromanifestacions contra les violències masclistes com #NiUnaMenos, a Argentina, la manifestació del 7N a Madrid, o el Feministok Prest a Euskal Herria. També les performances [Women in Black](#) (iniciativa de Maria Seco i May Serrano) o [Zapatos Rojos](#) (ideat per la mexicana Elina Chauvet) són projectes que han aconseguit tindre un ressò internacional.

Malauradament, moltes d'aquestes feministes han rebut els atacs furibunds de grups masclistes organitzats. Tal com explica l'article [#PorQuéTantoOdio: El acoso machista a las mujeres que muestran su feminismo en redes](#), la bloguera Alicia Murillo va rebre una amenaça massiva per part de Forocoches i el seu telèfon

i adreça particular van ser publicats, i començà a rebre amenaces telefòniques. També la tuitera i columnista @Barbijaputa, que porta anys signant amb pseudònim, ha rebut amenaces de mort, pateix constants intents d'esbrinar la seua identitat i un grup va buscar les poques dades que es coneixen de la seua biografia per a intentar que l'acomiadaren del treball. A l'Estat espanyol, altres tuiteres feministes de referència com Filòsofa Frívola han acabat abandonant Twitter fartes de l'assetjament cibermasclista. Per exemple, Loreto Ballesteros va utilitzar Twitter per a denunciar la hipersexualització de les dones des de la infància i va crear la web 'No són depravats' per a recopilar denúncies i vivències sobre assetjament sexual a xiquetes i adolescents. Després d'una campanya d'insults i amenaces, va abandonar Twitter.

La censura d'algunes xarxes socials també afecta les pàgines feministes. Per a Facebook, un mugró femení és més obscè que els centenars de missatges masclistes que inciten a l'odi. Homes organitzats denuncien pàgines de continguts feministes fins que les tanquen. Els va passar a Feministas Ácidas, a Memes Feministas, a Hijas de la Violencia i a d'altres. L'artista Stephanie Sarley va patir la censura d'Instagram per les seues imatges sensuals amb fruites.

Aquest assetjament masclista es dona arreu del món. Anita Sarkeesian, creadora de [Feminist Frequency](#), videoblog especialitzat en la representació de les dones en la cultura popular i en la violència simbòlica, s'ha convertit en una de les persones més odiades en el món dels

videojocs, precisament per denunciar (amb ironia i exemples) el virulent masclisme en aquest àmbit. Sarkeesian va haver de suspendre conferències per amenaces de bomba a ella i al públic assistent. En [aquesta xarrada TED](#) explica el procés d'assetjament que va patir, que va incloure, a més de publicar totes les seues dades personals (telèfon, adreça, etc.), la creació d'un videojoc amb ella com a protagonista.

Podem concloure, doncs, que d'una banda les xarxes socials ofereixen la possibilitat de donar veu a discursos que no tenen cabuda en els mitjans de comunicació tradicionals, però de l'altre, no podem estar de denunciar la violència que pateixen les blogueres, tuiteres o youtubers que no es limiten a parlar de "coses de dones" sinó que qüestionen el sistema des de l'arrel. Les xarxes són un espai amb molt de potencial per a visibilitzar les violències masclistes i apoderar les dones. Però també són un espai on la violència masclista apareix amb força, reforçada per l'anonimat. Internet no és un lloc segur per a les dones, com tampoc ho són el carrer, els entorns laborals, les festes populars, etc. La violència de gènere en internet és la mateixa de sempre; la que empra el patriarcat per a mantindre's.

Tanmateix, front a l'alarmisme, les propostes de periodistes i youtubers com Andrea Momoitio i June Fernández (Pikara Magazine), o Irantzu Varela i Aitziber Aginagalde (Faktoria Lila) són, a més de la utilització de l'humor, l'autodefensa feminista, és a dir, aquella que ajuda les dones, o qualsevol que tinga un discurs dissident, a sentir-se amb el dret de respondre a les agressions

Els nostres cossos, els nostres drets

quotidianes, siguen el ciberbullying, el porno venjatiu o qualsevol altra, i a no acceptar l'única de les solucions que se'ls proposa des del sistema patriarcal: llevar-los llibertat, que no xategen amb desconeguts, que no vagen a determinats llocs, que no tuitegen amb els seus noms, etc., en definitiva, llevar-los llibertat d'actuació per a fer-les responsables del que passe si no es mantenen apartades dels "perills".

En aquest sentit, recomanem veure el vídeo Temor vs. Empoderamiento. Ciberbullying (8.40"), fragment del debat de la Jornada "Temor vs. Empoderamiento" (16 de desembre de 2013), que va tractar sobre les xarxes socials i la gent jove, amb l'objectiu de desmuntar els missatges de por i el ciberterror i canviar-los per la idea d'apoderar-nos en les xarxes.

Recomanem també les altres intervencions de la jornada "Temor vs. Empoderamiento:

- June Fernández. Referentes feministas contra las imposiciones de género (28")

- Ianire Estébanez. "Educando sobre redes sociales desde la participación"(33")

- Debate entre Ianire Estébanez y June Fernandez (29")

- Andrea Momoitio. De Chueca a Brenda, red espacio para jóvenes lesbianas (13")

- Marta G. Franco. Chúpate el código: chicas empoderadas en las redes (30")

Els nostres cossos, els nostres drets

Activisme LGBTI: Normalització vs. Transformació

Informació per al professorat

L'educació sexual per a la diversitat ha d'aprendre dels activismes LGBTI. Seguint Coll-Planas, podem distingir dues posicions dins de l'activisme: normalitzadora i transformadora. L'activisme normalitzador parteix de la idea que homosexuals, bisexuals i transsexuals són grups concrets que estan discriminats –i en molts contextos pateixen violències– i l'objectiu seria que aquestes diferències no foren la causa de cap desavantatge sinó que passaren a ser considerades irrellevants. Són demandes d'aquest tipus d'activisme el matrimoni igualitari o l'accés als tractaments hormonals per a les persones trans. En l'àmbit escolar, les propostes de l'activisme normalitzador serien evitar la discriminació i la violència cap a les persones LGBTI.

Per a l'activisme transformador, la violència homotrànsfoba no és sols una injustícia comesa contra aquestos col·lectius sinó "un instrument que actua sobre el conjunt de la població amb l'objectiu de mantenir una organització social sexista" (Missé, 2015). Nombrosos estudis sobre l'assetjament transhomofòbic^x alerten que, tot i que gran part de les víctimes de la violència homotrànsfoba són joves LGBTI, aquesta es produeix en el fons contra les expressions de gènere no normatives, i en aquest sentit afecta a tot el món. Tal com assenyala Missé, aquestes agressions no serien "un fet aïllat promogut per individus intolerants, sinó unes peces rellevants en la reproducció sistèmica del gènere, entenent aquest com a principi de desigualtat".

Les crítiques a l'activisme normalitzador ens alerten de dos problemes que hauríem de tenir en compte (Garaizábal, 2013). El primer és la tendència a l'essencialisme o les explicacions biologicistes del fet LGBTI, és a dir, considerar l'orientació sexual o la identitat com quelcom permanent i immutable, o viure la no correspondència entre sexe i gènere com un error reparable amb hormones i cirurgia. El segon perill és que l'èmfasi en la marginació, la violència o el patiment de les persones LGBTI pot revictimitzar-les encara més i dificultar que les seues vides puguen ser vistes com a referents positius per a la gent jove. Per la seua banda, l'activisme estructural compta també amb dos possibles perills. El primer és la possibilitat que la defensa de la llibertat porte a caure en un relativisme ètic que no pose cap fre a les eleccions personals. El segon problema és que personifica el sistema (el patriarcat, les institucions, l'estat...), és a dir, li atribueix vida pròpia com si es tractara d'algú que actua per damunt de la voluntat de les persones, amb una concepció del poder que només s'exerceix de dalt a baix, fet que dificulta l'assumpció de responsabilitat de les persones en el manteniment de l'estatus quo (Garaizábal, 2013).

L'educació sexual que proposem proposa la integració dels dos activismes, normalitzador i integrador, apostant per una educació sexual que, tal com destaquen les recomanacions dels organismes internacionals^{xii}, afavoresca el pensament crític i el respecte pels drets humans i

cree capacitats per a la ciutadania. Això passa per fer visibles problemàtiques, desitjos i necessitats concretes i per moure i comprometre la gent en la transformació de l'entorn proper o llunyà. Però també comporta fer una anàlisi dels processos socials en els quals ens construïm, i tindre la voluntat de transformar les estructures que provoquen o perpetuen el sexisme, l'homofòbia o la transfòbia. Així, per no caure en el relativisme ètic, la defensa de la llibertat és fonamental en el nostre programa, però també ho és la necessitat de posar límits que eviten la dominació o la denigració d'un mateix o dels altres (Garaizábal, 2013). És necessari el bastiment d'una ètica personal sexual que combine l'autonomia i la realització personal amb la vivència en comunitat i el respecte als límits de les altres persones. És per això que considerem apropiat incloure el concepte sociològic de ciutadania íntima (Plummer, 2003), definit en les *Normes per a l'Educació de la Sexualitat a Europa*^{xiv} com l'aplicació dels drets sexuals en la societat civil. A més de la sexualitat, inclou, per exemple, què entenem per família, com vivim el gènere, què ocorre amb la (in)fertilitat, com construïm el parentiu, com afecten la biotecnologia i els avanços tècnics, quins canvis corporals ens semblen acceptables, entre d'altres. Es basa en el principi de negociació moral, que significa que els temes s'han de negociar en un esperit de mutu acord per part de participants madurs –iguals en estatus, drets

Els nostres cossos, els nostres drets

i poder– que comparteixen la noció de “consentiment” i que són conscients de les conseqüències de les pròpies accions.

Pel que fa a l'essencialisme, hem de reconèixer la multiplicitat de vivències trans –com la multiplicitat de vivències cis, hetero...– i no etiquetar els col·lectius com a homogenis. Moltes persones consideren que la seua identitat és immutable –que han nascut per exemple heterosexuales, i sempre serà així–; altres senten que són un home empresonat en un cos de dona o a la inversa; però hi ha qui es pregunta si hi ha tal error en el seu cos, o si aquest error no estarà en una societat que rebutja la diversitat. El més important és que reconeguem que criatures i adolescents tenen dret a explorar la pròpia identitat, i a canviar si ho desitgen; fet que no significa que quan hi ha una voluntat clara d'expressar-se en un gènere o en un altre, hàgem de menystenir tal opció perquè pensem que és una fase o un caprici que passarà. Respectar significa, doncs, acompanyar en els processos, no posar etiquetes.

Els nostres cossos, els nostres drets

Interseccionalitat

Informació per al professorat

Igualtat i diversitat són belles paraules que no poden faltar en cap programa educatiu, però no posseeixen la màgia de materialitzar-se en realitats tangibles per a les persones. La igualtat formal o legal per ella sola no és garantia de la ciutadania plena per a les dones si no transformem les condicions estructurals que generen i perpetuen la desigualtat. El mercat laboral, l'organització de la vida privada o la intimitat, el model amorós romàntic, el model sexual hegemònic, la cosificació de les dones... reproduïxen i mantenen els rols de gènere tradicionals i dificulten la participació i el desenvolupament ple de les dones. La igualtat no és només un principi, sinó un objectiu, i com a tal necessita un currículum sistemàtic que el desenvolupi (Simón, 2010). Què pensàriem d'un sistema educatiu que pretén el bilingüisme però no programa l'ensenyament i l'aprenentatge d'una segona llengua? Com han de ser les relacions sexuals igualitàries (mútuament consentides, saludables, lliures i plaents) si no s'educa de forma explícita?

Exactament el mateix podem dir de la diversitat formal. L'educació sexual ha incorporat el respecte a la diversitat com si l'objectiu fóra (re)conèixer l'existència d'uns/es "altres" (homosexuals, bisexuals i trans) diferents a un "nosaltres" que representa la "normalitat". Es parla de respectar la diversitat, però no de celebrar-la. Deixant de banda que la "normalitat" és una qüestió cultural afectada per nombroses variables –a tot estirar podria fer referència al més

comú estadísticament–, el que en aquest projecte entenem per "respecte a la diversitat" va més enllà de la mera acceptació de les orientacions sexuals no normatives, com més endavant desenvoluparem.

Tanmateix, és important assenyalar el qüestionament que diverses teòriques i activistes feministes fan de l'eficàcia d'educar per a la igualtat o per a la diversitat pensant en l'existència d'un subjecte polític genèric (dones, homosexuals, immigrants, infantesa...), perquè aquest acostament pot amagar la diversitat de necessitats i interessos que hi ha darrere d'aquestes etiquetes i privilegiar un subjecte suposadament homogeni que pot estar afectat per múltiples discriminacions. Per exemple, no és igual ser un jove homosexual valencià amb una expressió de gènere masculina que ser una lesbiana gitana masculina, un adolescent immigrant romanés heterosexual i femení o una jove cis heterosexual amb diversitat funcional.

La nostra perspectiva no és l'abandó de les categories, sinó la inclusió de la noció de **discriminació múltiple i/o interseccionalitat**, i l'adopció de les **categories estratègicament**. En altres paraules, aquestes identitats socials reconeixibles són dinàmiques i no essencialistes, i han de ser observades críticament en els seus contextos (Platero, 2013), amb una mirada que s'interroga també sobre els interessos que hi ha darrere de la seua (re) producció. Aquest ús estratègic ens porta a parlar d'homes, de dones, de persones LGBTI, etc. no

com a grups estancs inamovibles i universals, sinó com a subjectes diversos amb agenda pròpia dins d'un sistema que els sustenta.

El terme interseccionalitat està guanyant cada vegada més protagonisme en l'estudi de les desigualtats sexuals, de gènere, d'ètnia, etc. Essencialment, pretén assenyalar que els diferents eixos de desigualtat i/o discriminació no són totalment independents, sinó que estan interconnectats, de manera que les persones n'experimenten els efectes conjuntament i de manera difícilment separable. Per a Platero, la metàfora de la interseccionalitat no constitueix una suma d'opressions fàcilment discernibles sinó una mena de garbuix, és a dir, un conjunt d'eixos que s'entretixen i generen situacions i experiències particulars. La introducció de la perspectiva interseccional mostra la complexitat de les desigualtats, la diversitat de les persones que pateixen les discriminacions i les limitacions dels abordatges que només paren atenció a un sol tipus de desigualtat.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.1. Lluites contra la violència EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Activismes](#)

[#Violència masclista](#)

Desenvolupament

Lectura de la notícia i del manifest, visionat del vídeo i qüestions per a reflexionar i debatre.

[Notícia. Marxa 7N: les organitzacions feministes convoquen, els partits hi donen suport](#)

La Marxa estatal del 7 de novembre de 2015, a Madrid, contra les violències masclistes, va traure al carrer centenars de milers de persones en la mobilització més multitudinària, unitària i autònoma del moviment feminista a Espanya. Si Clara Campoamor alçara el cap, podria dir "I ara, què?", a aquells que s'oposaven a la reivindicació del dret de les dones al vot, que al·legaven que no veien milers de manifestants al carrer...

Al caràcter multitudinari de la marxa va contribuir el motiu de la convocatòria, la lluita contra les violències masclistes, que possiblement és la reivindicació feminista més assumida per la societat, i el poder de convocatòria realitzat per prop d'un centenar de plataformes locals contra les violències masclistes, que de forma periòdica, o cada vegada que hi ha un assassinat, es concentren al carrer de la seua ciutat des de fa anys.

L'autonomia de les organitzacions feministes s'ha posat de manifest. La iniciativa, llançada per la Coordinadora Feminista de València, va

ser subscripta per 324 organitzacions feministes, el 89% d'àmbit local o autonòmic, que van donar suport unitari a la pancarta, serigrafada en les quatre llengües oficials de l'Estat espanyol i convocada oficialment pel «Moviment Feminista». [...]

Així que traure al carrer a més de mig milió de persones el 7N -a les quals cal afegir-ne desenes de milers en les manifestacions Feministok el 9 d'abril 2016, a Vitòria-Gasteiz, contra les agressions sexuals en els santfermins i altres festes populars en l'estiu de 2016, i del 5N l'any 2016 a Tarragona- ha sigut necessari i útil, però no suficient per a millorar les polítiques contra les violències masclistes. El Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat no s'ha mogut, i l'anunci del Ministeri de l'Interior, al juliol, de la revisió de la Valoració Policial del Risc de Violència sobre la Dona (VioGen), per haver deixat de protegir 31.691 víctimes en 2010 a 16.613 en 2015, resulta inviable si no s'augmenten els recursos, els serveis socials i d'igualtat de les comunitats autònomes i dels ajuntaments, asfixiats per les retallades, o els pressupostos que l'estat destina a lluitar contra la violència de gènere, en 2016 25,2 milions d'euros, un 10,9 % menys que en 2009.

Vídeo: [7N Marcha contra las violencia machistas](#)
[Manifest de la Marxa Estatal Contra les Violències Masclistes 7 de Novembre Madrid](#)

El moviment feminista denuncia que les violències masclistes suposen la manifestació més violenta de la desigualtat de gènere i suposen la més greu violació dels drets humans de les dones que que pateix la nostra

societat. Des de l'any 1995, 1378 dones han sigut assassinades pel terrorisme masclista. En el que portem d'any, s'han comptabilitzat 70 feminicidis i altres assassinats de dones comesos per hòmens: només en l'estiu de 2015 han sigut assassinades 37 dones i 8 menors a les mans de les seues parelles, pares o parelles de les seues mares. Dones i menors pateixen violència patriarcal en múltiples formes. I això només és la punta de l'iceberg.

Els nostres cossos, els nostres drets

En els últims anys hem patit les retallades sistemàtiques en els recursos públics generals, en els drets sexuals i els drets reproductius, retallades en la interrupció voluntària de l'embaràs de les menors d'entre 16 i 17 anys i retallades en els recursos especialitzats contra les violències masclistes. La cultura patriarcal ens culpabilitza sense que la societat, els mitjans de comunicació de masses i els poders públics s'enfronten als mites misògins i antifeministes.

El moviment feminista considera que les violències, que vivim en distints àmbits, succeeixen en una societat que tolera la desigualtat i resta credibilitat i autoritat a les dones. El masclisme alimenta la nostra desvaloració, la cosificació dels nostres cossos i la falta de respecte a les nostres decisions. Igualment, aquestes agressions són inseparables d'aquelles que pateixen les persones que no responen a la masculinitat hegemònica. Per tot això, el moviment feminista convoca la Marxa contra les violències masclistes el 7N per a exigir:

- Que la lluita contra el terrorisme masclista siga una qüestió d'estat.
- Que es desenvolupe i implemente el Conveni d'Istanbul i el compliment de les recomanacions de la CEDAW, i es reforme la llei 1/2004 perquè estiguen reflectides totes les formes de violència contra les dones.
- Que tota la societat i les seues organitzacions i institucions es comprometen en aquesta lluita.
- Que la lluita i els recursos incloguen tant la violència que exerceix la parella o exparella, com les agressions sexuals, l'assetjament sexual en l'àmbit laboral, la tracta amb fins d'explotació sexual/laboral

de dones i xiquetes, i totes les violències masclistes.

- Que totes les instàncies de govern es comprometen realment en la prevenció i eradicació de les violències masclistes, així com en l'assistència i reparació de totes les dones en situació de violència, independentment de la situació administrativa en què es troben les dones.

Qüestions

1. Tenies informació d'aquesta notícia?
2. Si ho hagueres d'explicar a algú que no tinguera informació sobre el tema, com li ho explicaries amb les teues pròpies paraules?
3. El moviment del 7N va ser un gran toc d'atenció a la societat, però la lluita continua. Canviar els maltractaments pels bons tractes ens correspon a totes i a tots. Què hi podries fer tu?
4. Reflexioneu i debateu en un grup de quatre persones sobre la importància que té l'educació en la prevenció de la violència masclista i en l'aprenentatge dels bons tractes.
5. Debat general en classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.2. La violència masclista no es combat sense pressupost BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Feminismes

#Activismes

#Violència masclista

Desenvolupament

Lectura de dues notícies i dos vídeos, de Madrid i València, de les pròpies participants en la manifestació convocada per grups feministes per a demanar més pressupostos en la lluita contra la violència masclista.

Notícia. Sense pressupostos, la violència masclista no pot ser qüestió d'Estat

Marisa Kohan, *publico.es*, Madrid 25/5/2017 (Adaptació)

Centenars de persones, principalment dones, han demanat al Govern i als grups parlamentaris que incrementen en uns 120 milions d'euros la partida específicament destinada a combatre la violència de gènere en els PGE per a 2017. Aquesta marxa, convocada per la Plataforma

7N, va comptar amb el suport de més de 40 associacions feministes, sindicats, partits polítics i organitzacions de la societat civil, que van anar des de la porta del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, en el madrileny Passeig del Prado, fins a la plaça de la Cibeles, darrere d'una gran pancarta en què es podia llegir: "Sense pressupostos ni participació les violència masclista no serà una qüestió d'Estat".

"El Govern destina a la lluita contra la violència masclista la mitat del pressupost que es va destinar en el 2008, amb la diferència que des de llavors el nostre país va ratificar el Conveni d'Istanbul, que amplia el nombre de víctimes de violència, perquè inclou nous indicadors. Però no s'entén que, havent ratificat aquest conveni, s'hi dediquen menys fons públics", afirma Consuelo Abril, vicepresidenta de la Coordinadora de Organizaciones de Mujeres para la Participación y la Igualdad (COMPI).

Pots veure també aquest [vídeo sobre la marxa de Madrid](#).

19J Alerta feminista a València

Ple i espectacle a l'Ajuntament de València

Manifestació davant l'Ajuntament València

19J Alerta feminista

"Vídeo de la convocatòria al #19J" que es va llegir el 4 de juny de Manifest que es va llegir el 4 de juny de 2017 en el II Congrés Feminari de València per a exigir una dotació econòmica justa, 120 milions d'euros, per a les polítiques contra la violència de gènere en els pressupostos generals de l'Estat de 2017.

Els nostres cossos, els nostres drets

Qüestions

1. Què sents en llegir aquestes notícies?
2. Què et semblen aquestes iniciatives?
3. A totes les persones ens correspon lluitar contra la violència masclista. Feu-vos-en responsables i debateu en grups reduïts, de quatre persones màxim, sobre les iniciatives que podríeu dur a terme per a previndre aquesta violència i promoure la cultura del bon tracte a l'institut.
4. Debat en classe sobre les iniciatives que han sorgit en els grups xicotets. Decidiu com dur a terme aquestes iniciatives.

Manifest 19J

"Fartes de minuts de silenci, condemnes virtuals i discursos que cada vegada semblen més hipòcrites.

Asfixiades per la impotència davant del continu degoteig d'assassinats de dones i criatures. Morts anunciades que ningú ha volgut evitar.

Indignades davant d'un pacte d'Estat que naixerà mort si no hi ha fons per al seu desplegament i aplicació.

I unides per l'objectiu comú de manifestar un rotund rebuig de la passivitat criminal dels poders públics, així com l'exigència innegociable d'una partida pressupostària suficient per a la lluita contra la violència masclista i a favor de

la igualtat, es proposa canalitzar la ràbia i la indignació provocada pel terrorisme masclista entorn d'una proposta concreta, col·lectiva i reivindicativa.

PER UNA DOTACIÓ ECONÒMICA JUSTA EN ELS PRESSUPOSTOS GENERALS DE L'ESTAT QUE GARANTISCA LA PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE, LA PROTECCIÓ I LA RECUPERACIÓ DE LES DONES MALTRACTADES"

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.3. Per què el 25 de novembre? 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles.

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Activismes](#)

[#Violència masclista](#)

Desenvolupament

1r. Lectura de la notícia "[Por qué el día contra la violencia de género es el 25 de noviembre](#)".

Cada grup de quatre persones es prepararà un resum de la notícia. L'objectiu és que puguin explicar a qualsevol persona que els pregunte per què el 25 de novembre és el dia contra la violència de gènere.

[Notícia. Per què el dia contra la violència de gènere és el 25 de novembre](#)

L'assassinat de les germanes Mirabal, dominicanes, en 1960 va donar origen a la data reivindicativa. Minou Tavárez, filla d'una d'elles, parla del que va succeir.

El País, 25/11/2016

Des de 1981, Llatinoamèrica commemora cada 25 de novembre el dia contra la violència de gènere. Els moviments feministes de la regió, amb una de les taxes més altes de violència contra la dona, van encunyar aquesta data en honor a les dominicanes Minerva, Pàtria i María Teresa Mirabal, tres germanes assassinades el 25 de novembre de 1960 per ordre del dictador Rafael Leónidas Trujillo, del qual eren opositores. Anys més tard, en 1999, l'ONU es va sumar a la jornada reivindicativa i va declarar cada 25 de novembre Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra la Dona, en honor a les germanes Mirabal.

"Quan van assassinar ma mare jo tenia quatre anys. I també em van assassinar la possibilitat de conèixer-la", explica Minou Tavárez Mirabal, la filla de Minerva, la més activa de les tres germanes contra el dictador Trujillo. "M'he hagut de conformar amb els records d'altres i potser amb alguna cosa petita que jo crec que recorde, però que no estic segura que siga del tot real: ma mare posant-se una espècie de vestit militar, amb una boina; ella mirant-se en un espill, caminant per un corredor; el dia que se la van emportar presa, que jo em vaig aferrar a la seua cama i ella es va molestar amb mi perquè em vaig tirar a plorar... Jo crec que no volia veure's dèbil davant dels que se la van emportar", rememora per telèfon des de la República Dominicana Tavárez Mirabal.

Aquest divendres es compleixen 56 anys de la mort de Minerva, Pàtria i María Teresa. El 25 de novembre de 1960, els cossos de les germanes Mirabal eren trobats, destrossats, en l'interior d'un jeep afonat en un barranc, en Salcedo, al nord-est de la República Dominicana. Hores abans, les tres dones, actives militants contra el règim de Trujillo, havien sigut assassinades per un esquadró enviat pel dictador. Els homes de l'autòcrata les van matar a cops i les van ficar dins del vehicle per a simular un accident. Però mai hi va haver dubte que es tractava d'un crim. I l'assassinat de les germanes Mirabal, conegudes com "las mariposas", va ser un dels detonants de la caiguda de Trujillo.

María Teresa, una de les germanes Mirabal, assassinada el 25 de novembre de 1960. ARXIU FAMÍLIA MIRABAL

"Si em maten, trauré els braços de la tomba i seré més forta", va dir en més d'una ocasió, quan ja se sabia amenaçada, Minerva Mirabal, la més activa de les tres *mariposas*. Anys més tard, les germanes Mirabal, nascudes en una família acomodada de comerciants, amb carreres universitaris, casades i amb fills, es van convertir en un símbol de la lluita contra la violència de gènere. Una plaga global i multiforme de conseqüències devastadores per al planeta.

Els nostres cossos, els nostres drets

El tràfic, la violència sexual, econòmica, psicològica, l'assetjament, la mutilació genital... són greus violacions dels drets humans que afecten el 70% de les dones de tot el món.

"Una societat no pot anomenar-se democràtica si tolera que a les dones se les maltracte i assassine. I això es produeix, a més, amb major freqüència, en els espais on han d'estar més protegides, els seus llars, el seu entorn, amb les persones amb què es relacionen", lamenta Minou Tavárez Mirabal, professora universitària i fundadora del partit Opción Democrática, i que a pesar que se sent orgullosa perquè el llegat de sa mare i les seues ties donen nom al dia contra la violència de gènere, lamenta que aquesta plaga encara continua sent un gravíssim problema en la República Dominicana —on es produeixen uns 200 assassinats de dones per motius de gènere a l'any— i en tota la regió, on se'n registren una mitjana de 12 al dia.

Sa mare, Minerva, que juntament amb el seu espòs, Manuel Tavárez —que més tard també va ser assassinat—, liderava el Movimiento Patriótico 14 de Junio, ja havia passat per la presó per la seua oposició a Trujillo. També les seues germanes Pàtria i María Teresa. La més coneguda era Minerva, però les tres havien destacat per les seues activitats revolucionàries. "Va ser un crim de caràcter polític. Les van matar perquè van portar avant un moviment de resistència polític, el més important contra la dictadura de Trujillo. I ell se sentia impotent, pensava que no el podia doblegar, així que les va matar. El dictador ja havia dit que els seus principals problemes eren l'església catòlica i la família Mirabal", apunta la filla de Minerva. "Trujillo tractava de no esmentar les germanes Mirabal; i menys Minerva, a qui tenia un odi especial, com si el fet de no mencionar-les els anara a llevar força", afig.

Molts expliquen que, a més, Trujillo tenia marcada Minerva Mirabal, a qui havia intentat seduir sense cap èxit una dècada abans. Es parla fins i tot que la dona el va rebutjar amb una bufetada en un ball organitzat només perquè Trujillo poguera ballar amb ella, que el va deixar enmig de la pista de l'esdeveniment, al qual hi va anar directament comminada a assistir amb amenaces a la família. "Trujillo havia intentat posseir-la, com tot el que hi havia en aquest país, en aquesta illa que creia que era de la seua propietat. I ella es va permetre l'atreviment de rebutjar-lo i de rebutjar el seu acostament per a conquerir-la. I el va rebutjar també de manera política. I Trujillo ho va sentir. Es conta que després de la bufetada, ella li va dir que no li agradava el seu Govern", diu Minou Tavárez, que ha crescut juntament amb els seus cosins, sota la cura de la seua iaia i de Dedé Mirabal, l'única germana que va quedar amb vida i que va morir fa dos anys.

"Em sent orgullosa com a filla, com a dona, com a dominicana, pel fet que la data del 25 de novembre servisca per a portar avant una campanya que és indispensable", apunta Minou Tavárez. No obstant això, adverteix, no hi ha prou de declarar el dia contra la no violència a la dona. "El tema s'ha introduït en els discursos com el políticament correcte, però al mateix temps pots apreciar la indiferència amb què els mateixos actors que pronuncien discursos contra la violència de gènere, per la igualtat i no discriminació, cada 25 de novembre u 8 de març no creuen en allò que estan dient; no tenen cap compromís. Només un dia no serveix. Han de ser tots".

Qüestions

1. Llig aquesta notícia. Després reuneix-te en un grup de quatre persones i reflexioneu sobre aquestes qüestions.
2. Què has sentit en llegir aquesta notícia?
3. Per què creus que el dictador Trujillo va ser especialment cruel amb aquestes dones?
4. Quin fet d'aquesta notícia és clarament violència contra les dones?
5. Realitzeu un resum d'aquesta notícia perquè pugueu explicar a les persones que no ho sàpiguen per què el 25 de novembre és el dia contra la violència de gènere.
6. Un o dos grups voluntaris explicaran a tota la classe el significat d'aquesta data. També podeu fer un vídeo explicatiu amb el mòbil i pujar-lo a les xarxes socials.
7. Reflexió i debat en tot el grup de classe sobre aquesta notícia i aquestes qüestions.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.4. Quin és l'origen del 8 de març? 2EBC

Nivell: 2n cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Activismes](#)

[#Violència masclista](#)

[#Lleis i declaracions](#)

[#DDHH](#)

Desenvolupament

Convé aclarir l'origen del 8 de març, perquè durant anys s'ha repetit aquesta data com la commemoració d'una lluita i una tragèdia: la crema de 129 dones en l'incendi de la fàbrica tèxtil on treballaven. No obstant això, abans de l'incendi ja es commemorava el Dia de la dona com a data de lluita i triomf d'una gran manifestació que es va dur a terme el 1909 per a reivindicar drets laborals i el dret al vot, i que va tindre un gran èxit; van participar 15.000 dones i van aconseguir moltes de les reivindicacions que demanaven. El 8 de març, per tant, se celebra un èxit de les dones i l'aniversari d'un feminicidi. Llavors per què detindrem només en el dolor de les víctimes?

Una vegada aclarit aquest punt, es passarà a reflexionar i debatre sobre les qüestions que se segueixen, primer en grups de quatre i després en el grup-classe.

HISTÒRIA DEL 8 DE MARÇ (Adaptació)

Per què dedicar un dia exclusivament a les dones del món?

L'Assemblea General de les Nacions Unides, composta per delegats de tots els estats membres,

celebra el Dia Internacional de la dona per a destacar la importància que la participació activa i la situació d'igualtat de la dona tenen en la consecució de la pau i del progrés social, i per a mostrar el seu reconeixement per la contribució de la dona a la pau i la seguretat internacionals. Aquest dia proporciona a les dones del món l'oportunitat de fer recompte dels objectius aconseguits en la lluita per la igualtat, la pau i el desenvolupament.

El moviment a favor dels drets de la dona no va sorgir en el segle XX o en el XIX com moltes pensàvem, sinó que hi ha antecedents documentats anteriorment. No obstant això, fins al segle XX no s'han aconseguit els majors èxits, sempre amb el sacrifici i la lluita de nombroses dones que no han volgut conformar-s'hi.

Cal destacar que abans que s'instaurara el 8 de març com a Dia internacional de la dona treballadora ja s'havien commemorat altres esdeveniments semblants, entre els quals cal destacar el Women's Day que es va celebrar als EUA el 28 de febrer de 1909 i que va continuar celebrant-se fins a 1913, encara que aquesta celebració tenia un caràcter nacional.

Sabem que el primer Dia internacional de la dona es va celebrar el 19 de març de 1911 en alguns països europeus, i que en aquesta primera trobada van participar més d'un milió de dones ansioses per fer saber al món les seues reivindicacions:

- El dret al vot
- El dret a l'ocupació de càrrecs públics
- El dret a la formació professional

- El dret al treball i a la no discriminació per el mer fet de ser dona.

Encara que això ho sabem amb certesa, el problema sorgeix quan volem saber el detonant de l'esdeveniment esmentat, ja que circulen informacions errònies i diferents versions al respecte.

Una de les versions explica que el 8 de març de 1857, a Nova York, les dones d'una fàbrica (el nom de les quals també varia segons la font) van protestar per la millora de les seues condicions laborals, motiu pel qual l'empresari i amo de la fàbrica les va tancar i hi va calar foc. Van morir 129 dones. El mite continua afirmant que en commemoració d'aquest esdeveniment va adonar lloc a la celebració del Dia internacional de la dona, però en realitat no hi ha cap document fiable que corrobore aquesta versió.

Una altra teoria que circula és que l'incendi esmentat va succeir el 8 de març de 1908, teoria que trontolla en descobrir-se en el calendari d'aquell any que el dia 8 de març era diumenge, dia en què difícilment es pot originar una vaga, i tampoc hi ha cap dada documental que fonamente aquest fet.

Finalment, també se sol dir que l'origen pogué ser una manifestació del sector tèxtil que es va produir en aquesta època, també a Nova York, però novament ens trobem que l'afirmació no sembla basar-se en dades fiables.

Altres investigacions serioses sobre el tema apunten que, en realitat, va ser a Copenhaguen on, el 1910, durant la celebració de la II Conferència internacional de dones socialistes, es va aprovar per

Els nostres cossos, els nostres drets

unanimitat l'establiment del Dia internacional de la dona treballadora com a instrument de lluita per la causa feminista. Això va ser gràcies a la proposta d'una dona socialista i alemanya, Clara Zetkin.

Quant a l'incendi anteriorment esmentat: sí que es va produir, però no el 1857, ni el 1908, sinó el 25 de març de 1911, pocs dies després de la primera trobada internacional i en la fàbrica "Triangle Shirtwaist Company" de Nova York, on van morir més d'un centenar de treballadores. La rellevància que s'hi atorga es deu a les moltes referències a l'incendi que es feren en les trobades anuals posteriors, però no fou l'origen del Dia internacional de la dona. De la mateixa manera, se sap que sí que es va dur a terme una manifestació del sector tèxtil, però el 27 de setembre de 1909, i la vaga es va prolongar durant 13 setmanes (fins al 15 de febrer de 1910), però tampoc va donar lloc a la instauració del 8 de març.

El que sembla és que, des de finals del segle passat, s'ha tractat de desvincular l'aparició d'aquest dia amb el comunisme, i amb el socialisme que en derivaria posteriorment. Per aquest motiu s'han elaborat farses o explicacions difícils de documentar històricament.

Prosseguint amb la història de la lluita de la dona, i deixant les polèmiques a part, després de l'èxit de la primera trobada, cada vegada més països es van anar afegint progressivament a la commemoració de la data. Rússia ho va fer el 1913, i en la resta d'Europa es van dur a terme mítings de suport a la dona i en contra de la guerra (Primera Guerra Mundial) el 1914, en dates pròximes al 8 de març.

Va ser el 8 de març de 1917, a Rússia, on, a conseqüència de l'escassetat d'aliments, les dones es van amotinar. Aquest esdeveniment va marcar el començament de la revolució Russa, que va derivar

en la caiguda del tsar i en l'establiment d'un govern provisional que, per primera vegada, va concedir a la dona el dret al vot. Per la rellevància d'aquest esdeveniment, i sobretot perquè van ser les dones les que el van protagonitzar, sembla que es va instaurar definitivament, en el calendari gregorià, el dia 8 de març com a Dia internacional de la dona treballadora.

Ja el 1920, als Estats Units, s'aconsegueix l'aprovació de la Denovena Esmena de la Constitució Nord-americana per la qual s'atorga a les dones el dret al sufragi en aquest país.

Un altre fet important és l'adhesió de les Nacions Unides a la defensa de la dona i dels seus drets, des que, el 1945, es va firmar a San Francisco una carta que constitueix el primer acord internacional que defén la igualtat dels dos sexes com a dret fonamental i indiscutible. I actuant en conseqüència des de llavors, les Nacions Unides han pres innumerables mesures en diferents camps a fi d'aconseguir que allò que es va escriure en aquella carta es veja algun dia reflectit en la realitat; d'aquestes mesures destaca com a exemple la declaració de 1975 com a Any internacional de la dona, així com l'adopció de nombroses mesures legislatives i socials. I, com no podia ser d'una altra manera, l'organització esmentada, amb la mediació de la qual s'ha aconseguit que fins i tot més països s'unisquen a la nostra causa, també s'ha unit a la celebració del Dia internacional de la dona el 8 de març,

Ja per acabar, només em falta ressaltar que la situació de la dona ha evolucionat de manera vertiginosa des que un milió de dones es reuniren el 19 de març de 1911 per a reivindicar públicament allò que per naturalesa els corresponia, però no hem d'oblidar que un segle més tard encara hi ha objectius que no s'han aconseguit, com la no discriminació de la dona en el treball. És per això

que no hem de relaxar-nos ni conformar-nos-hi, especialment el dia 8 de març. No hem de ser conformistes i recordar que aquesta és la nostra causa i que cap organisme oficial la defensarà amb més coratge que nosaltres mateixes. Podem fer-ho des de les nostres famílies, amb els nostres amics i en el treball, i sobretot hem de recordar que si ho tenim més fàcil en l'actualitat és perquè altres dones han superat moltes més dificultats al llarg de la història.

Qüestions

1. Quina és la confusió d'aquesta data? Per què creus que es difon més el 8 de març com el dia d'una tragèdia que com un dia de lluita i de conquesta de drets?
2. Quan se celebra per primera vegada el Dia internacional de la dona?
3. Què demanaven les dones el 1911?
4. Quan i on s'estableix definitivament el Dia de la dona? Qui en va fer la proposta?
5. En quina data es va produir l'incendi?
6. Quan es va dur a terme la gran manifestació del sector tèxtil?
7. Què va succeir el 8 de març de 1917 a Rússia?
8. En quina data s'atorga el dret de vot o sufragi femení als Estats Units d'Amèrica? En quina data aconsegueixen les dones el dret de vot a Espanya?
9. Reflexioneu i debateu aquestes qüestions en grups de quatre.
10. Feu una posada en comú en grup-classe i debateu sobre les reivindicacions actuals de les dones.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.5. La Bogotà sin Asco contra la violència masclista EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Activismes](#)

[#Violència masclista](#)

[#Música](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo: [Contra la Violencia de Género. La Bogotà sin Asco.](#) (Durada: 7')

En el vídeo de la Manifestació contra la Violència de Gènere a Bogotà del 25 de novembre de 2015,

Yete Trejos, de la Batucada Feminista La Tremenda Revoltosa ens parla sobre drets de les dones, feminisme i la seua aportació a aquesta lluita, per mitjà de la música i l'acadèmia.

Qüestions

1. Yete Trejos és membre de «la col·lectiva La Bogotà sin Asco». Què et sembla la utilització en femení d'aquestes paraules? Et poden sonar rares, però a Colòmbia són habituals.
2. Yete explica com se sent doblement marginada pel masclisme, per la seua condició de dona i per la seua orientació sexual. Diu: "Ens maten, ens torturen i violen per ser dones". Un home afirma: "A les dones se'ls paga menys sou pel mateix treball". Reflexiona sobre la discriminació que pateixen les dones i sobre el diferent tipus de marginació que pateixen les dones i els homes per la seua orientació sexual.
3. Què és el patriarcat? Busca la seua definició al diccionari, a alguna enciclopèdia o web de referència.
4. Reflexioneu i debateu sobre el vídeo i sobre les qüestions que s'hi plantegen en grups de quatre persones.
5. Debat a classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.6. El Conveni d'Istanbul contra la violència a les dones BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Violència masclista](#)

[#Lleis i declaracions](#)

[#DDHH](#)

Desenvolupament

En la Unió Europea, 1 de cada 5 dones ha experimentat violència física i/o sexual, i el 75 % de les dones amb treballs professionals han sigut assetjades en l'àmbit laboral. La Convenció d'Istanbul és una arma potent per a acabar amb aquesta violència, però encara hi ha estats europeus que no l'han ratificada.

Visioneu el vídeo: "[Iratxe García - Prevenció y Lucha contra la Violencia contra las Mujeres](#)", en el qual García intervé en el debat sobre l'adhesió de la Unió Europea al Conveni d'Istanbul sobre Prevenció i lluita contra la violència contra les dones (novembre de 2016).

Llegiu el text "El conveni d'Istanbul".

1. EL CONVENI D'ISTANBUL

El Consell d'Europa és la principal organització europea de drets humans. El Consell està compost per 47 estats membres, i cobreix quasi tot el continent europeu. El seu principal objectiu és desenvolupar principis comuns democràtics i legals a Europa mitjançant una sèrie d'instruments jurídics de protecció ciutadana.

El Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la

violència domèstica (Conveni d'Istanbul) ha sigut publicat en el BOE del divendres 6 de juny de 2014, i es pot trobar en l'enllaç següent: <http://www.boe.es/boe/dies/2014/06/06/pdfs/BOE-A-2014-5947.pdf>

La importància del Conveni d'Istanbul consisteix en el fet que suposa el primer instrument de caràcter vinculant en l'àmbit europeu en matèria de violència contra la dona, i és el tractat internacional de major abast per a fer front a aquesta greu violació dels drets humans, ja que estableix la tolerància zero amb la violència contra les dones. Aquesta violència es reconeix en el Conveni com una violació dels drets humans i com una forma de discriminació i considera responsables els estats membres que no hi responen de manera adequada.

Els objectius del Conveni d'Istanbul són:

1. Previndre la violència, protegir les víctimes i establir accions judicials contra els agressors.
2. Sensibilitzar i fer una crida a tota la societat, especialment als hòmens i xiquets, perquè canvien d'actitud i trenquen amb una cultura de tolerància i negació que perpetua la desigualtat de gènere i la violència que la causa.
3. Destacar la importància d'una actuació coordinada de tots els organismes i serveis oficials pertinents i de la societat civil.
4. La recollida de dades estadístiques i d'investigació sobre totes les formes de violència contra la dona.

El Conveni considera delictes totes les formes de violència contra les dones: la violència física, psicològica i sexual, inclosa la violació, la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament, l'avortament forçat i l'esterilització forçada. Això implica que els estats hauran d'introduir en els seus sistemes jurídics aquests delictes.

Els fonaments i l'abast del Conveni són coherents amb la normativa i actuacions dutes a terme per Espanya en aquesta matèria perquè entre les obligacions dels estats firmants del Conveni d'Istanbul hi ha algunes mesures consolidades al nostre país, com ara:

- La formació dels col·lectius de professionals que intervenen en les situacions de violència de gènere.
- El servei 016 d'informació i d'assessorament jurídic en matèria de violència de gènere, gratuït i disponible les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any.
- L'obligació de denunciar d'aquelles persones que, per raó dels seus càrrecs, professions o oficis, tingueren notícia d'algun delictes públic, com ho són els delictes de violència contra les dones.
- Assegurar que les víctimes tinguen accés a mesures de protecció especial.

Qüestions

1. Què has sentit en veure aquest vídeo?
2. Llig el Conveni d'Istanbul a què fa referència el vídeo.

Els nostres cossos, els nostres drets

3. Els drets estan escrits. Què és el que impedeix acabar amb la violència de gènere?
4. Et pareixen suficients els punts que marca el Conveni per a acabar amb aquesta violència?
5. Per què creus que es produeix aquesta violència si les dones i els homes tenim els mateixos drets a Europa?
6. Afegiries algun punt en aquest conveni?
7. Reflexioneu sobre aquestes qüestions en un grup reduït de quatre persones i feu un resum per escrit de les idees exposades.
8. Debat general amb les aportacions de tots els grups.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.7. Youtubers per la igualtat EB

Nivell: EBC

Etiquetes:

[#Violència masclista](#)

[#Activismes](#)

[#Vloggers](#)

Desenvolupament:

Vegeu els vídeos del programa "Youtubers per la igualtat" i responeu a les qüestions:

- "[Youtubers x la igualdad. Diputación Provincial de Granada](#)" (Making off del projecte)
- "[15 cosas que hemos aprendido en el taller Youtubers x la igualdad](#)" (Resultat final)

"[Youtubers per la igualtat](#)" és un projecte que té com a objectiu lluitar contra els estereotips de gènere. El programa pilot s'ha dut a terme en l'IES Benalúa de Granada, un institut de compensatòria educativa. La famosa youtuber [Psico Woman](#) s'ha encarregat de la formació feminista i hi han col·laborat el [Colectivo Verbena](#) i la [Diputació de Granada](#).

Qüestions:

1. Què us sembla la iniciativa de la diputació de Granada? Penseu que s'hauria de fer també al vostre institut, o la violència en la parella és ja un tema del passat? Us apuntaríeu al taller, si es fera?
2. Coneixeu youtubers que lluiten per la igualtat? Compartiu-los amb la classe

(Escriviu a la pissarra el nom del o de la vlogger i el d'un vídeo que recomaneu).

3. Què feu vosaltres en el vostre dia a dia a favor de la igualtat. Escriviu exemples concrets (per exemple dir-li a un company/a que acaba de fer una acudit masclista, o que dir-li guarra a una xica per ser sexual és violència, etc.) i compartiu-los en grups de 4.

[Recomanem al professorat la lectura de l'article "[Cultura youtuber: Wismichu educa a tus hijos](#)", de June Fernández, on podem trobar informació sobre la cultura youtuber des d'una perspectiva feminista. Per a Batxillerat i Cicles, podem completar la informació amb la lectura i comentari de l'article]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.8. Masclista, jo? BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Activismes](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Masclismes quotidians](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu els fragments de l'article [Partes de mí que me asustan. Reflexiones personales sobre cómo superar la supremacía masculina](#), on el jove activista Chris Crass reflexiona sobre el seu masclisme inconscient. Utilitzeu la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives"). Extraieu les idees principals del text mitjançant la tècnica "La substància" (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives").

Després, compartiu amb el grup classe les vostres reflexions.

Text 1. Actituds masclistes

/.../ "¡Cómo que soy un machista!". Me quedé helado. Yo siempre me había comportado de forma normal con las mujeres, y desde luego no era un machito prepotente clásico ni un misógino. "¿Pero cómo puedo ser un machista si soy anarquista?" No pude evitar ponerme a la defensiva, nervioso. Yo creía en la lucha por una sociedad mejor, yo formaba parte de los oprimidos. Los opresores eran los capitalistas, ¿no?, eran ellos quienes se beneficiaban de la injusticia. Cuando pasó esto, en 1993, yo tenía 19 años y llevaba más de 4 de actividad política. Nilou, acariciando mi mano, me lo intentó explicar con paciencia. "No estoy diciendo que seas

un malvado, sólo te estoy diciendo que tienes actitudes sexistas. Mira, hay conductas que son muy claramente machistas, pero a veces el machismo no es tan obvio, es más sutil, sale en los detalles pequeños. A menudo me cortas cuando hablo, y desde luego prestas más atención cuando habla un hombre que cuando lo hace una mujer. El otro día, cuando estábamos tomando un café con Mike, os comportabais como si yo fuera invisible, como si sólo estuviera allí para contemplaros. Un par de veces que intenté participar en la conversación no me hicisteis ni caso, seguisteis como si no hubiera pasado nada. Cuando os reunís unos cuantos hombres, sólo os hacéis caso entre vosotros, si hay una mujer no le prestáis atención. El grupo de estudio se ha convertido en un foro para que los hombres larguen sus rollos sobre este libro y aquel otro, como sabios sentando cátedra, y tod@s tenemos que estar allí mirando y escuchando. Durante mucho tiempo pensé que era mi problema, que si no participaba era porque quizás no tenía nada interesante o útil que decir. También pensé que quizás era una paranoica, que estaba reaccionando de forma estúpida, que el problema existía solamente en mi cabeza y que tenía que superarlo. Pero entonces me di cuenta de que les sucede lo mismo a otras mujeres del grupo, que es una sensación bastante frecuente. No digo que tú tengas la culpa de todo, pero juegas un papel importante en este grupo, así que eres parte de esta dinámica." Esta conversación cambió mi vida, sigo intentando afrontar el desafío que me marcó, y este artículo es parte de ese proceso. /.../

Nilou pasó muchas horas hablando conmigo sobre el machismo. Fue increíblemente difícil para mí. Mis opiniones políticas estaban basadas en un

marco dualista que definía claramente el bien y el mal. Si era verdad que yo era machista, entonces mi propia comprensión de mí mismo estaba en cuestión, y mi marco para entender la realidad tenía que cambiar. Aunque en aquel momento me sentí fatal, cuando miro atrás me doy cuenta que aquellos fueron momentos de gran crecimiento personal.

Dos semanas más tarde, en el grupo de estudio anarquista, Nilou levantó la mano. "En este grupo está habiendo conductas machistas", y explicó los ejemplos que yo ya conocía. Los cinco hombres en la reunión se pusieron a la defensiva como lo había hecho yo antes. Otras mujeres empezaron a hablar. Pensaban lo mismo sobre cómo estaban funcionando las cosas, y también estaban hartas. Los otros hombres alucinaron y se pusieron a la defensiva, y dimos una lista completa de motivos por los que lo que ellas veían como machismo eran simples malentendidos, percepciones falsas. Con una sinceridad genuina, dijimos "Pero si todos queremos lo mismo, la revolución".

Después de la reunión, April, la mujer que llevaba más tiempo en el grupo (más de un año), se sentó a hablar conmigo. Me dio ejemplo tras ejemplo de conductas machistas. Los hombres no le confiaban responsabilidades, aunque ella llevase más tiempo en el grupo que muchos de ellos. Nunca se le había considerado para dar información pública sobre el grupo, ni se le había pedido su opinión sobre temas políticos. Algunos hombres se unieron a nuestra conversación y siguieron negando que hubiese machismo en el grupo. Entonces April expuso claramente un ejemplo concreto que me había explicado antes, y los demás afirmaron que era un malentendido. Unos minutos después yo

Els nostres cossos, els nostres drets

retomé el mismo ejemplo y lo hombres aceptaron, aunque a regañadientes, que quizás en ese caso se trataba de sexismo. April señaló enseguida cómo ellos no habían aceptado sus argumentos o los de Nilou, pero sí los aceptaban cuando eran esgrimidos por mí. Ahí estaba, no quería creer que había machismo en nuestro grupo, pero en ese momento lo vi claramente. Me sentí fatal, como si me hubieran pateado el estómago. ¿Cómo podía estar sucediendo esto que tanto había intentado evitar? Me dio miedo volver a abrir la boca. /.../

Text 2. Un home blanc de classe mitjana

/.../ “¿Sabes en que clase estás?” Siendo un hombre blanco de clase media, oí muchas veces esta pregunta en los siete años que estudié Estudios de la Mujer y Estudios Étnicos. /.../ Fui cuatro años a la Universidad Comunitaria y luego a la Universidad del Estado de San Francisco otros tres años más. La mayoría de mis profesor@s eran mujeres y personas negras o latinas. Había crecido en una comunidad segregada, donde gente de distintas etnicidades no se mezclaba, y había tenido pocos modelos de referencia, profesores o figuras de autoridad que no fuesen blanc@s.

Lo que leí y estudié en la Universidad --el feminismo de las mujeres negras, la lucha por la liberación negra, historia de l@s chican@s, colonialismo desde el punto de vista de l@s indígenas american@s, historia de los movimientos obreros, teoría queer, antirracismo desde la perspectiva de las mujeres inmigrantes y refugiadas-- tuvo un profundo impacto en mí. /.../ Estudiar en un ambiente donde las mujeres y las personas de color eran la mayoría también tuvo un gran impacto en mí, pues era la primera vez en mi vida en la que estaba en la minoría por motivos de raza y género. De pronto las cuestiones

raciales y de género ya no eran un tema más entre tantos otros, sino aspectos centrales en la forma de entender y concebir el mundo. Previamente me había preguntado a menudo, y en silencio, por qué hay que hablar constantemente sobre género y raza; ahora sin embargo la pregunta se había invertido: ¿cómo es posible que no pensemos en estos temas de forma cotidiana? /.../

Con el tiempo desarrollé una estrategia para las clases. Durante el primer mes intentaba ser discreto, esforzándome en escuchar atentamente a l@s demás. En la primera semana hacía algún comentario para distanciarme claramente del machismo y el racismo, y a veces también del capitalismo, como sistemas de opresión que están a mi favor; esto normalmente generaba reacciones de sorpresa y alivio. /.../ Otra parte de la estrategia consistía en provocar debates sobre estos temas en mis clases de Civilización Occidental, Ciencias Políticas y otras asignaturas en las que participaban alumn@s que cursaban distintas carreras y donde casi tod@s l@s alumn@s eran hombres blancos. L@s compañer@s de color y las mujeres con quienes estudiaba tenían muy claro que esta era una responsabilidad que sentían que yo debía asumir. “Esperan esos comentarios de nosotr@s, y los desprecian como productos de la rabia, las emociones, o del victimismo. **Tienes que usar tus privilegios para que ser escuchado** por los hombres y la gente blanca.” /.../

Crecí pensando que yo era un individuo recorriendo mi propio camino lineal de progresión, sin un pasado por detrás. La historia era para mí un conjunto de datos y fechas interesantes, pero sin ninguna conexión clara con mi vida. Yo era una persona en mi propio mundo. Entonces comencé a aprender que ser blanco, varón, de clase media, sin

discapacidades físicas, casi siempre heterosexual y ciudadano de Estados Unidos, no sólo significa que tengo ciertos privilegios, sino que además me da un pasado. Yo formo parte de categorías sociales --blanco, varón, heterosexual y de clase media, grupos creados y moldeados por la historia--, que son considerados el patrón de la “normalidad”, a partir del cual las otras personas son juzgadas. A la imagen que tenía de mi identidad individual, de ser “mi propia persona”, se le unieron las imágenes de barcos de esclav@s, de comunidades indígenas arrasadas y quemadas, de familias destruidas, de violencia contra las mujeres, de hombres blancos de las clases dominantes usando a hombres blancos pobres para colonizar a las mujeres blancas, de personas de color y de la Tierra.

Recuerdo estar sentado en una clase de Historia de la Mujer Afroamericana, siendo una de las dos únicas personas blancas y uno de los dos únicos hombres entre 15 mujeres negras, siendo el único hombre blanco. Estábamos estudiando la esclavitud, a Ida B. Wells y su campaña contra las violaciones sistemáticas de africanas esclavizadas por sus amos blancos, millones de violaciones que fueron amparadas y protegidas por la ley, mientras cientos de hombres negros eran linchados con la excusa de proteger a las mujeres blancas de los violadores negros. Me quedé sentado cabizbajo, sintiendo la historia en las lágrimas de mis ojos y las náuseas de mi estómago. ¿Quiénes fueron esos hombres blancos, qué sentían sobre sí mismos? Me daba miedo y vergüenza mirar a la cara a las mujeres negras de la clase. “Aunque existe la mezcla de razas por amor”, dijo la profesora, “nuestro pueblo es de tantas tonalidades diferentes de negro debido a generaciones y generaciones de violación institucionalizada”. ¿Quién soy yo y qué siento sobre mí mismo? /.../

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.9. Les vertaderes feministes 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Activismes

#Feminismes

Desenvolupament

Vegeu, en grups de 4, el vídeo [Las verdaderas feministas](#), capítol 5x38 de l'espai feminista El Tornillo. Per què diu que el feminisme és un moviment plural? Feu una llista de les actituds que critica, amb humor, en el vídeo. Quines són les feministes bones i quines les dolentes, segons els "senyors" dels quals parla la *vlogger* Irantzu Varela?

Per a un acostament al feminisme sufragista, podem veure les pel·lícules Àngels de ferro (2004, EUA, Katja von Garnier) o *Sufragistes* (Sarah Gavron, UK, 2015).

Sentiu i comenteu la cançó [Feminazi, de Vicu Villanueva](#) (2015), que amb humor, critica que a les feministes se les qualifique de "feminazis". Heu sentit aquest terme? L'heu utilitzat alguna vegada? En quins contextos? És adequat?

Lletra de la cançó *Feminazi, de Vicu Villanueva*

Feminazi

Me tienen cansada estas feministas
que se hacen las rebeldes y al final son reminitas.
Además, feminismo es odiar a los hombres.
Dicen que no es así, pero mira como es el nombre!

Aparte, pensé que el feminismo era para lesbianas.
No me cierra que seas feminista y después tengas
ganas
de casarte y tener hijos. Depílate las axilas
tu contradicción no me deja dormir tranquila!

Ahora están todas con que les gritan en la calle,
como si no les cabiera que un chabó se explaye

sobre cómo les destrozaría el ano con gusto
mientras esperan el bondi en Santa Fe y Juan de
justo.

Quieren llamar la atención, lo que dicen es
cualquiera.
No me ofendan ni me hagan cuestionarme mis ideas.

Feminazis! Son todas feminazis!

No sé cual es mi problema con los absolutismos
que me llevan a comparar feminismo con nazismo,
o en lugar de averiguar de qué se trata un
movimiento,
zambullirme a decretar sin ningún conocimiento.

Que en los sesenta estaba bien, hoy para qué
combaten?
Si no importa que les griten, o las violen o las maten.
Son exageradas. Vayan a hacerse coger
porque a eso se reduce todo si sos mujer.

Y quien mierda te crees para decir lo que pensás?
Te creés que sos muy progre pero no sos nada más
que feminazi!
No sé cómo argumentar, así que reduzco todo a
feminazi.

No sé bien ni qué proponen, pero es mas fácil
decirles feminazis
porque yo la tengo clara. Si no hay que luchar por
nada, feminazis.
Todo está bien como está, déjense de molestar.

El feminismo es una moda, es una moda, es una
moda.
Dejen de hacerse las victimas, ya pareciera que es
joda.
Que te expreses me incomoda, me incomoda, me

incomoda.

I si vas a abrir la boca, mamita, que sea para
tragártela toda TODA TODA

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.10. Feministes i feminazis EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Vloggers](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo "[El feminismo](#)" (7,31", 2012), on els vloggers Megan i Archi expliquen què és el feminisme. Responen, en grups de 4 a les qüestions. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives")

Qüestions

1. Què és el sistema patriarcal?
2. Qui era Mary Wollstonecraft?
3. Quins avanços s'han aconseguit gràcies al moviment feminista?
4. Com afecta el patriarcat els hòmens?
5. Què és l'ablació del clítoris?
6. Què busca el feminisme?
7. Creieu que el feminisme és necessari hui en dia?

En lloc del primer vídeo (o també), podeu veure [Qué es feminismo \(s\) en 1 min | Psico Woman](#).

Qüestions

1. Qué són els diferents tipus de feminismes que anomena Psico Woman?: feminisme de la igualtat, feminisme

islàmic, transfeminisme, feminisme de la diferència, ecofeminisme, anarkofeminisme, etc. Busqueu cada membre del grup un o dos d'aquests termes i expliqueu-los a la resta del grup.

2. Què tenen el comú?
3. Per què diu "niñes"?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.11. Masclistes d'esquerres BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masclismes quotidians](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el post de Danilo Castelli "[Señales de que soy un machista de izquierda](#)", que ajuda a desvetllar com el masclisme impregna qualsevol ideologia, fins i tot aquelles que lluiten contra altres opressions. Seguiu les idees per al comentari que us suggerim. Podeu fer l'activitat individualment o per parelles. En acabar, compartim les nostres reflexions amb el grup classe.

Idees per al comentari. Assenyaleu les actituds masclistes que explica Castelli que hageu vist. Què són el mansplaining i el gaslighting? Definiu els termes: microviolència, violència simbòlica i feminicidi, que apareixen al text. Poseu exemples d'arguments biologicistes per a justificar una idea o opinió. Què significa "revisar els privilegis masculins"? I revisar els privilegis com a persones blanques, o de classe mitjana, o normotípiques?

Masclistes d'esquerres

Señales de que soy machista de izquierda

Danilo Castelli. Oct 2, 2016

Este listado contiene pensamientos y actitudes de machismo de izquierda, algunas que he tenido yo y otras que he visto en otros. Se va actualizando a medida que encuentro nuevas.

/.../ Cuando minimizo o rechazo las luchas feministas diciendo "el verdadero problema es

el capitalismo" (y de esa manera demuestro mi ignorancia sobre cómo se articulan capitalismo y patriarcado y sobre la influencia reaccionaria que tiene el machismo sobre la clase trabajadora).

Cuando, al igual que la derecha cuando justifica el orden social clasista-jerárquico con argumentos biologicistas, hago lo mismo respecto a los comportamientos y roles de varones y mujeres. De esa manera contribuyo a la invisibilización y por lo tanto a la marginación de todas las personas que no encajan o desafían la heteronorma y los roles de género.

Cuando no puedo dejar pasar la ocasión de decir "el verdadero problema es de clase" cada vez que se dice algo desde una perspectiva de género.

Cuando en vez de escuchar a una compañera para aprender, espero a mi turno para hablar.

Cuando hago mansplaining y/o gaslighting con las compañeras.

Cuando solamente veo al machismo en sus manifestaciones más visibles y explícitas (feminicidio, trata, violencia doméstica, violaciones, discriminación laboral) y me niego a verlo en sus manifestaciones más sutiles (acoso sexual callejero, inequidad en el reparto de las tareas domésticas, microviolencias, violencia simbólica).

Cuando denuncio con mucha fuerza los actos de machismo cometidos por burgueses, políticos, figuras públicas y hasta dirigentes de otros partidos pero me hago el distraído sobre el machismo en mi clase social, en mi laburo, en mi organización.

Cuando solamente denuncio el machismo y la homo/transfobia de políticos, empresarios, comunicadores, policías u otros agentes directos de la opresión y nunca interpeleo al machismo de los varones de clase obrera en general ni el de mis compañeros de partido en particular.

/.../ Cuando creo que la solución del machismo pasa únicamente por realizar ciertas reformas institucionales y un poco de "concientización", y excluyo la revisión de mis privilegios masculinos y mi propia autotransformación.

/.../ Cuando le doy más valor a mis OPINIONES sobre el género y la diversidad sexual que a las EXPERIENCIAS de mujeres y gente LGBT y a las TEORÍAS que existen a partir de estudios rigurosos.

/.../ Cuando ridiculizo las reivindicaciones feministas/LGTB por "exageradas", sin hacer el mínimo esfuerzo por ponerme en el lugar de las personas marginadas.

Cuando ante un caso de acoso sexual callejero me fijo la clase social de víctima y victimario para decidir si lo repudio o no. Como si el acoso callejero de un obrero a una mujer de "clase media" fuera un episodio más de la lucha de clases y no de la violencia machista...

Cuando demuestro incomodidad y me pongo hostil ante la crítica radical del machismo, tomándome todo a personal y diciendo cosas como "yo no tengo la culpa de siglos de opresión".

Cuando todas mis posiciones sobre el tema están diseñadas para no quedar pegado a la derecha, pero sin que eso implique un compromiso real de mi parte con esta causa.

Els nostres cossos, els nostres drets

/.../ Cuando investigo solo lo suficiente para aprenderme algunos términos (como "feminismo de la tercera ola") y aparentar erudición con el objetivo de conservar mis opiniones previas.

Cuando coincido con la gente de derecha en preguntar "¿por qué feminismo y no igualismo?", lo cual indica que ni siquiera me importa el tema para hacer una búsqueda en google pero me siento amenazado o desplazado por un movimiento que pregona la libertad y el poder para las mujeres.

Cuando señalo el hecho -verdadero- de que hay machistas en las organizaciones de izquierda porque sus miembros también vienen de la sociedad capitalista y patriarcal a la que combaten, pero lo hago para justificar ese machismo en los compañeros y no para arrimar mi hombro a la tarea de desafiarlo y erradicarlo.

Cuando digo "después de la revolución vemos".

Cuando, así como los machistas de derecha quieren negar el patriarcado buscando ejemplos de mujeres que agreden hombres o falsas denuncias o situaciones donde los hombres sufren más que las mujeres, yo busco situaciones donde hay feminismo burgués o blanco o misándrico para justificar que la izquierda no tiene nada que aprender del feminismo.

Cuando soy muy revolucionario hablando de capitalismo y socialismo pero me convierto en "pragmático y realista" hablando de machismo y feminismo.

/.../ Cuando pongo más énfasis en criticar al feminismo por cómo comunica sus ideas que a la cerrazón mental machista de la mayoría de los varones, producto de privilegios y no solo de "ignorancia".

Cuando me enojo con las propuestas de discriminación positiva o cupo para mujeres

y gente LGBT y las rechazo con argumentos meritócratas que creo no-burgueses (idoneidad, esfuerzo, lucha).

/.../ Cuando me quejo "me discriminan por ser hombre" porque las mujeres tienen espacios propios en los que no se permiten hombres, negándome a entender por qué ni para qué los necesitan. Lo mismo con "me discriminan por ser hetero" en referencia a espacios exclusivamente LGBT.

Cuando digo que como el socialismo está contra toda opresión no hace falta ser feminista.

/.../ Cuando doy rodeos intelectuales con muestras de erudición para esquivar planteos que me interpelan personalmente.

Todo esto no es ningún secreto. Lo han vivido muchas mujeres, gays, y gente trans: no hay nada más parecido a un machista de derecha que un machista de izquierda.

(Este artículo fue creado en mi cuenta de Facebook el 26/10/2012. Desde entonces ha sido replicado en varios blogs y ha sido modificado varias veces. Esta versión es la más reciente.)

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.12. Dona imperfecta EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Cossos i models

#Activismes

Desenvolupament

Llegiu el text que va publicar l'actriu Michelle Jenner en el seu compte d'Instagram (22/1/2016). Escriviu un text per als xics criticant els estereotips de gènere que els afecten. Publiqueu-lo al vostre Instagram (és voluntari!)

Text. Mujer. Imperfecta

michellejoyjenner

Toca hacer fotos. ¡Hay que prepararse!

Depílate. Eres imperfecta. Todos esos pelos no deberían estar allí. En la cabeza sí, nunca tendrías suficiente. Hoy tocan fotos. Tu compañero está listo en dos minutos. Él es un hombre, no necesita todo eso, es guapo tal y como es. ¿Tú? Puede que en hora y media estés presentable. Ya sabes, eres mujer, imperfecta. Tapa la ojera, unifica la piel, oculta ese vergonzoso grano, ¡ay esa arruga!, pinta la ceja, pon más pestañas en las pestañas, rízalas con un instrumento de tortura, más eye-liner para marcar el ojo, colorete, boca perfecta, iluminador en las zonas estratégicas, rimmel como si no hubiera un mañana.

El pelo, tan lacio y tan sin gracia. Más volumen, más bucles, más extensiones, más más.

Ahora sí, ya te ves un poco mejor. Porque lo necesitas, porque lo quieres. Porque te sientes imperfecta.

La ropa. ¡Qué pecho tan pequeño! ¿Eso

es celulitis? Algo que sea sexy, femenino, sofisticado, y por supuesto lo más incómodo posible. No importa si hace frío. Y tacón, que eres bajita y hay que estilizar. Da igual si estás a punto de caerte o te sangran los pies. Eres mujer, imperfecta.

Ahora sonríe, natural.

Ahora mira esa revista: "Nos gustan las mujeres reales", pero esa no, que tiene celulitis y es horrible. Aquella tampoco, ¡has visto qué dedos de los pies!, y esa de ahí tiene el culo un poco caído. Cómo puede ser que no le dé vergüenza salir así. Pero, eh, nos gustan las mujeres reales. Quiérete tal y como eres. Pero no tengas ojeras, ni arrugas, ni pelos donde no toca, ni grasa, ni tetas pequeñas, ni muchos años (si los tienes que no lo parezca), ni un culo muy grande ni muy pequeño, ni uñas mordidas, ni, ya puestos, demasiadas ideas. Pero quiérete.

Y mañana trabajas y te levantarás hora y media antes por voluntad propia porque tienes que depilarte, maquillarte, peinarte, vestirte. Porque así te ves bien, y guapa, y femenina. Porque tú lo quieres. Porque si no lo haces te sientes desnuda, rara, fea, mal. Porque así te sentirás un rato como se supone que deberías ser.

Porque no sabes ni por qué ni cómo pero lo llevas grabado hasta el tuétano.

Porque eres mujer. Imperfecta

(Imatge ampliada en pàgina següent)

Els nostres cossos, els nostres drets

michellejoyjenner · Hace 3 días

+ Seguir

Mujer. Imperfecta. Toca hacer fotos... ¡Hay que prepararse! Depílate. Eres imperfecta. Todos esos pelos no deberían estar allí. En la cabeza sí, nunca tendrás suficiente (menos @nurigago 😂) Hoy tocan fotos. Tu compañero está listo en dos minutos. Él es un hombre, no necesita todo eso, es guapo tal y como es. ¿TÚ? Puede que en hora y media estés presentable. Ya sabes, eres mujer, imperfecta. Tapa la ojera, unifica la piel, oculta ese vergonzoso grano, ¡ay esa arruga!, pinta la ceja, pon más pestañas en las pestañas, rízalas con un instrumento de tortura, más eye-liner para marcar el ojo, colorete, boca perfecta, iluminador en las zonas estratégicas, rimmel como si no hubiera un mañana. El pelo, tan lacio y tan sin gracia.. Más volumen, más bucles, más extensiones, más más. Ahora sí, ya te ves un poco mejor. Porque lo necesitas, porque lo quieres. Porque te sientes imperfecta. La ropa. ¡Qué pecho tan pequeño! ¿Eso es celulitis? Algo que sea sexy, femenino, sofisticado, y por supuesto lo más incómodo posible. No importa si hace frío. Y tacón, que eres bajita y hay que estilizar. Da igual si estás a punto de caerte o te sangran los pies. Eres mujer, imperfecta. Ahora sonríe, natural. Ahora mira esa revista: "Nos gustan las mujeres reales", pero esa no, que tiene celulitis y es horrible. Aquella tampoco, ¡has visto qué dedos de los pies!, y esa de ahí tiene el culo un poco caído. Cómo puede ser que no le dé vergüenza salir así. Pero, eh, nos gustan las mujeres reales. Quiérete tal y como eres. Pero no tengas ojeras, ni arrugas, ni pelos donde no toca, ni grasa, ni tetas pequeñas, ni muchos años (si los tienes que no lo parezca), ni un culo muy grande ni muy pequeño, ni uñas mordidas, ni, ya puestos, demasiadas ideas. Pero quiérete. Y mañana trabajas y te levantarás hora y media antes por voluntad propia porque tienes que depilarte, maquillarte, peinarte, vestirme. Porque así te ves bien, y guapa, y femenina. Porque tú lo quieres. Porque si no lo haces te sientes desnuda, rara, fea, mal. Porque así te sentirás un rato como se supone que deberías ser. Porque no sabes ni por qué ni cómo pero lo llevas grabado hasta el tuétano. Porque eres mujer. Imperfecta

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.13. Les dones són persones 2EBC

Nivell: 2 cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Hòmens igualitaris

#Feminismes

#Masculinitat(s)

#Activismes

Desenvolupament

Vegeu el TED [Feminismo y nuevas masculinidades](#) (18"), on Jorge Elbaum, investigador de diversitats, noves masculinitats, cultura i educació, i membre d'un grup d'hòmens feministes, explica que els hòmens han de desaprendre el masclisme i construir noves formes de ser baró.

En grups de 4, responeu a les qüestions. L'estructura cooperativa "Ilapis al centre" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives")

Qüestions:

1. Què és el patriarcat o patriarcalisme?
2. Comenteu les dades mundials que mostren la desigualtat de gènere.
3. Quines idees dels vostres iaïos i dels vostres pares no tenen ja sentit per a la vostra generació? Quines idees masclistes perviuen encara entre la gent jove?
4. Elbaum proposa la construcció d'una altra manera de ser home. Què podeu fer els xics joves per aquest canvi?
5. Definiu els termes dels quals parla Elbaum (membre del grup en defineix un): masclisme, femellisme, misogínia, feminisme i feminazisme.
6. Elbaum assenyala 8 pilars de la inferiorització de les dones: educació (debilitat, fortlesa);

llenguatge; publicitat; sexualitat; treball i economia; parella (cura, recursos econòmics...), ciutadania, i salut sexual i reproductiva. Podeu posar exemples de cada pilar.

7. Expliqueu la desigualtat en el terreny de la sexualitat.

8. Comenteu la frase: "Un violador no està malalt; és un fill sa del patriarcat."

9. Comenteu la frase d'Àngela Davis: "El feminisme és la idea radical que sosté que les dones són persones"

Desigualdad de género en el mundo

(2010/UMM). Datos agregados de ONU- Mujeres- <http://www.unwomen.org/es/>

Mujeres (%)		Hombres (%)
50	Población	50
52	Horas trabajadas	48
10	Dinero en propiedad	90
1	Tierra en propiedad	99
2	Crédito agrícola	98
67	Pobres	33
70	Adultas/os analfabetas	30
80	Personas desnutridas	20
67	Niñez no escolarizada	33
17	Puestos parlamentarios	83
16	Puestos ministeriales	84
14	Puestos dirección económica	86

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.14. Assetjament masclista a les xarxes socials 2EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Assetjament sexual](#)

[#Xarxes socials](#)

[#Feminismes](#)

[#Violència masclista](#)

Desenvolupament

En grups de 4, repartiu-vos les feministe assetjades de qui es parla en el reportatge "[El acoso machista al que te enfrentas si te atreves a hablar de feminismo en redes](#)", de Marta Borraz i Belén Remacha ("El Diario", 13/2/2016). Llegiu el vostre fragment de l'article i expliqueu-lo al grup. També podeu buscar més informació d'aquestes dones perquè la vostra exposició siga més completa.

Coneixeu altres casos semblants? Us han assetjat alguna vegada per donar opinions feministes?

Trieu un/a portaveu i compartiu les reflexions amb el grup classe.

Reportatge: [El acoso machista al que te enfrentas si te atreves a hablar de feminismo en redes](#)

Locas del Coño. Ser ciberfeminista y lidiar casi diariamente con amenazas, comentarios vinculados al físico o insultos sexistas es casi inevitable. A Jessica Fillol, titular del dominio de la web Locas del Coño, han llegado a meterla en grupos de Telegram con usuarios de ForoCoches, conocido por sus hilos con comentarios machistas, en los que se han dedicado a insultarla.

El pasado 10 de febrero la página web

feminista Locas del Coño sufrió un ataque que mantuvo el espacio colgado durante varias horas. Este blog colaborativo, que alberga artículos sobre diversos temas abordados con una perspectiva de género, publicó aquel día un artículo titulado TEST: *¿Eres un maltratador?* que no gustó a los usuarios de ForoCoches, uno de los sitios más visitados de Internet en España conocido además por los mensajes machistas y misóginos que por allí circulan. Uno de ellos logró redireccionar el dominio de Locas del Coño a otra página en la que nada más entrar se podía leer «Feminazis».

El ataque estuvo acompañado de cientos de mensajes que las dueñas de la web comenzaron a recibir a través de sus redes sociales. "Putas feminazis", "ojalá os violen", "sois terroristas miserables" son algunos de los insultos y amenazas que les escribieron aquel día. Algo a lo que, según dicen, ya están acostumbradas. Como ellas, son muchas las mujeres que se atreven a denunciar la desigualdad de género en Internet y, como consecuencia, se enfrentan a un acoso machista sistemático.

"Putas feminazis de chochos enjutos y renegríos, ojalá os viole un asesino especializado en reventarles el coño a feminazis como vosotras. Uno que viole únicamente a feministas de mierda chochocráticas y hembristas odiadoras del varón blanco heterosexual, porque sois terroristas miserables! terroristas sexistas a las que deberían asesinar metiéndoles cuchilladas en el cuerpo, apuñalándoles el vientre hasta

dejarles las barrigas convertidas en un amasijo de harapos de carne empapados en sangre y mierda, jajajajajajaja!!!"

"Me metieron en varios grupos de Telegram con usuarios de ForoCoches que se dedicaban a insultarme", afirma Jessica Fillol, titular del dominio de la página Locas del Coño. "Como los datos que aparecen son los míos, accedieron a ellos y comenzaron a publicarlos". Fillol lleva más de diez años ejerciendo ciberactivismo feminista, pero confiesa que "es muy difícil aguantar durante meses este acoso diario sin que te afecte". La administradora de la web ha atravesado momentos de un perfil activista bajo y ha mantenido durante algunos meses su cuenta de Twitter en modo privado.

Al preguntarle si alguna vez ha temido por su integridad física, Fillol rescata un episodio vinculado a su vida personal. "Yo denuncié a mi exmarido y, sin conocerle de nada, comenzaron a defenderle colectivos de hombres que se dicen afectados por la ley de género. Me dio miedo que mis datos circularan por espacios formados por hombres que han sido condenados", dice. La activista insiste en que no solo el acoso lo perpetran usuarios de ForoCoches. Además de a nivel individual, también "se abren hilos similares en otros como burbuja.info, mediavida.es y misandria.info", cuenta. "A veces te planteas dejar de denunciar el machismo", confiesa.

Loreto Ballesteros y Alicia Murillo. Quien finalmente decidió abandonar su cuenta fue Loreto Ballesteros, que tras denunciar en un tuit la hipersexualización de las mujeres

Els nostres cossos, els nostres drets

desde su infancia y retuitear cientos de mensajes de otras mujeres que narraban el abuso que habían sufrido de pequeñas, comenzó a recibir insultos y alusiones a su físico para desacreditarla por parte de usuarios que llegaron a amenazarla de muerte. Poco después creó la web [No Son Depravados](#) para agrupar las denuncias y visibilizar el acoso sexual a niñas y adolescentes. A pesar de que abandonó Twitter, su cuenta [sigue siendo nombrada](#) en la red casi diariamente.

También con el objetivo de visibilizar las actitudes machistas a las que se enfrentan las mujeres en la calle la actriz, cantante y activista feminista Alicia Murillo ideó el proyecto [El Cazador Cazado](#). Lo que hacía era grabar con su móvil el diálogo que mantenía con hombres que le lanzaban comentarios sobre su físico mientras caminaba. El resultado: una avalancha de insultos y comentarios machistas que culminaron en que YouTube decidió retirar los vídeos después de que se denunciaran.

Alguien colgó el número de teléfono y la dirección de Murillo en la web y, poco después, comenzó a recibir llamadas en las que la amenazaban de muerte. La colaboradora de la revista Pikara reconoce que se trata de un acoso diario y sistemático “muy desagradable”, pero ha conseguido darle la vuelta: “Son agresiones en toda regla, pero también una gran agencia de publicidad. Al mismo tiempo que te acosan, también le están dando publicidad a tu trabajo enlazando tus proyectos o artículos”, sentencia.

Barbijaputa. [Barbijaputa](#) es toda una experta en gestionar el fenómeno, aunque afirma que el anonimato le permite no estar tan expuesta al miedo. Según cuenta, muchos hombres han estado empeñados en descubrir su identidad.

¿Por qué el acoso es más encarnizado cuando se denuncian las desigualdades de género? “Cuando una mujer se expone y opina sobre algo siempre hay más críticas, la lupa es mayor. Si encima de lo que habla es de la necesidad de acabar con el machismo, peor. Digamos que pone a los hombres frente a un espejo, y eso a nadie le gusta”, dice. “El feminismo provoca odio, pero es que la mujer provoca odio hable de lo que hable”, opina la articulista.

@tanirockk Es de lo más repugnante la cerda esa. Y ahora que sabemos donde vive, va a disfrutar la sorpresa que le tenemos... @Barbijaputa

Que a la zorra de @Barbijaputa no la hayan asesinado todavía es síntoma de que algo en este país va mal.

June Fernández. [June Fernández](#) lleva años escribiendo sobre feminismo y ya “se ha hecho la piel dura”. La revista que dirige, Pikara Magazine, cuenta con un espacio de libre aportación, Participa, que juega una doble cara. “Es muy rico por las experiencias potentes de sexismo cotidianas, pero si no estamos pendientes, se llena de comentarios victimizadores, culpando a la mujer o poniéndola en duda. A mí personalmente es lo que más me frustra, no poder construir un espacio seguro y que al mismo tiempo sea lo más abierto posible. Así que sólo llega gente convertida, cercana”, comenta.

Además, surge un problema. Esta situación “nos impide tener debates profundos. No se puede debatir tranquilas, estamos siempre bajando el nivel discursivo”. La parte buena, eso sí, es que comprueban “el empoderamiento. Cuando vas a eliminar un comentario ya hay cinco poniéndolo en su sitio”.

“El trolleo es universal, pero a nosotras nos conecta con una mochila muy profunda”, dice. Insultos que hacen referencia a complejos, a opresiones o a miedos. El otro día en Twitter le llamaron “guarra batasuna”. “A un hombre, a un vasco, probablemente le han llamado batasuno y proetarra mil veces. La diferencia: a mí además de batasuna, guarra. Y lesbiana, y fea, y gorda”. “A nosotras nos conectan con miedos y agresiones reales que hemos vivido desde pequeñas. No es lo mismo que a un tuitero famoso le llamen cabrón que a mí me amenacen con violarme”, añade Fernández.

A pesar de esa fortaleza que demuestra, la periodista comprobó con el caso de la articulista Brigitte Vasallo que ni es ni tiene por qué ser siempre así. Vasallo fue víctima de lo que describió como “un acoso implacable en las redes sociales” que incluían lesbofobia, insultos sexistas e incluso amenazas de violación. “Yo no me preocupé, no pensé que le pudiese haber afectado. Tengo asumido que son gajes del oficio de ciberfeminista. Y luego me sentí mal al enterarme de que sí. Llega a un punto en el que te desborda. En su caso, además, fue masivo y muy duro. O quizá de cien mil insultos hay uno en concreto que te toca”, reconoce June Fernández. Y apunta una reflexión: “Soy muy de que no nos afecte, de que no nos pueden meter miedo si no nos dejamos. Pero en la práctica, tenemos el derecho a ser vulnerables y debemos cuidarnos mucho entre nosotras”.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.15. La lluita pels drets LGBTI EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Activismes

#LGBTIfòbia

#Esport

Desenvolupament

Visioneu aquest vídeo de l'ONU <https://youtu.be/iNwB98Xq94M> i llegiu els textos que se segueixen i, a continuació, reflexioneu en grups xicotets i celebren un debat general.

17 DE MAIG, DIA INTERNACIONAL CONTRA L'HOMOFÒBIA I LA TRANSFÒBIA

El 17 de maig es commemora el Dia internacional contra l'homofòbia i la transfòbia, i amb motiu d'aquest dia el Consell de Ministres, a proposta dels ministres de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat i d'Assumptes Exteriors i de Cooperació, va declarar el passat 12 de maig de 2017 el seu ferm compromís amb "l'eradicació de qualsevol forma de discriminació, odi o violència per motius d'orientació sexual".

"El dia 17 de maig se celebra el Dia internacional contra l'homofòbia i la transfòbia, coincidint amb l'eliminació de l'homosexualitat de les llistes de malalties mentals per part de l'Organització Mundial de la Salut en 1990. És per això que el Govern, conscient que les persones lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals (en endavant LGBTI) pateixen, fins i tot hui, una forta estigmatització per motius d'orientació sexual i identitat de gènere, manifesta el seu absolut compromís amb l'eradicació de qualsevol forma de discriminació,

odi o violència per les causes esmentades, conscient que emparar i respectar els drets de tots els ciutadans i ciutadanes i per tant, del dret de la igualtat de tracte i no discriminació, és una responsabilitat que el Govern assumeix en qualitat de garant dels drets humans."

Des del Govern d'Espanya, s'impulsen també accions concretes tant en l'àmbit nacional com internacional amb l'objectiu d'eradicar definitivament qualsevol tipus de discriminació per aquestos motius.

En l'àmbit nacional, el Govern, conscient de la seua responsabilitat i alineat en la lluita contra la discriminació i la igualtat social, està elaborant l'Estratègia Estatal dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals, l'objectiu de la qual és el reconeixement i equiparació *de facto* dels drets de les persones LGBTI, i la visibilització de la diversitat per identitat de gènere o orientació sexual, en línia amb els instruments existents en altres països europeus.

En l'àmbit internacional, Espanya defensa l'aplicació efectiva de les normes internacionals de drets humans que es regeixen pels principis d'universalitat i no discriminació, i condemna, en tots els fòrums en què participa, les violacions dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals.

NOTÍCIA

Ni la Federació, ni el Real Madrid, ni el Barcelona han volgut sumar-se a la iniciativa Institucions esportives i les associacions LGBTI

uneixen forces per a crear una campanya contra la discriminació al col·lectiu en l'esport espanyol
Borja Rodrigo, El Mundo, Madrid 16/02/2017

L'esport nacional s'ha associat per primera vegada a Espanya amb un col·lectiu LGBT per a lluitar contra la discriminació per la diversitat sexual dels esportistes i donar suport a la seua visibilització. El Consell Superior d'Esports, el Comitè Olímpic Internacional i el Paralímpic han recollit el guant de **Colegas** (Confederació Espanyola de Lesbianes, Gais, Bisexuals i Transsexuals) i l'Observatori Espanyol contra la LGBTfòbia per mitjà de la campanya **#DeportistasLGBTIVisiblesYA** per a lluitar contra la plaga que pateixen en silenci molts esportistes espanyols fora i dins del terreny de joc.

Francisco Ramírez, president de Colegas, ha subratllat que ni la Federació Espanyola de Futbol, ni el Real Madrid, ni el Barcelona, van voler col·laborar en aquesta campanya, i van respondre "amb negatives poc comprensives o silencis vergonyosos". Només en la Lliga de Futbol Professional van trobar "una certa receptivitat" per a desenvolupar una "Guia de bones pràctiques per a fomentar la diversitat en els clubs de futbol professional", seguint el model de competicions com l'anglesa, l'australiana o l'alemanya.

Mentrestant, la Federació no va contestar cap de les seues comunicacions i el Madrid, que sí que ho va fer, es va excusar: "A causa de motius de política interna, no podem veure'ns involucrats en gestions alienes a l'esport. Entenem el vostre punt de vista, però diàriament rebem centenars de peticions semblants i encara que

Els nostres cossos, els nostres drets

ens agradaria poder atendre-les totes, no resulta humanament possible”.

La iniciativa s'emmarca dins de la commemoració del Dia internacional contra la LGBTfòbia en l'Esport, que se celebra aquest diumenge, coincidint amb la data de naixement de Justin Fashanu, el primer jugador professional que va decidir eixir de l'armari i que després de les pressions i assetjament a què va ser sotmés per la societat i la lliga anglesa va acabar per suïcidar-se huit anys després. “Costa molt fer visible la teua condició en l'esport, quan la inclusió hauria de ser una de les seues metes”, ha criticat durant la presentació de la campanya Gema Hassen-Bey, esgrimidor paralímpic, que afortunadament va rebre el suport del seu equip i del seu entrenador, i ha decidit abanderar aquesta campanya.

Juntament amb ella, Izaro Arentxa, Kike Sarasola, Laura del Río, Jesús Tomillero i Victor Gutiérrez són els referents del món de l'esport que han fet visible la seua condició sexual en els últims anys i que són alhora la imatge d'aquesta campanya.

Però cap d'aquests esportistes va participar en els passats Jocs Olímpics de Rio. Mentre que el nombre d'atletes “LGBTI visibles” es va duplicar respecte a l'anterior edició a Londres, Espanya no va seguir el camí que ja han traçat 14 països. En el cas d'Holanda, deu dels 241 esportistes que van participar en els jocs havien fet pública la seua condició; nou, en el cas del Regne Unit; huit, en el dels Estats Units, i sis, en el de Brasil, els mateixos que el Canadà.

Encara que Espanya es va convertir en juliol de 2005 en el tercer país europeu -i quart del món- a aprovar el matrimoni igualitari i a pesar que diversos estudis confirmen que els espanyols són els més tolerants del món amb la diversitat

sexual, l'estigma en l'esport continua més viu que mai.

Qüestions

1. Què es commemora el 17 de maig?
2. Des del Govern d'Espanya, quines accions s'impulsen a nivell nacional i internacional?
3. Quines accions ha impulsat el col·lectiu Colegas? Han resultat positives?
4. Per què creus que ni la Reial Federació Espanyola de Futbol, ni el Real Madrid, ni el F.C Barcelona han volgut sumar-se a la campanya contra la discriminació per la diversitat sexual dels esportistes i donar suport a la seua visibilització?
5. Qui ha abanderat aquesta campanya?
6. Per què es va suïcidar Justin Fashanu?
7. Quin és el principal missatge del vídeo?
8. Reflexioneu i debateu aquestes qüestions en grups de quatre persones.
9. Debat general a classe.
10. Desenvolupament

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.16. Lluitar contra l'homofòbia E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Homofòbia

#Activismes

Desenvolupament

Llegiu el comentari que va deixar Cristian a l'entrada de Karícies [L ara què fem?](#)

Individualment, responeu a les qüestions.

Qüestions:

4. Heu observat situacions com les que descriu?
5. Per què actuen els xics diferent quan hi ha xiques davant?
6. Les xiques fan el mateix?
7. Per què tenen tanta por als xics de mostrar afecte?
8. Imagineu l'escena d'una pel·lícula on un d'aquests superherois ha d'anar a salvar algú que està patint violència homofòbica. Escriviu-la i compartiu-la en grups.

Cristian

L'altre dia parlava amb un amic que imparteix classes de defensa personal a grups d'hòmens i em relatava una vivència curiosa. Per comoditat, treballen hòmens amb hòmens, i dones amb dones, perquè en general resulta violent fer lluita amb una dona. El cas és que em contava que es quedava meravellat per la cura i delicadesa amb què els hòmens es tractaven

entre si, l'estima amb què es preocupaven els uns dels altres i el bon ambient que es creava en l'espai quan lluitaven. No obstant això, quan de vegades els visitava alguna xica per observar-los a la classe, es tornaven realment competitius, agressius, i naixia una rivalitat que abans era afecte.

Crec que és una bona mostra que en el fons, en la natura dels hòmens, no es troba la violència irracional i la insensibilitat. Que els hòmens són tendres i afectius amb altres hòmens, però ens ensenyen que als ulls del món i, fonamentalment, del sexe contrari, hem de mostrar la nostra superioritat i masculinitat, generalment en forma de violència, perquè l'afecte pot confondre's fàcilment amb feminitat o homosexualitat.

És la pressió social la que ens obliga a seguir camins marcats i ens nega la capacitat dels hòmens per ser afectius i sensibles. I el món canvia si canviem la mirada. Si ens burlem o riem quan dos xics s'abracen, es fan petons o es tenen cura, estarem participant del fet que el món continue sent un espai d'herois infeliços. Perquè darrere de les màscares, de fer el cor fort i portar l'estendard de la valentia mal entesa, s'amaguen hòmens tendres que mai es mostraran si no els deixem. Eixa pressió que ens retalla la llibertat produeix tristesa, frustració i dolor. I hem de revelar-nos contra l'educació que fa persones infelices. Fer el pensament crític, no ser partícip de la discriminació contra qui trenca cadenes, contra qui viu lliurement sent qui és, sense por i amb orgull.

Hauríem d'aplaudir eixes persones, en lloc de criticar-les. I si les critiquem, haurem de

mirar dins nostre i esbrinar per què ho fem: per por, per pressió, per frustració... Si ens sentim bé fent-ho, alguna cosa no funciona correctament al nostre interior. Som víctimes de l'educació que rebem, però tenim la capacitat crítica de no conformar-nos, de combatre per fer del món un espai segur per a tots. Per altres models d'herois! Per l'afecte entre els hòmens! Per la cura, l'estima i la tolerància! Per admirar, en lloc de criticar! Per fer costat en lloc d'excloure! Per trencar cadenes i viure amb llibertat! Per Karícies! [24.9.13](#)

Els nostres cossos, els nostres drets

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.17. Tot millorarà 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Homofòbia

#Vloggers

#Anglès

#Activismes

Desenvolupament

Vegeu el vídeo "[Coming out](#)", de la *vlogger* Stevie, on apareix contant-li a la seua àvia que és lesbiana per telèfon (en anglès).

Vegeu el vídeo "[What's going on?](#)", on Jonah, un adolescent de 14 anys, explica el bullying que patia per ser gai. El vídeo està en anglès, però podem trobar-lo [amb subtítols en espanyol](#). Es va publicar el 2011 i és un exemple de com la xarxa pot esdevenir un lloc de resistència. En Jonah, veiem un procés d'apoderament important que l'ha portat a ser hui en dia un activista LGBT.

Què transmet Jonah en el vídeo?

Vegeu els vídeos del projecte *[It Gets Better](#)* (en català: "Millorarà"), que va ser creat per Dan Savage el 2010 en resposta a l'augment de suïcidis de joves adolescents als EUA, assetjats per ser homosexuals o perquè el seu entorn pensava que ho eren. L'objectiu del projecte és la prevenció del suïcidi entre joves LGTB a partir de testimonis de persones adultes que els asseguruen que les seues vides milloraran. En les dues primeres setmanes, el canal va aconseguir quasi set-cents vídeos, molts d'ells de persones cèlebres de totes les orientacions sexuals, per

exemple, de l'expresident Obama. El projecte continua en l'actualitat i hi ha delegacions en molts països del món.

1. Vídeo [It Gets Better: Dan and Terry](#)
2. Vídeo [It Gets Better: Apple Employees](#), i la versió amb [subtítols en espanyol](#).
3. Vídeo [It Gets Better: Love, Pixar](#), i la versió amb [subtítols en espanyol](#).

Escriviu un missatge de resposta a Jonah amb paperets, com ho va fer ell [el poden fer en anglès si l'activitat es fa en aquesta assignatura]. Si us animeu, graveu-lo en vídeo.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.18. Alça't contra la violència! 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Homosexualitat

#Homofòbia

#Activismes

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el curt *Stand up!* (A. Rodgers i A. Keleher, 2011), en [versió original en anglés](#) i amb [subtítols en castellà](#) (4'24") Aquest vídeo irlandès mostra el poder del grup i de la solidaritat per combatre el bullying homofòbic.

Qüestions:

1. Què heu sentit en veure el vídeo?
2. Heu presenciat o patit situacions de bullying? Què vareu sentir? Com vareu reaccionar?
3. Penseu que aquesta situació pot ser real?
4. Imagineu el nom dels personatges del curt i situeu-los en l'esquema d'una situació de violència.
5. Quins motius provoquen que la gent no homòfoba no actue davant de les burles homòfobes?
6. Quines característiques, qualitats o habilitats penseu que té la gent que sí que actua contra l'homofòbia?
7. Actuar contra l'homofòbia és més fàcil per als xics, per a les xiques o per als dos igual?

8. Els insults homòfobs, en broma o seriosament; els acudits homòfobs; riure pels gestos dels xics femenins o de les xiques masculines... són violència?
9. Vegeu i comenteu el curt [Ella\(Ell=\)](#) (Sheila Coto, 2012). La protagonista és Lucia, una jove trans* que arriba a l'institut a meitat de curs i es troba amb una escola que no l'accepta. Com actuen els i les joves del centre?
10. Què podeu fer al vostre centre perquè la violència desaparega? Us animeu a fer una campanya perquè el terme "maricó" desaparega com a insult però també com a broma?

[La píndola informativa al professorat "Programes contra la cultura de la violació" ens pot resultar útil, ja que explica algunes de les causes que impedeixen que els espectadors actuen davant d'una situació de violència. Ací n'aportem un resum

Els nostres cossos, els nostres drets

Per què els espectadors no actuen contra la violència. Informació

Quan es parla de violència, un acostament superficial té només en compte dos vectors: la víctima i l'assetjador, i les intervencions es fan només cap a aquestes dues parts en el conflicte. Però l'esquema és molt més complex, i les darreres investigacions i programes eficaços (per exemple, el programa KIVA a Suècia) estan mostrant que cal actuar sobre el context i sobre els espectadors, intentant moure aquests contra la violència.

Així, analitzar algunes de les causes que dificulten que els espectadors actuen contra la violència, és útil per a combatre-la.

- a) En els xiquets i adolescents barons, la voluntat d'intervenir es basa en si creuen que els seus iguals masculins ho aprovarien o no. Els insults o els acudits homòfobs, habituals encara hui en dia en broma o seriosament, influeixen negativament i desanimen els espectadors a actuar, ja que pensen que no rebran cap suport si actuen contra una agressió homòfoba.
- b) També pensen que ells mateixos es convertiran en víctimes perquè les seues opinions són, suposadament, contràries a les de la majoria. En el cas de l'homofòbia, si es defensa una persona homosexual, existeix la por al contagi de l'estigma, és a dir, el temor que la gent pense que la persona defensora és també homosexual.
- c) La percepció que els agressors tenen un alt estatus social, és a dir, que són molt populars, és una altra dificultat afegida per a parar un comportament violent.

d) Les creences i mites al voltant de les agressions també prediuen la falta d'actuació. Una agressió física es considera greu, però un insult no és percebut com a violència, encara que siga diari.

Cal ensenyar els estudiants a prendre consciència de la violència que suposen els insults i els acudits homòfobs, ja que no són innocus sinó que van minant l'autoestima dels joves LGTBI o dels heterosexuals que encarnen masculinitats o feminitats no hegemòniques. Es tracta també d'un treball d'habilitats socials que els ajude a saber què fer davant de situacions de violència, i també a superar les barreres socials i el temor a intervindre amb els seus iguals. En realitat, molts dels homes i xiquets no aproven la violència, però pensen que els altres sí que ho fan i per això callen. El que cal aconseguir és que parlen, que diguen que estan en contra de la violència i que actuen davant de situacions concretes.]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.19. Activisme asexual BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Asexualitat](#)

[#Activismes](#)

[#Orientació sexual](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu l'article "[Soy activista asexual mexicana y ayudo a otras personas con esta orientación](#)" redactat per Bitty Navarro a partir d'entrevistes amb l'activista asexual Bitty Navarro. Utilitzeu la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Després, anoteu les dificultats que han de superar les persones asexuals en la nostra societat.

En els grups de 4, escenifiqueu diàlegs entre una persona asexual i una altra (un/a professional mèdic, una parella, una amistat...) que intenta convèncer-la que no està bé ser asexual. Després, canvieu els papers i feu que la persona intolerant es mostre respectuosa.

Compartiu les reflexions i algunes de les escenificacions amb el grup classe.

Article. Soy activista asexual mexicana y ayudo a otras personas con esta orientación

Me interesa que la gente esté mejor informada, romper los tabúes y que menos asexuales sufran abusos correctivos y opresión médica

BITTY NAVARRO 17 MAR 2018 – Verne. El País.

[...] Cuando la gente me pregunta qué significa ser asexual respondo con la definición estándar

y sin controversias: una orientación sexual que se caracteriza por la falta de atracción sexual hacia otros. Además, hago la distinción entre atracción sexual y sensual, ya que la segunda está relacionada con elementos sensoriales, como pueden ser las caricias, los masajes o la atracción por la percepción sensible de la música. En mi caso, tampoco siento atracción romántica, pero sí atracción amistosa, intelectual, sensorial y espiritual.

Me di cuenta de que era asexual cuando era adolescente, como a los 11 o 12 años. Mis amigas decían 'es que estoy enamorada del más guapo de la clase'. '¿Y a ti quién te gusta?'. Aprendí rápido a esquivar, porque les costaba comprender que mi crush de la época era Nelson Mandela y que no era sexual: estaba muy interesada en su historia y en cómo terminó con el apartheid en Sudáfrica. Desde entonces me di cuenta de que, en lo sexual, yo no era igual a los demás.

En la preparatoria empezó el bullying más fuerte y el acoso: era la única que no había besado a nadie y tampoco mostraba interés en las dinámicas sexuales que empiezan en la preparatoria. Lo más suave que me decían mis compañeros, mujeres y hombres, era lesbiana. A veces, dentro de la misma escuela, se ponían de acuerdo para sujetarme y que alguno de ellos me intentara besar. Cuando dices que no sientes atracción sexual, lo que provocas es que la sociedad te quiera corregir, y eso puede llevar a situaciones terribles de abuso.

A eso se suma el problema de que la asexualidad se aborde como si fuera una condición médica. Esta confusión ha provocado que muchos asexuales caigan en ser medicados y diagnosticados por la psiquiatría por algo que sencillamente no se puede modificar.

El internet fue, de cierta forma, mi refugio y salvación. Así me encontré con AVEN (Red de Educación y Visibilización Asexual, por sus siglas en inglés), que en esa época tenía foros únicamente angloparlantes. Yo tenía el privilegio de tener acceso a internet y era bilingüe de nacimiento, pues pasé parte de mi infancia y adolescencia en Estados Unidos.

Cuando llegué a la universidad estaba muy confundida, y a raíz del abuso social ya no me identificaba como asexual. Me hice novia de un amigo gay que estaba en el proceso de salir del clóset y por un tiempo nos hicimos una especie de pantalla mutua. Cuando él salió, yo seguía muy confundida, no había información suficiente y, ante todo, sentía que era mi culpa y que yo era la que estaba mal. Fui a muchas terapias, y tuve que escuchar a muchos doctores decirme que no era posible que no sintiera atracción sexual.

A mis 26 y 27 años [hoy tengo 32] decidí que no podía seguir aceptando dinámicas que me hacían daño profundo para no provocar el enojo de una pareja o la burla de amigos. A los médicos y sus ideas absurdamente centradas en Freud ya los había mandado a la fregada. De ahí me puse a explorar y encontré que los estudios de la asexualidad en el mundo angloparlante habían avanzado mucho.

Els nostres cossos, els nostres drets

Mi salida del clóset fuerte sucedió en el programa nocturno Miembros Al Aire, con Arath de la Torre, Leonardo de Lozanne y El Burro Van Rankin. Es la aparición como asexual más grande que he tenido. [...] Al asumirme como asexual, le puse un alto a todo eso que me había provocado confusión y me había hecho sentir que el problema era yo. Ahora sé que el problema yace en la ignorancia, en la falta de apertura al hecho de que los asexuales existimos.

[...] Los obstáculos y prejuicios a los que te enfrentas como asexual no sólo vienen del machismo o de la homofobia. De hecho, el asexual se enfrenta a la normatividad hipersexualizada de la sociedad occidental y eso incluye el ostracismo por parte de algunas comunidades LGBTQ+. El sexo es símbolo de poder, de estatus, y es un elemento que te ayuda a socializar. A los asexuales se nos oprime por no formar parte del sistema hipersexualizado.

Yo no tuve problemas con mi familia por ser asexual, al contrario: aceptan perfecto que así soy y les da gusto que yo haya decidido aceptarme y dedicarme al activismo. Pero sí hay asexuales que tienen problemas fuertes. Ahora mismo, en AsexualidadMx, estamos apoyando a una chica que está sufriendo porque es hija única y sus papás la están presionando mucho porque quieren tener nietos. Los hombres asexuales también sufren estigmas muy pesados, que van desde ser considerados "poco hombres" y ser marginados en su grupo de amigos, hasta ser blanco de sospechas por pedofilia.

[...] Los ataques de trolls son comunes, y muchas veces llegan de miembros de la

comunidad LGBTQ+: 'Ni que fueran plantas', 'Solo se quieren sentir especiales', 'Son gays y lesbianas de clóset'. También nos dicen que somos mochos o frías o que estamos enfermos. Pero el peor ataque es la invalidación total, y ese viene de la gente que niega que la asexualidad existe o que es una orientación válida.

Con las parejas tampoco es fácil encontrar comprensión. En mi caso, durante mucho tiempo tuve que aguantarme y participar en actos sexuales aunque no lo deseaba. Ahora me he vuelto una maestra del NO, y veo muy difícil que quiera volver a tener una pareja en el sentido tradicional. Sé que no volvería a vivir con alguien y que no me casaría. El ser asexual me ha llevado a entender muy bien mis límites: saber lo que me sirve a mí y lo que me hace daño, y me ha llevado a buscar construir relaciones más sanas.

Yo no soy propensa a la atracción afectiva en pareja tanto como otras personas, pero sí hay asexuales que se casan y tienen hijos. En general, podemos decidir participar en actos sexuales por una amplia variedad de motivos: con fines reproductivos, por un acuerdo con la pareja, por mera curiosidad, por presión social, por el hartazgo ante la insistencia o, lo peor, rendirnos a pelear contra la falta de respeto al NO. Lo último cae en un área gris, pues es abuso sexual que no llega al grado de violación.

Como activista de la asexualidad, me interesa que la gente esté mejor informada, romper los tabúes, que menos asexuales sufran opresión sistémica -sobre todo abuso sexual correctivo y abuso médico- y que el público en general entienda que la asexualidad no

es algo que salió de la nada. Probablemente lleva existiendo siglos, pero no se había notado porque la normatividad eran el abstencionismo y el puritanismo sexual. A raíz de la liberación sexual, surgió una sociedad diametralmente opuesta, donde el sexo parece ser una obligación. Fue entonces cuando empezamos a notar que los asexuales existimos.

Cuando se invisibiliza tu identidad, es muy posible que tengas conflictos psicológicos y depresión, porque no tienes una forma sana de nombrar lo que eres. La única forma que tienes para comprenderte de hacerlo es a partir de lo que escuchas de la gente: 'soy raro' o 'soy un freak'. Por eso, lo más importante en esta etapa de AsexualidadMx es visibilizar esta orientación lo más posible e informar de forma responsable y profunda, sin estereotipos.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.4.20. Stonewallⁱ 2EBC

Nivell: 2EBC

Etiquetes:

#Activismes

#Homosexualitat

#Trans*

Desenvolupament

En grups, investigueu els fets d'Stonewall, uns disturbis a la ciutat de Nova York que van ser el detonant de l'inici del moviment d'alliberament gai i lèsbic.

El vostre treball ha de donar resposta a les qüestions de més avall.

Qüestions

1. En què van consistir els fets d'Stonewall?
2. Quina repercussió van tindre?
3. Per quins motius es consideren rellevants en la història de l'activisme LGBT?
4. Com varen afectar els canvis socials (per exemple la Gran Depressió o la Segona Guerra Mundial) en l'evolució de les reivindicacions LGBTI que culminen amb els disturbis d'Stonewall?
5. Feu un retrat de l'activisme dels anys 60. Quines eren les seues reivindicacions i fites? Són les mateixes que a l'actualitat?
6. Quins drets s'han aconseguit?
7. Quines fites queden per aconseguir?
8. Quin és el discurs dels activistes actuals? És el mateix a tots els països?
9. De quina manera pot influir en la vivència d'un o una adolescent LGBT el tipus d'educació sexual rebuda?

ⁱ Font de l'activitat: **Drac Màgic**

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5. HÒMENS PER LA IGUALTAT

Objectius de l'alumnat

- Conèixer els moviments que lluiten activament a favor de la igualtat i contra les violències: feminismes, activisme queer, moviments d'hòmens igualitaris, activisme LGBTI...
- Entendre i donar eines per a combatre les dificultats per a la igualtat entre hòmens i dones, i per al respecte de les diferents expressions i orientacions no hegemòniques.
- Entendre i aprendre de les aportacions dels diferents activismes.
- Entendre la importància de la interseccionalitat o discriminació múltiple.

Els nostres cossos, els nostres drets

Hòmens per la igualtat

Informació per al professorat

El paper que tradicionalment han exercit hòmens i dones en la nostra societat experimenta una important i desigual transformació. El canvi és especialment visible i significatiu en el cas de les dones. La seua major participació en el mercat laboral, l'accés a tots els nivells educatius, una major presència en la formació i en la cultura i, en menor grau, en els àmbits de poder i presa de decisions, estan generant uns canvis socials favorables per a l'avanç de la nostra societat cap a la igualtat de dones i hòmens; canvis que no hagueren sigut possibles sense l'aportació fonamental dels moviments feministes i sense l'esforç de totes aquelles dones que des de l'anonimat han treballat a favor dels drets del conjunt de les dones. No obstant això, les dades sobre el mercat laboral, la participació sociopolítica, la realització del treball domèstic, la violència contra les dones o la feminització de la pobresa continuen sent el reflex d'una societat desigual, i mostren l'existència d'una jerarquizació en les relacions i la posició social dels hòmens i les dones. Aquesta situació té el seu origen en els estereotips i patrons socioculturals de conducta en funció del sexe que assignen a les dones la responsabilitat de l'àmbit domèstic i als hòmens la de l'àmbit públic, basant-se en una valoració i en un reconeixement econòmic i social molt desiguals.

Des dels moviments de dones es reconeix la necessitat i la conveniència que els hòmens participen més i siguen coresponsables, per una qüestió també de justícia social, per a la qual cosa han d'assumir les obligacions que

comporten les necessàries tasques domèstiques, reproductives i d'atenció, i adoptar posicions més igualitàries i lliures de sexisme en les seues vides. Així, mentre que el canvi produït en les dones i la seua incorporació a l'àmbit laboral, social o cultural ha suposat una aportació fonamental per al desenvolupament humà de la nostra societat, el canvi i la incorporació dels hòmens en la lluita i pràctica de la igualtat són una assignatura pendent de la qual depén en gran manera l'avanç de la nostra democràcia.

Conscients d'això, alguns grups d'hòmens per la igualtat han començat a reflexionar sobre les masculinitats tradicionals i sobre noves maneres d'entendre i construir altres tipus de masculinitats més igualitàries i beneficioses per a hòmens i dones. Aquest tipus de grups se centren fonamentalment en el pla personal i psicològic, però també solen realitzar accions públiques de sensibilització, denúncia de la violència contra les dones, salut i masculinitat, etcètera. Parteixen de l'anàlisi que els estereotips de la masculinitat dominant són perjudicials per al benestar personal dels hòmens, perquè els porta a l'aïllament emocional, en molts casos dolor i aïllament i comportaments arriscats i violents.

El moviment dels hòmens per la igualtat planteja iniciar un procés necessari de reflexió i pràctica per a aconseguir el canvi personal

dels hòmens cap a posicions més igualitàries. Davant del canvi experimentat en les dones, els hòmens per la igualtat proposen l'anàlisi crítica de la pròpia identitat dels hòmens. Una de les característiques més importants d'aquest moviment és el reconeixement que el patriarcat, com a origen d'una societat marcada per les injustícies i les desigualtats, situa els hòmens en una situació d'avantatge pel mer fet de ser-ho, per la qual cosa plantegen i reivindiquen estar disposats a perdre privilegis per a guanyar en igualtat. Això els compromet a noves maneres de ser i estar en el món que impliquen:

- Comprometre's amb el canvi personal (expressió d'afectes, gestió de la frustració, vivència de la sexualitat, compromís contra l'homofòbia...).
- Lluitar activament per la no-violència contra les dones i la discriminació per raons de gènere.
- Assumir de forma igualitària la responsabilitat en l'atenció de les persones; criatures i persones ancianes o malaltes.
- El suport, impuls i visibilització de models positius de masculinitat (hòmens cuidadors, pacífics, sensibles...).
- El compromís dels hòmens amb el canvi en l'àmbit públic, defenent estratègies de conciliació i renunciant a espais de poder

Els nostres cossos, els nostres drets

perquè siguin ocupats per dones, juntament amb propostes de canvis legislatius...

En definitiva, en el procés de construcció d'una societat igualitària entre dones i hòmens és necessari canviar les actituds dels hòmens cap a pràctiques més igualitàries, tant en l'àmbit privat com en el públic.

La conciliació entre el món laboral i la vida personal i familiar requereix una implicació igualitària per part dels hòmens; entendre que la realització dels treballs domèstics i d'atenció són també responsabilitats masculines. Un compromís amb aquest canvi pot començar per utilitzar els permisos de paternitat, reduccions de jornada i excedències. Una aposta igualitària ha de tindre en compte també la necessitat d'un canvi d'actitud dels hòmens davant d'altres hòmens, per mitjà del reconeixement de la pluralitat masculina, de la diversitat d'opció i orientació sexual i un compromís ferm, en tots els àmbits de la vida, contra l'homofòbia i la transfòbia.

Aquesta revisió de la masculinitat tindria com a conseqüències:

- La superació de l'aïllament emocional.
- Generar persones més lliures i autònomes.
- Allunyar-se de les conductes de risc fomentant els comportaments que aposten per la cura de la persona i no buscar en l'exhibició del risc el reconeixement d'altres hòmens.
- La participació activa dels hòmens en la

lluita social per la no-violència contra les dones i contra tot tipus de violències, siga física, sexual o psicològica.

- La resolució pacífica dels conflictes mitjançant el diàleg i la negociació.
- Major escolta, empatia i diàleg amb tot tipus de diferències i diversitats.

Tot això tindria efectes saludables en totes les relacions i en la vida dels hòmens i de les dones. A més, una societat amb igualtat d'oportunitats i accés a tots els camps de decisió i organització entre hòmens i dones és més democràtica.

Per tant, per a ser més democràtics, tots els hòmens haurien de treballar aquests punts:

- Reflexionar sobre qüestions relacionades amb els hòmens i la igualtat.
- Prendre consciència de com els afecta la socialització basada en el gènere, masculinitat tradicional i hegemònica, en el desenvolupament de relacions igualitàries.
- Afavorir la sensibilització i reflexió sobre les injustícies que genera l'actual sistema patriarcal que situa les dones en posicions de subordinació respecte als hòmens.
- Prendre consciència de les conseqüències negatives que tenen per als hòmens els estereotips i rols tradicionals.
- Afavorir la construcció d'altres models de masculinitat més democràtics i igualitaris.

- Comprometre's juntament amb les dones en la consecució d'un món millor per a totes les persones.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.1. Homes contra les violències masclistes BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Activismes](#)

[#Violència masclista](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

Desenvolupament

Lectura de l'article, reflexió i debat en grups reduïts. Debat i conclusions en tot el grup. Convé deixar clara la importància que la lluita contra la violència masclista correspon a dones i hòmens per igual.

Heroïnes assassinades

Els feminismes fa anys que denuncien qualsevol tipus de violència masclista contra les dones i contra tot el que no responga al prototip de la masculinitat hegemònica. Hem explicat el perquè i el per a què de la violència masclista i hem reclamat la protecció efectiva de les víctimes, però ens ha faltat fer l'homenatge que es mereixen aquestes dones que van pagar amb la seua vida la lluita per recuperar la llibertat perduda a les mans dels que un dia van dir estimar-les.

Comencem denunciant el sexisme, els assetjaments, les violacions, els maltractaments i els assassinats contra les dones. Quan es parlava de violència familiar, intrafamiliar o de parella, vam explicar que els que l'exercien eren hòmens i els que la patien eren les dones, per això parlem de violència de gènere i de violència masclista, encara que la Llei integral contra la violència de gènere acabara deixant fora

d'aquesta categoria moltes de les víctimes.

Per a vèncer les resistències dels agents que, sent els que havien d'assegurar la protecció de les víctimes, es preguntaven què haurien fet elles per a merèixer aquest tracte o per què havien tardat tant a decidir-se a denunciar-ho, expliquem els mecanismes culturals i les estratègies seguides pels victimaris per a minar la seua autoestima i limitar la seua capacitat de decisió.

Per a eradicar la violència masclista es van dissenyar polítiques de protecció de les dones i de la seua prole, es va tractar de sensibilitzar la ciutadania i es va animar les víctimes a denunciar, demanant-los que confiaren en l'ajuda que se'ls oferia. Al mateix temps, vam anar entenent la importància de la prevenció, la necessitat de promoure l'apoderament de les dones i la reeducació dels hòmens.

Algunes de les dones que aconseguïen escapar de les agressions i el maltractament a què portaven anys sotmeses van servir d'exemple per a demostrar que era possible escapar de l'infern. Si denunciaven, l'Estat actuaria contra l'agressor i garantiria la seua protecció i la de la seua prole, encara que les amagara en cases d'acollida, incapaç d'allunyar efectivament els seus victimaris.

Per a explicar, i explicar-nos, l'espiral que porta tants hòmens a traspassar els límits del masclisme quotidià analitzem la cultura patriarcal, distingim les desigualtats per sexe i gènere, diferenciem entre violència i maltractament, o identifiquem l'escala que pot portar dels micromasclismes a les violències

emocionals, psicològiques, econòmiques, físiques, sexuals i a l'assassinat.

Per a ampliar els límits de la nostra percepció de les violències de gènere afegim, a la que pateixen les dones, la que pateixen els hòmens i les persones etiquetades com a tals que no són bastant virils; aquella amb què se socialitza els xiquets en els privilegis masculins, de vegades la forma més subtil i naturalitzada de totes.

Comptem el nombre de denúncies i d'assassinats per any, i discutim si l'augment d'aquelles demostrava una major confiança en el suport institucional o un creixement de la violència. S'apostava per apoderar les dones i promoure la desconstrucció de la masculinitat hegemònica i es va respirar un cert optimisme mentre augmentaven la sensibilitat social i els recursos públics, encara que mai es va assegurar a les víctimes ni un habitatge ni una renda bàsica.

Però el miratge es va dissoldre: en l'última dècada, el 25 % de les assassinades havien denunciat la seua situació, es va qüestionar la llei de protecció a les víctimes i a les dones que s'atrevien a denunciar, es va aprofitar la crisi per a reduir els recursos en un 40 % i va quedar en dubte la confiança en la capacitat de l'Estat per a protegir a les víctimes.

Hui, la majoria observa el fenomen com si es tractara d'una desgràcia natural, perquè els assassinats es tornen monòtons, els minuts de silenci tenen gust de postureig polític i els mitjans de comunicació no fan res per abordar aquelles violències que no són notícia perquè són quotidianes, aquelles de què

Els nostres cossos, els nostres drets

participem la majoria i que són el caldo de cultiu imprescindible en què es desenvolupen les que sí que criden la seua atenció.

Siga com siga, els esforços per acabar amb la violència masclista ens han portat a oblidar la història real de les dones concretes que s'oculten darrere de les xifres anuals d'assassinades i es dilueixen en la memòria. Hem passat per alt que són històries de resistència que elles no poden contar-nos i necessitem recuperar la seua memòria per a poder reivindicar-les com les màrtirs del feminisme que han sigut, saber com van aconseguir reunir el valor suficient per a tractar d'escapar de l'infern en què vivien, sabent com sabien que es jugaven la vida en l'intent.

Segurament van ser dones "normals", que probablement no es reconeixerien com feministes i menys encara com heroïnes, però hem de recordar que la majoria van morir per atrevir-se a dir que no, per rebel·lar-se i intentar escapar de l'insuportable control a què es veien sotmeses. És cert que van haver d'aguantar molt, però també que en les pitjors condicions imaginables, confiaren en les promeses incomplides de les institucions o no, denunciaren la seua situació o no per temor de disgustar encara més al seu botxí, la seua va ser una rebel·lió, davant d'un assassí, tan heroica com solitària.

Per això són dones caigudes en la lluita feminista, encara que no els donem medalles pòstumes ni posem els seus noms als carrers i les places de les seues ciutats. Recordar els seus noms i les seues històries és el mínim homenatge que devem a aquestes màrtirs que van trobar forces per a intentar conquistar la llibertat i el futur.

Mereixen que les reivindicuem en compte d'oblidar-les, encara que això implique reconèixer que no van ser elles sinó la resta els que vam ser incapaços d'ajudar-les com ho necessitaven. El seu sacrifici no mereix caure en l'oblit. Per això volem recuperar la memòria de resistència d'aquestes dones assassinades per violència masclista que no van aconseguir conquistar la seua llibertat, però van ampliar la nostra.

Hombres contra laS ViolenciaS Machistas

José Ángel Lozoya Gómez, Jesús Casado Rodrigo, Rocío Medina Martín, Hilario Sáez Méndez

Sevilla, 21 d'octubre de 2015

Qüestions

1. Cada vegada més hòmens lluiten contra la violència masclista. Aquest és un article d'un grup d'"Homes per la Igualtat" de Sevilla. Què sents en llegir-lo?
2. Anota les línies principals d'aquest escrit.
3. Qui són les heroïnes, i per què les maten, segons els autors de l'article?
4. Per què creus que és important reivindicar la memòria de les dones assassinades?
5. Què poden fer els hòmens per a lluitar contra la violència masclista? Què poden fer les dones? Què podeu fer junts hòmens i dones?
6. Reflexioneu en grups de quatre. Feu un resum de les idees expressades.
7. Debat general. A quines conclusions heu arribat?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.2. Relats de nous hòmens BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Visioneu el vídeo *Relatos de nuevos hombres* (6' 57", 2016), elaborat pel grup d'hòmens per la igualtat PIPER TXURIAK per a sensibilitzar sobre la violència sexista, el masclisme i la dominació masculina.

Cada persona haurà d'anotar què sent en visionar el vídeo. Han de prestar, per tant, molta atenció. Després, en grups de quatre persones, d'una banda els xics i d'una altra les xiques, en faran un resum, i tractaran de respondre les qüestions. Finalment, faran un debat en grup.

Qüestions

1. Quins són els privilegis masculins de què parlen els protagonistes?
2. Estàs d'acord que la violència que s'exerceix sobre les dones és per a mantindre el poder que exerceixen sobre elles, com diuen aquestos hòmens?
3. Creus que els hòmens disposen d'un major poder econòmic? Per què creus que és així?
4. Què proposen aquestos hòmens per al canvi?

5. Quines són les parts negatives de la masculinitat de què parlen?
6. Què pensen aquestos hòmens de la violència cap a les dones?
7. Per quins motius demanen perdó a les dones?
8. Què has sentit en veure el vídeo?
9. Reuniu-vos en un grup de quatre xics o de quatre xiques i resumeu el contingut del vídeo. Després, reuniu-vos tots els xics en un grup i totes les xiques en un altre i completeu el resum del contingut del vídeo i d'allò que heu sentit.
10. Debat general i comparació dels resultats en els grups de xics i de xiques.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.3. 24 imatges noves per a una societat nova EBC

Nivell: ESO. Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masculinitat(s)

#Hòmens igualitaris

#Activismes

Desenvolupament

Vegeu el vídeo "Igualdad i nuevas masculinidades".

"El mòdul Psicosocial de Deusto-San Ignacio (Premi Emakunde 2012), en col·laboració amb l'Associació d'Homes Piper Txuriak (Bilbao), ofereix de manera gratuïta aquesta exposició fotogràfica amb l'objectiu de contribuir als esforços que la nostra societat està fent perquè dones i hòmens ens relacionem amb igualtat i respecte. L'exposició consisteix en un màxim de 24 panells o quadres que contenen fotografies il·lustratives d'escenes relacionades amb la igualtat, la coresponsabilitat, la no-violència contra la dona, l'apoderament, l'afectivitat entre hòmens, etc. Les fotografies van acompanyades de frases i títols que pretenen enriquir i il·lustrar la imatge, i contextualitzar-la."

Desenvolupament

Es tracta d'observar les fotografies en silenci. Hi apareixen hòmens realitzant tasques que tradicionalment solen fer les dones. Unes vegades les fan sols i altres en companyia d'altres hòmens o d'una o diverses dones. Estan cuinant, comprant, donant el biberó, atenent malalts, parlant entre ells, expressant emocions, jugant, cuinant amb les dones, llavant els plats o els vidres, etc. Es pot parar el vídeo i anar comentant les fotografies una a una.

Qüestions

1. Quines imatges t'han cridat més l'atenció?
2. Quines de les accions d'aquestes fotografies has vist fer als hòmens que tu coneixes?
3. Quines d'aquestes accions fas tu? Podries fer-ne alguna més? Què t'impedeix fer-les?
4. Tria una persona per a compartir aquestes qüestions. Parleu-ne i penseu com podríeu compartir la vida en igualtat.
5. Reuniu-vos els xics en un grup i les xiques en un altre. Poseu en comú què heu sentit en veure les fotos. Escriviu el tipus de tasques que feu. Com podríeu realitzar accions a favor de la igualtat? Què podeu aprendre dels xics de les xiques, i les xiques dels xics?
6. Debat general.
7. Treball d'investigació: busqueu imatges de revistes o d'altres mitjans que no continguin els estereotips tradicionals, que compartisquen la vida en igualtat. Raoneu sobre les dificultats que heu trobat.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.4. Un camí cap a les noves masculinitats EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Visioneu el vídeo "[Un camino hacia las nuevas masculinidades](#)" (Durada: 2'54"). És un documental realitzat per a la convocatòria «Las Masculinidades a través de la mirada de las y los jóvenes», de l'IMJUVE (Institut Mexicà de la Joventut) i de CONAVIM (Comissió Nacional para per a la Prevenció i l'Eradicació de la Violència contra les Dones).

Josué és comunicòleg i ens parla sobre quina educació reben els hòmens i les dones. Diu que hi ha olors, colors, actituds, habilitats i emocions que se'ls ensenya als hòmens i a les dones que són construccions socials. Com són culturals, podem construir-nos d'una altra manera més justa i igualitària. Diu que els hòmens sempre estan competint per a veure qui és el més fort o el que més habilitats té.

Després de veure el vídeo ha de fer-se un resum per parelles i reflexionar posteriorment en grups de quatre sobre aquestes qüestions. En finalitzar es farà un debat general.

Qüestions

1. Realitzeu un breu resum del vídeo per parelles. Després reuniu-vos amb una altra parella per a reflexionar sobre les qüestions. Una persona farà de relator del debat.
2. Fixa't quins colors uses en les teues robes. Quins has usat des de la infància fins ara? Veus diferències entre els colors que usen els xics i hòmens i els colors de les xiques i dones?
3. Quin tipus de perfum usen hòmens i dones? Per què creus que són diferents i que la publicitat insisteix tant en això?
4. Quin tipus d'emocions solen expressar més els xics i quines les xiques? Per què creus que és així?
5. Quines són les habilitats que mostren les xiques i quines els xics? Vegeu les similituds i diferències. Per què creus que és així?
6. Quins canvis hem de fer per a compartir la vida en igualtat?
7. Debat general. Dues persones han de deixar escrites les conclusions del debat.
8. Podeu fer una xicoteta investigació i entrevisteu persones de la vostra edat sobre aquestes qüestions. Altres grups poden fer-ho a persones de més edat.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.5. El meu futur com a home és hui EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masculinitat(s)

#Hòmens igualitaris

#Rols de gènere

#Salut

#Activismes

Desenvolupament

Comenteu el vídeo *Mi futuro es hoy* (4'14?') un projecte de GENDES, A.C. per a enfortir l'apoderament i la ciutadania de les joves i els joves. Per a conèixer més sobre el projecte visita www.mifuturoeshoy.org.mx

Han de reunir-se per parelles per a reflexionar sobre les qüestions plantejades. Després, una parella de xics es reuneix amb una parella de xiques i posen en comú les seues reflexions. Han de resumir-les per escrit per al debat general. Finalment realitzaran cartells per parelles mixtes per a penjar-los en classe o en els corredors.

Qüestions

1. Segons aquest vídeo, quins són els estereotips de gènere masculins i femenins?
2. Quins són els estereotips emocionals de les dones i dels hòmens?
3. Què suposen per a la salut dels hòmens aquests estereotips? Què poden perdre els hòmens per a aconseguir la igualtat?
4. Què que poden guanyar els hòmens si canvien la seua masculinitat tradicional?
5. Què poden guanyar hòmens i dones?
6. Responen a aquestes qüestions en parella. Després, dos xics es reuneixen amb dues xiques i posen en comú les seues reflexions, que han de deixar escrites per al debat final.
7. Debat general sobre les aportacions dels grups mixtos de quatre persones.
8. Per parelles mixtes han de realitzar un cartell amb les conclusions per a penjar-lo a classe i/o als corredors.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.6. Mapes corporals de la masculinitat 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masculinitat(s)

#Rols de gènere

#Hòmens igualitaris

#Activismes

Desenvolupament

Es formen grups de xics de quatre persones i grups de xiques d'altra banda. Cada grup tindrà una silueta o esquema corporal sobre el qual representaran la masculinitat.

Primera part

Dins la silueta, cada xic del grup anotarà les característiques que considera masculines; idees, emocions, comportaments..., i fora de la silueta, allò que no s'espera d'un home. Això mateix faran les xiques. Després es realitzarà una posada en comú dels grups de xics i dels grups de xiques sobre com veuen els hòmens. Per a fer-ho seria convenient disposar de dues siluetes grans, una per als grups de xics i una altra per als grups de xiques. En aquestes siluetes anotaran els resultats dels grups petits. Al final es farà una comparació entre el que pensen els xics de la masculinitat i el que pensen les xiques.

Segona part

A cada grup de quatre persones se'ls dona un esquema corporal on han d'escriure les característiques d'un home modern que està a favor de la igualtat. Després, els grups de xics posaran totes les característiques que han escrit en una silueta gran i el mateix faran les xiques.

Finalment, es compararan els resultats dels grups de xics i de xiques.

Qüestions

Primera part

1. En grups de 4 persones agrupades per gènere, dibuixeu una silueta i escriviu les característiques que considereu masculines: pensaments, emocions i comportaments.
2. Fora de la silueta posareu el que considereu que no és masculí.
3. Quan acabeu, us reunireu tots els grups de xics d'una banda i els de xiques per una altra, a fi de traslladar els textos de totes les siluetes dels grups a la silueta gran. L'altra possibilitat és fer els dibuixos a la pissarra.
4. Feu un debat i compareu els conceptes de masculinitat dels xics amb els de les xiques. En què coincideixen? Quines són les diferències i a què creieu que es deuen?
5. Les característiques de la masculinitat són exclusives dels barons cis?

Segona part

6. En grups de 4 persones agrupades per gènere, poseu en una silueta les característiques de la nova masculinitat: la d'un home modern que està a favor de la igualtat. Poseu dins l'esquema les característiques que considereu que ha de tindre, i fora de l'esquema, les que no ha de tindre.
7. Reuniu-vos els grups de xics d'una banda

i els de xiques d'una altra i en una silueta gran poseu tots els vostres resultats. També es pot fer a la pissarra.

8. Realitzeu un debat i compareu les siluetes dels xics amb les de les xiques. En què s'assemblen i en què es diferencien?
9. Podeu exposar en classe aquestes siluetes.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.7. Figures masculines i femenines significatives EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masculinitat(s)

#Feminitat(s)

Desenvolupament

Qüestions

1. Pensa en un home i en una dona que han sigut o són significatius en la teua vida. Poden ser de la teua família, de les teues amistats o coneguts o del món cultural o esportiu, i han de ser un exemple per a tu.
2. Visualitza'ls, primer a un i després a l'altra, com si estigueren davant de tu ara mateix. Tanca els ulls i imagina com caminen, quins gestos fan, què diuen i com es comporten.
3. En quines coses t'agradaria paréixer-te a ell i ella? En què no t'agradaria assemblar-te?
4. Què t'han ensenyat?
5. Hi ha conductes o frases d'ells que repeteixes?
6. Comparteix-ho per parelles i després en grups de quatre.
7. Algunes persones voluntàries poden escenificar els seus personatges model, la manera de caminar, gestos corporals de cara i cos, el que fan (en mim) i les frases que diuen.
8. Compartiu en el grup gran tot el que haja eixit en els grups de quatre. Una persona farà una síntesi escrita de les figures masculines i femenines i de les seues característiques.
9. Què heu sentit?
10. Quin tipus d'home o dona vull ser? Quines característiques, qualitats i maneres de ser vull desenvolupar?
11. Podem completar l'activitat veient els vídeos *Pares i fills 1 – The Mask You Live In* (4'12"), i *Pares i fills 2 – The Mask You Live In* (4'46"), fragments del documental *The Mask You Live In* (Dir: Jennifer Siebel Newsom, EUA, 2015) en què diversos hòmens expliquen la seua relació amb els seus pares, mares i altres figures que els han marcat.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.8. Altres masculinitats més coresponsables 2EBC

Nivell: Segon Cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Coresponsabilitat](#)

[#Anglès](#)

[#Activismes](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

Desenvolupament

1. Vegeu el vídeo: [¿Qué significa Masculinidad?](#)
-Tony Porter (2010) (10'59)

En el vídeo un home parla i fa preguntes a l'auditori sobre les noves masculinitats que estan en contra del masclisme i a favor del respecte i la igualtat amb les dones. Vídeo en anglès amb subtítols en castellà.

2. Feu individualment un resum del vídeo i compareu-lo amb la pròpia experiència, veient, els hòmens, semblances i diferències amb la pròpia educació, i comparant, les dones, l'educació amb la rebuda pels germans, parents, companys o amics que coneguen.

3. Poseu-ho en comú, en grups de quatre persones del mateix sexe.

4. Vegeu les diferències o semblances que hi ha entre el que han reflexionat els hòmens i les dones.

5. Debat general en el grup-classe. Observeu les conclusions a què s'arriba i feu-ne un resum escrit. (És possible també crear un cartell per a col·locar a la classe o fer un vídeo amb les opinions i les conclusions).

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.9. Igualtat i masculinitats EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Coresponsabilitat](#)

[#Emocions](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Vegeu els tres vídeos i reflexioneu sobre cada un, tenint en compte les qüestions plantejades. Després, reflexioneu i debateu en grups reduïts de quatre persones i, finalment, feu un debat en tot el grup de classe.

1. ["Igualdad y nuevas masculinidades"](#) (3'46)

El mòdul Psicosocial de Deusto-San Ignacio (Premi Emakunde 2012), en col·laboració amb l'Associació d'Homes `Piper Txuriak´ (Bilbao), ofereix de manera gratuïta aquesta exposició: "24 imágenes nuevas para una sociedad nueva"

2. ["Hombres jóvenes por Igualdad de Género"](#) (1'48)

A Guatemala, joves i adolescents viuen, creixen i reproduïxen el sistema masclista i violent. No obstant això, en la Comunitat Llano Grande de Baja Verapaz, un grup de joves reflexiona sobre noves masculinitats i igualtat de gènere per a canviar els paradigmes de masculinitat.

3. ["Nosaltres per Elles"](#) (1'10)

Mèxic es va unir a la campanya "He for She (Nosaltres per Elles)", que està promovent l'ONU Dones per a crear un nou model de

masculinitat que s'involucre i es convertisca en agent de canvi contra el masclisme. Ací podem veure la pàgina "[No todos los hombres somos iguales](#)", amb molts vídeos antipatriarcal.

Qüestions

1. Què sents i què opines en veure les imatges del primer vídeo? Algunes de les coses que fan aquestos hòmens les fas tu a casa? Quines sí i quines no? Per què? Les fan les teues germanes, ta mare o una altra dona? Us animeu a fer una exposició fotogràfica al centre com la que mostra el vídeo?
2. Què et pareix el que pensen els xics joves de Guatemala? Podries fer amb els teus companys de classe un vídeo semblant?
3. En el tercer vídeo apareix una complicitat entre dones i hòmens respecte de la igualtat. Podeu reunir-vos dos xics i dues xiques i fer frases semblants còmplices de la igualtat?
4. Després de reflexionar individualment durant 10 o 15 minuts, reuneix-te en un grup de quatre persones i debateu sobre aquestes qüestions. Després feu un debat en tota la classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.10. Pels bons tractes. Homes contra la violència 2EBC

Nivell: 2n cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masculinitat(s)

#Bon tractament

#Hòmens igualitaris

#Activismes

Desenvolupament

Llegiu la informació següent i reflexioneu individualment i per parelles sobre les qüestions tractades a l'article.

Text. Hòmens contra la violència

Molta gent creu que els hòmens estan predisposats per naturalesa a l'agressió i la brutalitat. No obstant això, els científics que estudien la naturalesa humana informen que la violència és una possibilitat dins del comportament humà, no necessàriament inevitable, i que la meitat de les societats tribals investigades no són violentes o ho són a nivells molt baixos. En algunes societats no existeix la violació ni el maltractament a la muller, ni les baralles, ni la guerra. Tot plegat és la millor prova que tenim que l'espècie humana, en general, i els hòmens, en particular, no estan genèticament programats per a la violència. De tal manera que, si la violència no és una necessitat biològica, ha d'haver-hi prèviament l'aprenentatge d'aquest comportament. És cert que estem envoltats de violència. A l'edat de 18 anys, els xiquets han vist en televisió 18.000 morts violentes, han observat la brutalitat en els esports i han escoltat a líders polítics respectables explicar per què és necessari començar una nova guerra. A més, als xiquets els peguen els seus pares, veuen com aquests es

barallen i aprenen, així, que la violència i l'amor van sovint plegats (...).

Els hòmens no només han utilitzat la violència per a mantindre el poder i el control sobre les dones o sobre altres hòmens, sinó que han après a pensar en el poder com la capacitat per a dominar i controlar el món, la gent del seu voltant i les seues pròpies emocions. El poder s'associa amb la masculinitat, i pot ser exercit de diferents maneres: amb diners, idees, encant, intel·ligència o utilitzant la força bruta. Sigui quin sigui el mètode, els hòmens hem après que ser «un home» implica exercir algun tipus de poder i control. La majoria dels hòmens no som violents, però sentim que hem d'estar per damunt d'un altre, almenys en algun aspecte de la nostra vida. El problema és que molts hòmens senten que no tenen el control.

Si s'equipara ser un home a tindre poder, la falta d'aquest poder pot fer que et sentes incomplet, inadequat, impotent. Què hi fan, per tant, els hòmens? Molts utilitzen l'assetjament sexual, l'abús i la violència com una forma inconscient d'aconseguir restablir l'equilibri masculí, per a sentir que realment són hòmens. Els assetjadors, violadors, maltractadors i assassins de dones no estan necessàriament bojós. Són hòmens amb dolor que van aprendre el missatge que han de dominar algú altre per a ser hòmens.

Per això, el nostre missatge per a canviar les coses és el següent: si la desigualtat entre hòmens i dones és l'origen de la violència masculina, hem de considerar la igualtat com un èxit clau per al canvi. El feminisme és una visió d'igualtat entre l'home i la dona. És una visió de l'alliberament per a la dona. És, com cada dia descobreixen més hòmens, un alliberament per a ells mateixos, que els exigeix

de les lluites pel poder, de les pressions per a competir, de la distància emocional envers fills i filles, d'altres hòmens, de les dones i de la violència que caracteritza les nostres vides d'una manera o d'una altra. És per això que durant una setmana a l'any, que comença el 25 de novembre, milions d'hòmens a Canadà, i cada dia més arreu el món, es penguen un llaç blanc. És la promesa pública que mai es comprometran, condonaran o romandran silenciosos davant la violència contra les dones i que seran pares més actius, preocupats i amorosos, que serviran d'exemple als seus fills i filles i als hòmens del seu entorn, i es comprometran a analitzar el sexisme present en les seues vides. La campanya del Llaç blanc és la declaració que, fins i tot si no s'és part del problema, tots podem ser part de la solució. Més que qualsevol altra cosa, la campanya és un missatge d'amor sobre la bondat dels hòmens.

Michael Kaufman. El País, 18-07-2000

Qüestions

1. Per què usen els hòmens la violència, segons l'autor de l'article? Quina és la teua opinió?
2. Què et pareixen iniciatives com la del Llaç blanc? Creus que podria tindre repercussió mundial?
3. Què és per a tu el feminisme? I per a l'autor de l'article?
4. Què aporta el feminisme a les dones? I als hòmens?
5. Només les dones són feministes? T'atreviries a firmar la declaració següent: *Jo també sóc feminista?*

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.11. Walk a Mile in Her Shoes EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

[Desenvolupament](#)

Vegeu i comenteu el vídeo [British men try high heels for a day](#). La revista Stylist va demanar als seus treballadors que es posaren tacons durant un dia de treball, i aquest va ser el resultat. En alguns llocs de treball, les dones estan obligades a vestir amb tacons. En la resta d'espais socials, les dones es veuen pressionades a usar tacons si volen anar a la moda.

Llegiu el comentari d'una alumna de Batxillerat, que dóna la seua opinió sobre el vídeo.

Comenteu la fotografia ([Homes en una manifestació al Canadà, 2011](#)) i la iniciativa dels hòmens canadencs que es posicionen obertament contra el masclisme. El lema de la manifestació és "[Walk a Mile in Her Shoes](#)" (*Camina una milla en les seues sabates*) i consisteix a recórrer els carrers usant sabates de tacó alt, botes de tacó d'agulla i diferent calcer de dona. Aquest moviment contra la violència de gènere és una iniciativa antimasclista que vol promoure "una masculinitat compromesa amb la igualtat". Nasqué a Toronto, Canadà, i s'ha anat expandint per altres ciutats del món.

Penseu que seria possible una manifestació així al nostre país? Coneixeu iniciatives semblants on els hòmens porten tacons o visten amb falda per a oposar-se al masclisme? Busqueu-ne. Us animaríeu a una acció semblant al vostre centre?

Comentari d'Anna Mozzoni (1r de Batxillerat)

Bona vesprada,

He decidit comentar aquesta entrada perquè m'ha agradat moltíssim l'exercici d'empatia que ha decidit fer aquesta revista amb els seus treballadors. Tant de bo altres empreses ho feren també! /.../

Els nostres cossos, els nostres drets

Al vídeo podem veure un parell d'hòmens que es posen tacons de diferents mides i passen el dia complet portant-los. Hi ha moltíssimes dones que estan obligades a fer-ho als seus llocs de treball, però per què?

Molts d'ells cauen a terra, estan a punt de girar-se els turmells i caminen amb inseguretat, fent així que no puguin fer tot el que desitgen, ja que aquestes sabates no els ho permeten. Al vídeo podem veure com, fins i tot, perden l'autobús. En un dia estan experimentant tot el que una dona pot fer en un dia.

Un estudi de l'Associació d'Ortopèdia de Nova York informa que les pitjors sabates que les dones poden portar són les de tacó alt i prim (també anomenats "d'agulla"). Açò es deu al fet que el pes del cos recau en el metatars, és a dir, on estan els dits, fent una gran pressió en un sol punt. Al seu torn, els genolls i els malucs s'inclinen cap avant i afecten l'equilibri general del cos, debilitant la salut de les cames i l'esquena. Utilitzar molt aquest tipus de calçat danya des dels genolls fins a la zona lumbar.

Puc entendre que les dones l'utilitzem sempre que ens abellisca però, per què hem de fer-ho per treballar? Per què hem d'estar pressionades i obligades a fer-ho? Ah, sí ho sé, segons el fet dictat pel sexisme, les dones hem de portar tacons per estilitzar les nostres figures i perquè és quelcom femení?

Sabeu per a què utilitzaria jo l'agulla del tacó? Per clavar-li-la on més mal li fera al patriarcat. Aquesta campanya és genial per conscienciar a aquells que ens obliguen a portar-ne i per aquí la resta de treballadors sàpiga de què va el tema. Enhorabona a la campanya i a aquells que s'han ficat en les sabates catalogades com a nostres pel patriarcat i pel sexisme.

Camina una milla en les seues sabates

"Cada any, un nombre cada vegada més gran d'hòmens, dones i famílies s'uneixen a la guardonada "Walk a Mile in Her Shoes": la Marxa Internacional dels Homes per aturar la violació, l'assetjament sexual i la violència de gènere. Aquest esdeveniment és una oportunitat lúdica per als hòmens de sensibilitzar la seua comunitat sobre les

causes, els efectes i els possibles remeis a la violència dels hòmens contra les dones. /.../ "Walk a Mile in Her Shoes" demana als hòmens que literalment caminen una milla en sabates de tacó. No és fàcil, però és divertit i fa que la comunitat parle d'una fet realment complex: les relacions del gènere i la violència sexualitzada dels hòmens contra les dones."

Font: <http://www.walkamileinher shoes.org/>

Event Supply Store

Shoes

Official Walk Gear

T-Shirts, Signs, Logos, Books, Etc.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.12. Psicowoman i hòmens que avancen 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Feminismes](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Vloggers](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo [Hombres rompiendo moldes I](#) (7,24"), on la youtuber Psicowoman entrevista tres ballarins, Kike, Marcos i Milki. Els entrevistats comparteixen les seues reflexions sobre la masculinitat, el feminisme, la pressió del grup i altres interessants qüestions.

Plantegem les qüestions al grup classe.

Qüestions:

1. Què els ha aportat el feminisme?
2. Camineu per la classe i trieu una parella. Asseieu-vos en un lloc tranquil i imagineu-vos quan tingueu l'edat dels ballarins. Conte a la vostra parella com penseu que sereu, quines coses hauran deixat de preocupar-vos i quines creieu que us preocuparan. Canvieu el rol. Feu l'activitat dues vegades, una triant una parella del mateix sexe i una altra, de sexe diferent.
3. Quin consell us donaríeu?

Per a fer l'activitat més completa (amb Batxillerat i Cicles) podeu veure també el vídeo "[Porno, desamor, cuernos y mucho más... Hombres desmontando moldes II](#)" (13,40"), on la

youtuber Psicowoman continua entrevistant els tres joves heterossexuals, Kike, Marcos i Milki, que comparteixen les seues preocupacions, pors i reflexions sobre l'amor, la sexualitat, el porno, les infidelitats, l'amistat entre hòmens, etc. Responen a les qüestions en grups de 4. L'estructura cooperativa "Ilapis al centre" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives")

Qüestions:

1. Anoteu les coses importants que us criden l'atenció del vídeo.
2. Què els preocupava d'adolescents?
3. Què pensen del porno?
4. Què significa la frase "En les relacions sexuals, s'ha de demostrar menys i entendre més".
5. Penseu que als xics se'ls ha d'ensenyar a dir que no?
6. L'amor és per als valents?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.13. La màscara de la masculinitat 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Vegeu el tràiler del documental [The Mask You Live In](#) (Jennifer Siebel Newsom, EUA, 2015), [subtitulat en espanyol](#). Llegiu el comentari de David a l'entrada del blog Karícies [Màscares](#). [En l'activitat d'aquest bloc "Elles i ells" podem trobar la transcripció del text del tràiler, que també podem utilitzar en aquesta activitat.]

Anoteu els insults que heu rebut els xics, o que heu sentit que els diuen als altres xics del voltant. En grups de 4, apegueu la foto d'un xiquet d'entre 8 i 10 anys en una cartolina (o dibuixeu-lo). Escriviu els insults en uns post-it i apegueu-los damunt del xiquet (o escriviu-los en un color cridaner).

Mostreu els vostres xiques insultats a la classe. Llegiu en veu alta els insults i observeu què sentiu.

[Podem completar l'activitat comentant els textos de "Sent que sóc un fill dolent" o mirant els vídeos de l'activitat "L'educació de la masculinitat".]

Comenteu-los en gran grup.

Comentari de David Smith (4t d'ESO)

El vídeo revela una realitat que pareix que ningú pot vore. La majoria dels pares, quan el seu fill plora, li diuen "no plores" o "fes-te un home".

També als col·legis o als instituts, si ets un xic efeminat et diuen maricó; d'altra banda, si ets una dona masculina, li diran marimatxo.

Afortunadament, molts pares ja no eduquen així i ens deixen expressar els sentiments, sense que això signifiqui que no puguem ser forts. Hem d'aprendre a no deixar-nos portar pel grup. Molts xics no serien acceptats en una colla per paréixer "nenazas" si demostren que a vegades se senten tristos o dèbils.

Tota la societat pareix que no vol veure-ho, i fins que no hi ha casos de maltractament en els instituts o en el carrer, la televisió no es fa ressò d'esta "falta" d'igualtat en els xiquets; però ningú o quasi ningú fa cas a estes notícies perquè els pareixen "el que ha de ser".

És tasca de tots que es pugui créixer sense tindre por de ser o no ser acceptat per ser més o menys sensible, més o menys fort..., que no significa que seràs menys home de major.

Però açò s'ha de canviar a poc a poc i a esta societat li falta molt per aprendre.

Esta és la meua opinió, moltes gràcies per llegir-la. Un comiat. 7.7.14

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.14. Guanyar benestar i perdre masclisme 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Feminismes](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo [Mi futuro es hoy. Masculinidades](#), un projecte de [GENDES, A.C.](#) que busca enfortir l'apoderament i la ciutadania de la gent jove i explica molt bé els rols i estereotips de gènere i les conseqüències del model de masculinitat tradicional en els hòmens.

Qüestions per al debat, en parelles, primer, i després grups de 4.

1. Quines són les conseqüències de la masculinitat tradicional?
2. Quins privilegis atorga la cultura als barons en l'àmbit social i en el privat?
3. És difícil abandonar els privilegis? Com es fa?
4. Què poden guanyar els hòmens amb el canvi? I perdre?
5. Visiteu la pàgina web [Mi futuro es hoy](#) i llegiu la informació "Feminismo y perspectiva de genero", on hi ha un resum de les tres onades del feminisme. Feu-ne un resum.

[Nota per al professorat. A la pàgina web [Mi futuro es hoy](#) es pot descarregar la "Guía Metodológica para la formación de una ciudadanía activa"]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.15. També és cosa d'hòmens 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Violència masclista](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo de Jackson Katz: [La violència contra las mujeres, un asunto de hombres](#) (17,40", 2012). Per grups, prepareu les següents qüestions. Cada vegada una persona redacta les respostes del grup. En acabar, es posen en comú les reflexions amb el grup classe.

Qüestions:

1. Per què quan es parla del gènere la gent pensa només en les dones?
2. Per què pensa l'autor que la violència és un assumpte d'hòmens?
3. Busqueu titulars de premsa sobre violència de gènere. Segueixen la regla que explica Katz, segons la qual l'èmfasi es posa en la víctima i no en el perpetrador?
4. Quines propostes dóna Katz per a combatre la violència? Hi esteu d'acord?
5. Per què pensa Katz que els programes de lideratge són més eficaços que l'educació emocional? Hi esteu d'acord?
6. Què són "les rodes d'hòmens contra la violència"? Busqueu informació a la xarxa i poseu-la en comú. Hi participàrieu?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.16. Grups d'hòmens igualitaris 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Hòmens igualitaris

#Activismes

Desenvolupament

Bussegeu per la pàgina d'AHIGE (Asociación de Hombres por la Igualdad de Género). Busqueu les activitats que duen a terme amb adolescents. Anoteu-les. Què us semblen?

Visiteu la revista digital que publiquen mensualment. La revista inclou un cercador; poseu-hi "sexualidad" i us apareixeran els articles que tracten sobre la sexualitat masculina. En grups de 4-5, trieu cadascú un article, llegiu-lo i conteu-lo al grup.

Posada en comú en el grup-classe.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.17. Decàleg d'un home igualitari 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Qüestions abans de llegir la informació:

1. Per parelles de xics i parelles de xiques, penseu i escriviu quines serien les característiques que hauria de tindre un home igualitari amb una nova masculinitat.
2. Reuniu-vos amb una parella de l'altre gènere i compareu les característiques que hàgeu pensat els xics i les xiques. En què coincideixen i en què es diferencien?
3. Feu una llista conjunta.
4. Sabeu què són els grups d'hòmens igualitaris? En coneixeu algun?
5. Què penseu que fan?
6. Creieu que són necessaris?
7. En formaríeu part?

[El professorat pot trobar informació sobre els grups d'hòmens en la pàgina d'AHIGE i en la del grup [Heterodoxia, Red de Hombres por la Igualdad](#).]

Qüestions després de llegir el decàleg:

1. Llegiu i comenteu el "Decàlego del hombre por la igualdad" d'AHIGE i "Què són i què no són els grups d'hòmens igualitaris".
2. Compareu la vostra llista amb el decàleg d'AHIGE. En què heu coincidit i en què no?

3. Llegiu i comenteu "Què són y què no són els grups d'hòmens igualitaris?"
4. Ara que ja teniu més idea del que és un grup d'hòmens igualitaris, penseu que són necessaris?
5. Què penseu que poden guanyar o aconseguir els hòmens organitzant-se en grups?
6. Creieu que seria possible un grup de xics a l'institut?
7. Hi participaríeu o animaríeu la vostra parella a participar-hi?
8. Vegeu el vídeo: [#UnHomeDeVeritat creu en la igualtat entre hòmens i dones \(1"\)](#) campanya de la Generalitat Valenciana per a eradicar les violències masclistes (2016). Us animeu a afegir frases que seguísquen a "Un home de veritat..."? Us animeu a fer un vídeo amb els vostres missatges?

[Alguns autors no comparteixen les estratègies que apel·len als "hòmens de veritat". Recomanem la lectura de l'entrada "[¿Qué significa ser un hombre real o de verdad?](#)" de Waldir Ruiz, en el blog [Heterodoxia](#). Podem plantejar a l'alumnat aquest dilema.]

Decálogo del hombre por la igualdad

Un hombre por la igualdad es aquel que:

1. Se acepta a sí mismo como producto de su tiempo y cultura.
2. Ha iniciado un camino personal de búsqueda y replanteamiento interno de sus valores, esquemas, mecanismos, conductas y pensamientos.

3. Mantiene una actitud de cambio en sus relaciones con las mujeres, en las que ya no tolera ningún tipo de desigualdad en razón del sexo.

4. Apoya activamente las justas reivindicaciones de las mujeres contra el sexismo. Comprende que no basta con las palabras y que es necesario que los hombres se posicionen activa y públicamente sobre el tema.

5. Está aprendiendo a verse como un ser sensible, afectivo y, sobre todo, vulnerable. Además, está intentando superar su tradicional aislamiento emocional.

6. Ha iniciado un proceso de replanteamiento de la relación con sus hijos e hijas. Ya no acepta continuar con un papel secundario e intenta que la relación sea más completa, aprendiendo a implicarse directamente con ellos y ellas.

7. Intenta ir superando el miedo y el rechazo ante situaciones de cercanía y complicidad con otros hombres. Comprende que la compañía y la ayuda de otros hombres le es necesaria para su desarrollo vital. Acepta su apoyo y está aprendiendo a no verlos como competidores.

8. Avanza en un proceso de renovación de su sexualidad, intentando vivirla de forma más natural y plena, sin los determinantes que el modelo tradicional masculino le ha impuesto.

9. Ha comenzado a cambiar su actitud hacia la homosexualidad, reconociendo que las personas homosexuales sufren una situación

Els nostres cossos, els nostres drets

de discriminación que ha de ser combatida activamente. Analiza su relación personal con este tema.

10. Y, por supuesto, ha adoptado una actitud de tolerancia cero hacia la violencia de género que ejercen los hombres sobre las mujeres. Ha comprendido que “el silencio nos hace cómplices”. Y en definitiva ...

Es un hombre que tiene un proyecto de cambio personal y lo está llevando a la práctica. Por ello se replantea una gran parte de sus posiciones, actitudes y conductas, que entiende están determinadas por su proceso de socialización sexista y patriarcal.

Su objetivo es construir una sociedad en igualdad en la que se haya conseguido superar los roles de género y, para ello, entiende que primero ha de cambiar él.

Què són i que no són els grups d'hòmens igualitaris

¿QUÉ SON LOS GRUPOS DE HOMBRES IGUALITARIOS? Luis Bonino, Dani Leal, José Ángel Lozoya, Péter Szil, (2003)

www.hombresigualdad.com

Algunos hombres estamos hartos de ser el hombre que nos han enseñado que debemos ser (hombres serios, responsables de nuestras vidas y la de l@s demás, tan fuertes y valientes que no podemos rendirnos nunca, sin necesidad de nadie y con las mujeres a nuestro servicio, destacando siempre e intentando ser los primeros, competitivos, agresivos, sin poder expresar sentimientos, viviendo las relaciones sexuales como un examen continuo de nuestra propia virilidad, teniendo todas las soluciones y sabiendo tomar todas las decisiones, no llorando bajo ningún concepto...). Algunos nos

hemos dado cuenta además de cómo ciertos comportamientos masculinos son dañinos.

A partir de esto ya varios pensamos que puede ser útil crear un espacio de encuentro y comunicación –un grupo de hombres. Un espacio para reflexionar sobre las diferencias entre el mundo que nos prometieron y el que nos encontramos, para cambiar nuestros hábitos, para sacarle partido a las múltiples ventajas que nos permitirían vivir las relaciones con otros hombres y con las mujeres, en cercanía, igualdad real y bienestar compartido.

Los grupos no son ni más ni menos que un lugar para hablar de esas cosas que el mandato masculino tradicional nos prohibió o nos estimuló en demasía, de las posiciones en que nos colocó respecto a los otros y las otras, un espacio para dejar la fachada a un lado y hablar sinceramente de nuestros miedos, nuestras vulnerabilidades, nuestros deseos e intereses inconfesables y de mostrar que no somos el héroe infalible ni que tenemos que definirnos en función de buscar el control y dominio sobre otros u otras. Ése es su valor, y ésa es la oportunidad que ofrecen a todos los hombres que están hartos de parecer lo que no son o de ser lo que no desean o provoca daño, y que con alegría, pueden reflexionar juntos, asumiendo el reto de la plena igualdad.

Cuando hablamos de grupos de hombres igualitarios, nos referimos a lo contrario de aquellos grupos de hombres que promueven o hacen la guerra, las peñas futboleras, o los que se sienten “atacados” por lo que llaman “feminismo radical”. En EEUU las grandes convocatorias de hombres /.../ que llamaban a recuperar la masculinidad tradicional. En el Estado Español, las asociaciones de padres separados (y despechados) que reclaman, entre

otras cosas, la creación de Institutos para los Hombres, son la expresión más organizada en la defensa de los privilegios masculinos, así como la violencia masculina contra las mujeres es la manifestación más sangrante de la negativa de no pocos hombres a la autonomía de sus parejas. Cuando hablamos de grupos de hombres igualitarios tampoco nos estamos refiriendo a grupos de crecimiento erótico y desarrollo personal, o de carácter terapéutico.

Los grupos de hombres igualitarios no son más que grupos de chicos que analizan el rol masculino tradicional en el que los hombres son socializados, desmontándolo y buscando formas de relación más igualitarias, de equivalencia, saludables y justas tanto con las mujeres como con los propios hombres.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.18. Homes en tropell 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Hòmens igualitaris

#Feminismes

#Activismes

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu l'entrevista a Jordi Cascales: [Hi ha un camí propi per part dels hòmens en el feminisme?](#) Cascales és membre del Grup d'Homes en Tropell i col·laborador del grup d'Homes Valencians per la Igualtat. Utilitzen la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives"). Després, responeu a les qüestions. Cada persona del grup escriu una resposta.

Qüestions

1. Quines situacions que els passen als hòmens, segons Cascales, ens han de portar a reflexionar sobre la masculinitat hegemònica?
2. Quin és el canvi que proposa Cascales?
3. Què pot aportar el feminisme als moviments d'hòmens?
4. Penseu que els grups d'hòmens han de ser només masculins o mixtes?
5. Elaboreu un tríptic que incloga:
 - a. Què són els moviments d'hòmens per la igualtat.
 - b. Quins són els seus objectius
 - c. Algunes de les activitats que duen a terme
 - d. Un missatge animant els xics a participar-hi

Entrevista a Jordi Cascales

[Hi ha un camí propi per part dels hòmens en el feminisme?](#)

Vicent Canet. 14 de gener de 2016. La independent

Jordi Cascales és membre del Grup d'Homes en Tropell de València. També col·labora amb el grup Homes Valencians per la Igualtat. És educador social i doctorant en Estudis de gènere i polítiques d'igualtat de la Universitat de València. Cascales ens explica en aquesta entrevista el seu camí com a activista cap al feminisme i la igualtat. /.../

[Perquè els hòmens necessiten un canvi cap a la igualtat?](#)

Quan un amic se suïcida, probablement per la sensació de fracàs personal, per la pressió i les obligacions que li exigeix la societat, hem d'adonar-nos que alguna cosa està passant. Quan un amic cau d'una bastida per no posar-se el casc i l'arnés. Quan t'assabentes que un amic teu està denunciat per colpejar algú per gelosia o per colpejar la seua parella. Quan tens amics que, per reptar el perill, moren en accidents de trànsit o queden incapacitats. Quan tens uns amics que acaben a la presó i a uns altres els veus anar degradant-se a poc a poc pels excessos de les drogues i de l'alcohol, et preguntes: què ens està passant?

L'única resposta que se m'acut és que els hòmens necessiten, necessitem, un canvi. Un canvi que partisca de qüestionar on ens situa l'organització social, un canvi cap a la igualtat. La forma de construir-nos com a hòmens, allò que entenem per ser "hòmens de debò", ens situa davant un arquetip, un escenari social i unes

funcions socials i laborals amb un alt percentatge de riscos, actituds violentes i contradiccions. La desigualtat que açò genera, no solament perjudica de forma desmesurada les dones, que són les principals perjudicades, sinó que malgrat tenir una posició privilegiada, la gran majoria de formes de viure masculines són, no solament injustes, sinó insanes socialment, personalment i psicològicament.

Com a professional, com a investigador i com a home preocupat pels problemes de gènere, estic convençut que el canvi passa per modificar els valors socials atribuïts per qüestions de gènere. L'exemple més clar és el canvi masculí cap a les emocions que trenca allò de "els hòmens no ploren". Açò ens permet establir una millor relació amb la parella, amb els fills i filles i amb l'entorn. D'altra banda, el deixar de ser violents, el deixar d'exercir poder, l'abandonar la pose de fort, segur, sòlid... produeix, com molts estudis i programes anoten, un desenvolupament de capacitats alternatives que generen una millor gestió de la realitat que vivim. Compartir, parlar els problemes, acceptar la limitacions que posseïm, delegar les obligacions que ens corresponen pel simple fet de ser hòmens i adquirir unes altres complementàriament genera que la convivència es convertesca en una gran força social més potent que l'exercici de poder individual.

Per a aconseguir açò hem d'abandonar els arquetips de masculinitat, les formes de ser home que ens obliguen a demostrar constantment que som hòmens forts, violents, decidits, sense por... falses construccions masculines que ens situen davant el risc, la violència i les addiccions generant-nos més

Els nostres cossos, els nostres drets

problemes que beneficis. D'aquesta manera, si observem les notícies, els hòmens protagonitzen les estadístiques de gènere per suïcidi, presó, mort per addicció, assassinats de dones en mans d'hòmens, abusos sexuals, pederàstia o accidents de trànsit...

Hi ha un camí propi per part dels hòmens en el feminisme?

El debat dels hòmens en el feminisme és complex. Al meu entendre el feminisme ha de ser liderat per les dones. La situació de les dones en el patriarcat és de dominació, a diferència de la dels hòmens, que és de privilegi i d'opressió (directa o indirecta). No obstant açò, he de reconèixer que els estudis de gènere –entre aquests, els estudis feministes– em van ajudar i em segueixen ajudant a descobrir la realitat del dany que produeixen les desigualtats de gènere pel simple fet de ser home. El feminisme, com a estratègia política cap a la igualtat, parteix de la recerca d'un món més just i equitatiu, un món que millore les relacions entre hòmens i dones, un espai que no solament siga més positiu per a elles, que pateixen la desigualtat, sinó també per a nosaltres.

Els hòmens, des dels estudis de masculinitat i el moviment d'hòmens, en confluència amb les teories feministes, tenim encara molt a parlar i exposar: tenim encara molt a parlar i escriure entre nosaltres, i al mateix temps molt a parlar i escriure entre hòmens i dones de forma conjunta. No obstant açò, per a ser home feminista, pro-feminista o igualitari, al meu entendre, les accions hauran de parlar més del que som i no tant les etiquetes que ens puguem adjudicar o la pose que pretenguem adoptar.

Com va sorgir el Grup d'Homes En Tropell? Quina és la seua filosofia i quines activitats feu?

El naixement del Grup d'Homes En Tropell va sorgir en les Jornades sobre grups mixts i no mixts organitzades pel col·lectiu Histèria Col·lectiva en el Centre Social Okupat Autogestionat (CSOA) Horta a la ciutat de València. En aquell debat coincidim hòmens de diversos col·lectius socials valencians que vèiem la necessitat de reunir-nos i teníem una gran inquietud per les problemàtiques de gènere. Unes setmanes després tres companys ens uniríem a altres tres hòmens en el Solar Corona per a treballar la nostra masculinitat, sense tenir molt clar què érem ni on ens dirigíem. Després de dos anys de moltes reunions, molts tallers, un gran nombre de debats, haver participat en activitats i xarrades sobre igualtat i feminisme i després d'haver col·laborat en diverses accions plantejades per col·lectius feministes de la ciutat, vam fer la presentació del grup ja amb el nom de Grup Obert d'Homes En Tropell en el CSOA Horta. Des d'aquell moment no hem deixat de treballar i treballar-nos com a grup de forma oberta, lliure i assembleària.

Actualment, el Grup d'Homes En Tropell ens reunim un matí cada dues setmanes en l'espai La Tapadora de Benimaclet. En una primera part, realitzem un taller de treball personal on algun company planteja un tema que li preocupa i es treballa entre tots. Podem abordar infinitat de matèries: masculinitat hegemònica, sexualitat, amor romàntic, emocions, micromaclismes, la negociació contra la imposició, els hòmens en el feminisme... Aquests tallers es decideixen en funció de les experiències personals de cadascú i les que va vivint el propi grup, i de les nostres inquietuds. En una segona part, es realitza l'assemblea on es plantegen aquelles qüestions i accions en referència a l'activisme en el qual puguem participar. Si haguera de parlar d'un

ideari del grup jo diria que partim de la cita de Kate Millet "allò personal és polític". Partim de la necessitat de repensar-nos a nosaltres mateixos com a hòmens per a ser conseqüents amb l'ideal igualitari que construïm en conjunt.

El grup és obert a tots els hòmens que vulguen participar, açò vol dir que qualsevol persona pot passar-se quan vulga sense compromís en qualsevol de les nostres sessions. Pensem que és important que els hòmens comencen a asseure's a parlar, sobretot entre ells, allò que ens afecta pel simple fet d'haver sigut construïts com a hòmens. I fer-ho lluny de judicis de valor, sense acusacions i des d'una posició d'empatia, de tranquil·litat, d'entesa i en confidencialitat. I d'aquesta forma repensar les formes de relacionar-nos, d'actuar i de conèixer-nos per a millorar com a hòmens, com a persones i com a subjectes en relació. /.../

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.19. Hòmens igualitaris 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu la informació del grup [Homes igualitaris de Catalunya](#).

Entreu al blog dels Homes igualitaris de Catalunya. En grups de 3-4, trieu una notícia, feu-ne un resum i expliqueu-la a la classe.

Text. *Qui són els Homes igualitaris de Catalunya*

HOMES IGUALITARIS és una associació d'homes, vinculada a AHIGE (Associació d'Homes per la Igualtat de Gènere), de caire estatal.

A HOMES IGUALITARIS ens sentim part del "Moviment d'Homes per la Igualtat", perquè els homes també perdem amb el masclisme. Treballem amb altres associacions d'homes per la igualtat a nivell estatal i internacional.

Pertanyem al mateix temps al "Moviment Feminista", en la superació del sistema patriarcal, en la renúncia als privilegis, en la denúncia de les desigualtats que pateixen les dones i que també ens limiten com a homes.

Formem part de la Plataforma pels permisos de paternitat i maternitat iguals i intransferibles (PPIINA), perquè creiem que són necessaris per promoure la paternitat coresponsable i la millora dels vincles amb les criatures i amb les nostres parelles.

Ens sentim part del "Col·lectiu LGTBQ+", amb l'objectiu de superar la fòbia a la diversitat

sexual que esclavitzava la nostra condició masculina, fent-la rígida i freda i que ens impedeix fer-nos persones més íntegres.

Denunciem la desigualtat social i la discriminació lligada a l'orientació sexual i a la identitat de gènere. En aquest camí, confluïm també amb altres moviments socials que treballen pels drets humans.

Un xic d'història:

AHIGE va néixer en el si d'un grup d'homes a Màlaga, l'any 2001. Actualment existeixen col·lectius territorials i/o associacions vinculades amb AHIGE a Andalusia, Catalunya, Madrid, Illes Balears, Canàries, Múrcia, País Valencià, La Rioja, Castella La Manxa, Cantàbria, Euskadi... I seguim creixent.

HOMES IGUALITARIS va sorgir com a delegació territorial d'AHIGE, però l'any 2009 es va constituir com a associació catalana, tot i que vinculada amb AHIGE.

Assumim la nostra responsabilitat col·lectiva i personal davant la discriminació i el sexisme. Volem implicar-nos en la Igualtat i en la superació del masclisme.

Els nostres objectius són:

Afavorir la igualtat real i efectiva entre homes i dones en les relacions personals i socials; en els àmbits legal, laboral, familiar, educatiu, imaginari, etc., partint del nostre reconeixement de la tradicional discriminació patida per les dones.

Fomentar i fer costat al canvi dels homes cap a posicions més favorables a la igualtat i de ruptura amb el model tradicional masculí, entenent que això ens beneficiarà a tots i a totes.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.20. Les 7 P de la violència dels hòmens 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Ficció](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

[#Violència masclista](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament

Michael Kaufman va escriure el 1999 l'article "Les set P de la violència del hòmens". Ací en teniu un resum, però seria millor si llegíreu [l'article complet](#).

Després de llegir-lo, en grups de 4, mireu l'escena de Física o Química [Álvaro, Jon i la masculinitat](#) i comenteu quines de les P es veuen o penseu que tenen relació amb l'escena.

Article. [Les set P de la violència dels hòmens](#)

- a. **Poder patriarcal.** En les societats patriarcales com la nostra, la violència s'usa per a mantenir les jerarquies. El patriarcat ha creat una estructura jeràrquica de poder, no solament contra les dones sinó contra altres hòmens i contra un mateix (abús de drogues, conductes de risc...). Els hòmens interioritzen la violència i aprenen a usar-la selectivament. Aquesta els reporta privilegis i poder.
- b. **Percepció del dret als Privilegis.** Però no sempre s'exerceix la violència per a mantenir el poder. De vegades la violència és la conseqüència de creure que es té el dret al

privilegi. Per exemple, si un home pega una dona perquè el sopar no és a taula, no ho fa sols per assegurar que no tornarà a passar sinó perquè es creu en el dret que la dona el serveixa.

- c. **El Permís social.** La violència està socialment permesa com a mitjà de resoldre els conflictes. No sols és un fet personal, de parella, és també **violència social**, normalitzada en el cine, en els esports...
- d. **La Paradoxa del poder dels hòmens.** Els hòmens també pateixen. Els imperatius de la masculinitat requereixen demostració constant; la incapacitat de passar la prova o simplement l'amenaça del fracàs, porten molts hòmens a l'aïllament, la ira, l'autocàstig, l'autoagressió... I des d'aquest estat emocional, la violència esdevé un mecanisme compensatori, una manera de restablir l'equilibri. El blanc sol ser algú més dèbil.
- e. **L'armadura Psíquica de la masculinitat.** La violència és també resultat d'una estructura de caràcter basada en la **distància emocional** dels altres; això crea una forta armadura. El resultat és l'escassa empatia i unes antenes emocionals distorsionades.
- f. **La masculinitat com una olla psíquica de Pressió.** Els xiquets aprenen des de menuts a **reprimir sentiments** de temor i de dolor. L'única emoció vàlida per a un home és la ira. No tindre poder exacerba les inseguretats masculines: si la masculinitat és tindre poder i control, no ser poderós significa no ser home.

g. **Passades experiències.** Els xiquets creixen amb experiències de bregues i l'exercici de la brutalitat. Sobreviure requereix sovint acceptar i interioritzar la violència com una norma de conducta. I els xiquets que creixen presenciant violència tenen més probabilitats d'actuar així. I els que han vist els seus pares maltractar les mares, han après que és possible llastimar una persona estimada.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.5.21. Homes amb faltes i tacons 2EBC

Nivell: 2EBC

Etiquetes:

#Hòmens igualitaris

#Masculinitat(s)

#Violència masclista

#Activismes

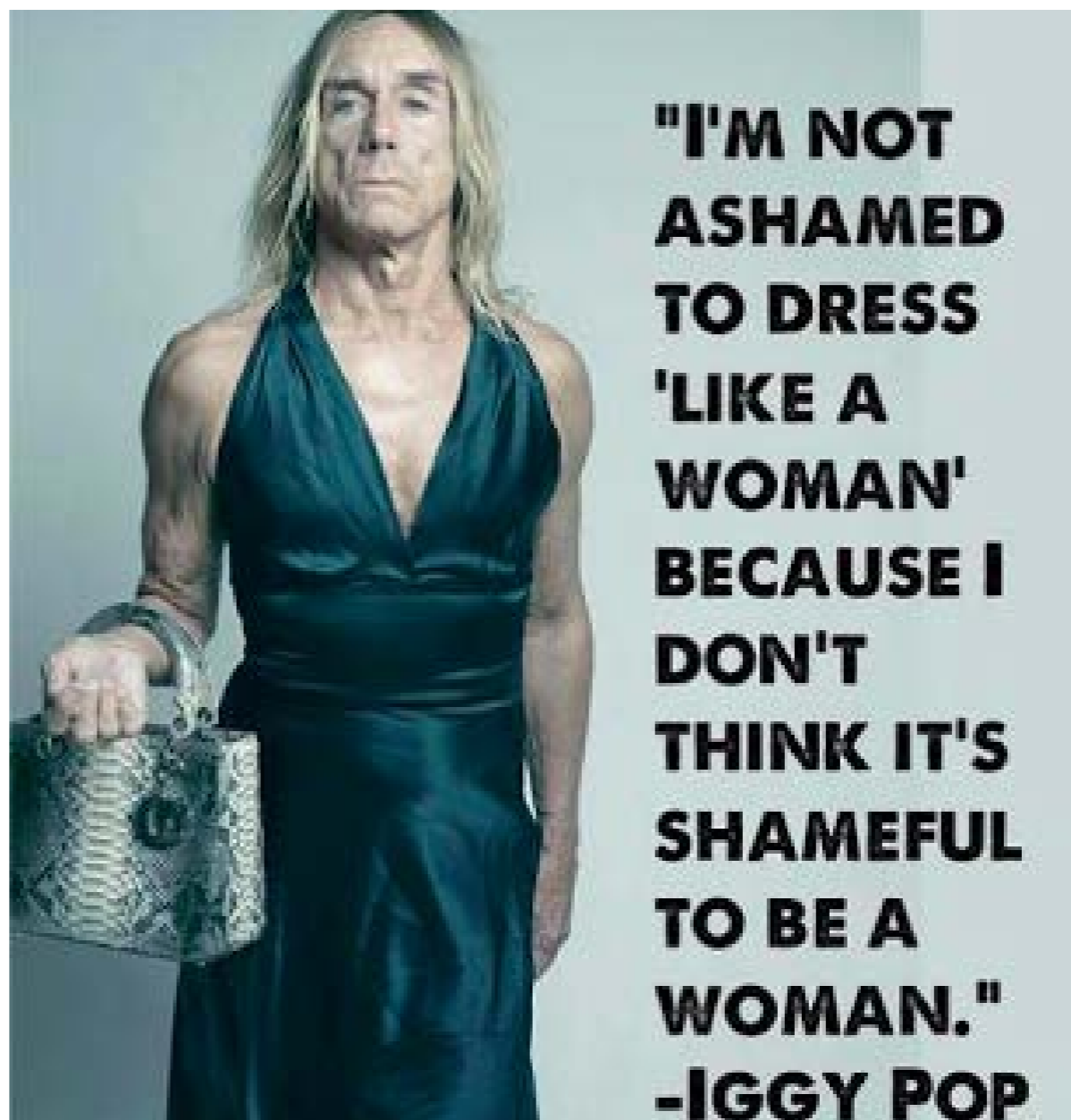
Desenvolupament

Llegiu i comenteu les notícies següents:

- Índia (2013) Hombres con faldas apoyaron los derechos de las mujeres en la India. Gener 2013. L'objectiu de la reunió d'hòmens, que té l'eslògan "Skirt the Issue" (Vestir el problema), és mostrar que la roba que utilitzen les dones no és la culpable de la violència sexual que pateixen. Els hòmens vesteixen falda com a símbol del suport al dret a les dones a utilitzar el que vulguen, a exercir els seus drets i a estar segures en la seua pròpia ciutat.
- Canadà (2011) Una milla con zapatos de tacón. Els projecte s'anomena "Walk a Mile in Her Shoes" (Camina una milla en les seues sabates) i els hòmens caminen amb tacons per a conscienciar sobre la violència sexual i la necessitat de la lluita masculina antimasclista i compromesa amb la igualtat.
- Turquia (2015). Hombres con falda protestan en Turquía contra la violencia de género.

Busqueu i compartiu amb la classe altres notícies on els hòmens es manifesten a favor de la igualtat vestint de manera femenina.

Us animeu a anar a l'institut amb falda per a mostrar el vostre compromís amb la igualtat?

"No m'avergonyeix vertir-me de dona perquè no crec que ser dona siga motiu de vergonya".
Iggy Pop

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6. CULTURES SEXUALS

Objectius de l'alumnat

- Entendre la construcció social i cultural de la sexualitat i la seua evolució històrica.
- Conèixer l'evolució de la sexualitat a Occident de la mà dels discursos legitimadors que hi ha hagut al llarg de la història per controlar socialment la diversitat humana.
- Conèixer, des de l'antropologia social, la diversitat cultural pel que fa a la sexualitat.
- Combatre l'etnocentrisme.

Els nostres cossos, els nostres drets

La sexualitat no és natural

Informació per al professorat

La sexualitat és una construcció social i històrica. L'expansió de l'espècie humana pel planeta crea societats amb la seua pròpia cultura sexual. El "sexe" animal esdevé la "sexualitat", construïda per la cultura i amb nous comportaments, funcions i significats. Tal com explica Fernández de Quero "L'eròtica sexual, com a conjunt de comportaments sexuals, es converteix en erotisme (l'art de l'eròtica) susceptible de ser imaginat, fantasiejat, recreat i reinventat." L'erotisme es transmet per mitjà de l'aprenentatge, del modelat i dels costums.

Els estudis d'antropologia sexual mostren clarament la diversitat i varietat de comportaments, costums, rituals i valors. També en el transcurs històric d'una societat es constata que cada època ha construït la seua sexualitat segons les concepcions ideològiques, filosòfiques i polítiques predominants.

La sexualitat ha sigut també instrumentalitzada pel poder, començant pel poder patriarcal i seguint amb els distints poders econòmics, polítics i religiosos que s'han anat succeint, tal com expliquen filòsofs com Foucault o teòriques del moviment queer com Rubin, Butler o Preciado.

Per a Paul Preciado (2002) la sexualitat no és natural, sinó una tecnologia al servei del sistema sexe-gènere, segons el qual atribuïm un sexe (masculí o femení) al nadó, en funció d'una part de la seua anatomia, i eduquem en unes creences, valors, normes, pràctiques... diferents segons es tracte d'hòmens o de dones. Aquesta tecnologia social i heteronormativa produeix cossos-home i cossos-dona i qualifica d'errors els intersexuals, els/les homosexuals, la ploma, les dones sexuals, etc. A més, redueix la superfície eròtica als òrgans sexuals reproductius i privilegia el penis com a "únic centre mecànic de producció de l'impuls sexual".

La medicalització i el tractament de criatures intersexuals, la gestió quirúrgica de la transsexualitat, la reconstrucció i la potenciació de la masculinitat i de la feminitat normatives, el sexe (els òrgans sexuals, les pràctiques sexuals, els codis de la masculinitat i la feminitat, les identitats sexuals normals i desviades...), formen part dels càlculs del poder i són controlats per dispositius sexopolítics com la institució mèdica, les empreses farmacèutiques, el porno o la família. Preciado afirma que "el sistema sexe-gènere és un sistema d'escriptura i el cos és el text sobre el qual s'escriu" (2003).

Per a Preciado, "l'(hetero)sexualitat, lluny de sorgir espontàniament de cada cos acabat de nàixer, ha de reinscriure's o re-instituir-se a través d'operacions constants de repetició i de re-citació dels codis (masculí i femení) socialment investits com a naturals"^{xvii}.

Per a Occident, la sexualitat sempre ha estat un tema fonamental. Però en els darrers cent anys encara ho és més. Com explica Foucault, en altres civilitzacions orientals s'ha cultivat l'*ars eròtica*; en canvi a Occident hem cultivat la *scientia sexualis*. El concepte de sexualitat sana s'ha convertit al llarg del segle XX en una forma de control social.

El segle XX

En la primera meitat del segle, primava encara la ideologia pronatalista. En el DSM-1 de 1952 (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* de la Societat Americana de Psiquiatria) es consideraven malalties el *donjuanisme* i la *nimfomania*, és a dir, es condemnaven les relacions eròtiques que no buscaven la reproducció o les que es vivien fora del matrimoni. Als anys 60, les relacions sexuals començaren a ser vistes com una manera d'expressar i reforçar la intimitat en una relació estable, i es consolidà la idea que les relacions sense compromís eren negatives.

Una dècada més tard, i amb la revolució sexual dels anys 70, la repressió sexual es considerava una conseqüència de la falta de llibertat i del control social exercit sobre les persones. El propòsit de la sexualitat era el gaudi, tot i que en la pràctica tindre relacions sexuals podia ser més un acte revolucionari (d'oposició a les normes establertes) que no una gojosa experiència. La patologització apareixia quan no es donava una resposta "adequada" o no s'arribava al nivell esperat (tindre ganes de sexe i orgasmar sempre, per exemple). Les malalties que prengueren protagonisme en aquella dècada varen ser l'anorgàsmia, el desig sexual inhibit i la insuficiència erètil.

Amb la pandèmia de la sida, començà de nou a preocupar l'excés de relacions, va sorgir el concepte d'addicció sexual i es tornà a recomanar la relació de parella estable. Sectors religiosos conservadors començaren a desfilar pels carrers atacant de nou la sexualitat no reproductiva i l'homosexualitat. Des d'aleshores, no han deixat de fer-ho, amb el recolzament de sectors polítics també conservadors.

Fa poc més de quaranta anys que l'homosexualitat no es considera una malaltia: va ser eliminada del DSM l'any 1974; però encara es fan sentir les resistències a veure-la una opció "natural" i saludable. Per exemple, a Portugal es va aprovar el matrimoni homosexual però sense permetre l'adopció. A més, quan l'homosexualitat va eixir del DSM, hi va entrar la transsexualitat.

Els nostres cossos, els nostres drets

Etapes de la sexualitat

Informació per al professorat

Paul Preciado (2008), seguint Foucault, fa una anàlisi de l'evolució de la sexualitat a Occident, estudia els discursos legitimadors del control social de la diversitat humana, especialment la sexual, i diferencia tres etapes: sobiranista, disciplinària i farmacopornogràfica.

Etapa sobiranista

En aquesta etapa, de la mà de la moral cristiana i fins al segle XVIII, ens trobem amb el rebuig del cos com a font de plaer i amb la legitimació de la sexualitat solament per a la procreació i dins del matrimoni. El sexe és pecat, tot i que la vara de mesurar és distinta per a hòmens i per a dones: a ells se'ls atribueix per naturalesa una energia sexual difícil de controlar, i per això es diu que "necessiten" satisfer-se amb altres dones, que seran les "dolentes". En canvi, l'ideal per a elles és Maria, mare sense haver gaudit del plaer sexual. Es tracta d'un model únic de sexualitat on l'home és el cànon i la dona un simple receptacle reproductiu.

Aquesta estigmatització del plaer està íntimament relacionada amb la ideologia pronatalista. L'antropòloga Dolores Juliano (2006) ens recorda que les estratègies de contracepció són consubstancials a la humanitat. Conquistar territoris si hi havia excés poblacional, o controlar la població per a no esgotar els recursos, eren el mode de sobreviure de les societats "primitives", especialment les caçadores recol·lectores. Amb el desenvolupament tecnològic i el de l'agricultura, apareix la ideologia pronatalista en la qual els naixements són idealitzats perquè la població

era mà d'obra i suposava millors possibilitats de supervivència en un mateix territori.

Però no solament ha estat sobrevalorada la natalitat, sinó que ha estat desvaloritzat el nostre cos com a espai de realització personal i com a font de plaer. L'abstinència, la continència o la mortificació del cos eren valors a l'Edat Mitjana. L'església considerava millor la violació que la masturbació o l'homosexualitat perquè la primera, tot i que era considerada una mala pràctica, almenys tenia una bona finalitat.

La sexualitat es converteix així en pecat, encara que amb la doble moralitat que hem comentat abans per a barons i per a dones. També els barons rebutjaven la sexualitat com a pecaminosa, però, com a sector dominant, les dones eren les culpables i ells les víctimes. Així, les dones eren categoritzades com a dolentes (putes) o bones, depenent de si la seua sexualitat era reproductiva (dins del marc del matrimoni) o buscava el plaer o els diners.

El problema amb què ens trobem avui dia és que aquest bagatge ideològic està creant greus problemes, especialment a les dones, perquè se'ls reconega com a legítim el control de la seua natalitat i del seu cos. L'oposició a la dispensació de la postcoital o a la despenalització de l'avortament són clars exemples de la rêmora **sexofòbica** i pronatalista, ideologia que dista molt de ser universal, tot i que s'ha donat en les grans religions monoteistes.

La relació amb el propi cos i amb la sexualitat

s'aprèn culturalment. I totes les cultures racionalitzen com a normal i natural la seua pròpia concepció, de manera que l'arbitrarietat cultural es presenta com la forma natural de ser. Tanmateix, avui dia no és senzill combinar concepcions tan allunyades entre si com creure que l'avortament és un assassinat o una estratègia legítima de control de la natalitat. O la percepció de la sexualitat com a pecat (controlada per la religió), com a malaltia (controlada per l'estat a través de l'estament mèdic), com a identitat individual (on la persona és agent de la seua pròpia sexualitat) o com a **dret** (a partir del reconeixement que els drets sexuals són drets humans).

Etapa disciplinària

L'etapa disciplinària comença amb l'ascens de la burgesia i de les ciències socials, que prenen el relleu de la religió. El poder actua de manera més subtil, amagat darrere d'arguments científics, i s'expressa calculant la vida en termes de població i de salut, no solament de manera punitiva. Els pecats són ara convertits en malalties i el discurs mèdic substitueix el religiós judeocristià en la gestió social dels plaers i del cos. Si abans passàvem pel confessorari o per la missa, ara passem pel divan o per la consulta mèdica.

La medicina, la pedagogia, la demografia... s'alien per a controlar la sexualitat de les persones per qüestions de salut i d'higiene pública o per a regular la població. Els catecismes de moralitat i bons costums són substituïts per llibres mèdics que argumenten

Els nostres cossos, els nostres drets

“científicament” sobre la bondat o el perill de determinades pràctiques sexuals. Per exemple, si a l’anterior etapa a un xiquet o xiqueta que es masturbava se li deia que es cremaria a l’infern, ara se li diu que es quedarà cec, que no creixerà o que es posarà malalt.

És també en aquesta etapa, tal com explica Laqueur, que apareix la idea dels dos sexes, ja que fins aleshores es pensava que n’hi havia només un, el baró, i la seua versió imperfecta, la dona.

Etapa farmacopornogràfica

La segona meitat del segle XX, suposa l’inici d’un canvi important en la concepció de la sexualitat, i la permissivitat social propicia l’interès per l’educació sexual, la divulgació sexològica i les teràpies sexuals. Malauradament, la sexualitat ha esdevingut dins del capitalisme un objecte de consum, una mercaderia a través de la qual diverses indústries fan negoci i eduquen en el gaudi consumista.

En aquesta etapa farmacopornogràfica, els avanços en cirurgia estètica, els descobriments químics i l’enorme poder de la indústria farmacèutica, han convertit la sexualitat en un mercat amb un grandíssim potencial. A més, la representació visual del cos i de la sexualitat a través de la fotografia, del cinema, de la televisió... alimenta un imaginari pornogràfic amb barons musculosos, genitals enormes i potència sense límits, i dones voluptuoses i sexuals deleroses de plegar-se als desitjos masculins.

El cos s’ha convertit en el segle XXI en un producte social sobre el qual cal fer un treball, i les noves tecnologies (productes d’estètica, gimnasos, dietes, viagres, operacions

d’estètica...), juntament amb els discursos mèdic, publicitari, filmic, etc., han esdevingut narratives dominants que regulen, vigilen i exigeixen una enorme inversió de temps i de diners per a fer-nos normatius i adequats als estàndards. A través de les viagres per a ús terapèutic o recreatiu –després d’una nit de festa i per a “no fallar”–; els pegats de testosterona per a augmentar la libido de les dones, o les clíniques estètiques que fabriquen pits, allarguen penis i rejoyeneixen vulves, la salut es barreja amb l’estètica. I el *distress* o malestar que produeix la inadequació a les expectatives o als patrons considerats normals, justifiquen que la varietat de cossos i de desitjos, i els canvis normals en la vivència de la sexualitat, esdevinguin patologies i malalties curables gràcies als laboratoris farmacèutics i als seus productes.

Semblaria que la major llibertat sexual ens hauria de portar per camins més plaents que en anteriors etapes, però les exigències a l’actualitat són enormes, i a més a més la desigualtat de gènere continua viva i ancorada en el mateix model de fa segles. Aquest sexisme és terrible en l’àmbit del desenvolupament de la sexualitat humana. El penecentrisme i coitocentrisme són tan importants com sempre. Els hòmens són els subjectes de la sexualitat i les dones els objectes. Les relacions sexuals forçades o a demanda del baró han passat del debit conjugal (o violació legitimada) a la pressió o a la cultura de la violació, etc.

Els nostres cossos, els nostres drets

Tipus de cultures pel que fa a la sexualitat Informació per al professorat

L'antropologia social documenta que totes les cultures, permissives o no, regulen la vida eròtica dels seus membres, establint restriccions i prescripcions quant al *qui* –amb qui és adequat o no tindre relacions sexuals– i quant al *com* –quines pràctiques són considerades apropiades o inapropiades, morals o immorals, saludables o perverses (Weeks, 98). La idea que la sexualitat és una força natural i instintiva, que ens recorda la nostra necessitat de reproduir-nos, està a les antípodes de la consideració de la sexualitat com a construcció social.

La sexualitat parteix de les condicions i possibilitats del nostre cos, però és un invent històric, afirmen Amuchástegui i Rodríguez. El cos i els plaers es construeixen i el model de sexualitat volcànica, sotmesa a la dictadura dels genitals, justifica la desigualtat, la discriminació sexual i la violència.

[...] la sexualidad es la parte más culturizada de los humanos en el sentido de que el cuerpo por sí mismo, como organismo biológico y fisiológico, no significa nada. Es la cultura la que le otorga significado y a partir de él organiza estructuras sociales como por ejemplo la del género. Como podemos constatar, no queda nada de naturaleza en esa definición. Para Foucault y el construccionismo, la sexualidad como naturaleza no existe. Más bien es una invención histórica. Los diversos placeres, las prácticas y las fantasías han existido siempre, así como los cuerpos y sus posibilidades, pero no poseen significados intrínsecos, y su agrupación bajo el concepto de "sexualidad", como si

fuera un sistema biológico análogo al sistema digestivo o respiratorio, es una invención histórica de la burguesía europea en los siglos XVIII y XIX.^{xviii}

Quan parlem de la sexualitat en termes de repressió i/o alliberament dels impulsos, correm el risc de reforçar l'essencialisme perquè considerem la sexualitat com una força vital que s'ha d'alliberar i satisfer –o que s'ha de controlar, en el cas de les persones conservadores ja que si no la controlem ens portarà a la perdició. Aquesta concepció llibertària portaria també a creure que és més lliure aquella persona que té moltes relacions sexuals, i més reprimida, la que no les té.

Per a Victòria Camps (2006), l'educació sexual forma part de la formació integral de la persona, és a dir, de la **formació moral**. I cal ensenyar les persones a posar-se límits, sense que això signifiqui necessàriament assumir les normes socials imperants. Front a la moral catòlica tradicional, la moral laica i aconfessional sembla donar-nos més llibertat. Aparentment, som una societat més lliure i informada, però tenim menys criteri per a decidir i més dificultats per a transmetre criteris a la gent jove. Les raons són que sovint la pluralitat i la diversitat creen desconcert i desorientació: és més còmode tindre referències clares, saber on està el bé i el mal o què passa quan es traspassen els límits.

Formar o educar és aportar criteris per a comportar-se de manera correcta i transmetre valors ètics que ens ajuden a discernir les accions justes de les injustes, afirma Camps.

Abans, els límits venien de fora, donats per un estat dictatorial, per la religió o per l'estament mèdic. Les normes s'acomplien per por al càstig o per respecte a l'autoritat que les imposava. Ara, cal ensenyar que no tot es pot fer en tot moment, sinó que s'han de posar límits als actes. Camps destaca dos tipus d'ètica que ajuden a limitar-se: l'*ètica dels principis* (igualtat, tolerància, solidaritat...) i l'*ètica de les conseqüències*. Quines conseqüències tenen els meus actes. Què passarà si faig tal cosa? A qui danyaré? Les normes autònomes són l'últim grau de consciència moral de la persona.

Quant a l'ètica dels principis, convé recordar que ni els valors de justícia o d'igualtat, ni els missatges reprovatoris de les conductes sexistes, són massa efectius per a motivar el canvi en els barons. La identitat masculina tradicional es construeix a partir de la independència, i no de l'empatia, i la major part dels treballs eficaços que es duen a terme amb barons donen prioritat a l'anàlisi de com el sexisme repercuteix negativament en les seues vides i a destacar els avantatges de la igualtat.

En educació sexual, i amb la joventut de hui en dia, seguir les directrius restrictives i proclamar l'abstinència, intentar postergar les relacions coitals o sancionar els desitjos antinormatius, no donen molts bons resultats. Ocultar la sexualitat infantil sota el cobertor, tampoc. Educar en el "no" perquè no facen el que s'espera que faran –i més en una època de sobredimensió de la sexualitat, on se sexualitza des d'un anunci de gelats fins a una pel·lícula d'animació per a

Els nostres cossos, els nostres drets

criatures–, és reduccionista i ineficaç. Però més enllà de situar el debat en termes de permissivitat o repressió, és més profitós començar a parlar dels discursos que conformen la sexualitat (l'Església, la ciència mèdica, les lleis...) i qüestionar els valors morals que la regulen.

Deia Foucault que la sexualitat no ha estat reprimida sinó sobrenombrada amb la intenció de convertir-la en un dispositiu de poder que se situa a l'interior mateix dels individus –vigilant els desitjos i les pràctiques– i no en un poder sobirà extern. Les persones en general, i les dones en particular, hem heretat una història en la qual a dures penes som subjectes de la nostra sexualitat. Ens diuen què és el sexe des de fora i no ens deixen ni ens animen a mirar dins. A la naturalització de la sexualitat, s'ha afegit l'essencialisme del gènere i el de la identitat, de manera que a una persona, per tindre un cos d'home o de dona, ja se li atribueix un determinat tipus de sexualitat; i per tindre una identitat, per exemple, homosexual, se li atorguen també unes característiques aparentment derivades de la seua essència natural.

Canviar aquesta situació no és tasca fàcil, i ensenyar el nostre alumnat a reflexionar, criticar i construir camins sexuals propis, tampoc. Una bona manera de començar és que nosaltres, formadors i formadores, mirem dins i fem una revisió sobre la pròpia vida sexual, veient la manera com ens construïm com a subjectes. Aquesta mirada ens portarà entre altres coses a situar en el mateix plànol les diverses sexualitats, i no solament aquella que ha convertit el penis en el far del desig i del plaer.

“Hi ha una major pluralitat i heterogeneïtat de desitjos personals que d'opcions sexuals acceptades culturalment. La perversitat està a

l'abast de tots (començant pels doctrinaris)”, afirma J.A. Nieto (1998)^{xix}. Acompanyats i acompanyades pels estudiosos i estudioses que han qüestionat l'essencialisme (l'antropologia social, Freud, Foucault, els feminismes, els moviments LGBTI...) és important preguntar-nos per què la nostra cultura no accepta la sexualitat infantil, la de les persones grans o la de les persones amb diversitat funcional. Hem de desmuntar com a única funció de la sexualitat l'heterosexualitat reproductiva i hem de desvetllar la multiplicitat d'estratègies de poder que operen a xicoteta i a gran escala perquè els cossos i els plaers es conformen d'una determinada manera.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.1. Tipus de cultures pel que fa a la sexualitat 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Diversitat cultural

Desenvolupament

Llegiu els textos "Tipus de societats" i contesteu aquestes qüestions. L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives")

Qüestions

1. Quants tipus de societats distingeix l'autor? Explica com es veu la sexualitat infantil i juvenil en cada tipus de societat.
2. De quin tipus és la nostra societat? Argumenta-ho amb exemples. T'agrada com és la nostra societat o preferiries que fóra més permissiva? Explica-ho.
3. Quines pràctiques et semblen bé i quines malament de les societats permissives? Per què?

Després del treball grupal, organitzem un debat dividint la classe en tres grups: defensors/es de les societats restrictives a un costat; defensors/es de les permissives a l'altre, i jutges del debat en mig. Aquest tercer grup serà més reduït i podrà passejar per la classe escoltant la preparació del debat. Al final del debat, faran un resum dels arguments d'un i de l'altre bàndol i en decidiran els vencedors.

Els deixem temps per a preparar arguments.

Després del debat, compartim les impressions sobre aquest intentant respondre a les idees per al debat que suggerim.

Idees per al debat: Us heu sentit còmodes en

la posició que us ha tocat o hauríeu preferit defensar l'altre tipus de societat? Quines són les pràctiques "naturals" en les societats permissives? De quin tipus és la nostra societat? La permissivitat sexual és sinònim d'igualtat o de justícia social? Són les dones igual de "lliures" que els homes en les societats permissives?

Text. Tipus de societats

L'antropòleg Rafa Xambó (1988) diferencia tres tipus de societats depenent del tractament que es dona al comportament sexual de la infantesa i de la joventut. En les societats **restrictives** es prohibeix qualsevol manifestació mitjançant càstigs. Les societats **semirestrictives** comparteixen també la consideració negativa cap a la sexualitat infantil i juvenil, però la diferència està en la duresa del càstig i en la rigidesa amb què s'apliquen les sancions, molt menor si l'incompliment de la norma es fa amb discreció. El tercer grup, el constitueixen les societats **permissives**, en les quals els xiquets i les xiquetes poden expressar lliurement la seua sexualitat.

La majoria de les societats que cita Xambó són tolerants: els menuts i les menudes poden expressar lliurement la seua sexualitat, observar la conducta sexual adulta i imitar-la. Els nens i nenes *pukapukans* de Polinèsia es masturben en públic. Els *chewa* africans creuen que si no comencen prompte a exercitar-se sexualment, mai no seran capaços de tindre descendència. Entre els *ifugaos* de Filipines, és habitual que xiquets i xiquetes dormen junts, animats pels progenitors. Un pare o

mare pot avergonyir el seu fill o filla si no es mostra disposat per al sexe.

També les pràctiques homosexuals són vistes de manera diversa. En més del seixanta per cent de les societats estudiades, les pràctiques homosexuals són considerades normals i estan ben acceptades socialment. Entre els *xukxees* de Sibèria, els homes homosexuals són considerats poderosos bruixots, tenen una posició de poder i un prestigi considerable i poden casar-se amb altres homes. Els *siwans* d'Àfrica, joves i grans, casats o solters, es diverteixen amb el coit anal, i qui no entra en aquestes activitats és considerat estrany. Els homes importants deixen els seus fills els uns als altres i comenten les conquestes masculines tan obertament com les femenines. Tots els solters *keraki* de Nova Guinea practiquen el coit anal. Durant els rituals d'iniciació a la vida adulta, els adults tenen relacions anals amb els joves i consideren necessària aquesta pràctica per a enfortirlos. Entre els indis *crow* de Montana (EUA) són normals els contactes bucogenitals.

L'existència de l'homosexualitat femenina en les cultures que cita Xambó és molt més minoritària. Així, entre les *aranda* d'Àustràlia és habitual acaronsar el clítoris mútuament. També tenen pràctiques lèsbiques les *aymara*, *haitianes*, *samoanes*, etc., tot i que hi manca la consideració social de prestigi de les masculines.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.2. Matriarcats EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Rols de gènere](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu, per parelles, el fragment del documental "La tierra de las hijas" (Anna Boyé, 2013): [Matriarchies \(Matriarcados\). Anna Boyé. Resumen documental Lago Lugu. China \(6'15"\)](#).

Llegiu i comenteu, per parelles, l'entrevista a Maria Llopis sobre les Mosuo: [Maria Llopis: "La maternitat és un tabú dins els mateixos moviments feministes"](#).

Consulteu la informació d'Anna Boyé sobre el matriarcat [Los Minangkabau de Sumatra](#).

Imagina que vius amb els mosuo un any. Escriu un dia en la teua vida en aquesta comunitat.

Entrevista

[Maria Llopis: "La maternitat és un tabú dins els mateixos moviments feministes"](#)

Laura Aznar, 2 maig 2017. [elcrític.cat](#)

/.../ Has escrit bastant sobre societats matriarcales i t'has fixat, per exemple, en els mosuo, al sud-oest de la Xina, o els minangkabau, que viuen a Sumatra. Potser m'equivoco, però em fa l'efecte que són dos exemples molt anecdòtics...

Les societats matriarcales no són un conte utòpic, ni una idea de l'era dels dinosaures; són una realitat que desgraciadament està molt invisibilitzada, acotada i atacada. Als mosuo els plouen pals per tots els costats i el Govern xinès ha intentat posar fi al seu tipus d'organització social.

Com s'estructuren aquests tipus de societats?

En el cas dels mosuo, les dones tenen una habitació pròpia i a la nit hi reben qui volen. Pot ser que tinguin un mateix amant durant anys o un de diferent cada nit, però cadascú viu a casa seva. Aquest és el tipus d'organització dels mosuo; hi ha molts altres tipus de societats matriarcales, però el punt que veig en comú és que la prioritat és el benestar de la comunitat i, sobretot, de les criatures. Es lleva la importància a la maternitat biològica. Aquí estem molt obsessionats que el meu fill sigui biològic, sang de la meua sang, i se'ns n'ha anat de mare. Al llibre recullo una història que explico a vegades. Parla d'un missioner del Canadà que recriminava als indis que tingueren sexe alegrement amb tothom, i els deia: "No us n'adoneu, que els vostres fills poden no ser vostres?". Llavors, un indi li va contestar: "Només dius 'xorrades'; tots els fills de la nostra tribu són els nostres fills". Aquesta és una lliçó de paternitat ben entesa. Què més em dóna si la criatura prové del meu esperma o no? I, atenció, perquè això també lliga amb altres temes, com el control de la sexualitat de les dones.

A què et refereixes?

Per tal que un home pugui saber qui és el seu fill biològic, la dona li deu fidelitat, de manera que se l'obliga a realitzar un tipus de pràctiques sexuals molt limitades per poder assegurar-li "l'honor" a aquest senyor. I això, en la nostra societat, implica que, si el fill no és biològic, l'home pot dir "aquest nen no és meu i, per tant, ni el cuido ni el recolzo, és un bastard". En una societat com la dels mosuo, els fills que engendren les dones són criats a la casa on elles viuen, amb els germans, les germanes o les àvies, de manera que les persones que

exerciran de figures paternes sobre l'infant són els germans de la mare. Si tu ho penses, el meu germà és l'únic que està absolutament segur que el meu fill és sang de la seva sang, si tant ens interessin els vincles sanguinis, però la meua parella ha de confiar en mi, o bé fer-li una prova d'ADN a la criatura. De fet, el periodista argentí Ricardo Coler recull com a anècdota que un home dels mosuo li va dir: "Que consti que estimo els meus fills com si fossin els meus nebots". Veus la seva lògica?

/.../

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.3. Altres gèneres 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Identitat de gènere](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el fragment de l'article [No todo es ser hombre o mujer: así son las sociedades con géneros múltiples](#) (Anna Pacheco, 2016).

Imagina que t'han convidat a un poble dels que apareixen a l'article i has de passar-hi una bona temporada. Què faries? Dibuixa't o descriu-te en el poble junt als seus habitants (Altable, 2000)^{xx}.

Comparteix amb un company/a el teu dibuix. Després, busqueu una altra parella i expliqueu-los com us heu imaginat en aquest poble.

En acabar, triem un dibuix dins de cada grup i el compartim amb el grup classe.

Article. [No todo es ser hombre o mujer: así son las sociedades con géneros múltiples](#)

Anna Pacheco, 2016

/.../ Si naces en la isla de Sulawesi, en Indonesia, y formas parte del grupo étnico de los **bugis**, tu género no estará limitado por la forma de tus genitales. Allí no se es solo hombre o solo mujer. Aunque también puedes, si quieres. La disyuntiva entre el ser o no ser para esta comunidad —el tercer grupo étnico más importante de ese país— pasa por un abanico de posibilidades de hasta cinco géneros

distintos. Cada uno se identifica a su manera: makkunrai (mujer femenina); oroani (hombre masculino); calalai (hombre femenino); calabai (mujer masculina) y los bissu, identidades mixtas y no permanentes. "Mientras que en Occidente siempre hablamos de términos binarios y excluyentes, lo cierto es que hay comunidades ancestrales en todo el mundo en las que todo no está tan claro y juegan con las ambigüedades.

/.../ Los bugis no son un caso aparte ni mucho menos único. Por ejemplo, la comunidad de los **Ciucki siberianos** también huyen del binomio hegemónico de Occidente (hombre-mujer) y admiten hasta siete géneros: masculino, femenino, tres géneros ulteriores para los biológicamente varones y otros dos para las hembras. Incluso, en un matriarcado de Guinea Bissau, la viuda es poseída por el espíritu del difunto y durante meses puede actuar como él.

Aunque las sociedades de género múltiple no son las más frecuentes, lo cierto es que sí hay otras muchas donde el tercer género está muy arraigado. Entre la sociedad indígena de México, antropólogos e historiadores han detectado la pervivencia de una cultura sexual y de género muy distinta a la judeocristiana de los españoles: parejas del mismo sexo, mujeres "amancebadas" con varias mujeres en el mismo domicilio, jóvenes varones vestidos con ropas usadas normalmente por las mujeres y adornados con plumas, así como una actitud relajada hacia la desnudez y hacia la unión y separación de las parejas. /.../

Las **muxes**, por ejemplo, se encuentran en la región mexicana de Juchitán, dentro de la

sociedad zapoteca de Istmo. "Muxe" es el término que se usa para hablar de los hombres que asumen roles femeninos en los diversos ámbitos de la vida pública y privada. /.../

Antes de la colonización, los nativos americanos también abrazaron el tercer género y lo denominaron "**two-spirit**" (doble espíritu). El término abarcaba todas aquellas personas que no se identificaban como hombre o mujer, sino que adoptaban formas mucho más flexibles del género (transexuales, crossdressers, andróginos, etc.). Este género alternativo fue comúnmente visto en tribus de los Grandes Lagos, el sureste de América del Norte y California. "Además, se creía que los two-spirit tenían poderes sobrenaturales porque adoptaban tanto lo femenino como lo masculino, así que de alguna forma creían que se conectaban con Dios", explica Suárez, una de las investigadoras que ha participado en el proyecto "Etnicsexualidad: investigación de grupos étnicos y sexualidades". Además, como podían desarrollar tanto tareas masculinas como femeninas, estos miembros eran muy respetados en su comunidad y eran consideradas personas muy trabajadoras y sabias.

/.../ También, en la India, los **hijras** —término que define a los miembros del tercer género— forman parte de una casta religiosa muy respetada a quien se le atribuye dones mágicos de buena ventura y fertilidad. Algunos de ellos son incluso invitados a las bodas o a los nacimientos para bendecir a los recién casados o a los bebés. Sin embargo, a pesar de su arraigo histórico, muchos de ellos siguen sufriendo discriminación en la actualidad.

Els nostres cossos, els nostres drets

En otras comunidades, la adopción o la conversión a otro género es temporal y se asocia con rituales en momentos muy concretos. Por ejemplo, en el pueblo rarámuri, en el norte de México, se permite que uno de los parientes del sexo opuesto del muerto o muerta actúe durante horas recreando de forma humorística el comportamiento de la persona fallecida. Durante esta celebración, en la que se bebe mucho alcohol y no está permitida la presencia de niños, se hacen muchas bromas de alto contenido sexual y la persona poseída puede tener relaciones sexuales con el viudo.

En el matriarcado de bijagó, en Guinea Bisau, los rituales implican a mujeres. Cuando un hombre de la comunidad fallece, una mujer es poseída por el espíritu de ese hombre y durante semanas (e incluso meses) debe comportarse y actuar como tal. La madre del fallecido pasa en este caso a ser la madre espiritual de la "mujer poseída" y a veces, se pueden dar relaciones homoeróticas entre las mujeres implicadas.

Si bien esto es cierto, el investigador Núñez Noriega insiste en que estas realidades tampoco "son la panacea" y que mientras que algunas de ellas reflejan la diversidad y la convivencia pacífica entre géneros diversos, otras muchas se siguen rigiendo por estructuras de opresión, explotación y violencia contra las mujeres y las personas homosexuales.

Por lo tanto, "hablar de esta historia y de este presente solo deja claro que nuestras concepciones de género y sexuales judeocristianas son eso, convenciones heredadas y no datos de la naturaleza, son simplemente usos y costumbres excluyentes y opresivos", argumenta. Nunca está de más recordar que antes de que desembarcaran los colonos, o de que la jerarquía eclesiástica hiciera

lo propio, muchas culturas indígenas vivían tranquilas con fórmulas mucho más respetuosas con la diversidad. /.../

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.4. Les verges jurades d'Albània EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Identitat de gènere](#)

[#Intolerància per gènere](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu, per parelles, la notícia sobre les verges jurades, [Albanesas que viuen com a homes](#), dones albaneses que viuen com si foren hòmens. Per què hauria de renunciar una dona a la sexualitat i jurar ser verge si tinguera al seu abast la possibilitat de desenvolupar-se plenament?

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Notícia: Albanesas que viuen com a hòmens

DAN BILEFSKY | KRUIJE, Albania. Julio 06, 2008. [eluniverso.com](#)

Pashe Keqi recuerda el día en que decidió convertirse en hombre, hace ya casi 60 años. Se cortó sus rizos largos y oscuros, cambió su vestido por los pantalones de su padre, se armó con un rifle de caza y renunció al matrimonio, los hijos y el sexo.

Durante siglos, en la cerrada y conservadora sociedad rural del norte de Albania, cambiar de sexo se consideraba

una solución práctica para una familia con escasez de hombres.

Su padre murió en un duelo a muerte y no había ningún heredero varón. Siguiendo la costumbre, cuenta Keqi, de 78 años, hizo un voto de virginidad para toda la vida. Vivió como un hombre, el nuevo patriarca, con todas las características de la autoridad masculina, incluso la obligación de vengar la muerte de su padre.

Dice que hoy no lo haría, porque la igualdad sexual y la modernidad han llegado hasta Albania. Las chicas albanesas ya no quieren ser chicos. Sólo quedan Keqi y otras 40 vírgenes juradas.

“Antes, era mejor ser un hombre porque se consideraba que una mujer y un animal eran lo mismo”, dice Keqi, que tiene una voz chillona de barítono, se sienta con las piernas abiertas de par en par como un hombre y disfruta bebiendo un trago de raki, licor anisado local. “Creo que hoy sería divertido ser mujer”.

La tradición de la virgen jurada se remonta al Kanun de Leke Dukagjini, un código de conducta transmitido oralmente entre los clanes del norte de Albania por más de 500 años. Según el Kanun, el papel de la mujer está estrictamente limitado: cuidar a los niños y mantener el hogar. Mientras que la vida de una mujer vale la mitad que la de un hombre, una virgen vale lo mismo: 12 bueyes.

Si el patriarca fallecía sin herederos masculinos, las mujeres solteras de la familia

podrían encontrarse solas e impotentes. Al hacer el voto de virginidad, podían ser cabeza de familia, llevar un arma, poseer propiedades y moverse libremente.

Pasaban sus vidas en compañía de otros hombres, aunque la mayoría conservaba su nombre de mujer. Nadie se burlaba; las aceptaban en el ámbito público e incluso las alababan. Para más de una era la forma de reafirmar su autonomía o de evitar un matrimonio concertado.

“Deshacerse de su sexualidad y hacer la promesa de seguir vírgenes era el modo que tenían de acceder al ámbito público en una sociedad segregada y dominada por varones”, explica Linda Gusia, catedrática de estudios sobre sexo en la universidad de Pristina, Kosovo.

Los sociólogos señalan que no debe confundirse el juramento de permanecer virgen con la homosexualidad, un tabú arraigado en la Albania rural. Y las mujeres tampoco se sometían a operaciones de cambio de sexo.

Keqi, llamada pasha (señor) en su hogar, relata que decidió convertirse en el hombre de la casa a los 20 años.

Sus 4 hermanos se opusieron al Gobierno comunista de Enver Hoxha y fueron encarcelados o ejecutados. Era la única manera de mantener a su madre, a sus 4 cuñadas y a los 5 niños de éstas.

“Era completamente libre como hombre

Els nostres cossos, els nostres drets

porque nadie sabía que era una mujer”, recuerda Keqi. “Podía ir a donde me diera la gana y nadie se atrevía a insultarme porque podía darles una paliza. Sólo estaba con hombres. No sé cómo hablan las mujeres. Nunca he sentido miedo”.

“Ahora hombres y mujeres son casi iguales”, dice Caca Fiqiri, cuya tía Qamile Stema (88 años) es la última virgen jurada de su aldea. “Respetamos mucho a las vírgenes juradas y las consideramos como hombres por su gran sacrificio”.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.5. Orgullós de ser dos-esperits EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Anatomies sexuals](#)

[#Diversitat cultural](#)

[#Intersexualitats](#)

Desenvolupament

Per parelles, llegiu i comenteu l'entrevista a l'escriptor i cineasta canadenc Alec Butler.

Escriviu-li, individualment o per parelles, un email convidant-lo a vindre al vostre institut per a explicar la seua experiència.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe."

Entrevista. A los 12 años de edad me creció barba y tuve mi periodo. Por Alec Butlerⁱ

Cuando Alec Butler nació en 1959, se dio por hecho que era una mujer. Pero después de haber sido criado como una niña, Alec –ahora un galardonado escritor y cineasta– se dio cuenta de que era intersexual, alguien cuyo sexo anatómico, hormonal o genético no es completamente masculino ni femenino.

Tenía alrededor de 12 años cuando comenzó a crecerme barba y tuve la menstruación. Yo estaba tremendamente confundido. Mis padres también se asustaron y me llevaron a ver a algunos doctores, pero en el pequeño pueblo canadiense en el que crecí, ninguno sabía nada acerca de ser intersexual. Un doctor dijo: "Vamos a tener que internarla en una institución mental hasta que aprenda a

vestirse como una niña y maquillarse." /.../ Afortunadamente mis padres se indignaron y dijeron: "No vamos a hacerlo. Solo vamos a quererte, y tú podrás elegir ser quien quieras ser." Fue un regalo que muchxs niñxs intersexuales no tienen.

Toda mi familia era muy amorosa. Yo era vital y divertido, y solía entretener a la gente con mis interpretaciones de Elvis. Siempre estuve interesado en el arte y en la escritura. /.../ Mis padres eran de clase trabajadora, y los únicos libros que había en casa eran enciclopedias, que leía de principio a fin. Mi familia me aceptaba como era, pero en la escuela y socialmente fue complicado.

Tan pronto como pude, comencé a usar pantalones todo el tiempo. En aquel entonces no era fácil ser una niña y usar pantalones. Y me sentía presionado a tomar hormonas femeninas para volverme más femenino, a pesar de que yo quería ser más masculino –quería ser un niño.

En la escuela era precavido. Me preocupaba que pensarán que estaba loco, así que traté de encajar para no meterme en líos. Pero cuando tienes un cuerpo como el mío, siempre hay problemas y hay gente a quien le molestas. Tuve problemas porque me gustaba una niña y, de hecho, yo también le gustaba a ella. Pero todo salió terriblemente mal /.../. Me llamaron lesbiana, tortillera, marimacha... y los otros niños me gritaban que estaba enferma, y me pasaban notas como "¿Por qué no te matas?".

En aquella época vivíamos en una base militar

en el este de Canadá, porque mi padre estaba en el ejército. La escuela era enorme, y debido a que era víctima de acoso escolar, mi padre decidió jubilarse anticipadamente, perdió una parte de su pensión y nos mudamos a una isla de Nueva Escocia. Pero esto resultó más opresivo todavía porque era un lugar aislado y las personas eran incluso más ignorantes.

Cuando me gradué de la preparatoria en 1978, me fue difícil encontrar trabajo. Me mudé a Toronto para poder vivir como una persona queer y seguir mis sueños. En aquella época me presentaba como una lesbiana butch porque era una manera de pertenecer a una comunidad, de tener apoyo y de sentirme aceptado. No conocía a ninguna persona intersexual –ni siquiera conocía la palabra. La vida no era fácil. Había personas que me amenazaban de muerte en la calle y me decían cosas. /.../ En un desfile del orgullo gay, un grupo de hombres gay me rodearon y me amenazaron con bajarme los pantalones. Fue aterrador.

Las lesbianas butch son víctimas de una gran cantidad de odio, incluso hoy en día. Una de las razones por las que ahora paso como hombre es porque, psicológicamente, no podía lidiar con la violencia y las expresiones de odio. Pero he logrado producir mis obras, y me he hecho un nombre en la comunidad.

A principios de la década de los 90, cuidé de

ⁱ Traducción de Laura Inter de l'article original "At 12 I grew a beard and had a period" de Alec Butler para BBC News, en el blog [Brújula intersexual](#). Corrección de la traducción: Rosa Sanchis

Els nostres cossos, els nostres drets

amigos que estaban muriendo de SIDA. Fue un tiempo en el que estuve muy ocupado, una época de locura. No quería que las personas supieran que tenía barba, pero durante aquel periodo no tenía tiempo de afeitarme, así que comenzó a aparecer el pelo. Mis amigos me decían: “¡Uou, tienes barba! Es genial, deberías dejar que creciera.” Así que cuando murieron, dejé crecer mi barba en su memoria, en honor a la forma en la que me aceptaron. Pero me metí nuevamente en problemas porque no me aceptaban en los bares de lesbianas. Las mujeres me preguntaban qué hacía allí y yo trataba de explicarles que también era lesbiana y que algunas teníamos barba.

Hasta mediados de los 90 no supe que era intersexual. Un día alguien me preguntó si era intersexual y yo le respondí que no sabía qué significaba, pero terminé buscando en Google e investigando mucho, y llegué a la conclusión de que sí que lo era. /.../ A finales de los 90 cambié mi nombre a Alec. Mi compañero y yo salimos a la luz como transgénero, y pasamos de ser amantes lesbianas a chicos. Fue un shock para la comunidad. Realmente no tuve que hacer nada más que cambiar mi nombre porque ya era muy masculino.

Me gusta mi cuerpo tal como es y no quiero cambiarlo. Me gusta tener barba. Me gusta tener senos. Simplemente, me gusta. Me siento bien la mayor parte del tiempo. Sin embargo, es difícil comenzar una relación amorosa porque mi cuerpo es diferente. Algunas veces es complicado para los amantes comprender estas cosas, pero valoro a las personas que lo hacen y tratan de romper esas barreras.

/.../ Ahora estoy cursando Estudios Aborígenes

en la Universidad de Toronto. Antes de la colonización, en las comunidades nativas de Canadá, las personas transgénero, las mujeres masculinas y los hombres femeninos eran vistos como seres doblemente bendecidos porque poseían el espíritu tanto de hombre como de mujer. Eran personas con dos espíritus. Es un término controvertido, pero eran muy importantes (maestros, consejeros matrimoniales...), y se les daban roles especiales en las ceremonias.

Me enteré de mi herencia nativa de una manera muy dolorosa. Cuando mi madre estaba muriendo, le pregunté por qué dejó la escuela a los 12 años de edad. Me dijo que no podía soportar que la llamaran “india pequeña y sucia”. Le pregunté si era verdad que era india pero no me respondió porque es algo de lo que no puedes hablar –se te enseña a sentirte avergonzado de tu herencia nativa. Aunque por la manera en la que me miró supe que teníamos ancestros nativos. Para mí, el identificarme como ‘dos espíritus’ significa que me puedo sentir bien siendo un hombre y una mujer en el mismo cuerpo. Y mi motivación al volver a la escuela es reclamar esa identidad de ‘dos espíritus’, ya que esto complementa mi identidad intersexual no binaria, hace que mi rompecabezas encaje como persona en este mundo: no soy extraño, soy parte de la humanidad, existen y siempre han existido otras personas como yo, a pesar de los esfuerzos para acabar con nosotrxs.

Ahora estoy tomando testosterona –no porque la necesite para parecer más masculino, sino por razones de salud. Por algún motivo, aún tengo periodos menstruales, y mi doctor me

dijo que ya debería estar en la menopausia. Mis reglas son muy duras físicamente e interrumpen mi vida creativa. Así que estoy tomando testosterona para lidiar con ello.

Creo que es sorprendente que un número creciente de jóvenes canadienses se están identificando como no binarios. Ojalá esto hubiera pasado hace 40 años, cuando era un niño, porque hubiera tenido una vida mucho menos traumática. Este nuevo movimiento me ha dado mucha más confianza. /.../ El mensaje que quiero transmitir a mi comunidad –intersexual, no binaria y nativa– es: siéntanse orgullosos de ser de un género mixto y de una raza mixta. Eso es lo que he aprendido: a sentirme orgulloso.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.6. Les Cor d'home i les Dones tauró EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Identitat de gènere](#)

Desenvolupament

En grups de 4, feu un resum dels dos fragments de l'article d'Anne Bolin: "[La transversalitat de gènere. Contexto cultural y prácticas de gènere](#)" (2003), que parla de les cor d'home, de les dones tauró i dels dos- esperits. Discussiu al voltant de les qüestions.

Qüestions

1. Com veu la nostra societat la masculinitat de les dones?
2. Quins són els insults que es diuen a les xiques masculines?
3. Com es veu la feminitat masculina?
4. Quins insults reben els xics femenins?
5. Imagina un encontre sexual heterosexual entre una dona tauró i un home hegemònic de la nostra cultura.

Text 1. Les cor d'home i les dones tauró

Los piegan septentrionales (Canadá) forman una cultura dispar con un acentuado rol sexual en el que los hombres son agresivos mientras las mujeres son sumisas. Las *manly-hearts* o corazones de hombre son mujeres «macho» caracterizadas por «(...) agresión, independencia, audacia, descaró y sexualidad, rasgos asociados

a la conducta de rol masculino. Pero para ser un corazón de hombre hace falta también que una persona sea rica y que esté casada». El género de los corazones de hombre no está transformado, aunque «actúan como hombres». Mientras que algunos consideran a los corazones de hombre un status de género mezclado, quizá sea más razonable considerarlo un rol alternativo para las mujeres, algo parecido a las marimachos occidentales. A diferencia del marimachismo, que está restringido por la edad, puede convertirse en un rol permanente para muchos corazones masculinos. No es tampoco un rol estigmatizado, al contrario que en la cultura occidental cuando las mujeres adoptan conductas típicamente masculinas.

Entre los isleños de las Marquesas, Kirkpatrick ha descrito a la *vehine mako* o mujer tiburón. /.../ La mujer tiburón se caracteriza por una sexualidad agresiva y vigorosa. El rasgo definidor de la *vehine mako* es que toma la iniciativa en la relación sexual (heterosexual), actividad relegada al ámbito masculino. /.../

Text 2. Dos-esperits

Las tradiciones dos-espíritus, en todos sus muchos géneros, demuestran que el sistema de clasificación dual occidental es sólo uno de tantos, un sistema de género cultural más. La investigación de campo sugiere que la tradición dos-espíritus puede muy bien ser una tercera categoría de género separada de la del varón y la mujer; pues los dos-espíritus nos dicen que hombre y mujer, masculino y femenino no son las únicas categorías de género universales.

Wikan nos proporciona un notable ejemplo de la tradición intermitente de los dos-espíritus

entre los omaníes; los *xanith* omaníes, una opción de tercer género. El *xanith* no se traviste, sino que se ciñe la túnica masculina como las mujeres se ciñen su vestido. /.../ Un *xanith* puede despojarse de su status y puede recuperar su posición de varón, incluidos el matrimonio y la familia. El *xanith* no padece estigmas negativos al reasumir su posición de varón.

Entre los pima (Arizona, EUA), si un muchacho da muestras de interés por alguna tarea femenina, se lo somete a una prueba. Se colocan un arco y un cesto cerca de él, en una cabaña. Se prende fuego a la cabaña y si el muchacho, asustado, agarra el cesto, entonces es un *wi-kovat*, un *berdache* (dos-espíritus) de status marginal. Esta forma tiene que ver directamente con el tema de la asignación de género. En este caso, los genitales no son las insignias fundamentales del género. El género se elige literalmente por parte de aquellos que demuestran interés potencial por su desarrollo personal.

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.7. Intersexualitats en altres cultures 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Anatomies sexuals](#)

[#Diversitat cultural](#)

[#Intersexualitats](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el fragment "Els nadle" extret de [La transversalidad de género. Contexto cultural y prácticas de género](#) (Anne Bolin, 2003). Per què no tenen sentit les categories homosexual, bisexual o heterosexual entre els navajos?

Busqueu informació d'altres cultures en l'article [El tercer género o queer: El biocentrismo](#) del blog [Una antropòloga en la luna](#). Per grups, expliqueu en una cartolina almenys tres cultures diferents. Podeu apegar fotografies o fer dibuixos.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Text. Els nadle.

Los navajos reconocen tres sexos físicos: hermafroditas, varones, y mujeres, y al menos tres o más status de género: varones (muchachos), mujeres (muchachas), y *nadle*. Hay tres tipos de *nadle*: verdaderos *nadle* y falsos *nadle*, que pueden ser hombres (varones) y mujeres (hembras) genitales. /.../ A los nadle se les asigna esta posición sobre la base de sus genitales ambiguos. Asumen

tareas y comportamientos relacionados con las mujeres pero también tienen derechos especiales de los que no gozan los demás navajos. Las parejas sexuales de un *nadle* pueden incluir a mujeres u hombres, pero no a otros *nadle* ni a falsos *nadle*. Por ello las mujeres pueden elegir como pareja a varones, a *nadle*, o a falsos *nadle*, y los varones pueden elegir como pareja a mujeres, a *nadle* y falsos *nadle*.

La homosexualidad, que se define como relaciones entre personas del mismo género, no se permite. Esto sirve para ilustrar problemas de interpretación transcultural. Si el del *nadle* es un status de tercer género, entonces el término homosexual carece de sentido e ilustra cómo los conceptos occidentales de orientación y conducta sexual están ligados a la polaridad de ese esquema de género. Estos emparejamientos no pueden ser clasificados según nuestro esquema occidental, que se basa en la heterosexualidad, homosexualidad o bisexualidad. En efecto, el heterosexismo se descompone ante esta evidencia. Las permutaciones se hacen incluso más interesantes en el caso del falso *nadle*, al que se reconoce como *nadle*, pero cuyos genitales no son hermafroditicos. La paradoja en el status de *nadle* es que mientras que los genitales hermafroditicos definen la posición, no impide que aquellos que no son hermafroditas adquieran este status —los genitales hermafroditicos definen pero no limitan la participación en calidad de *nadle*. /.../

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.8. Cultures digitals i cultures analògiques BC

Nivell: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Diversitat cultural

#Sistema sexe-gènere

#Identitat de gènere

Desenvolupament

En grups de 6, repartiu-vos els diferents models culturals dels quals parla l'article d'Àgueda Gómez "El sistema sexe/gènere y la etnicidad: sexualidades digitales y analógicas" (2009) i feu-ne un resum, que explicareu després al vostre grup. Digueu també si el model que us ha tocat és analògic i digital.

Després d'explicar-vos tots els models, assenyalau els aspectes positius i negatius de tots ells. En quina d'aquestes societats us agradaria viure?

Text. Cultures analògiques i cultures digitals

Després d'analitzar i comparar 10 sistemes sociosexuals (3 digitals i 7 analògics), Gómez conclou que hi ha una multiplicitat de cultures sexuals al món i que els sistemes sexe/gènere no deriven de la "naturalesa" sexual humana, sinó que són representacions culturals que responen a relacions històriques i socials de poder i de control social. "L'ordre sexe/gènere obeeix a la cosmovisió pròpia de cada societat i als interessos dominants en cadascuna d'aquestes", afirma Gómez. Malgrat que la dominació masculina i l'heterocentrisme són realitats transculturals, hi ha sistemes més rígids que altres. I podem veure que fins i tot en algunes societats, l'organització sexosocial és la contrària a la que coneixem.

Gómez diferencia entre sistemes sexe/gènere analògics i sistemes digitals. Els sistemes digitals responen a categories dimòrfiques excloents: home/dona, heterosexual/homosexual, actiu/passiu, naturalesa/cultura, normal/desviat, etc. Els sistemes analògics són més flexibles, fluids i complexos.

Model judeocristià

Les societats occidentals som hereves, en part, de la tradició judeocristiana, i les seues conceptualitzacions sobre la sexualitat tenen l'origen en els preceptes del judaisme i de l'estoïcisme hel·lènic i romà, els quals organitzen el sistema sexual basant-se en el matrimoni religiós com a únic espai per a exercir una sexualitat orientada exclusivament a la reproducció (Ponce, 2006).

Ser home significa no ser dona. L'home ha de tractar de ser proveïdor, protector i pare, i desenvolupar-se, sobretot, en l'àmbit públic. La dona ha de cuidar l'altre, ser mare, esposa, submissa i amorosa. El sexe únicament ha de ser usat per a la procreació, per la qual cosa l'homosexualitat és desaprovada.

[Segons aquest model] l'home és per naturalesa més sexual, el seu instint provoca que tinga impulsos sexuals irrefrenables; la dona, en canvi, és més afectiva, és un objecte de plaer, però mai es concep com a subjecte de plaer. La seua sexualitat ha d'estar més controlada i regulada amb la finalitat de garantir el control, per part de l'home, de la seua descendència. Ser heterosexual significa no ser homosexual, fet concebut com un vici, un error o un pecat a ulls de Déu.

Model biomèdic occidental

A la fi del segle XVIII, el món occidental va experimentar un procés de canvis materials i culturals que va transformar radicalment el rostre de la humanitat. En aquell moment, la modernitat va irrompre amb les revolucions polítiques, idees, conceptes i noves formes de relació entre els individus. Aquestes transformacions van minar ràpidament la legitimitat del vell ordre estamental i teocràtic, i van despertar un interès inusitat per la naturalesa del cos i la sexualitat humana. Les formes tradicionals d'argumentació teològica per a definir el lloc de la sexualitat van ser substituïdes per la suposada objectivitat racional i científica.

/.../ Així, en el transcurs del segle XIX, la sexualitat deixa de ser només un problema moral reservat als confessoris i tractats teològics, per a convertir-se també en un assumpte d'especialistes mèdics, educadors i/o penalistes. A partir d'aquesta premissa, s'estableix un cànon sexual hegemònic que constitueix el patró des del qual es defineix la "desviació a la norma", mitjançant la instauració del llenguatge d'allò pervers.

Va ser la medicina la disciplina més atenta a penetrar en la sexualitat per a inventar tota una àmplia gamma de nous conceptes: degenerats, perversos i malalts, que engloben des de l'autoerotisme fins als vincles eròtics entre les dones.

Finalment, els desitjos i les pràctiques homoeròtiques, sobretot masculines, es van identificar amb un concepte nou: homosexualitat, mitjançant el qual es va definir la sexualitat entre parelles del mateix sexe com un "sentiment sexual contrari" o com la

Els nostres cossos, els nostres drets

“inversió del sentit genital”. Així va ser com, durant el “Segle de les Llums”, es va imposant una nova lògica per a percebre “allò sexual” en les societats occidentals que, en gran part, s’ha mantingut fins a l’actualitat.

El model zapoteca istmeny

En l’Istme de Tehuantepec, la zona més estreta de Mèxic, viuen al voltant d’un milió d’habitants pertanyents a cinc ètnies, de les quals el 10% són zapotèques. /.../ La constància escrita de la presència d’homosexuals es remunta al segle XVI. En l’actualitat, l’homoerotisme, les pràctiques homosexuals, juntament amb l’efeminament i el transvestisme estan institucionalitzats i funcionen com un “tercer gènere” socialment concebut, permès i acceptat.

Aquesta societat reconeix que hi ha altres formes de ser genèric: el *muxe’* i la *nguiu’*, i que posseeixen característiques de tots dos sexes: doble força, doble sentiment, doble pensament. Tot és acceptat i reconegut en l’Istme, mentre no s’ataque la reproducció de la vida social, cultural i biològica de la comunitat ni les tradicions. Es pot ser home i tenir relacions homoeròtiques amb altres *muxe’* hòmens (els *muxe’s*) sense que es qüestione la seua masculinitat ni es consideren homosexuals.

El *muxe’* es defineix com a mig-home i mig-dona. Els *muxe’s* són part natural i normal de la composició genèrica de la societat, i són valorats pel seu paper econòmic i cultural (Bennholdt-Thomsen, en Miano, 2002: 17).

En el cas de les *nguiu’* (terme que pot traduir-se com “marimacha”, però sense la connotació negativa occidental), no existeix institucionalització social del seu estatus, ja que no compleix cap funció social pròpia i el seu grau de transparència pública és menor. Quant

a l’homoerotisme en les *nguiu’*, elles reconeixen que existeix “més afecte, més companyonia, més calor” en les relacions entre dones que en les relacions heterosexuales o en les que s’estableixen entre el *muxe’* i l’home: “em sent dona, per això li done més tendresa a la parella” (Olivia Sánchez, en Nuricumbo, 2008). Algunes d’elles declaren que desitgen ser hòmens, però no del tipus irresponsable, “flux” (malfeiner) i borratxo, sinó actuar per a “fer sentir la dona com a una reina [...] realitzant un treball de filigrana, que consisteix a fer l’amor, innovant, sorprenent la parella [...] no voldràs servir-li sempre el mateix plat de menjar [...], i dialogant amb ella per a satisfer-la més” (Olivia Sánchez, en Nuricumbo, 2008).

Resulta difícil relacionar les pràctiques sexuals “objectives” amb les identitats sexuals en general, ja que cada context social defineix, d’una manera o d’una altra, les identitats sexuals sense que la “praxi sexual” de l’individu siga determinant. En Juchitán, la relació homoeròtica dels hòmens que es relacionen sexualment amb *muxe’s* (els denominats “mayates”, “machines” o “chichifos”), no determina que la identitat sexual d’aquests hòmens pugui ser catalogada com a homosexual, ja que socialment són qualificats com a heterosexuales. En canvi, el *muxe’* és considerat socialment com a homosexual, i el seu erotisme es desenvolupa partint que no sent desig sexual per dones ni per uns altres *muxe’s* (les relacions sexuals entre dues *muxe’s* es descriuen com a lesbianisme).

El model bijagó

L’arxipèlag de Bolama-Bijagós se situa al llarg de la costa de Guinea Bissau. Està compost per més de cent illes i illetes, de les quals unes 18 estan habitades per 20.000 persones pertanyents a l’ètnia bijagó. /.../ Ells consideren que el primer

ésser humà va ser una dona, i les seues quatre filles van donar lloc als quatre clans en els quals s’integren tots els individus bijagós. /.../

Els bijagós no comparteixen la nostra idea d’“amor romàntic”, sinó que basen els seus vincles eroticoafectius en la “passió”, i la “fidelitat” no actua com un valor fonamental. Hi ha dos tipus d’unions entre els bijagós, depenent de l’edat dels cònjuges: quan són joves, les unions són temporals; en l’edat madura, les unions són “sagrades” i requereixen d’un major compromís entre els membres (Pussetti, 1998; Henry, 1994; Scantamburlo, 1978).

Entre els bijagós, les dones són les que trien els marits i parelles. La dona bijagó escull el company afectiu i decideix quan se separa. L’home compleix el “rol” passiu en el festeig bijagó i es deixa seduir per la dona. Per a això s’adorna amb arracades, turbants i teles de colors.

Elles són les propietàries de les cases on viuen, construïdes per elles mateixes. Són les dones també les responsables de les importants relacions amb el “món dels esperits”, tan presents entre aquesta població caracteritzada pel misticisme i l’espiritualitat.

En illes com la de Cañabaque, a voltes es dona una pauta de poliàndria femenina: “si li agrada un, en té un; si té cap dubte, el que arribe primer, sense problemes”. També existeix la poligàmia masculina, encara que habitualment la primera esposa ha de donar el consentiment per a un nou casament, i cada esposa pot residir en la seua pròpia casa.

La maternitat és un element central en aquesta societat. Tota dona, pel fet de poder ser mare, gaudeix d’un alt respecte i prestigi, ja que això li confereix la possibilitat d’entrar en contacte amb

Els nostres cossos, els nostres drets

el món espiritual i gestar un nou ser, producte d'una espècie de "reencarnació" d'un esperit o avantpassat pertanyent al propi clan (Pussetti, 1998; Henry, 1994; Scantamburlo, 1878).

Entre la població bijagó no es conceben les identitats homosexuals. No obstant això, en algunes pràctiques cerimonials femenines es poden generar situacions homoeròtiques rituals, com entre el poble raramuri, derivades del fet que la possessió femenina de l'esperit d'un home mort provoca que aquesta es comporte com aquest esperit, que es converteix en el difunt durant diversos mesos. En aquest període, la mare i les parelles del "difunt" passen a ser la mare i les parelles d'aquesta dona "posseïda".

És a través d'ella que l'esperit masculí mort pot completar els "ritus d'iniciació" que va interrompre en vida (Gómez, 2007). /.../

El model hindú

La religió hindú ha demostrat una gran capacitat per a integrar i valorar els gèneres alternatius, les transformacions de gènere i les preferències eròtiques. El clàssic text indi del Kama Sutra es refereix, sense ambigüitat, a tots els aspectes de la vida sexual, incloent l'adulteri, la prostitució, el sexe en grup, el sadomasoquisme, l'homosexualitat masculina i femenina i el transvestisme. En el Rig Veda es mostren actes sexuals entre dones com a revelacions d'un món femení on la sexualitat es basa en el plaer i la fecunditat.

En l'Índia hinduista, l'home, la dona/home i la dona, es consideren categories naturals en oposició complementària. Aquesta construcció triangular incorpora qualitats biològiques (sexe) i qualitats culturals (gènere) per a cadascun dels tres gèneres.

L'hinduisme s'ha caracteritzat per tindre propensió al "pensament andrògin" (Nanda,

en Nieto, 2003), i entre els molts tipus de variants de sexe i gènere d'hòmens i dones, el més viable i culturalment institucionalitzat és el dels *hijras*.

Coneguts avui dia com una casta de "tercer gènere", la paraula *hijra* es tradueix com "hermafrodita" o eunuc, "home-dona eròtica sagrada". Alguns naixen intersexuals (la condició d'una persona que presenta de forma simultània característiques sexuals masculines i femenines), uns altres són castrats. Però la comunitat també atrau un ampli rang de transvestits, prostituts homosexuals i devots religiosos de la Deessa Mare Bahuchara Mata, exercint rols d'asceta i beneïnt noces i naixements (Nanda, en Nieto, 2003). Això és el que avui dia es pot observar a la ciutat de Bangalore en els estats del centre i sud de l'Índia.

A l'Índia, els *hijras* apareixen citats en documents històrics de fa 2.500 anys. Se'ls defineix com "ni hòmens ni dones": han nascut, o bé intersexuals, o bé hòmens, però per mitjà d'una transformació quirúrgica ritual, es converteixen en aquesta tercera categoria. En una societat com l'Índia, on l'estructura social s'organitza per castes, els *hijras* (que provenen de totes les castes i classes socials) han optat per congregar-se en comunitats molt organitzades, formades per cinc o vint membres (*chelas*) amb un de més edat que té la funció de "director" (gurú).

A l'Índia també existeix una figura femenina similar al *hijra*: la *sândhi* o asceta femenina. Són dones verges que renuncien al matrimoni i a la sexualitat, realitzen tasques masculines i dediquen la seua vida a les activitats ascètiques i religioses, similars a les dones-home, les "verges jurades" albaneses.

A l'Índia hinduista, la cultura proporciona un espai social reconegut als individus intersexuals, és a dir, aquelles persones que han nascut amb una genitalitat, un parell cromosòmic i/o un

perfil hormonal que comparteix trets masculins i femenins. /.../

El model postmo-queer

El model postmo-queer mostra una realitat emergent que es caracteritza per dinamitar les identitats i les categories naturalitzades fins ara: "home", "dona", "heterosexual", "homosexual", etc., que no tenen sentit en un model no binari ("No sóc home, no sóc dona, sóc *queer*"). La transsexualitat occidental reproduïx el binarisme, però al mateix temps es rebel·la contra el dualisme de gènere i el biocentrisme. La cirurgia transsexual sustenta el paradigma de gènere-genital per un costat, però rebutja les seues bases en termes de la reproducció i de l'heterosexisme. Les persones trans, els *cross-dresser* masculins, les dones masculines, les persones agènere o de gènere fluid..., formen una comunitat transgenèrica que està en procés de crear no ja un tercer gènere sinó la possibilitat de nombrosos gèneres i identitats socials múltiples. Les persones trans que no es volen operar, o que decideixen no prendre hormones perquè no saben els efectes que tindrà a llarg termini; les persones intersexuals que reclamen viure sense ser mutilades, etc., desafien l'ortodòxia mèdica. El coneixement de la varietat de gènere contribueix a apoderar les identitats alternatives i ajuda a veure la diversitat com a riquesa i no com una dolenta adaptació o mala còpia d'un suposat model original. Per què no han de ser possibles feminitats masculines i masculinitats femenines sense cirurgia? Existiria la transsexualitat en un sistema no binarista?

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.9. Crossdressing EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Creativitat de gènere](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Masculinitat\(s\)](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu els vídeos del documental **EnFemme**, de l'antropòloga Alba Barbé: "**EnFemme. Tràiler**" i "**EnFemme 1, Arribada**". Aquest documental "pretén visibilitzar el crossdressing i interpel·lar l'espectador per a traure'l de la zona de confort. El documental també vol ser una ferramenta per a enfortir accions comunitàries i fer possibles unes vides heterogènies, insostenibles en l'actual sistema sexe-gènere."

Per a segon cicle d'ESO i Batxillerat, també es pot veure i comentar l'entrevista més llarga a **Alba Barbé. Directora de EnFemme, el documental. Primer muntatge** (10'30"). [Entrevista una mica complicada per a primer cicle d'ESO]

Fem el comentari amb el grup classe a partir de les seues impressions i de les idees per al debat que suggerim.

Idees per al debat: Diferències entre expressió de gènere, identitat i orientació sexual. Prejudicis socials cap als hòmens que practiquen crossdressing, la majoria dels quals ho viuen com un secret inconfessable. Semblances i diferències entre crossdressers, dragkings i dragqueens.

[Notícia: 'Crossdressing': Ser hombre, ser mujer y volver a ser hombre otra vez](#)

'EnFemme' es un local de Barcelona en el que los hombres pueden ponerse falda, tacones y peluca sin miedo. Son 'crossdressers', personas cuya expresión de género no coincide necesariamente con su identidad ni orientación sexual. Entrevistamos a la gerente de este club, Sofía Bengoetxea, y a Mar C. Llop, directora de fotografía del documental 'EnFemme'.

Beatriz Rojo. 14-4-16. Pikara Magazine

Si buscas en internet cómo enseñar el cuerpo humano a un niño, verás que las primeras lecciones son sencillas: cabeza, cuerpo y extremidades señaladas en un simpático dibujo de un niño y una niña. Cuando vas avanzando, aparecen imágenes de órganos, huesos y aparatos reproductores. Somos diferentes. Los chicos tienen pene y las chicas tienen vagina. Blanco y negro. No aprendemos la palabra diversidad. Cuando crecemos y se despiertan nuestras hormonas empezamos a hablar de la orientación sexual: pueden gustarte las personas de tu mismo sexo, del opuesto o ambas. Hasta aquí todo bien. Pero llega un día en el que escuchamos la palabra identidad de género y la realidad entra en conflicto con lo que aprendimos en el colegio: puedes tener cuerpo de mujer y ser un hombre o tener un cuerpo de hombre y ser una mujer haciendo una transición. Pasar del blanco al negro.

¿Pero qué pasa si un hombre se viste de mujer -o viceversa-? ¿Se siente una mujer? ¿Le gustan los hombres, va a someterse a una operación de reasignación de género, hay que llamarle en femenino o en masculino? Si tuviéramos que explicarle a un niño por qué un hombre se viste de

mujer, la gran mayoría respondería que es travesti. Un travesti es un hombre que se viste de mujer y lo asociamos al mundo de la pluma y el folclore, ¿no?

Crossdresser es un término que nos suena menos. Significa expresarse en el género contrario al que has nacido sin que esté directamente relacionado con tu identidad ni orientación sexual. Es más, ser crossdresser es transitar de un género a otro más de una vez: ser hombre, ser mujer y volver a ser hombre otra vez. EnFemme es un local de Barcelona donde se practica el *crossdressing*: los hombres pueden ponerse falda, tacones y peluca sin que a nadie le parezca raro o le suscite preguntas. Un lugar donde la expresión de género -otro concepto desconocido- puede llevarse con libertad y dignidad. "La gente que llega a EnFemme busca, básicamente, vivir su feminidad tranquilamente y sin miedo. Es un sitio para socializar y compartir con personas como tú", explica Sofía Bengoetxea, la gerente de este lugar.

Alba Barbé dedicó su tesis a descubrir y entender qué era el *crossdressing* y quiénes eran esas personas que se reúnen en EnFemme. Después, la antropóloga quiso difundir lo que había aprendido mediante un documental, y sumó al proyecto a la **fotógrafa Mar C. Llop**. El *crossdressing* propone una visión diferente de la frontera del género, tal y como explican en la **campana de crowdfunding** que han lanzado para financiar el proyecto. /.../
Continuar llegint el text

[Nota per al professorat: És important destacar que no cal ser homosexual ni trans per a entendre la rigidesa del binarisme, patir-la en pròpia carn i animar-se a desafiar-la, com bé demostren els protagonistes del documental.]

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.10. La sexualitat igualitària: Les Illes Trobriand EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Amor\(s\)](#)

[#Rols de gènere](#)

[#Vincles](#)

[#Famílies](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu l'article [La sexualidad igualitaria: las Islas Trobriand](#). En grups de 4, expliqueu les diferències entre aquest model cultural i el nostre. L'estructura cooperativa "1-2-4" pot ser útil per a realitzar aquesta activitat. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives") Us imagineu vivint-hi?

[Podem completar l'activitat amb l'entrada [Ritos sexuales y amorosos en las culturas del mundo](#) del blog Una antropóloga en la luna.]

Entrada. La sexualidad igualitaria: Las Islas Trobriand

Blog Una antropóloga en la luna. 7 de junio de 2014

El fotógrafo Eric Lafforgue visitó con su cámara y sus ganas de aprender las Islas Trobriand, que se encuentran en el Mar de Salomón y son oficialmente parte de Papúa Nueva Guinea. Algunas de las peculiaridades culturales que más le sorprendieron son la actitud tolerante hacia el sexo; y la solución de conflictos a través del cricket. La sociedad trobriand es matrilineal, el sistema de descendencia se define por la línea materna. Los hijos de los varones quedan adscritos a la familia de la madre, en este caso el hermano de la madre.

Según Lafforgue, las chicas aprenden acerca de la anticoncepción muy temprano y la virginidad no tiene ningún valor. Si una chica se queda embarazada, su familia mantiene al bebé, ya que, según la creencia tradicional local, los hombres sólo ayudan a abrirse a la mujer para el embarazo, pues el verdadero padre es un Baloma o espíritu /.../. La mayoría de las aldeas tienen una choza especial llamada bukmatala que se utiliza para encuentros extramaritales. /.../

El antropólogo Bronislaw Malinowski ya escribió sobre estas islas: "La sexualidad domina, en realidad, casi todos los aspectos de la cultura. En su sentido más amplio, es más bien una fuerza sociológica y cultural que una simple relación carnal entre dos individuos." afirmaba, ya en 1929. /.../ "Los indígenas tratan la sexualidad no solamente como una fuente de placer, sino como una cosa seria e incluso consagrada." /.../ "El marido comparte con la mujer los cuidados que deben darse a los niños. Acaricia y pasea al niño, lo limpia y lo lava, lo alimenta. Llevar al niño sobre los brazos o tenerlo sobre las rodillas constituye el papel y el deber especialmente atribuido al padre." /.../ "Para la persistencia y la existencia misma de la familia, el hombre y la mujer son indispensables, por eso los indígenas asignan a los dos sexos una importancia y un valor igual."

"Los niños gozan en las islas Trobriand de una libertad y de una independencia considerable. Se emancipan temprano de la tutela de los padres. La libertad y la independencia de los niños se extienden también al ámbito sexual. Los niños pueden referirse a la vida sexual de sus mayores y asisten incluso a menudo a algunas de sus manifestaciones. En la casa, no se toma ninguna precaución particular para impedir a los niños ver las relaciones sexuales de sus padres.» /.../ «Entre los 12 y 14 años, los muchachos deben dejar la casa de sus padres con el fin de no obstruirlos en su vida sexual,

y se incorporan a una casa de solteros o viudos. Las muchachas van también a una casa habitada por una persona viuda."

"En las condiciones normales, todo matrimonio va precedido de un período más o menos largo de vida sexual en común. Esto constituye una prueba de la profundidad de su compromiso y el grado de compatibilidad de sus caracteres. Durante este período de prueba, ninguna obligación legal incumbe a nadie. El hombre y la mujer pueden unirse a discreción y separarse. En algunas fiestas, los novios se separan y son infieles, siempre con toda discreción.»

"El hombre que tiene éxito en el amor no tiene que recurrir a la agresión. La orden moral pide no violar, porque la dignidad verdadera consiste en ser deseado, conquistar por el encanto, por la belleza, por la magia. Se constata por todas partes una desaprobación de la violencia, de la rapacidad, la codicia y, sobre todo, la deshonra de vivir una vida de privaciones y escasez. Al contrario, la abundancia y la riqueza, asociada a la generosidad, constituyen un título de gloria."

"El acto sexual también respeta una ética: la posición adoptada permite a cada uno de los cónyuges una gran libertad de movimiento para participar activamente y en igualdad en el intercambio y en la unión. Los Trobriandeses se horrorizan de ver cómo los hombres blancos se revuelcan sobre el cuerpo de las mujeres y las aplastan. Un hombre solo eyacula una vez que la mujer conoce un primer orgasmo y el acto continúa después hasta la saciedad de los dos. La rapidez del acto sexual de los blancos los hacen pasar por idiotas o gente sin educación, tomando a las mujeres blancas sin piedad, y se compadecen de no poder conocer los placeres que conocen bien las mujeres trobriandeses.»

Els nostres cossos, els nostres drets

8.6.11. Matrimonis en altres cultures 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat cultural](#)

[#Sistema sexe-gènere](#)

[#Famílies](#)

[#Vincles](#)

[#Homosexualitat](#)

[#Rols de gènere](#)

Desenvolupament

Llegiu el fragment de l'article [La transversalidad de género. Contexto cultural y prácticas de género](#) (Anne Bolin, 2003), que tracta sobre els matrimonis entre dones.

Qüestions:

1. En quines situacions es dona el matrimoni entre dones?
2. I entre hòmens?
3. Feu un esquema del text on apareguen els següent punts:
 - Nom de la cultura
 - Motius per al matrimoni
 - Relacions sexuals o no sexuals
 - Canvi de gènere o no
 - Rols de gènere
4. Les conductes de gènere creats són aquelles que desenvolupa una persona i que són "típiques" de l'altre gènere; aquestes conductes fan referència a l'expressió de gènere i no suposen necessàriament el desig

de la persona de canviar de sexe/gènere. Teniu clara la diferència entre sexe, expressió de gènere, orientació sexual i identitat de gènere? Redacteu-ne la definició.

5. Compartiu les reflexions en gran grup.

Text. Matrimonio entre mujeres y matrimonio entre muchachos

El matrimonio entre mujeres es una institución predominante en África, por la que una mujer se casa con otra. Hay varias modalidades de matrimonio entre mujeres, pero el debate se centra en los tipos de prácticas sexuales relacionadas con esta forma de matrimonio y/o en saber si la mujer-marido es un status transformado o no. Blackwood afirma que la conducta lésbica no debe descartarse, mientras que otros consideran que el matrimonio entre mujeres es una institución no sexual. El estudio de Evans-Pritchard constata que el matrimonio entre mujeres se da entre los *nuer* en situaciones en que la mujer es estéril. La mujer estéril tomará una esposa, convirtiéndose así, culturalmente, en un varón, y además busca un progenitor para la esposa, por lo que «ella» se convierte en padre. Esto funciona como una estrategia de reclutamiento de parientes.

Entre los *nandi* las mujeres-marido se dedican a tareas masculinas, tales como el cultivo y el pastoreo. Blackwood sostiene que el matrimonio entre mujeres no era una institución de género cruzado, aunque Oboler informa que a la mujer-marido se la consideraba un hombre. El significado de lo que es ser una mujer-marido en esta institución no se ha resuelto todavía, ni está claro si se dan o no relaciones lésbicas. Y

si la mujer-marido es considerada un hombre, entonces el término lesbiana es etnocéntrico. Blackwood propone que el matrimonio entre mujeres presenta un «modelo de relaciones entre mujeres dentro del sistema de género» más que un rol de género cruzado.

El estudio de Evans-Pritchard sobre "La inversión sexual entre los *azande*" se centra en las relaciones «homosexuales» entre los guerreros jóvenes y los muchachos, documentando una forma de matrimonio temporal entre jóvenes solteros y muchachos (con edades, en todo caso, entre los doce y los veinte años) que se daba entre los *azande* del Sudán. /.../ A los muchachos se los consideraba «mujeres»: «*Ade nga ami*», solían decir, «somos mujeres». El amante se dirigía a su muchacho con el término *diare*, «mi mujer», y el muchacho se dirigía a aquél llamándole *kumbami*, «mi marido». Estos matrimonios seguían la terminología y las reglas de parentesco habituales. Aun cuando el muchacho debía realizar muchas tareas habitualmente asociadas a los roles de las mujeres, en cuanto que esposa no realizaba todas las actividades. Aparentemente, no había una superposición completa entre los muchachos-esposa y las mujeres-esposa, aunque Evans-Pritchard es impreciso sobre esto, constatando, por ejemplo, que no cocinaban gachas para sus maridos y que transportaban los escudos de sus maridos en los desplazamientos (presumiblemente las mujeres-esposa no lo hacían). Tras llegar a adulto los muchachos-esposa podían convertirse en guerreros y tomar sus propios muchachos-esposa, mientras que sus ex maridos se casaban con mujeres.

Els nostres cossos, els nostres drets

Nota: Orientacions didàctiques

Com veureu, algunes de les activitats incloses en aquest projecte contenen instruccions que us ajudaran a posar-les en pràctica a l'aula. Quan aquest no siga el cas, les podreu treballar individualment, mitjançant alguna de les estructures cooperatives que expliquem en l'annex "Estructures cooperatives", o bé com a xicotet projecte de treball. D'altra banda, és també recomanable treballar els continguts de forma transversal en les diferents assignatures del currículum que es consideren adients.